T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KİTÂB-I SÂ'ATNÂME

(İNCELEME, TRANSKRİPSİYONLU METİN, DİZİN, TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA GÜZEL AKAALIN

İSTANBUL 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KİTÂB-I SÂ'ATNÂME
(İNCELEME, TRANSKRİPSİYONLU METİN, DİZİN, TIPKIBASIM)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA GÜZEL AKAALIN

TEZ DANIŞMANI:
DOÇ. DR. AYLİN KOÇ

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Esra GÜZEL AKAALIN'nın "Kitâb-ı Sâ'at-nâme (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı Üniversitesi	: Doç. Dr. Aylin KOÇ 29 Mayıs Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Zuhal KÜLTÜRAL Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Doç. Dr. Uğur GÜRSU İstanbul Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 25/06/ 2018 tarih ve 2018/12-07 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I

ÖN SÖZ III

ÖZET IV

SUMMARY..... V

KISALTMALAR..... VI

1. İNCELEME 1

1.1. Sâ'at Kavramı ve Türkçe Sâ'at-nâmeler……..….. 2

1.1.1. Hibetullah ibni İbrahim'in *Sâ'atnâme*'si…….……...… 4

1.1.2. *Terceme-i Sâ'at-nâme*……..…….....… 5

1.1.3. *Risâle-i Sâ'atnâme*…….……...…….…... 5

1.1.4. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Sâ'atname*'si ……..…..…. 6

1.1.5. *Sâ'at-nâme*……..…….…..….. 6

1.2. *Kitâb-ı Sâ'at-nâme* ……..……..... 6

1.2.1. Eserin Müellifi …….……..…… 8

1.2.2. Nüsha Özellikleri ……..……..…….. 10

1.2.3. Yazılış Sebebi ve Konusu ……..……..……..... 15

1.2.4. Metnin Özeti ……..……... 16

1.3. Dili ve Üslûbu ……..... 28

1.4. Yazım Özellikleri ……... 31

1.4.1. Ünlülerin Yazılışı ……..... 31

1.4.1.1 /a/ ……... 31

1.4.1.2. /e/ …….. 32

1.4.1.3. /ı/, /i/……..... 32

1.4.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/ ……... 32

1.4.2. Ünsüzlerin Yazılışı ……... 33

1.4.2.1. /p/ …….. 33

1.4.2.2. /ç/ 33
1.4.2.3. /t/,/d 33
1.4.2.4. /s/ 33
1.4.2.5. /k/ 33
1.5. Ses Bilgisi 33
1.5.1. Ünlü Değişmeleri 34
1.5.1.1. i, e > e 34
1.5.1.2. e > i 34
1.5.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi 34
1.5.3. Ünlü Birleşmesi 34
1.5.4. Ünsüz İkizleşmesi 34
1.5.5. Ünlü Uyumu 34
1.5.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu 34
1.5.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 35
1.5.5.2.1. Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 35
1.5.5.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 35
1.5.6. Ünsüz Uyumu 36
1.5.7. Tonlulaşma 36
1.6. Arapça ve Farsça Kelimelerle İlgili Bazı Özellikler 36
2. TRANSKRİPSİYONLU METİN 38
2.1. Çeviri Yazı Alfabesi 39
2.1. Metin 40
3. DİZİN 59
3.1. Alfabetik Dizin 60
BİBLİYOGRAFYA 144
ÖZGEÇMİŞ 146

TIPKIBASIM 148

ÖN SÖZ

İnsanoğlunun zamanı anlama ihtiyacı ve buna göre yaşamını şekillendirmesi geçmişten günümüze dek varlığını sürdürmüştür. İslam devletlerinde astronominin gelişmiş olması, müneccimlik kurumunun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu zamanında müneccimler, belli zamanda yapılması gereken hayırlı işler ve sakınılması gereken zararlı işleri bildikleri için uzun süre saraydaki önemini korumuş, ordunun sefere çıkma vakitlerinde dahi etkin rol oynamışlardır. Günlerin hükümlerini beyan ederek uğurlu ve uğursuz vakitlere değinen *Kitâb-ı Sâ'atnâme* astroloji ilmine ışık tutan nadide eserlerden biridir.

Kitâb-ı Sâ'atnâme, Abdülganî bin Celîl tarafından 16. yüzyılda kaleme alınmış bir risaledir. Hafta ve ay günlerinde yapılması gereken faydalı işler ve uzak durulması gereken hayırsız işlerden bahseden metin, Sırbistan'ın Belgrad şehrinde bulunan Svetozar Markovic kütüphanesinde 43596 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Üzerinde çalışılan nüsha 32 varaktır. Varaklar 17 satırdan oluşmaktadır.

Çalışma; inceleme, transkripsiyonlu metin, dizin ve tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde *Kitâb-ı Sâ'atnâme*'nin müellifi, sâ'atnâme kavramı, Türkçe sâ'atnâmeler, nüsha özellikleri, dilbilgisi özellikleri ve metnin özeti hakkında bilgi verilmiştir.Transkripsiyonlu metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmıştır ve sayfa numaraları metin üzerinde gösterilmiştir. Dizin bölümünde kelimeler anlamlarıyla beraber alfabetik şekilde sıralanmıştır. Arapça, Farsça birleşik ve türemiş kelimelerin kaynağı ve oluşturulma şekilleri belirtilmiştir. Çalışmanın sonuna metnin tıpkıbasımı konulmuştur.

Çalışmam esnasında ilgi ve yardımlarını benden hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Aylin KOÇ'a, lisans döneminden beri yetişmeme katkısı olan ve tez konumu belirlememde yardımcı olan Doç. Dr. Uğur GÜRSU'ya, manevi desteklerini ve yardımlarını hiç eksik etmeyen annem Hatice GÜZEL'e ve eşim Necmi AKAALIN'a teşekkürlerimi sunarım.

Esra GÜZEL AKAALIN

ÖZET

Bu tezde Abdülganî bin Celîl'in Kitâb-ı Sâ'atnâme eseri üzerinde çalışılmıştır. Tez üç bölümden oluşmaktadır. İnceleme kısmında yazar ve eserin özellikleri hakkında bilgi verildikten sonra eserin bölüm özetleri yapılmış ve ardından gramer incelemesi üzerinde durulmuştur. İkinci bölüm çeviri yazı metnidir. Çeviri yazı alfabesi verildikten sonra çeviri yazı metnine geçilmiştir. Üçüncü bölüm ise dizin bölümüdür. Bu bölümde metnin alfabetik dizini yapılmıştır. Tez, bibliyografya ve eserin orijinal metni ile sonlandırılmıştır.

SUMMARY

The thesis is mainly based on Abdülganî bin Celîl's work called Kitâb-ı Sâ'atnâme. The thesis consists of three main parts. In the examination part, a great deal of information has been given to the writer, his work and the features of his work as well. Also, the chapters of the work have been summarised, and afterward it has been put an emphasis on a grammatical analysis. The second part consists of the transcription text. After mentioning about the transcription alphabet, a further explanation has been given about the transcription text. The third part includes the indexes. In the third part, an alphabetical index of the text is made. The thesis ends with the work's original text and a bibliography.

KISALTMALAR VE İŞARETLER

Ar.	Arapça
age.	Adı Geçen Eser
bk.	Bakınız
C.	Cilt
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
krş.	Karşılaştırınız
s.	Sayfa
Osm.	Osmanlı Türkçesi
T.	Türkçe
vd.	Ve Diğerleri
Yun.	Yunanca
+	İsim kök veya gövdesine gelen eklerden önce kullanılmıştır.
-	Fiil kök veya gövdesine gelen eklerden önce kullanılmıştır.
[ ]	Eksik yazılmış unsurları gösterir.
(?)	Okunuşundan emin olunamayan kelimeleri gösterir.

1.İNCELEME

1.1. Sâ'at Kavramı ve Türkçe Sâ'at-nâmeler

Eski çağdan bu yana insanlar zamana gereksinim duyduğu için saat kavramı her zaman önemini korumuştur. Yaşadığı süreyi bilme, verilen süreyi doğru kullanabilme ve tarımsal üretimin yapılması gibi nedenlerle zamanı anlamaya çalışan insanoğlu günleri belirli saatlere bölerek saati icat etmiş, güneşin ya da ayın konumuna göre zamanı belirlemeye çalışmıştır. Sadece zamanı belli vakitlere bölmekle kalmamış; yıl, ay, hafta ve gün gibi zaman dilimlerini de belirlemiştir. İnsan zamanı ölçerken güneş, kum, su, dikili taş, dereceli mum, sekiz köşeli asa gibi aletlerden yararlanmakla birlikte gölge boyunu da günün vakitlerini belirlemede önemli unsur olarak kullanmıştır. "Yunanlıların sütun veya anıtlardan faydalanarak güneşin boyuna göre zamanı saptamalarını Aristophanes yazdığı komedilerin birinde kahramanlarının konuşmalarında: 'Gölge on adım boyu olduğu zaman kokular sürün ve akşam yemeğine gel' diyerek sabahları uzun olan öğleye doğru kısalan, akşama doğru yine uzamaya başlayan gölgeleri saat olarak kullandığını belirtmiştir."[1] Önceleri kullanılan güneş, su, kum saatleri günümüzde yerini mekanik saatlere bırakmıştır. Dolayısıyla geçmişten bu yana yaşantısını düzenleme gereği duyan insanlar için zaman kavramının önemi büyüktür.

Arapça kökenli *saat* ya da *sâ'a* kelimeleri zamanı ölçmeye yarayan alet anlamına gelir. Türk Dil Kurumu'nun *Türkçe Sözlük*'ünde "saat" kelimesi: 1. *Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi, zaman parçası; 2.Vakit; zaman; 3.Bir işin yapıldığı belli bir zaman; 4. Günün hangi anı olduğunu gösteren alet*; 5. Sayaç,[2] olarak açıklanmıştır.

Saat, *İslam Ansiklopedisi*'nde ise şöyle açıklanır: *Muayyen bir zaman fasılası ve bilhassa tespit edilmiş bir başlangıca göre, herhangi bir anda zamanı gösteren bir âlet olup, Yunan hey'et âlimlerine imtisâlen, aynı zamanda mustaviya de denilen ve yıldızlar semâsının 15 derecelik dönmesine tekabül eden müsâvî veya nücûmî saat, sâ'a falakiya ile, gündüzü ve geceyi 12 sâata bölmek sureti ile, elde edilen ve bu sebeple de mahallin arz dâiresine ve mevsimlere göre değişen, bununla beraber zaman süresini belirten ve*

[1] Dayıoğlu, Server, *İstanbul Muvakkithaneleri*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 2010, s. 135.
[2] *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara,1988, s.1235.

zamâniya de denilen gayr-i müsâvî saat, muvacca, arasında bir tefrik yapılmıştır. [3]*Ayrıca saat sözcüğü dinî bir terim olarak ölüm ve kıyamet anlamına da gelir.*[4]

Zamanı "hareketin ölçüsü" olarak algılayan insan, yaşadığı yıldız sistemleri içinde güneşi ve güneşin hareketini, zamanı belirten en uygun cisim olarak kabul etmiştir. Herhangi bir mahalde güneşin batışı bir zaman başlangıcı olarak alınmış ve o anda saatin 12 olduğu var sayılmıştır. Ertesi gün güneşin batışına kadar geçen süre 2x12 olarak kabul edilmiş ve böylece 24 saat bulunmuştur.[5]

Önceleri mevsimleri, ekim ve hasat dönemlerini bilmek yeterli olurken giderek daha küçük zaman birimlerine ihtiyaç duyulmuştur. Yıl, aylara ve haftalara bölünmüştür. Geceyi gündüze benzer kılma çalışmaları, günü daha küçük birimlere ayırmayı gerektirmiştir. Zamanı ölçmek için ilk çabalar, güneş saatiyle başlamış, su saatleri, kum saatlerinden günümüz atom saatlerine kadar çeşitli saatler icat edilmiştir. Saatin gelişimi sırasıyla: güneş saatleri, su saatler, kum saatler, ateş saatler, mekanik saatler, quartz saatler, atom saatleri olarak sıralanabilir. [6]

Sâ'at-nâme, Arapça kökenli sâ'at sözcüğüne Farsça kökenli "nâme" sözcüğü getirilerek kurulmuş bir birleşik sözcüktür.[7] Sâ'at ve zaman kavramı üzerine yazılmış metin veya eserdir. Sâ'at-nâmeye edebiyat terimi olarak baktığımızda günleri, günün saatlerini gezegen yıldız ya da burçlara dayandırarak anlatan belli vakitlerde yapılması gereken ve yapılmaması gereken işler hakkında bilgi veren eserlerdir. Sadece yapılması gereken ya da uzak durulması gereken iş ve amellerle ilgili bilgi vermekle kalmayan saatnameler, belli vakitlerde doğan çocukların özelliklerinden de bahseder. Astrolojiye bağlı bu eserler rûznâme, 'ilm-i nücûm, sâ'at-i zamaniyye, yıldıznâme, şemsiyye, sab'a-i seyyâre[8], zâyiçenâme, kitâb-ı zâyiçe ve melhame gibi adlarla da yazılmış eserlerle benzer konuları işlemiştir. Ancak bunlarla alakalı çok sayıda eser olmasına rağmen sâ'atname adındaki eserlere ait fazla bilgi mevcut değildir.

Manzum, mensur ya da karışık olarak yazılan sâ'at-nâmelerin mantığı melhame türüne benzer. İkisi de gökte ve yerde gerçekleşen hareket ve değişimlerin dünyadaki olay

[3] *İslâm Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, İstanbul 1979, s. 4.
[4] *a.g.e.,* s. 5.
[5]Ahmet Buran, *Sâ'atnâme*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s. 12.
[6] Özge Duygu Kıncal*, Tüketici Davranışlarının Saat Tasarımına Etkisi: Kol Saati Örneği,* Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s.30,31.
[7] Ahmet Buran, *Sâ'atnâme*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s. 12.
[8] *a.g.e.* , s.12.

ve durumları etkilediği düşüncesine dayanır.[9] Aynı zamanda sâ'at-nâmelere göre uzayda gerçekleşen hareketlerin insan karakteri ile yakından ilgisi bulunmaktadır. Genel olarak bu türdeki eserlerde belli vakitlerde yapılması iyi olan işler tavsiye edilir, yapılmaması gereken işlerin ise fayda getirmediği ya da zarara yol açtığı söylenir.

Sâ'atnamelerde genel olarak zamanın özellikleri ve hikmetleri yedi yıldız 12 burca (Hamel-Koç, Sevr-Boğa, Cezva-İkizler, Seretan-Yengeç, Esed-Arslan, Sünbüle-Başak, Mizan-Terazi, Akrep-Akrep, Kavs-Yay, Cedy-Oğlak, Delv-Kova, Hût-Balık) dayalı olarak anlatılmıştır. Haftanın yedi günü ise, "Şems-Güneş, Zühre-Venüs, Utarid-Merkür, Kamer-Ay, Zühal-Satürn, Müşteri-Jüpiter ve Merrih-Mars" gibi yedi yıldız tarafından temsil edilmiştir. Haftanın yedi günü yedi vakte bölünerek her bir vakitte bu yedi yıldızdan birinin etkili olduğu kabul edilmektedir. [10]

Bu başlık altında bugüne kadar yazılmış olan Türkçe sâ'at-nâmeler hakkında genel bir bilgi verilecektir.

1.1.1. Hibetullah ibni İbrahim'in Sâ'atnâme'si

En fazla nüshası bulunan metin olup 15. yüzyılın ikinci yarısıyla 16. yüzyılın ilk yarısındaki bir tarihte yazıldığı varsayılmaktadır. 233 nüshası bulunan eserin çoğu harekeli olarak yazılmış, her birinin varak ve satır numaraları farklıdır. Nüshaların bir kısmı eksik olduğu için varak sayılarında büyük farklar görülmektedir. Tespit edilen en küçük nüsha 47, en büyüğü ise, 163 varaklıdır. Yazma nüshaların en azı 11, en çoğu ise 19 satırlıdır.

Bu metinde ifade edildiği üzere; ilâhi kudret tarafından belirlenmiş "akşam saati, uyku saati, gaflet saati, gökler saati ve arş saati adında beş zaman dilimi vardır. Gerçek zamanla ilgisi olmayan bu sâ'atlerin özellikleri ve bu zamanlarda yapılması gereken ibadetler anlatıldığı için dinî, didaktik bir eserdir. Bu saatlerin her birinin kendine göre özelliği vardır. Bu saatte yapılacak ibadetlerin ve alınacak mükâfatların neler olduğu eserde açıklanmıştır. Tavsiyelere uyulması halinde Hibetullah İbni İbrahim'in ahirette şefaatçi olacağı ve tavsiyelere itaat eden kişilerin cennete gideceği sıkça belirtilmiştir.[10] Metnin sonuna erkeklerin kadınlar üzerindeki haklarını anlatan bir bölüm eklenmiştir. Birçok mesele, ayet ve hadislere dayandırılarak açıklanmakla birlikte, verilen bilgilerin büyük bir kısmı efsane ve rivayetlere dayanmaktadır. Özellikle cennet, cehennem, melek,

[9] Şeref Boyraz, *Fal Kitabı (Melhemeler ve Türk Halk Kültürü*), Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2006, s. 95.

[10] Ahmet Buran, *Sâ'at-nâme*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s. 17,18,19.

huri, şeytan gibi kavramlar Kur'an ve hadis ile bildirilen özelliklerinin de ötesinde, farklı bazı boyutlarıyla anlatılmaktadır. Yine gece ve gündüzün, mevsimlerin, yağmur ve karın oluşumu, kendine has bazı tespitlerle anlatılmaktadır.[11]

Eserle ilgili Prof. Dr. Ahmet Buran tarafından bir kitap hazırlanmıştır.[12] Ayrıca eserle ilgili bir de yüksek lisans tezi bulunmaktadır. [13]

1.1.2. Terceme-i Sâ'at-nâme

Eser Farsça küçük bir risale olup asıl yazarı Ebû Maşer-i Belhî'dir. Kağızmanlı Yusuf daha sonra bu risaleyi Türkçe'ye tercüme etmiştir. Mensur şekilde yazılan eser 15 yaprak olup satır sayısı 10, 11 ve 12 olarak değişmektedir.

Allah'ın adıyla başlayan eserin övgü, teslimiyet ve duadan sonra yazılış sebebi açıklanmıştır: " Bu risale şeyh ve vâiz Kağızmanlı Yusuf'un, Ebû Ma'şer-i Belhî'nin Farsça Sâ'at-*nâme*si'nden Türkçe'ye tercüme edilmiş eseridir. Padişahın (veya devlet büyüklerinden birinin) emri üzerine, zamanın saatleriyle güneşin doğuşundan batışına kadar her gün on iki saat hesap olunarak yazılmıştır.".[14] Eserde haftanın yedi günü on iki saate bölünmüştür ve her vakit yedi yıldız (Şems-Güneş, Zühre-Venüs, Utarid-Merkür, Kamer-Ay, Zühal-Satürn, Müşteri-Jüpiter ve Merrih-Mars) tarafından temsil edilerek buna dair yorumlar yapılmıştır. Her bir zaman diliminde yapılan işlerin mahiyeti ile bu vakitlerde doğan kişilerin karakterlerine de risalede yer verilmiştir. [15]

Eserde yolculuk, evlenme, sefere çıkma, ağaç dikme, hacet isteme, büyük işlere başlama gibi özelliklerin hangi saatlerde yapılması gerektiği ile alakalı bilgi verilir:

"Sâ'at-i yevmü'l-hâmis isnâ aşer sâ'at

Sâ'at-i ûlâ Müşteriye mensûbedir. Tezvîc ve sefer ve taleb-i hâcete ve dîdâr-ı mülûk ve ekâbire ve büyük işlere şüru'a ve esbâb biçdirmege ve bey' ü şirâ ve fasd u hacâmet itmege iyidir ve bu sâ'atda toğan oğlan sâlih ve iyi işli ve iyi sözlü ola ve mekr-i şeytândan emîn ola." [16]

1.1.3. Risale-i Sâ'atnâme

---

[11] *a.g.e.,* s.20.
[12] Ahmet Buran, *Sâ'at-nâme*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.
[13] Abdülkadir Bayram, *Sâ'at-nâme (İnceleme- Metin- Söz Varlığı - Dizin),* Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat, 2012.
[14] Prof. Dr. Muhittin Eliaçık, "Kağızmanlı Yusuf ve Terceme-i Sâ'at-nâmesi", *Geçmişten Geleceğe Her Yönüyle Kağızman Sempozyumu 24-26 Mayıs 2012*, Kafkas Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Savaş Yayınevi, Ankara, 2012, s. 158.
[15] *a.g.e.,* s. 156.
[16] *a.g.e.,* s. 163.

Manzum olan bu *Sâ'at-nâme,* Milli Kütüphanede kayıtlıdır. Kitabın içerisinde bir bölüm olan eser 134-a/136-b varakları arasında yer alır. Eserin müellifi ve yazıldığı tarih belli değildir.

Ahvâl-i sâ'ate müte'allik nazmdur başlığıyla başlayan eserin her sayfasında 15 satır bulunur. Eserde her yıldızın bir saati vardır ve her saatin de çeşitli hükümleri vardır. Günlerin özellikleri, yapılması iyi olan işler ve iyi olmayan işler, yıldızların saatlerinin hükümleri anlatılmıştır. Eser şu beyitler ile başlar: *İşit yine bir aṣl bizden şüruʿ / Ki lubt oluna niçe füruʿ / Şehinşehlere rūznāme gerek / Ne anlara her ḫāṣ ü āmlara gerek* [17]

Eser şu beyit ile son bulmaktadır: *Ḳatı māldār ve ʿaziz olur / Cihān içre ehl-i temiz olur.* [18]

1.1.4. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Sâ'atname'si

Milli Kütüphanede bir yazması bulunan eserin müstensihi Yusuf en-Nesim fi Karye-i Tillo adlı bir kişidir. Hicrî 1195 (1781) tarihli ve *"Haza Kitâb-ı Tertibi'l-'Ulûm"* adlı yazmanın 64a-/66-b varakları arasında yer almaktadır. Eser; *Öyle maʿlūm olsun ey oğlum Nesīm / Kim bu sāʿatnāme hikmetdür ḳadīm*, beyitleriyle başlar. Şu beyitle sonlanır: *Ḳoy üç mevlūdı dörd ümmīdi āba-yı nuḥ tāḳı / ʿḲamu şey hālik u fānī huve'l-hayyu huve'l-bākī* [19]

1.1.5. Sâ'at-nâme

Müellifi ve yazılış tarihi belli olmayan eserin, Milli Kütüphanede Yz. A. 4039 numarayla kayıtlı bir yazması bulunmaktadır. 65 varaktan oluşan bu sâ'atnamenin her sayfasında dokuz satır vardır ve mensur kaleme alınmıştır.

Eser " İş bu eser tertīb üzerine günde yedi yılduzuñ yedi şerīf sāʿati vardur" cümlesiyle başlamakta ve " Cumʿa irtesi gecesi yatsu her birleri beyān oldı. İḳtiẓā itdükce zikr olunan maḥalle naẓar oluna" cümlesiyle sona ermektedir. Eserin müellifi ve yazılış tarihi belirtilmemiştir. [20]

1.2. Kitâb-ı Sâ'at-nâme

[17] Ahmet Buran, *Sâ'at-nâme*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011, s. 15.
[18] *a.g.e.*, s.15, 16.
[19] *a.g.e.*, s.16.
[20] *a.g.e.*, s.16.

Eser, hayatı hakkında bilgi bulunmayan Abdulganiy bin Celîl tarafından kaleme alınmıştır. Eserin yazılış tarihi hakkında da bilgi bulunmamaktadır. 32 varaktan oluşan eserin her sayfasında 17 satır bulunmaktadır. Eserin tamamı Belgrat Üniversitesi Kütüphanesinden alınmıştır. Taşınabilir belge formatı (pdf) olarak da eserin tamamı bulunmaktadır.

Astrolojiden bahseden *Kitâb-ı Sâ'at-nâme*'de; zaman ve saat kavramı üzerinde durularak günler sa'd (hayırlı, uğurlu) ve nahs (uğursuz) olarak sınıflandırılmıştır. Hafta, ay günlerinin yedi gezegene bağlı olduğu, bunun insan yaşamı ve karakteri üzerindeki etkisi anlatılır. Eserin girişinde Allah'a hamd edildikten sonra Hz. Muhammed'e, onun ailesine ve arkadaşlarına dua edilir ve selam getirilir. *Kur'ân-ı Kerîm*'de Fussilet Sûresi'nin 16. ayetinde geçen "Onlara uğursuz günlerde çok şiddetli bir kasırga gönderdik." sözü verildikten sonra uğurlu ve uğursuz günlerin olduğuna dair İbn-i Abbas'tan bir hadis nakledilir. Eser bundan sonra iki bölüm halinde incelenebilir: Birinci bölümde; hafta günlerinin özelliklerinden bahsedilir. Uğurlu ve uğursuz günler, her bir günde hangi iş ve faaliyetlerde bulunulması gerektiği ve hangi işlerden uzak durulması gerektiği hakkında bilgi verilir. İkinci bölüm ise; birinci günden başlayıp otuzuncu günde son bulur. Kronolojik ve öz bir şekilde ay günlerinin genel özellikleri, gerçekleşen tarihî ve dinî olaylar, yine uğurlu-uğursuz gün oluşuna bağlı olarak hangi günlerde nelerin yapılmasının iyi ya da kötü sonucu olduğu anlatılır. İkinci bölümde her bir ay gününün özelliği anlatılırken Yesrib, Bâyad, Îsân, Bikni adındaki dört yer adından ve ricâlü'l-gayb adındaki bilinmeyen ulu kimselerin nerede olduğundan bahsedilir. İnsan yaşantısını etkilediğine inanılan Şükür yıldızının hangi yönde olduğu yine ay günlerinin hepsinde sıklıkla geçmektedir: [29b/06] El-yevmü'ṣ-ṣādis ve'l-ʿişrūn: … [30a/05] kimesne mevt-i müfācāt ölüminden ḫalāṣ ola ve bugün ṭırnaḳ kesmek eyü degüldür ve bugün *ricālü'l-ġayb ḳıblede* olurlar ve *Şükür yılduzı* Bāyad'da olur. Yaʿnī *maġrib* ile *şimāl* arasında olur, ṣatu bāzār etmek eyüdür. [30a/09]

Üzerinde çalışılan *Kitâb-ı Sâ'at-nâme, Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*'nde *Kitâb-ı Melhame* adıyla da geçmektedir ve içeriğiyle ilgili şu açıklama yer almaktadır: "Astronomi ve astrolojiye ait bir risale, ayların ve günlerin özelliklerinden, uğurlu ve uğursuz günlerden, yapılacak yapılmayacak işlerden bahseden bir kitaptır"[21] Eserin, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesinde *Risâle-i Abdülgani Efendi fi Havâs-ı*

[21] Ekmeleddin İhsanoğlu, vd., *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*, İstanbul, 2011, s.119.

eyyai'l-isbu' adıyla bir eksik nüshası bulunmaktadır. Bu eserin ismi *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi*'nde ise *Risâle-i Havâss-ı Eyyâm-ı Usbû'* adıyla geçmektedir. Eser, çalışılan *Kitâb-ı Sâ'at-nâme* ile aynı olsa da müstensihe bağlı olarak nüsha metninde farklı kelime kullanımları mevcuttur ve kelimeler genellikle düz ünlülü şekilleriyle (ayınıñ, ʿıyāliniñ) yazılmıştır. Bu nüshada yine hafta günlerinin özellikleri pazar gününden başlayıp cumartesi gününe kadar anlatılmıştır. Ancak, Ay günlerine geçilmemiştir. Eserin sonunda Hicrî ve Rûmî takvimdeki uğursuz günler sıralanmış ve Mûs*â* peygamberin bu zaman dilimlerinde kaçınılması gereken işlerle ilgili rivayeti verilmiştir:[22] "Mūsā ʿaleyhisselāmdan rivāyet olunur ki bu günlerde veled dünyāya gelse ʿömri ḳışa olur ve ḫaste olsa ḳurtılmaya ve eger bāġ ve bāġçe ve aġaç dikseler ḥāṣıl olmaya ḳurıya ve eger sefere çıḳsa murādına irmeye ve eger ṣavaş ve ḥarb ve güleş eylese muḥāṭara ola ḥāṣılı bu günlerde her ne iş ṭutulsa maḳṣūdına irmeye hemān Ḫudā-yı rabbü'l-ʿālemīn cümle ehl-i īmānları bu günlerin şerrinden ḥıfẓ eyleye āmin". [23]

Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi'ndeki müellifler arasında geçen Şeyh Abdülgani'nin *Rûznâme* adındaki eserinin yapılan araştırma sonucunda *Kitâb-ı Sâ'at-nâme*'yle aynı olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, Şeyh Abdülgani olarak bahsedilen müellifin de Abdülganî bin Celîl'in bizzat kendisi olduğu saptanmıştır. *Rûznâme*'de, diğer eserde olduğu gibi pazar gününden başlayarak günlerin özellikleri, ne yapılması gerektiği ve nelerden uzak durulması gerektiğiyle alakalı bilgi verilmiştir. Ancak eser, çarşamba gününün özellikleri bitmeden son bulmuştur, dolayısıyla eksik bir nüshadır.

1.2.1. Eserin Müellifi

Eserin müellifi olan Abdülganî bin Celîl hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır.

Viyana Üniversitesine bağlı dijital kaynakları koruyan bir internet adresinde müellifin ismi İbn-i Abbas olarak geçmektedir.[24] *Kitab-ı Sâ'at-nâme* eserinden hareketle babasının Celîl, büyük babasının Abdüssamed ve diğer atalarının isminin sırasıyla Ali, Mikail ve Muhammed Şah Abbas olduğu bilinmektedir. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun hazırladığı *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*'nde ise yaşadığı devri bilinmeyen müellifler arasında geçer. Bu eserde müellifin *Kitâb-ı Melhame, Risâle-i Eyyâm-ı Nahisât ve Saâdet, Risâle-*

[22] Abdülganiy bin Celîl, Risale-i Abdülgani Efendi fi Havas-ı eyyai'l-isbu', İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi, Nuhoğlu Bölümü 158542

[23] Türkiye Türkçesine Aktarı: Musa peygamberden alınan rivayete göre uğursuz günlerde çocuk dünyaya getirilmemelidir. Çünkü uğursuz günde doğan çocuğun ömrü kısa olur ve hastalansa kurtulmaz. Bağ ve bahçe ürünlerinin dikimiyle zarar geleceği için uğraşılmamalıdır. Sefere uğursuz günde çıkan kişi dileğine erişemez. Bir kimse savaş ve güreş yapsa tehlikelidir. Bu günlerde ne iş yapılsa sahibine fayda getirmez ve isteğine kavuşamaz. Sonunda Musa peygamber tarafından Allah'ın inananları koruması için duâ edilir.

[24] Kitâb-ı Sâ'at-nâme, Viyana Üniversitesi, <fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:1692/bdef:Asset/view?language=tr>

i Havâss-ı Eyyâm-ı Usbû', Rûznâme [25] *ve Risâle fî Beyâni Ahvâli'l-Eyyâm*[26] adında yapıtlarının olduğu yazılmaktadır. Ancak adı geçen eserlerin, çalışılan metinle aynı olup sadece varak sayısının farklı ya da eksik nüshaları olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı ile Milli Kütüphane arşivindeki eserlerin görüntülerinin yer aldığı bir sitede müellifin ismi Abd-el Ganî bin Abd el-Celîl Geredevî olarak geçip 995/1586'da öldüğü belirtilmiştir. 2008'de hazırlanan bir yüksek lisans tezinde ise müellifin ismi Abdulganî bin Abdulcelîl Geredevî olarak geçmektedir.[27] Bu bilgilerden hareketle müellifin Bolu iline bağlı Gerede ilçesinde doğduğu ve yetiştiği varsayılmaktadır.

Müellif *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*'nde aynı zamanda Şeyh Abdülgani olarak geçmektedir. Dolayısıyla kendisinin halk tarafından bilinen, sayılan ve hürmet edilen bir şeyh olduğunu söylemek mümkündür. Eserdeki tasavvufî kavram, peygamberler tarihi, hadis ve dualardan hareketle dinî konularda bilgilidir ve astrolojiye hâkim bir kimsedir. Eserde müellif çok fazla Arapça ifade ve dualara yer vermiştir, bu nedenle Arapçaya vakıf olduğu söylenebilir. İnsanlara faydalı olmak ve onların hayır dualarını almak için *Kitâb-ı Sâ'at-nâme*'yi kaleme almıştır:

(2a/11)"Pes bu faḳīr ve ḫaḳīrü'l- muḫtāc ilā raḫmetullāhi'l-ġaniyy ʿAbdülġaniyy bin Celīl bin ʿAbdüṣṣamed bin ʿAlī bin Mikāʾil Muḥammed Şāh ʿAbbās raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten murād idinüp her gün saʿd ve naḥs vesāʾir ḫuṣūṣ-ı ḫavāṣṣına müteʿalliḳ olan aḥvāl ve eṭvārı eḥādīṯ ve tefāsīr ve kütüb-i muʿtebere ve ḥikāyātdan mufaṣṣal ve meşrūḥ ve mükemmel ve ġayr-ı meṭrūḥ cemʿ idüp bir risāle eyledüm ki erbāb-ı menāṣıbāt-ı fāḫire ve aṣḥāb-ı menāḳıbāt ve āḫire ve sāʾir ekābir ve aṣāġır ve fużalā ḥāl[28] ve ġābirden her biri bu risāle ile ʿamel idüp küllī fāyide veʿābide mülāḫaẓa ve müşāhede eyledükde bu faḳīr ve ḫaḳīre ḫayır[29] duʿālar ki mūcib-i raḥmet ve sebeb-i maġfiret olalar" (2b/08)

Abdülganî bin Celîl'in *Segir-nâme* adlı eserine ait giriş, metin ve dizin bölümlerinin olduğu bir yüksek lisans tezi bulunmaktadır. *Segürnâme* ismiyle geçen eserde vücuttaki istemsiz kasılmalar olarak bilinen seyirmelerin insanın geleceğini hangi

[25] Ekmeleddin İhsanoğlu, vd. , *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*, İstanbul, 2011, s.119, 404.
[26] Türkiye Yazma Eserler Kurulu Başkanlığı, <yazmalar.gov.tr>
[27] Ayşe Kete, *Segürnâme (İnceleme-Metin-Dizin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008.
[28] *"ḫāl ve aḥvāl"* sözcüklerindeki h harfi metinde ḫ ile gösterilmiştir.
[29] *"ḫayır"* sözcüğünün ilk harfi metinde ḥ ile gösterilmiştir.

yönlerden etkilediği ve diğer risaleler hakkında bilgiler yer almaktadır. Müellifin *Eyyâmnâme* adlı eseriyle ilgili bilgi veren Atatürk Üniversitesi Araştırma Görevlisi Nilay Kınay tarafından bir makale de yazılmıştır. Adı geçen makalede Kınay, müellifi *Geredevî* adında zikretmekte ve 16. yüzyıl şairi olarak söz etmektedir. Taranan diğer eserlerden hareketle hakkında bilgiye ulaşılamadığını ifade eden eden araştırmacı, sadece ölüm tarihinin (995/1586) tespit edilebildiğini ifade etmiştir.[30]

İncelenen kaynaklara göre Abdülganiy bin Celîl'e atfedilen eserler şunlardır:

1. *El-Mecmu'ati'ş-Şer'iye fi'l-Mesâ'ilü'l-Fıkhîye*
2. *Kitâb-ı Sâ'atnâme*
3. *Segir-nâme* (Bu eserin içinde eyyâm - nâme, der beyân - ı yıldız, fâl - nâme, gurre - nâme, levh - nâme, rûz - nâme, şekil - nâme, tabiat-nâme adında birkaç varaktan oluşan risaleler de bulunmaktadır.)

1.2.2. Nüsha Özellikleri

Kitâb-ı Sâ'at-nâme Svetozar Markovic Üniversite Kütüphanesi bölümünde 43596 numarayla kayıtlıdır. Metne üniversite kütüphanesinin internet adresinden de 1692 yer numarasıyla erişilebilmektedir. Metnin sonunda üniversiteye ait *"Universtetka Biblioteka"* diye başlayan mavi bir yazı bulunmaktadır. Devamı silik olduğundan dolayı okunamayan yazının altına eserin demirbaş numarası yazılmıştır. Nüshanın içerisinde Abdülganî bin Celîl'e ait 8 varaklık *Fâlnâme* adında küçük bir risale mevcuttur. Ay ve hafta günlerinin hükmünün anlatıldığı *Kitâb-ı Sâ'at-nâme*'nin sadece ilk varağı yırtılmıştır. Bu varakta rüzgarların yönü, yer adları ve onun altında ay günlerinin rakamlarla yazılı olduğu bir harita bulunur. Eserin tamamında gün adları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Her varağın sağ alt köşesinde sonraki sayfanın ilk kelimesi yazılmış, bu sayede çalıştığımız metinde varak sayısının eksik olmadığı tespit edilmiştir. Her varağın sol alt köşesine kurşun kalemle 16'dan başlayarak 47'ye kadar numara verilmiştir. Okunaklı ve sade bir Türkçe ile yazılan metnin kenarları kırmızı mürekkeple çerçeve içerisine alınmıştır. Sayfa kenarlarında der-kenarlar ve nadir de olsa siyah mürekkep izleri vardır.

Çalışılan metnin farklı başlıklarla nüshaları vardır, ancak nüshalar *Kitâb-ı Sâ'at-nâme*'nin bir bölümünü ihtiva etmektedir. Üzerinde çalıştığımız Svetozar Markovic

[30] Nilay Kınay, "'Gün Seçme' Geleneği Bağlamında Bir İnceleme: Geredevî'nin Eyyâm-nâmesi", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,* Sayı 51, Aralık 2013, 183-202.

kütüphanesine ait nüsha, diğer nüshalara göre daha tertipli ve tam bir metin olduğu için tarafımızca çalışılmaya uygun görülmüştür.

Kitâb-ı Melhame, Millî Kütüphane'de Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda *"Kitâb-ı Melheme"* ismiyle ve 06 Hk 34/7 numarayla kayıtlıdır. Nesih yazı türüyle kaleme alınmış eser 25 satırdan oluşmaktadır. Yaprak sayısı 116b-121a'dır. Ölçüleri *187 x 110 – 220 x 135* mm.dir.[31] *Kitâb-ı Melheme* adıyla bir adet nüshası aynı bölümde 06 Hk 39/1 numarayla kayıtlıdır. 15 satırdan oluşur, yaprak sayısı 1b-12b, ölçüleri ise *125 x 68 – 195 x 135 mm.dir.*[32] İki eserde sadece hafta günleri konu edinilmiştir. Pazar gününden cumartesi gününe kadar faydalı ve faydasız, yapılması gereken ve uzak durulması gereken işler sıralanmıştır. Hafta günlerinin bitiminde nüsha son bulmuştur, dolayısıyla çalışılan metinden oldukça eksik bir nüsha olduğu tespit edilmiştir. Nüshaya Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'nın internet adresinden de erişilebilmektedir.[33]

Risâle-i Eyyâm-ı Sad ve Nahs, Millî Kütüphane'de Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda 06 Hk 4900/12 numarayla kayıtlıdır. 17 satırdan oluşur. Nesih yazı türüyle kaleme alınan nüsha bir cildin içerisinde son bölümde yer alır. Yaprak sayısı 89b-91b, ölçüleri ise *190 x 128 – 123 x 80* mm'dir. Risalenin bulunduğu ciltle alakalı künyesine bir genel not yazılmıştır : "Sırtı çok yıpranmış, kahverengi meşin cilt içerisindedir, Yıpranmış karton, şirazesi bozuk ve yaprakları lekelidir. Milli Kütüphane Yazmaları II. 142-3." [34] Yapraklar çok fazla yıpranmış olup her sayfanın üst kısmında koyu lekeler, küçük delik ve yırtıklar bulunmaktadır. Risale, oldukça eskimiş ve eksik bir nüshadır. Çalışılan metinle aynı şekilde başlamasına rağmen 4. varakta son bulmaktadır. Metinde pazar, pazartesi ve salı günlerinin özelliklerinden bahsedilmiş, salı gününün özellikleri bitirilmeden nüsha son bulmuştur. Nüshaya Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'nın internet adresinden de erişilebilmektedir.[35]

Rûznâme, Millî Kütüphane'de Eskişehir İl Halk Kütüphanesi koleksiyonunda 26 Hk 725 yer numarasıyla kayıtlıdır. Künye bilgisi olarak müellifin ismi "Şeyh Abd el Ganî" olarak geçmektedir. Kitabın kapak kısmındaki koyu renkli küçük kağıdın üzerinde

[31] Yazma Eserler Kurulu Başkanlığının internet adresinin genel notlar bölümünde eser şu şekilde kayıtlıdır : " Koyu kahverengi meşin cilttir. Gün isimleri kırmızı yazılı ve siyah cl'dir. Bu risalenin adı Os. Mü. 1. 358'de Risale fî Beyan-i Ahvâl-i Eyyam olarak gösterilmiştir."
[32] "Sırtı ve köşeleri kahverengi meşin mıklebli ebru cilttir. Yaldız mihrabiye ve kırmızı cl söz başları ve ayet-i kerimeler kırmızı yazı ile yazılmıştır. Os. Mü. 1. 358'de ve adı Risale fî Beyan-i Ahvâl-i Eyyam'dır.
[33] bkz. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, < yazmalar.gov.tr >
[34] Millî Kütüphane, <dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr>
[35] bkz. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, < yazmalar.gov.tr >

"Kütüphane-i Vakf-ı Rûznâme Kitabı" yazılmıştır. 7 varaktan oluşan nüshanın sonu eksiktir. Günlerin özellikleri pazar gününden başlanarak çarşamba gününün yarısına kadar verilmiş ve nüsha son bulmuştur. Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi'nde *Şeyh Abdulganî* olarak geçen müellifin *Ruz-nâme* adında bir eseri olduğu ve nüshanın Eskişehir İl Halk Kütüphanesinde, nesih yazı şekliyle kaleme alınan 7 yaprak ve 15 satırdan oluştuğu, *19,5 x 14 ö*lçüsünde ve sonunun eksik olduğuyla alakalı bilgi verilerek metnin başı gösterilmiştir. [36]

Risâle fî Beyân-ı Ahvâl-i Eyyâm, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, yazma eserler bölümünde 19 Hk 3003/1 numarayla kayıtlıdır. 21 satırdan oluşur, yaprak sayısı 1b-5b'dir. Nüshanın künye bilgileri Milli Kütüphanenin internet adresinde yer almaktadır.[37] Nesih kırması yazı türüyle kaleme alınan nüshanın ölçüleri *213 x 147 – 155 x 100* mm.'dir. Künye bilgilerinde müellifin ismi *Abd el-Ganî b. Abd el-Celîl Geredevî (öl. 995-1586)* olarak geçmektedir. Nüshada hafta günlerinin özellikleri anlatılmış, ancak ay günlerine geçilmemiştir. Cumartesi gününün hikmeti anlatıldıktan sonra çeşitli hastalıklardan kurtulmak için dualar yer almakta ve nüsha son bulmaktadır.

Risâle-i Abdülganî Efendi fî Havass-ı Eyya[m]'i'l-isbu, Kitâb-ı Sâ'atnâme'nin bir diğer eksik nüshalarından biridir. *Risâle-i Havass-ı Eyyâm-ı Usbu'*[38] *ve Risâle-i Eyyâm-ı Usbu'*[39] olarak da kaynaklarda geçmektedir. Risale, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Nuhoğlu bölümünde 158542 numarayla kayıtlıdır. 9 varaktan oluşur. Çalışılan metnin bir bölümüyle aynı olsa da diğer nüshalarda olduğu gibi hafta günlerinin özellikleri, hangi işlerin yapılıp nelerden uzak durulması gerektiğiyle alakalı bilgiler yer alır. Ay günlerinin özellikleri nüshada mevcut değildir. Son hafta günü olan cumartesinin hikmetleri üzerinde durulduktan sonra nüshaya Musa peygamberin rivayetiyle ilgili birkaç satırlık ekleme yapılmıştır: "Mūsā ʿaleyhi's-selāmdan rivāyet olunur ki bu günlerde veled dünyāya gelse ʿömri ḳışa olur ve ḫaste olsa ḳurtılmaya ve eger bāġ ve bāġçe ve aġac dikseler ḥāṣıl olmaya ḳurıya ve eger sefere çıḳsa murādına irmeye ve eger ṣavaş ve ḥarb ve güleş eylese muḥāṭara ola ḥāṣılı bu günlerde her ne iş ṭutulsa maḳṣūdına irmeye hemān Ḫudā-yı rabbü'l-ʿālemīn cümle ehl-i īmānları bu günlerin şerrinden ḥıfẓ

[36] Ekmeleddin İhsanoğlu, vd., *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*, İstanbul, 2011, s.404.
[37] Millî Kütüphane, <*dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr*>
[38] Ekmeleddin İhsanoğlu, vd., *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*, İstanbul, 2011, s.120.
[39] Millî Kütüphane, <*dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr*>

eyleye āmin". Risalenin son varağının der-kenarlarında kulak çınlamasının beyanı ile ilgili bilgiler de yer almaktadır.

Ayrıca nüshanın girişi her ne kadar aynı olsa da bazen farklı kelimeler tercih edilmiştir: ata binmek - *ata süvâr olmak*; müte'allik – *mensûb*, 'asel – *bal*, resûlullah – *risâlet-penâh* gibi iafedeler örnek gösterilebilir. *Kitâb-ı Sâ'atnâme*'de olduğu gibi her sayfanın sol alt köşesinde sonraki sayfanın ilk kelimesi yer almaktadır. Dolayısıyla metnin aralarında varak eksikliğinin bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi'nde eserle ilgili bir iki cümle dışında bilgiye rastlanmamıştır : " Haftanın günlerinde yapılması ve yapılmaması gereken şeylerden, günlerin iyi ve kötü, uğurlu ve uğursuz özelliklerinden bahseder. Çeşitli kavimlerin o günler hakkında söylediklerinden misaller verir."[40] Bilgi verildikten sonra nüshanın nasıl başladığı gösterilmiş ve nüsha ve baskıları sıralanmıştır. [41]

Risâle-i Eyyâmnâme, Milli Kütüphane'de Afyon Gedik Paşa İl Halk Kütüphanesi bölümünde 03 Gedik 17617(a) numarayla müellifin Segir-nâme adı verilen eserinin içinde yer alan risalelerden biridir. 60 varaktan oluşan eserin 12a-26b bölümü *Risâle-i Eyyâmnâme'*ye ayrılmıştır.

Segir-nâme'nin içerisinde *Risâle-i Eyyâmnâme* dışında *der-beyân-ı yıldız, fâlnâme, gurre-nâme, levh-nâme, rûz-nâme, şekil-nâme, tabiat-nâme ve tâbir-nâme* gibi başlıklar bulunmaktadır. Çalışmamız esnasında 67 varaklık bu eserin Segürnâme adıyla 2008 yılında Ayşe Kete tarafından Sakarya Üniversitesi'nde Profesör Dr. Vahit Türk'ün gözetiminde yüksek lisans tezi olarak çalışıldığı ve *Risâle-i Eyyâmnâme*'nin incelenen başlıklarından biri olduğu tespit edilmiştir. Ancak çalışılan tez, sadece hafta günlerinin üzerinde durulması, farklı konularla ilgili birkaç risalenin bir araya getirilmesi ve konunun ayrıntıya inilmeden işlenmesi sebebiyle *"muhtasar"* bir nüshadır. *Risâle-i Eyyâmnâme* Milli Kütüphane'den temin edilen ve 14 varaktan oluşan (12a-26b) bir nüshadır. Hafta günlerinin özellikleri verildikten sonra tırnak kesme, tıraş olma ve kulak çınlamasıyla ilgili her günün hükmü anlatılmış ve nüsha son bulmuştur. Dolayısıyla hafta günleri bittikten sonra üzerinde çalıştığımız metinden farklı bir konuya geçilmiştir. Üzerinde çalıştığımız metin olan *Kitâb-ı Sâ'atnâme* ise Belgrat Üniversitesi Kütüphanesinin el yazmaları bölümünden alınmıştır, 32 varaktır. Metinde; tırnak kesme,

[40] Ekmeleddin İhsanoğlu, vd., *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi*, İstanbul, 2011, s.120.
[41] bkz. *a.g.e.*, s.120.

tıraş olma ve kulak çınlamasıyla ilgili bir bölüm bulunmaz. Hafta günlerinin beyanından sonra ay günlerinin özellikleri anlatılmış, gayp erenlerinin ve Şükür yıldızının her ayın günü hangi tarafta olduğuna dair bilgiler yer almıştır.

Kitâb-ı Sâ'atnâme ve *Risâle-i Eyyâmnâme*'nin bir kısmında aynı konu farklı cümle ve kelime gruplarıyla anlatılmıştır. *Risâle-i Eyyâmnâme*'de daha özetleyici ifadeler kullanılmıştır. İki metnin başlangıç bölümünde kelimelerin farklı olduğu görülmüştür :

Risâle-i Eyyâmnâme

(12a/09) bes bu ḫadīṣde maʿlūm oldı ki günlerin saʿīdi ve naḥsı vardır bir maṣlaḥata saʿdında mübāşerāt ve naḥsında iḫtirāz etmek gerekdir lā-cerem dünyāda insānıñ baʿżısı ṣāliḥ ve baʿżısı fāsıḳ olup ve ẓālim olup kimisi ġanī münʿim olup aḥvāl-i intiḳāmda ve kimisi müflis olup şedāʾidül-ümmde olduḳları bī-şekk ana raḫmine [raḥmine] veyāḫūd dünyāya geldiklerinde saʿīd ve naḥs sāʿatlerinde muḳārīn olduḳları aña göredir (12b/04)... (12b/09) bu faḳīr ü ḫaḳīr muḫtāc eli [ilā diye okunmalı] raḫmetullāhu [raḥmetullāhī yazılmalı] taʿ. **ʿAbdu'l-ġanī bin ʿAbdu'l-celīl** murād idünüb [idinüp olmalı] her güniñ saʿīd ve naḥs vesāʾir (12b/10)[42]

Kitâb-ı Sâ'atnâme

(1b/09)Yaʿnī cümle günler Allāh teʿālānuñ günidür. Ammā baʿżısın saʿd, mübārek baʿżısın naḥs ḫalḳ eyledi. Nitekim insān Allāh teʿālānuñ ḫalḳı ve ḳulıdur. Ammā baʿżısın cennetlik ve baʿżısın cehennemlik eyledi. Pes bu taḳdīrce günlerüñ saʿdı ve naḥsı olduġı maʿlūm olup her meṣāliḥ saʿdında mübāşeret idüp ve naḥsından iḫtirāz gerekdür. Eyle olsa bu taḳayyüd her ferde lāzım ve mühimmdür. (1b/17)… (2a/10) Pes bu faḳīr ve ḫaḳīrü'l-muḫtāc ilā raḫmetullāhi'l-ġaniyy **ʿAbdülġaniyy bin Celīl bin ʿAbdüṣṣamed bin ʿAlī bin Mikāʾil Muḥammed Şāh ʿAbbās** raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten murād idinüp her gün saʿd ve naḥs vesāʾir… (2a/14)

Kitâb-ı Sâ'atnâme'de uğurlu, hayırlı manası için sa'd kelimesi, Risâle-i Eyyâmnâme'de genellikle *sâ'îd* kelimesi kullanılmıştır. Üzerinde çalıştığımız metinde peygamber kelimesi için *peġamber* ifadesi sıkça kullanılırken *Risâle-i Eyyâmnâme*'de *peyġamber* ifadesine yer verilmiştir. Yine çalıştığımız metinde yer adı olarak *Kûhistān* (4b/07) ismi geçerken *Risâle-i Eyyâmnâme*'de bu kelimenin yerine *Gürcistān* (15a/01)

[42] Ayşe Kete, *Segürnâme (İnceleme-Metin-Dizin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008, s.21

yazılmıştır. İnsanın kendini terbiye etmesi manasında *Kitâb-ı Sâ'atnâme*'de *ihtilâc-ı nefs* (5a/07*), Risâle-i Eyyâmnâme*'de *ıslâh-ı nefs* (15b/05) tamlaması kullanılmıştır. Ayrıca *Kitâb-ı Sâ'atnâme*'de müellifin ismi verildiğinde atalarının ismine kadar söylenirken, *Risâle-i Eyyâmnâme*'de müellifin adı kısaca verilmiştir. Bunun gibi birçok kelimede, sözcüklerin telaffuzunda farklılıklar ve eksiklikler görüldüğü için *Risâle-i Eyyâmnâme,* üzerinde çalıştığımız *Kitâb-ı Sâ'atnâme*'nin daha kısa ve özet şeklinde yazılan "muhtasar" nitelikli bir nüshasıdır.

Aynı zamanda *Risâle-i Eyyâmnâme'yle ilgili* bir makale de bulunmaktadır. Atatürk Üniversitesi araştırma görevlisi Nilay Kınay'a ait bu makalede Abdülganî bin Celîl, Geredevî olarak tanıtılmış ve genellikle bu isim kullanılmıştır. Hafta günlerinin olumlu ve olumsuz özellikleri anlatılmıştır. Bu doğrultuda gün seçme ilminin eski zamandan günümüze kadar önemini koruduğu belirtilmiştir. Makalenin sonunda *Risâle-i Eyyâmnâme*'nin transkripsiyonlu metni verilmiştir.[43] Ayşe Kete tarafından hazırlanan *Risâle-i Eyyâmnâme* ile aynı nüsha olduğundan iki çalışmanın benzer olduğu tespit edilmiştir. Nüshaya Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'nın internet adresinden de erişilebilmektedir.

1.2.3. Yazılış Sebebi ve Konusu

Eserin kayıtlı olduğu yer olan Svetozar Markovic Kütüphanesinde herhangi bir açıklayıcı bilgi bulunmamaktadır. Eserin mukaddime kısmında yazılış sebebinden ve konusundan bahsedilmektedir: Abdülganî bin Celîl eserini övülmüş tüm alt ve üst makamdakilerin ve gelecek nesilden herkesin bu risaleye göre amel edip fayda görmeleri, kulluk ve ibadete devam etmeleri, kendisine hayır duası etmeleri için kaleme almıştır. Okuyanların bunları yaptığı takdirde Allah'ın rahmetine ve affına mazhar olacağını dile getirmiştir. Risaleyi meydana getirirken müellif çeşitli hadisler, tefsir kitapları, değerli kitap ve hikayeleri birleştirip açıklamiştır.

Eser içindekiler, inceleme, hafta günlerinin yer aldığı başlıklar ve günlerin özellikleri, ay günlerinin yer aldığı başlıklar ve günlerin özellikleri üzerine kuruludur. Hafta günleri; pazar gününden başlayarak pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma ve cumartesi gününün hükümleri, yapılması gereken ve kaçınılması gereken hal ve davranışlarla ilgili bölümdür. Günlerin özellikleri anlatılırken peygamberler tarihi ve

[43] Nilay Kınay, "'Gün Seçme' Geleneği Bağlamında Bir İnceleme: Geredevî'nin Eyyâm-nâmesi", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Journal of Social Sciences, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,* Sayı 51, Aralık 2013, 183-202.

evrenin yaratılışı ile ilgili bilgiler, Arapça şifa duaları, tarihî kıssa ve hadislere rastlanmaktadır. Hafta günlerinden sonra ay günlerinin hükümlerine geçilerek birinci günden otuzuncu güne kadar sıralanmıştır. Yine her bir günde ne yapılması ve nelerden kaçınılması gerektiğiyle alakalı bilgiler metinde yer almıştır. Her günün özelliği verilirken ricâlü'l-gayb[44] ve Şükür [45] yıldızının nerede ve hangi yönde olduğuna dair bilgi verilmiştir. Otuzuncu günün özellikleri verildikten sonra metin sonlanmıştır.

1.2.4. Metnin Özeti

Eserin ilk kısmında metnin yazılış sebebinden söz edilmektedir:

...bu faḳīr ve ḫaḳīrü'l-muḥtāc[46] ilā raḫmetullāhi'l-ġaniyy ʿAbdülġaniyy bin Celīl bin ʿAbdüṣṣamed bin ʿAlī bin Mikā'il Muḥammed Şāhʿ Abbās raḫmetullāhi ʿaleyhi raḫmeten vāsiʿaten murād idinüp her gün saʿd ve naḥs vesā'ir ḫuṣūṣ-ı ḫavāṣṣına müteʿalliḳ olan aḥvāl ve eṭvārı eḥādīṣ ve tefāsīr ve kütüb-i muʿtebere ve ḥikāyātdan mufaṣṣal ve meşrūḥ ve mükemmel ve ġayr-ı meṭrūḥ cemʿ idüp bir risāle eyledüm ki erbāb-ı menāṣıbāt-ı fāḫire ve aṣḥāb-ı menāḳıbāt ve āḫire *ve sā'ir ekābir ve aṣāġır ve fużalā ḥāl ve ġābirden her biri bu risāle ileʿamel idüp küllī fāyide veʿābide mülāḫaẓa ve müşāhede eyledükde bu faḳīr ve ḫaḳīre ḫayr duʿālar ki mūcib-i raḫmet ve sebeb-i maġfiret olalar [2a/10-2b/08]*

Müellif eserin yüksek makamdakiler, ulu kimseler ve sonrakiler, alt makamdakiler ve erdemli kimseler için "sa'd" (uğurlu) ve "nahs" (uğursuz) günlerin önemiyle ilgili bir risale meydana getirdiğini açıklayarak onların hayır dualarını bekler. Metnin başında hafta günlerinin özelliklerini, bu günlerde yapılması ve kaçınılması gereken davranışları anlatır.

Yevmü'l-ehad (Pazar): Acemlerin *yekşenbe* dediği bugün Hristiyanların (Nasıralıların) bayramıdır. Dünya günlerinin başlangıcıdır. Allah dünyayı, yeri, göğü ve içindekileri bugün yarattığı için mübarek gündür. İnşaat yapmak, bağ bahçe düzenlemek için iyi bir gündür. Ancak, kaftan kesmek ve tıraş olmak mübarek değildir, bu amelleri yapanlar keder ve sıkıntıdan kurtulmaz. Tırnak kesen kimsenin mal varlığı telef olur, bereketi kalmaz. Ayrıca, güneye yapılan sefer hayırlı değildir, yasaklanmıştır. Bugün ana

[44] **ricālü'l-ġayb:** Tasavvuf inancına göre Cenab-ı Hakk'ın alemi idareye memur ettiği, kendilerine olaylara hükmetme izni verdiği ve insanlardan kim olduklarını gizlediği sevgili kulları, gayp erenleri. (*Misalli Büyük Türkçe Sözlük*)

[45] **Şükür yıldızı :** Geleneksel Türk inancında insanların günlük yaşamlarına kadar her şeyi etkilediğine inanılan önemli, kutsal bir yıldız

[46] Metinde *"ḫaḳīr ve muḥtāc"* sözcüklerinin ilk harfi ḫ ile gösterilmiştir.

rahmine düşen çocuk haydut, hunhar ve zalim olur. Bu gece vakitsiz horoz öterse ev halkına uğursuzluk getirir. Bugün yeni ay, ayın yirmi dokuzuncu gününde tamamlanır. Muharrem ayının ilk günü pazar gününe denk gelirse kış güzel geçer ve yağmur çok olur. Horasan bölgesinde ise kavurucu sıcaklar meydana gelir. Bugün ve perşembe gecesi güneşe bağlı olduğu için evlenmek, alışveriş yapmak, yeni giymek, ata binmek, iyi işlerle meşgul olmak, devlet büyüklerinin katına çıkmak iyidir. Bugün ve perşembe gecesi doğan çocuk âlim ve olgun olur. Bugün herhangi bir hastaya dua yazılıp içirilirse şifa bulur. Arapça şifa duası.

Yevmü'l-isneyn (Pazartesi): Acemlerin *dü-şenbe* dediği bugün Allah ağaç ve bitkileri yarattı. Hz. Muhammed dünyaya geldi, Cebrail aleyhisselam vahyi getirdi, Hz. İbrahim Kabe'yi tamamladı, Hz. Musa Tur Dağı'na çıktı ve yine Peygamberimiz öbür dünyaya göçerek Allah'a kavuştu. Her insanın yaptığı iş bugün Allah'a arz olunur. Bu bir kurtuluş günüdür. Pazartesi günü ana rahmine düşen çocuk, talihli, mübarek yüzlü, devlet sahibi, Kur'an hafızı ve Allah'ın makbul kulu olur. Ayrıca bugün kaftan kestiren kişi halk içinde itibar görür. Tıraş olan kimsenin günden güne devleti ve bereketi artar. Tırnak kesen kişi ise güzel yüzlü, hafız, olgun ve ağırbaşlı olur. Bugün sefere çıkmak hayırlıdır, ancak doğuya gitmek yasaklanmıştır. Bu gece horoz vakitsiz ötse ev sahibine hayırlı bir haber gelir. Bugünde yeni ay yirmi dokuz günde tamamlanır, Muharrem ayının ilk günü pazartesi gününe denk gelirse kış uzun geçer ve ürünlere zarar gelir. Nezle salgını olur. Kûhistan'da bereket artar. Horasan'da ise kadınlar helak olur, Pârs'ta kıtlık ve kuraklık olur. Bugün ve cuma gecesi Ay'a bağlıdır. Bu gecede sefere çıkmak, alışveriş yapmak, evlenmek, tohum ekmek, bağ ve bahçe ürünü dikmek, imaret yapmak, hacamat yapmak, bir yerden bir yere gitmek, haber göndermek velhasıl her işe başlamak iyidir. Bugün doğan çocuk kuvvetli, hayırlı ve muteber olur. Hastaya dua yazılıp suyu içirilirse o kimse şifa bulur. Arapça şifa duası.

Yevmü's-sülesa (Salı): Acemlerin *se-şenbe* dediği gündür. Evde oturup dinlenmek ve hacamat yapmak iyidir. Çünkü bugünde; Allah mekruh olan şeyleri yarattı, Havva Ana aybaşı oldu. Kâbil Hâbil'i öldürdü. Çercis Peygamber, Zekeriya Peygamber ve Yahya Peygamber şehit oldu. Ama, kuşluk vakti hayırlı ve uğurlu bir vakittir. Ancak bugün elbise diktirmek iyi değildir. Bugün tıraş olan kimseye sara hastalığı bulaşır, kişide baş ağrısı ve sıkıntı meydana gelir. Hastalık kırk gün sürerse, hasta şehit olur. Tırnak kesen kimse âniden ölür, saç ve sakalını tararsa tez ağarır. Bugün ana rahmine düşen çocuk cömert, merhametli, dürüst ve sadık olur. Horoz vakitsiz ötse ev sahibinin kusursuz

bir erkek çocuğu olur. Yine bugün yeni olan ay yirmi dokuz günde tamamlanır. Güneye gitmek yasaktır, Muharrem ayının ilk günü bugün yeni olsa kış sert olur ve kar çok yağar. Cumartesi gecesi Merrih'e bağlıdır. Her işten kaçınmak gerekir; ama düşmana saldırmak iyidir, çünkü zafere ulaşır. Salı günü ve gecesi doğan çocuk zalim ve hunhar olur. Salı günü hastalanan kişinin hastalığı genellikle midesinden kaynaklanır ancak sonra iyileşir. Hastaya dua yazılıp suyu içirilirse o kimse şifa bulur. Arapça şifa duası.

Yevmü'l-erba'a (Çarşamba): Acemlerin *çehar-şenbe* dediği bugün, uğursuz ve faydasızdır. Ama şerbet ve bitki ilaç olarak içilirse faydalıdır. Hamama gitmek iyidir. Allah nur, ateş, deniz ve ırmakları bugünde yarattı. Ûc bin Unuk, Firavun, Nemrud, Şeddâd, Âd, Kârun, Sâlih, Lût ve Hûd'un hepsi çarşamba günü helak oldu. Her ayın çarşamba günü uğursuz olup, Hz. Yunus bugün doğduğu için yedi gün balığın karnında kalmış ve Hz. Yusuf da yine bugün doğduğu için zindana atılmıştır. İbrahim peygambere de vahiy gelmiş, bu sebeple Nemrud'un ateşine maruz kalmış; Hz. Muhammed kafirle savaşmış, savaşta eziyet görüp mübarek dişlerini kaybetmiştir. Bugünün ikindi vakti uğurludur, bu vakitte elbise diktirenin ve tıraş olanın rızkı artar. Tırnağını kesen ise düşmanından zarar görmez. İlim öğrenmek ve yazmaya başlamak iyidir. Bir kimse Çarşamba günü yerden taş kaldırıp yerine koysa dileği gelecek çarşambaya kadar gerçekleşir. Sefere çıkmak mübarektir. Bu gece ana rahmine düşen çocuk haydut, hunhar ve zalim olur. Bugün yeni ay otuz günde tamamlanır. Muharrem ayının ilk günü bugün yeni olsa kış vasat geçer. Ama şiddetli rüzgarlar eser ve yağmur çok yağar. Bu sayede pirinç bollaşır, bereket artar. Tüccarların kazancı artar. Ancak, Araf'ta afet olur. Batı illerinde bir padişah helak olur ve İslam sultanlığı kuvvetlenir. Bu gece horoz vakitsiz ötse anne ile oğul birbirinden ayrılır. Bugün kuzeye gitmek hayırlı değildir. Bugün ve pazar gecesi Utarid'e bağlıdır. Sefere çıkmak, evlenmek, alışveriş yapmak, yeni elbise giymek ve diktirmek, ata binmek, bir yerden bir yere haber götürmek, divan ehliyle görüşmek ve çocuğu okula göndermek hayırlıdır. Ancak, hasetçilerle iş yapılmamalıdır. Bugün hastalanan kişi şifa bulur. Şifa bulması için günün duası hastaya götürülmelidir. Arapça şifa duası.

Yevmü'l-hamis (Perşembe): Acemler *penç-şenbe* dediği bugünde, dilekler kabul olur, fetih günüdür. Çünkü bugünde Hz. Muhammed (s.a.v) Kabe'yi fethetti, Musa peygamber Mısır'a girdi, Yusuf Peygamber Mısır tahtına geçti ve babası Yakup peygamberle buluştu. İsmail peygamber dünyaya geldi, İbrahim peygamber Nemrud'a karşı zafer kazandı. Allah cennet, cehennem ve hayvanları yarattı. Perşembe günü

hacamat yapmak iyidir. Bugün öğleden önceki vakit uğurlu olup elbise kestiren kişinin ilmi artarak kıymetli ve itibarlı olur. Tıraş olan kimse halk arasında itibarlı olur ve bereketi artar. Tırnak kesen kimse çok hastalansa şifa bulur. İkindiden sonra ise güneye gitmek yasaklanmıştır. Bugün aybaşı hali kesilen kadının çocuğundan devler ve periler kaçar, herkes onun yüzüne hayran kalır ve dertlilere deva olur. Perşembe günü ve gecesi ana rahmine düşen çocuk âlim ve olgun olur. Bugün horoz vakitsiz ötse ev sahibi zengin olur. Ayrıca yeni ay otuz günde tamamlanır; yaz mevsimi güzel olur, meyve ve bal bollaşır. Yılın ilk zamanlarında çeşitli rüzgarlar esip farklı hastalıklar çoğalır. Yağmur yağar. Kûhistan'da bereket artar, batıda çok şiddetli savaşlar olur ve İslam sultanlığı güçlü ve talihli olur. Bugün ve pazartesi gecesi Müşteri'ye bağlıdır; sefere çıkmak, yiyip içmek, ticaret yapmak, yeni giymek; ulular, beyler ve âlimlerin huzuruna çıkmak, dilekte bulunmak ve ortaklaşa iş yapmak iyidir. Bugün hastalanan kişinin hastalığı korkudan kaynaklanır, ancak iyileşir. Günün duası yazılıp suyu hastaya içirilirse hasta şifa bulur. Arapça şifa duası.

Yevmü'l-cum'a (Cuma): Acemlerin *azine* dediği Cuma günü mü'minlerin bayramı, miskinlerin Haccı, kavuşma ve bağışlanma günüdür. Evlenmek için hayırlı bir gündür. Çünkü, bugünde Âdem peygambere Havva'yı, Süleyman peygambere Belkıs'ı, Yusuf peygambere Züleyha'yı, Musa peygambere Safura'yı ve Hz. Muhammed'e Hatice ve Ayişe Ana'yı nikahladılar. Allah, Hz. Âdem'i ve Havva'yı cuma günü ikindiden sonra yarattı, yine bugün cennete girdiler ve cennetten çıktılar. Allah, cehenneme müstehak olan kişileri cuma gününün şerefine azat eder, cennete koyar. Cuma günü belirli vakitlerde dua etmek hayırlıdır. Bugün kaftan kestiren kişi kıymetli ve itibarlı olur. Elbise kestirme alışkanlığı olan kişinin ömrü uzun olur ve devleti güçlenir. Tıraş olmak mübarektir, bunu âdet haline getiren kişinin ömrü uzun, malı çok olur. Cuma namazından önce tırnak kesen kişinin tırnağı uzun ve malı çok olur. Bugün namazdan önce ana rahmine düşen çocuk Allah'ın rızasını kazanır ve şehit düşer. İkindi namazından sonra ana rahmine düşen çocuk nefsine hakim, erdemli ve kamil olur. Cuma gecesi ana rahmine düşen çocuk ise zeki, anlayışlı, bilgili ve Allah'ın sevdiği kullardan olur. Ancak, güneye sefere çıkmak yasaklanmıştır. Bugün evin süpüren ve elbiselerini yıkayan kişi türlü musibetlere maruz kalır. Bugün yeni ay otuz günde tamamlanır. Muharrem ayının ilk günü bugün yeni olsa kış vasat geçer. Yağmur yağmaz, sular çekilir ve meyve ağaçları helak olur. Batı illerinde bereket artar. Bugün ve salı gecesi Zühre'ye bağlıdır. Yiyip içmek, hamama gitmek, kan aldırmak, hacamat yapmak ve kadınlardan dilekte bulunmak

iyidir. Bu gece doğan çocuk güzel yüzlü, tatlı dilli ve saygın bir kişi olur. Bu gece horoz vakitsiz ötse ev sahibi için hayırlıdır. Cuma günü hasta olan kimseye bugünün duası yazılıp suyu içirilirse hasta şifa bulur. Arapça şifa duası.

Yevmü's-sebt (Cumartesi): Acemlerin *şenbe* dediği cumartesi günü av ve avcılık için uygun bir gündür. Allah bizi bugün yarattı. Ancak Yahudilere mahsustur. Uğursuz, hile ve düzenbazlığın olduğu gün sayılır. Çünkü bugün Hz. Yusuf, Hz. Salih, Hz. Nûh, Hz. Musa, Hz. Hûd ve Hz. Muhammed gibi altı peygambere hile yapıldı. Hz. Musa kavmine haftanın bir gününü seçmelerini söyleyince onlar da cumartesi gününü seçtiler. Allah onun kavmini lanetleyip suretlerini maymun suretine dönüştürmüştür. Cumartesi günü nasıl geçerse gelecek cumartesiye dek öyle geçer. Ancak öğle namazı vakti hayırlıdır. Bugün elbise kestirmek iyi değildir. Kestiren kişi dertli olur. Tıraş olan kimsenin gelecek haftaya dek başı sıkıntıdan kurtulmaz. Bir kimse bugün saç ve sakalını tarasa tez ağarır; tırnak keserse tırnağı hasar görür ve basur hastalığına yakalanır. Bugün yeni ay otuz günde tamamlanır. Yine bugün doğuya sefer yasaklanmıştır. Cumartesi günü ana rahmine düşen çocuk güzel huylu, ağzı hoş kokulu, haramdan kaçınan ve bol rızıklı olur. Bu gece ana rahmine düşen çocuk dik başlı, cesur, gazi ve şehit olur. Horoz vakitsiz ötse o evdeki halkın birbirlerine olan sevgisi artar. Bugün Muharrem ayının ilk gününe denk gelirse kış sert geçer, ergenliğe girmemiş çocuklar helak olur, sıtma hastalığı yayılır ve meyve ağaçları heba olur. Bazı yerlerde hırsızlık, yağma ve hastalık çoğalır. Devletin sultanı kuvvette olur. Bugün ve çarşamba gecesi Zühal'e bağlıdır. Herhangi bir iş yapmaktan kaçınmak gerekir. Devlet büyüklerinin huzuruna çıkmaktan ve düşmana saldırmaktan uzak durulmalıdır. Bugün ve bu gece doğan çocuk talihli ve uzun ömürlü olur. Hasta kimsenin hastalığı gamdan ve kederden kaynaklanır. Ancak, iki gün ya da yedi gün dinlendikten sonra iyileşir. Bugün hasta olana adı geçen şifa duası yazılıp suyu içirilmelidir. Arapça şifa duası.

Müellif hafta günlerinin uğurlusu, uğursuzu, neye bağlı olduğu ve neden sakınmak gerektiğinin önemine değinmiştir. Hafta günlerinde olduğu gibi ay günlerinin de iyisi, kötüsü, hangi gezegene bağlı olduğunu bilmenin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu bölümden sonra müellif ay günlerine geçmiştir. Bu zaman dilimlerinde yedi gezegenin hangi günü temsil ettiğini, sakınılması gereken ya da yapılması gereken iş ve davranışları kısaca anlatmıştır. Ay günlerinin her birini önce Arapça anlatmış, sonra bu izahları Türkçeye tercüme etmiştir.

El-yevmü'l-evvel (1. Gün): Müellif ayın birinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Allah, Hz. Âdem'i ayın birinci günü yarattı. Şefkate ve merhamete mahsus olan bugünde alışveriş yapmak, ağaç dikmek iyidir. Her ne isteniyorsa Allah katında makbuldür. Hastalığa yakalanan kimsenin hastalığı çabuk geçer. Bir kimse bugün dünyaya gelse ayağı mübarek, ömrü uzun olur. Tıraş olan sıkıntıdan kurtulamaz. Kan aldıran ve hacamat yapan kimsenin de vücudu bir yıl boyunca titrer. Gıybet etmek doğru değildir. Bugün "gayp erenleri" güney ile doğu arasında bulunan Bikni tarafındadır. Şükür yıldızı doğuda olur, o yöne sefer yapmak, savaşmak ve mezarlığa girmek yanlıştır. Çünkü savaşırsa mağlup olur, sefere çıkarsa eziyet çekip malı telef olur, mezarlığa girse o mezar ona düşman olur, uzak durulmalıdır. Bugün batıya sefere çıkmak hayırlıdır.

El-yevmü's-sânî (2. gün): Müellif ayın ikinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Her ayın ikinci günü hayırlıdır. Allah, Havva'yı bugün Hz. Âdem'in sol eğesinden yarattı. Evlenmeye ve ağaç dikmeye mahsus bir gündür. Her ne dilekte bulunulursa dileği kabul olur; hastalanan kimsenin hastalığı uzar ya da ölür; dünyaya gelen çocuğun ömrü uzun olur. Bugün sefere gitmek, evlenmek, alışveriş yapmak, mezarlığa girmek, yeni giymek, yeni elbise biçmek, hamama gitmek ve toplu yerde bulunmak iyidir. Ancak kan aldıran kimsenin hastalığı şiddetlenip, hararet olur. Bugünde görülen rüya üç günde gerçekleşir. Gayp erenleri bugün güney ile batı arasındaki Yesrib'de olur. Şükür yıldızı doğu ile kıble arasındadır. Denize girmek doğru değildir.

El-yevmü's-sâlis (3. Gün): Müellif ayın üçüncü gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Bugün Allah zararlı yılları yarattı; Kâbil'i helak etti, Lût kavmine azabı indirdi. Hz. Âdem'le Havva bugünde üryan oldular. Alışveriş yapmak, evlenmek, sefere gitmek, ağaç dikmek, toplu halde bulunmak ve dilekte bulunmak iyi değildir, sakınmak gerekir. Bugün dünyaya gelen çocuk çiftçi ya da hırsız olur. Hastalanan kişinin hastalığı tehlikeli olur. Kan aldıran kimsede çeşitli hastalıklar çıkar. Gayp erenleri bugün kuzeyde, Şükür yıldızı güneyde olur. Kuzeye sefere çıkmak yasaklanmıştır.

El-yevmü'r-râbi (4. Gün): Müellif ayın dördüncü gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Bugün hayırlı olup Hz. Âdem'in oğlu Hâbil dünyaya geldi. Bugün doğan çocuğun ömrü uzun olur ve huzur ve rahatlık içinde yaşar.

Ekin ekmek ve avcılık da iyidir; ancak dördüncü gün sefere çıkmak iyi değildir, sefere çıkarsa dikkatli olunmalıdır. Bugün hastalanan kimsenin hastalığı hızla geçer ve iyileşir. Bugünde görülen rüya çabuk gerçekleşir. Kim hamama giderse güçlü ve devletli olur. Kan aldıran kimse ölür ya da aniden hayatını kaybedebilir; ölmezse balgamı fazla olur, öksürür ve başı ağrır. Bugün gayp erenleri batıda, Şükür yıldızı güneyle doğu arasında kalan Yesrib'dedir. Güney ile batıya sefere çıkmak yasaklanmıştır.

El-yevmü'l-hâmis (5. Gün): Müellif ayın beşinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Uğursuz gün olduğu için Hz. Âdem cennetten çıktı, Hz. Âdem'in oğlu Kâbil dünyaya geldi, Yunus peygamberin kavmine azap indirildi. Yusuf peygamberi kuyuya bıraktılar. Bugünde alışveriş yapmak ve diğer dünyevî işlerle uğraşmak yasaklanmıştır. Yine bugün dünyaya gelen çocuğun ömrü kısa olur, hastalanan kimsenin hastalığı hafifleyerek tez geçer. Bugün ve bu gece görülen düşün aynısı gerçekleşir. Kan aldıran kişinin benzi sararır. Gayp erenleri Bâyad'da yani kuzey ile batı arasında olur. Şükür yıldızı batıda olur ve o tarafa sefere çıkmak yasaktır, onlara karşı kılıç çekip savaşmak yanlıştır, batı tarafında mezarlığa girmek hayırlı değildir.

El-yevmü's-sâdisü (6. Gün): Müellif ayın altıncı gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Kadınlar için hayırlı bir gündür. Bugünde kadınlarla sohbet etmek ve onlardan bir dilekte bulunmak iyidir. Ayrıca, alışveriş yapmaya ve sefere çıkmaya elverişli bir gündür. Bugün dünyaya gelen kişi mal mülk sahibi ve salih olur. Bugün hastalanan kimsenin hastalığı tez geçer ve görülen rüya gerçekleşir. Ancak bugün hamama gidilmemelidir. Kan aldıran kimse ise cüzzam hastalığına yakalanır; halsizleşir ve vücudu zayıf düşer. Gayp erenleri bugün doğu ile kuzey arasındaki Îsân'da;.Şükür yıldızı Bâyad'da, yani kuzey ile batı arasında olur. Padişahlar ve beylerle bir araya gelmek hayırlıdır.

El-yevmü's-sâbi' (7. Gün): Müellif ayın yedinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Her ayın yedinci günü uğursuzdur. Bugün dünyaya gelen kimsenin hastalığı şiddetlenip ömründe sıkıntıdan kurtulmaz. Ağaç dikmemeli, evlenmemeli, sefere gitmemeli ve dilekte bulunulmamalıdır. Bugün kan aldıran kişinin midesi bozulur ve yediğini sindiremez. Hastalanan kimse helak olur. Hamama gitmek ve tıraş olmak hayırlı değildir. Gayp erenleri bugün doğuda, Şükür yıldızı ise kuzeydedir. Yeni kıyafetler giymek ve evlenmek hayırlıdır.

El-yevmü's-sâmin (8. Gün): Müellif ayın sekizinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümeye geçer. Her ayın sekizinci günü hayırlıdır. Alışveriş yapmak, ekin ekmek, fidan dikmek gibi işlerle uğraşmak iyidir. Bir kimse bugün hastalansa çabuk geçer. Bugün dünyaya gelen çocuk bilgili ve salih olur. Ancak düşmanla savaşmak iyi değildir. Bir kimse bugünde düş görse hayırlıdır. Kan aldıran kimsenin midesi güçsüz hale gelerek hastalık bulaşır. Ayrıca bugün gayp erenleri güneyde, Şükür yıldızı kuzey ile doğu arasında olur. Padişahlar görmek ve beylerin huzuruna çıkmak iyidir.

El-yevmü't-tâsi' (9. Gün): Müellif ayın dokuzuncu gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümeye geçer. Her ayın dokuzuncu günü öğleye kadar ağır, öğleden sonra hafiftir. Yani her işe iyidir, sefere çıkan kimseler fayda ve hayır bulur. Bazıları; evlenme, alışveriş yapma, yeni kıyafet giyme ve biçme, mezarlığa gitme, dilekte bulunmanın iyi olduğunu ve çabuk gerçekleştiğini söylemiştir. Ancak hastalığa yakalanan kimsenin hastalığı uzar ve şiddetlenir, ancak yine de iyileşir. Bugün; dünyaya gelen çocuk annesine itaat eder, kan aldıran kişinin gözü kör olur. Gayp erenleri dokuzuncu günde Bikni tarafında, güney ile doğu arasındadır. Şükür yıldızı her ayın dokuzunda ve yirmi dokuzunda yer altında olur; bugünlerde denize, kuyuya, yerin altına, alçak yerlere girmek ve mal saklamak doğru değildir. Çünkü kişinin malını kaybettiği tecrübe olmuştur.

El-yevmü'l-âşir (10. Gün): Müellif ayın onuncu gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Her ayın onuncu günü hayırlıdır. Hz. Nûh o gün dünyaya gelmiştir. Ağaç dikmek iyidir. Her ne ekin ekerse hatasız yapmalıdır. Sefere çıksa, hamama gitse ve evlense hayırlıdır. Bugün dünyaya gelen çocuğun ömrü uzun olur. Bir kimse hastalansa üç günden sonra iyileşir. Kan aldıran kimseye hastalık bulaşır. Bugün gayp erenleri Yesrib'dedir. Şükür yıldızı her ayın onu, yirmisi ve otuzunda göğün tam tepesinde ve gün ortasında olur. Bugünlerde ata binmek, ağaca ve yüksek yere çıkmaktan uzak durulmalıdır. Yoksa kişi başkalarına muhtaç halde helak olur.

El-yevmü'l- hâdî-'aşer (Onbirinci Gün): Müellif ayın onbirinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Her ayın onbirinci günü alışveriş, evlenme, hamama gitme, dilekte bulunma gibi her işe hayırlıdır. Hz. Âdem'in oğlu Şit peygamber ve Hz. Nûh'un oğlu Sâm bugün dünyaya geldi. Bu nedenle bugünde dünyaya gelen çocuk salih, dindar, çok merhametli, varlıklı, halk içinde aziz ve muhterem olur. Yine bugün hastalanan kimsenin hastalığı tez geçer. Ama kan aldıran kişinin ağız

kokusu artar, beyninde kuruluk ve şiddetli ağrısı olur. Gayp erenleri bugün güneyde, Şükür yıldızı ise doğuda olur ve o tarafa sefere çıkmak iyi değildir.

El-yevmü's- sânî-'aşer (On İkinci Gün): Müellif ayın on ikinci gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Mescid-i Aksa'nın bugün ortaya çıktığı ve dileklerin yerine geldiği hayırlı gündür. Her işe başlamak hayır getirir; özellikle tarım ve çiftçiliğe gayet iyidir. Bir kimse bugün iki namaz arasında kırk rekat namaz kılsa, selamdan sonra başını secdeye koysa ve gönlünden geçeni dilese kesinlikle kabul olur. Bugün dünyaya gelen çocuğun ayağı uğurludur. Hastalanan kişinin hastalığı tehlikeli olup ölme ihtimali vardır. Kan aldıran kimse bir yıl kadar sıkıntı ve kederden kurtulmaz. Bugün gayp erenleri batı tarafında, Şükür yıldızı güney ile doğu arasındadır. Denize sefere çıkmaktan uzak durmak gerekir.

El-yevmü's- sâlis-'aşer (On Üçüncü Gün): Müellif ayın on üçüncü gününün özelliklerini Arapça anlattıktan sonra Türkçe tercümesine geçer. Uğursuz gündür, hiçbir iş yaramaz. Sadece sadaka vermek ve ibadet etmek iyidir. Çünkü bugünde; Hz. Eyüp'e belâ indirildi, Hz. Süleyman'ın mülkü yok oldu, Yahudiler peygamberlerini helak etti, Şeytan dünyaya geldi. Bazılarına göre bugün hastalanan kişi hastalıktan çabuk kurtulur bazılarına göre ise hastalığı şiddetlenerek ölür. Yine bugün bir kimse cinsel ilişkiye giren hastalanır. Dünyaya gelen çocuk sağ olmaz, sağ kalırsa münafık ve zalim olur. Bugün olan hadise kırk günde sonuçlanır. Bugün kan aldıran kişi fesada düşer ve ağız kokusundan muzdarip olur. Gayp erenleri bugün Bâyad'dadır. Şükür yıldızı güneydedir. İş yapmaktan sakınmak daha hayırlıdır.

El-yevmü'r- râbî-'aşer (On Dördüncü Gün): Her ayın on dördüncü günü hayırlıdır. Alışveriş yapmak, ilim öğrenmek gibi yapılan işler yararlıdır. Bugün dünyaya gelen çocuk ilim öğrenme arzusunda, gayretli, ilahî ilimler konusunda bilgili ve salih olur. Bugün hastalanan kimsenin hastalığı çabuk geçer, hamama gitmek iyidir. Kan aldıran kişi nikrîs hastalığına yakalanır ve uyuyamaz. Bugün evden kaçan köle ve cariye hemen zaptedilir. Bu gece görülen rüya ertesi gün gerçekleşir. Ayrıca bugün gayp erenleri doğudadır, Şükür yıldızı ise Yesrib'dedir.

El-yevmü'l- hâmis-'aşer (On Beşinci Gün): Her ayın on beşinci günü alışveriş, ekin ekme, sefere çıkma ve evlenme gibi işler için münasiptir. Bir kimse bugün hastalansa hastalığı uzar. Bazıları bugünün öğleye kadar hayırlı, öğleden sonra ise hayırsız olduğunu ifade etmişlerdir. Bazıları ise aş evi yapma, mezarlığa gitme, dilekte bulunma, düşmanla

iş yapma, hamama gitme, tıraş olma, yardım isteme, çocuğu muallime verme gibi bütün işlerin iyi olduğunu söylemiştir. Bugün dünyaya gelen çocuğun ömrü uzun olur. Kan aldıran kimsede cüzzam hastalığına yakalanır. Bu gece görülen düşün sonucu kötüdür, kimseye söylememelidir. Gayp erenleri bugün kuzeyde; Şükür yıldızı batıda olur, o tarafa sefere çıkmaktan uzak durulmalıdır.

El-yevmü's- sâdis-'aşer (On Altıncı Gün): Her ayın on altıncı günü uğursuzdur. Evlenmek, toplu halde bulunmak gibi bütün işlerden uzak durulmalıdır. Ancak alışveriş zarar getirmez. Bir kimse bugün dünyaya gelse deli aklını kaybeder; kan aldırsa kaşıntısı geçer ve uyuzluk hastalığından kurtulur. Gayp erenleri bugün Bikni'de; Şükür yıldızı ise Bâyad'dadır, o tarafa sefer yasaklanmıştır.

El-yevmü's- sâbi'-'aşer (On Yedinci Gün): Her ayın on yedinci günü uğursuzdur. Allah'a ibadet ve itaatle bugünü geçirmek gerekir. Çünkü Lût peygamberin kavmi bugün helak oldu ve şehirleri yine bugün yerle bir oldu. Sultanın huzuruna varmaktan ve sefere çıkmaktan sakınmak gerekir. Bugün dünyaya gelen çocuk yalancı olur; fitne ve fesada meyillidir. Bir kimse bugün hastalansa tehlikelidir, ilaç fayda etmez. Bugün görülen rüya hemen gerçekleşir. Ancak hamama gitmek iyidir, kan aldırsa kuvveti artarak bir yıl boyunca hastalığa yakalanmaz. Bugün Gayp erenleri Yesrib'de, Şükür yıldızı da kuzeydedir. Bu yöne sefer yapmak men edilmiştir.

El-yevmü's-sâmin-'aşer (On Sekizinci Gün): Her ayın on sekizinci günü hayırlıdır. İbrahim peygamberin oğlu İshak peygamber bugün dünyaya geldi. Bugün dilekte bulunmak, sefere çıkmak, alışveriş yapmak, ağaç dikmek, ekin ekmek, evlenmek, hamama gitmek, şifalı otlar içmek ve bütün işlere başlamak hayırlıdır. Bir kimse bugün hastalansa çabuk iyileşir. Bugün dünyaya gelen çocuk bilgili, dindar ve takva sahibi olur. Bugün görülen rüya yedinci günde gerçekleşir. Kan aldırsa baş ağrısından kurtulur. Gayp erenleri güneyde, Şükür yıldızı Îsân'dadır. Büyüklerin huzuruna çıkmak iyidir.

El-yevmü't- tâsi-'aşer (On Dokuzuncu Gün): Her ayın on dokuzuncu günü hayırlıdır. Her işe başlamak ve dilekte bulunmak özellikle alışveriş yapmak, sefere çıkmak, evlenmek, şifalı otlar içmek, kıyafet ve para saklamak iyidir. Çünkü bugün, Hz. Yakup ve Hz. Yusuf kurtuldular, emanetlerini sakladılar. Ayrıca bugün hastalanan kimsenin hastalığı uzar ve çok sıkıntı çeker. Dünyaya gelen çocuğun ayağı uğurludur. Bugün görülen rüya yedi günde gerçekleşir. Baş tıraş etmek ve yıkamak iyidir. Kan aldıran kimse mide ağrısından kurtulur. Gayp erenleri bugün batıda, Şükür yıldızı toprak

altında olur. Kuyu kazmak, binaya temel bırakmak, denize girmek, yer altında mal saklamak iyi değildir. Gün sona erdikten sonra sefere çıkmak yasaklanmıştır.

El-yevmü'l-'işrûn (Yirminci Gün): Her ayın yirminci günü dilekte bulunmak, sefere çıkmak, alışveriş yapmak, bina yapmak ve ağaç dikmek hayırlıdır. Ama evlenmek ve şifalı otlar içmek hayırlı değildir. İshak peygamberin duası bugün kabul oldu. Yine bugün dünyaya gelen çocuk sağır olur. Hasta çabuk iyileşir. Bu gece görülen rüya on günde gerçekleşir. Bir kimse bugün kan aldırsa ağız kokusu gider, sara hastalığı varsa kurtulur. Ayrıca bugün gayp erenleri Bâyad'da, Şükür yıldızı ise gökyüzündedir; yüksek yerlerde oturmak, yürümek, ağaç tepesine çıkmak, ata binmek, koşmak iyi değildir; bu işlerden uzak durulmalıdır.

El-yevmü'l- hâdî ve'l-'işrûn (Yirmi Birinci Gün): Her ayın yirmi birinci günü uğursuzdur. Hiçbir işe başlamak caiz değildir. Mümkün olduğunca dışarı çıkmamak, evde oturup Allah'a ibadet ve itaatle meşgul olunmalıdır. Bugün; sadaka veren kimse güvende olur, dünyaya gelen çocuk çiftçi olur. Bugünde; Hz. İbrahim peygamber dünyaya geldi; kafirler Zekeriyya peygamberin oğlu Yahya peygamberi şehit etti. Nasârâ kavminin görünüşü domuza ve Yahudi kavmininki de maymuna dönüştürüldü. Bazıları ise bugün Lût kavminin belaya uğradığını belirtmişlerdir. Özetle her işten uzak durmak gerekir. Devlet büyüklerine gidip ihtiyacını ve dileğini söylemek, baş tıraş etmek, baş yıkamak, hamama gitmek, sefere çıkmak ve evlenmekten kaçınılmalıdır. Bir kimse bugün hastalansa tehlikelidir. Kan aldırmak iyidir, ciğer ağrısını giderir ve ciğerdeki tıkanıklığı yok eder. Bu gece görülen rüyanın neticesi üç günde ortaya çıkar. Gayp erenleri bugün Îsân'da,.Şükür yıldızı ise doğudadır. Batıya sefer gayet hayırlıdır.

El-yevmü's- sânî ve'l-'işrûn (Yirmi İkinci Gün): Her ayın yirmi ikinci günü mübarektir. Mezarlığa gitmek, hacette bulunmak, alışveriş yapmak ve evlenmek gibi işler için münasip bir gündür. Düşmana saldırmak çok iyidir. Bir kimse bugün hastalansa kırk gün kadar sürer ve sonra geçer. Kan aldıran kişiye hiçbir büyü tesir etmez ve ağız kokusu gider. Gayp erenleri doğuda, Şükür yıldızı Bikni'dedir. Devlet büyüklerine gidip onların yüzünü görmek ve gönlünde olanı istemek iyidir.

El-yevmü'l- sâlîs ve'l-'işrûn (Yirmi Üçüncü Gün): Her ayın yirmi üçüncü günü hayırlı ve her işe faydalıdır. Nûh peygamber hazretlerine başkaldıran kişiler bugünde helak oldular. Bir kimse bugün hastalansa çabuk geçer. Bazıları ise hastalığın uzayacağını söylemiştir. Bugün doğan çocuk yalancı olur. Bu gece görülen rüya ya hemen ertesi günü

ya da on güne kadar gerçekleşir. Yine bugün kan aldırmak iyidir, vücutta olan şişi giderir. Gayp erenleri bugün kuzeyde, Şükür yıldızı güneydedir. Beylerin yüzünü görmek iyidir. Deniz seferi tehlikelidir, suya girmek doğru değildir.

El-yevmü'l- râbî ve'l-'işrûn (Yirmi Dördüncü Gün): Her ayın yirmi dördüncü günü uğursuzdur. Bugün; Fir'avun dünyaya geldi, tanrılık iddiasında bulundu ve denizde boğuldu. Nûh peygamber zamanında tufan ortaya çıktı. Allah çekirgeyi, kurbağayı, buğdayı ve hepsini bugün yarattı, yeryüzüne gönderdi. Yakup peygamber oğlu İbn-i Yâmin (Bünyamin) dünyaya geldi. Bugün dünyaya gelen çocuk akıllı, bilgili ve devletli olur. Bir kimse yine bugün kan aldırsa güçlü ve kuvvetli olur. Hastalansa da çabuk iyileşir. Bugün gayp erenleri Bikni'dedir. Alışveriş yapmak için münasip bir gündür.

El-yevmü'l- hâmis ve'l-'işrûn (Yirmi Beşinci Gün): Her ayın yirmi beşinci günü büyük uğursuzluktur. Çünkü Nemrud bir düş görüp bugün doğan oğlanlardan birinin kendisine zarar vereceğini anladı ve bugün doğum yapacak kadınların karnını yarıp çocuğunu çıkararak onları helak etti. Yine bugün İbrahim peygamberi ateşe attılar. Kâfirler Salih peygamberin devesini kesip etini yedi. Bunun üzerine Salih peygamberin kavmine azap indirildi. Bu yüzden sefere çıkmak, hamama gitmek, tıraş olmak, alışveriş yapmak ve evlenmek hayırlı değildir. Bir kimse gemiyle sefere çıksa denizde boğulur, hastalansa helak olur, gördüğü düş beşinci günde gerçekleşir. Kan aldırsa zeki olur ve her şeyi çabuk idrak eder. Bugün gayp erenleri Yesrib'de, Şükür yıldızı batı yönündedir, güneye sefere çıkmak çok hayırlıdır.

El-yevmü'l- sâdis ve'l-'işrûn (Yirmi Altıncı Gün): Her ayın yirmi altıncı günü her işe yarar. Sefere çıkmak hayırlıdır. Ancak evlenmek uygun değildir, bugün evlenenler kesinlikle ayrılır. Yine bugün dünyaya gelen çocuğun ömrü kederle sıkıntıdan kurtulmaz. Bir kimse bugünde gemiye girse denizde boğulur. Ancak yirmi altıncı günde Hz. Musa Firavun'a karşı zafer kazandı, asasını taşa vurup on iki yerden çeşmeler aktı. Bugün kaçan köle ve kadın hizmetçi tez zamanda zaptedilir. Kan aldıran kimse ölümden kurtulur. Tırnak kesmek iyi değildir. Gayp erenleri bugün güneyde; Şükür yıldızı ise Bâyad'dadır. Alışveriş yapmak hayırlıdır.

El-yevmü'l- sâbi ve'l-'işrûn (Yirmi Yedinci Gün): Her ayın yirmi yedinci günü hayırlıdır. Her işe özellikle dilekte bulunmaya kesinlikle makbuldür. Evlenme, sefere çıkmaya hayırlı; ağaç dikme, ekin ekme, büyüklerin huzuruna çıkma, çocuğu okula gönderme ve alışveriş yapmaya bugün çok münasiptir. Bugün doğan tatlı dilli, güler

yüzlü, Allah'a ibadet eden, itaatkar ve herkes tarafından çok sevilen kişi olur. Hamama gitmek ve şifalı otlar içmek zararlıdır, kaçınmak gerekir. Bu gece görülen düş ertesi gün gerçekleşir. Bugün firar eden köle ve cariye tez zaptedilir. Kan aldıran kimse her türlü gâileden uzak olur. Tıraş olmak iyidir, hastalar çabuk iyileşir. Gayp erenleri bugün batıda, Şükür yıldızı da kuzeydedir. Güneye ve doğuya sefere çıkmak iyidir.

El-yevmü'l- sâmin ve'l-'işrûn (Yirmi Sekizinci Gün): Her ayın yirmi sekizinci günü hayırlı ve her işe faydalıdır. Bir kimse bugün hastalansa üç gün geçinceye dek iyileşir, üç günü aşarsa ölebilir. Bugün dünyaya gelen kimse bereketli olur. Alışveriş yapmak, avlanmak, düğün yapmak, tıraş olmak, baş yıkamak iyidir. Yine bugün kaçan köle kısa sürede zaptedilir. Bir kimse bugün kan aldırsa göğsündeki hastalığı yok olur, tenine güç gelir. Ancak İsa peygambere Yahudiler bugün eziyet etti. Gayp erenleri ve Şükür yıldızı bugün Îsân'dadır. Gayp erenleri ve Şükür yıldızının bir yere toplandığı gün olduğu için herhangi bir işe başlamaya en münasip gündür. Çünkü geleceğin bolluğu ve bereketiyle tamamlanır.

El-yevmü'l- tâsi' ve'l-'işrûn (Yirmi Dokuzuncu Gün): Her ayın yirmi dokuzuncu günü mübarektir. Bu mübarek gün dünyevî ve uhrevî işlere başlamaya, özellikle alışveriş yapmaya ve hamama gitmeye iyidir. Musa peygamber bugün Tûr dağına çıktı. Allah'a yalvarırken gâipten bir ses işitti. Bu gece görülen rüya hayra yorulur. Hastalanan kişi yirmi gün sıkıntı çeker, ondan sonra iyileşir. Bugün kan aldırmanın bazı kişilerde yasak olduğunu, bazılarında ise müzmin sıtmayı giderdiğini söylemişlerdir. Yine bugün dünyaya gelen çocuk akıllı, bilgili, kutlu ve mübarek yüzlü olur, demişlerdir. Bugün gayp erenleri doğuda, Şükür yıldızı ise yer altındadır.

El-yevmü's-selâsûn (Otuzuncu Gün): Her ayın otuzuncu günü hayırlıdır. Bazıları öğleye kadar hayırlı, öğleden sonra hayırsız olduğunu söylemiştir. Bugün; İbrahim peygamberin oğlu İsmail peygamber, Yakup'un oğlu Şim'ûn dünyaya geldi. Alışveriş yapmak, sefere gitmek, evlenmek, düşmanla savaşmak, ağaç dikmek, şifalı otlar içmek, kadınla görüşmek ve sohbet etmek gibi bütün işler iyidir. Bugün dünyaya gelen çocuk sevimli olur, ancak ömrü kısadır. Yine bugün hastanın hastalığı tez geçer, köle ve cariye firar ederse tez zaptedilir. Bu gece görülen düş çabuk gerçekleşir. Başı ağrıyan kişi bugün başını yıkarsa şifa bulur. Bir kimse bir dileği için hacet namazı kılsa duası kabul olur. Kan aldırmak ise tehlikelidir. Gayp erenleri bugün kuzeyde, Şükür yıldızı gökyüzündedir. Bugün savaşıp düşman üzerine gitmek kesinlikle hayırlıdır.

1.3. Dili ve Üslubu

Yazılış tarihi ve istinsah tarihi belli değildir. Ancak eserin müellifinin Abdülganî bin Celîl olduğu metinden tespit edilmiştir. Dil özellikleri sebebiyle Eski Anadolu Türkçesi döneminin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Arapça ve Farsça kelimeler dışında Türkçe sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu görülür. Ancak Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliğini yansıtan bu metinde düzlük yuvarlaklık uyumu yoktur.

Geneli harekesiz yazılan metinde yer yer harekelerden yararlanılmıştır. Özellikle yuvarlak ünlülerin kullanıldığı kelimeler ve metinde yoğun şekilde yer alan Arapça dua ve ibareler harekeli yazılmıştır:

[01b/01] 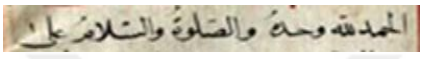 [02] 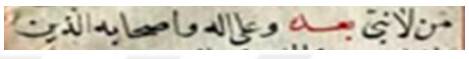 [03]
 [04] 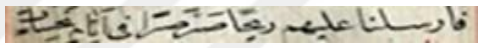 [05]
 [06] 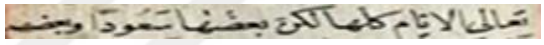
[07] 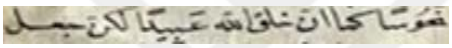 [08]

Eserin dili genellikle halkın anlayabileceği sade bir dille yazılmıştır. Müellif eseri oluştururken hadisler, tefsirler, önemli kitaplar ve hikayelerden yararlandığını eserin girişinde beyan etmiştir. Okuyucunun yararlanması için kimi zaman her güne özel şifa dualarını vermiş; kimi zamansa gün ve saatlerin faziletlerini anlatmış; yaşanmış olaylar, konuşmalar, evrenin yaratılışı ve peygamberlerin hayatından örnekler vererek yapılan hangi davranış ve işin faydalı ya da zararlı olacağına değinmiştir:

…Nitekim Ādem'e Ḥavvā ve Süleymān'a Belḳīs ve Yūsuf'a Züleyḫā ve Mūsā'ya Ṣafurā'yı ve Muḥammed Muṣṭafā ʿa.m. hażretlerine Ḫadīce ve ʿĀyişe Ana rażıyallāhu ʿanhümāyı cumʿa güni nikāḥ itdiler. Ḥaḳ sübḥāne ve teʿālā Ādem'i ve Ḥavvā'yı cumʿa güni ikindüden ṣoñra ḫalḳ itdi ve yine cumʿa güni cennete girdi ve yine cennetden ṭaşra çıḳdı ve Ḥaḳ teʿālā cumʿa gün ve gicesi altı yüz biñ ṭamuya müsteḥaḳ olan kişileri cumʿa şerefine āzād ide ve cennete ḳoya ve cumʿa gicesi nıṣfü'l-leylden ṣoñra ve cumʿa gün ḫaṭīb ḫuṭbeye çıḳduḳda ve oturduḳda ve cumʿa gün ikindi namāzından ṣoñra aḫşama dek duʿā maḳbūldur, ikindiden ṣoñra ġāyet saʿddur ve şerīfdür ve bugün kesilen ḳaftān ṣāḥibi ʿazīz ve muḥterem ola ve cumʿa güni libās kesdürmek muʿtād olan kişinüñ ʿömri uzun olur ve devleti artar ve bugün tırāş olmaḳ mübārekdür ve ʿādet idinse ʿömri uzun ola ve mālı çoḳ ola. Ammā cumʿa namāzından ṣoñra tırāş ola ve Ḫıżır Nebī aydur: Ol ṣaç cumʿa ṣevābından maḥrūm itdi diyü ṣāḥibinden şikāyet ide ve bugün ṭırnaġın kesen kişinüñ

ṭırnaġı uzun ola ve mālı çoḳ ola. Ammā ṭırnaġın cumʿadan evvel kesmek gerekdür ve bugün namāzdan evvel ana raḥmına düşen oġlan [saʿīd ve şehīd ola ve ikindi namāzından şoñra ana raḥmına düşen oġlan] perhīz-kār ve fāżıl ve kāmil ola ve cumʿa gicesi ana raḥmına düşen oġlan faḳīh ve ʿālim ve evliyāullāhdan ola, fe-emmā ġarb cānibine sefer memnūʿdur ve bugün ev süpürmeyeler ve giyecek yudurmayalar ki mūcib-i nekbet ve helākdür. Ḥikāyet olınur ki Ḥażret-i Resūlullāh ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem zamānında ʿıyāl-mend bir faḳīr kimesne var imiş ve ʿıyālinüñ meʾkūlāt melbūsātına iḳtidārı yoġmış. Bugün ol kimesne Ḥażret-i Resūl'e gelmiş şikāyet eylemiş ki: Yā Resūlullāh ʿıyālüm çoḳ beslemege ḳudretüm yoḳ, Allah emr-ile fevt olmalarına rāżī oldum, dimiş. Resūlullāh buyurmış ki var şimden girü her cumʿa güni esbābların var yudurmaġa müdāvemet eyle. Ol daḫı varup her cumʿa güni giyeceklerin yudurup az zamānı içinde ol kişinüñ ehl ü ʿıyāli āḫirete intiḳāl eylemiş. Maʿlūm oldı ki cumʿa gün esbāb yumaḳ mūcib-i nekbet ve helākdür … bugün ḫaste[47] *olana bu ʿazīmeti yazup ṣuyın içüreler şifā bula, in-şāʾ-allāh teʿālā. ʿAzīmet budur :*

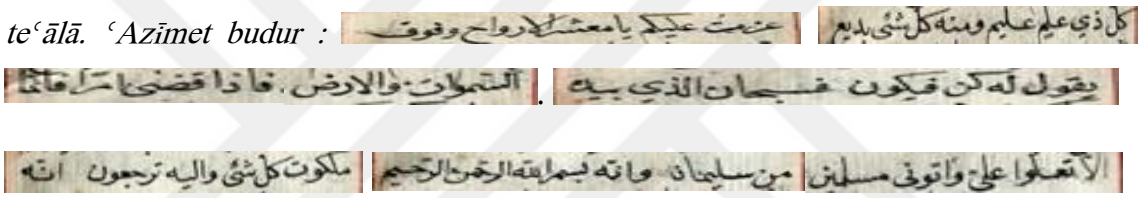

[9b/11-11b/07]

Cümleler sıkça kullanılan ''ve'' bağlacından dolayı uzatılmıştır, ancak bu bağlaç cümlelerin anlaşılırlığını ve akıcılığını bozmamıştır: *…Ḥaḳḳ'a vāṣıl oldı ve her kişinüñ ʿameli bugün Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ʿarż olınur ve Ḥażret-i İbrāhim-i celīl ʿaleyhi's-selām Kāʿbe-i şerīfi bugün tamām itdi ve Mūsā peġamber ʿaleyhi's-selām Ṭūr'a bugün çıḳdı ve bi'l-cümle necāt günidir ve bugün ana raḥmına düşen oġlan nīk-baḫt ve mübārek-sīmā ve ṣāḥib-i devlet ve ḥāfiẓ-ı Ḳur'ān ve maḳbūl-ı Yezdān ola ve bugün beyne'ṣ-ṣalāteyn saʿddur ve bugün kesilen ḳaftān ṣāḥibi ḫalḳ içinde ʿazīz, muḥterem ve şerīf ve mükerrem ola ve bugün tıraş olan kimesnenüñ devleti arta ve günden güne devleti arta ve niʿmeti ziyāde ola ve bugün ṭırnaġın kesen kişinüñ ḫaṭṭı ḫūb olup, ḥāfiẓ-ı Ḳurān ola, vaḳārı ola ve bugün her cānibine sefer eyüdür. [4a/03-4a/17]*

Sadece bir bölümde konunun gelişmesine uygun olarak karşılıklı konuşmalar vardır. Bu konuşmalarda "mı" soru edatına bolca yer verilmiştir :..*Bir gün Bāyeẕīd ḳarındaşına aydur: Yūnus peġamber bugün ṭoġmadı mı? Ḳarındaşı aydur: Toġduġı-çün*

[47] Metinde "*hasta*" sözcüğü *ḫaste* ve *ḥaste* şeklinde karışık halde kullanılmıştır. Dipnot düştüğümüz satırda kelimenin ilk harfi ḫ ile yazılmıştır.

yidi gün balıḳ ḳarnında yatağı olmadı mı? Bāyezīd aydur: Yūsuf peġamber bugün ṭoġmadı mı? Ḳarındaşı aydur: Āḫir esīr-i zindān olmadı mı? Bāyezīd aydur: İbrāhīm peġambere bugün vaḥy gelmedi mi? Ḳarındaşı aydur: Nemrūd oda inmedi mi? Bāyezīd aydur: Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhü ʿaleyhi ve sellem kāfir ile bugün ceng etmedi mi? Ḳarındaşı aydur: Nice nice zaḥmet çeküp mübārek dişleri şehīd olmadı mı? [7a/04-7a/14]

Astrolojiyle alakalı bir eser olan metinde müellif günlerin Arapça ve Farsça karşılıklarına da değinmiştir : ***Yevmü'l-eḥad:*** *ʿAcemler bugüne yek-şenbe dirler yaʿnī bāzār güni ʿıyd-i Naṣārā'dur. [2b/11]* ***Yevmü'l-iṣneyn:*** *ʿAcemler bugüne dü-şenbe dirler. Yaʿnī bāzār irtesidür. [3b/14]* ***Yevmü'l-ḫamis :*** *ʿAcemler bugüne penç-şenbe dirler, ḫācet günidür. [8a/14]*

Müellif eserde peyġamber kelimesini "peġamber", miḥnet kelimesini de "muḥannet" şeklinde söyleyerek kendine has ağız özelliğini yansıtmıştır.

… Çercis peġamber ve Zekeriyyā peġamber ve Yaḥyā peġamber bugün şehīd oldı. Ammā ḳuşlıḳ vaḳt ġāyetle eyüdür, sa'ddur. [5a/11-5a/14]

…Bugün ḳan alduran kimesne bir yıl miḳdārı muḥannet ve elemden ḫalāṣ olmaya ve bugün ricālü'l-ġayb maġribde olur ve Şükür yılduzı ḳıble ile maşrıḳ arasında olur. [21a/12-21a/16]

Metinde der-kenarlar vardır. Müellif der-kenarlarda genellikle unuttuğu hece, kelime ya da ibareleri eklemiştir. Özellikle uzun cümlelerde unuttuğu yere ince ve silik bir kısa çizgi koyarak ibareyi sayfa kenarına dikey veya yatay doğrultuda yazmıştır. Metnin transkiripsiyonunda bu der-kenarlar köşeli parantez işareti içinde gösterilmiştir: *…bugün namāzdan evvel ana raḥmına düşen oġlan [saʿīd ve şehīd ola ve ikindi namāzından ṣoñra ana raḥmına düşen oġlan] perhīz-kār ve fāżıl ve kāmil ola [10a/17-10b/01] … Pes lā-cerem insānuñ din-dār ve ṣāliḥ ve baʿżı fāsıḳ ve ẓālim ve baʿżı münʿim olup niẓām ve intiẓāmda ve baʿżısını naḫs olup şedā'īdü'l-ʿāmda*[48] *olduḳları… [2a/01-2a/03]*. Yazar bazen derkenarları müsvedde olarak da kullanmıştır.

Metnin ayırt edici özelliklerinden biri de müellifin her sayfanın sonuna sonraki sayfanın ilk kelimesini koymasıdır. Bu sayede metindeki varakların eksik olmadığı bilgisi elde edildi.

[48] Metinde "*ṣāliḥ"* sözcüğündeki son harf ḫ ile gösterilmiş, "*şedā'īdü'l-ʿām"* tamlamasında ise ayın (ʿ) ve hemze (') işareti kullanılmamıştır.

1.4. Yazım Özellikleri

1.4.1. Ünlülerin Yazılışı

1.4.1. 1. /a/ Metinde /a/ ünlüsünün yazımında elif (ا), medli elif (آ) ve he (ه,ـه) kullanılmıştır.

Başta genellikle elif (ا) ve medli elif (آ) ile yazılmıştır : ay (آی) (3a/10), aġaç (اغج) (15a/03), arasında (اراسنده) (14b/04)

Ortada elif (ا) ile veya nadiren üstün (◌َ) ile yazılmıştır : ṣayrulıḳ (صَيْرُلق), bal (بال) (03a/14), oġlan (اوغلان) (07b/07) güzel he ve elif ile gösterilir.

Sonda ise güzel he (ه) ve elif (ا) ile gösterilir : ola (اوله) (03a/07),ḳarındaşına (قرنداشينا) (07a/04)

1.4.1. 2. /e/ Metinde /e/ ünlüsünün yazımında elif (ا),üstünlü elif (آ) , güzel he (ه) ve nadiren üstün (◌َ) kullanılmıştır.

1.4.1.2.1. Başta elif (ا) ve üstünlü elif (آ) ile gösterilmiştir: ev (او) (4b/02) , etmek (آتمك) (9a/10), eyüdür (ايودور) (27a/12)

1.4.1.2.2. Ortada ve sonda ise üstün (◌َ) ve he(ه) ile yazılmıştır: kimesnenüñ (كمسنڭك) (03a/02), ötse (اوتسه) (4b/02), gelse (كلسه) (23b/16)

1.4.1.3. /ı/, /i/: Metinde /ı/, /i/ ünlülerinin yazımında elif (ا), ye (ى), çift y (ي) , esre (◌ِ) , elif ye (ای) kullanılmıştır.

1.4.1.3.1. Başta elif (ا), elif ye (ای) veya esreli elif ye (اِی) ile gösterilir: iki (اِیکی) (3b/06), ikindü (اکندو) (7a/15), irişe (ايرشه) (3a/13)

1.4.1.3.2. Ortada esre (ى) ile yazılmıştır: gizlü (كيزلو) (4a/15), ḳış (قيش) (4b/05)

1.4.1.3.3. Sonda çift y (ي) ya da y (ى) ile gösterilir: yigirmi yidinci (يكرمي يدنجي)(30a/16), devesini (دوه سني) (29a/11)

1.4.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/: Metinde yuvarlak ünlüler için vav (و), ötreli elif vav (اُو)ve ötre (◌ُ) kullanılmıştır.

1.4.1.4.1. Başta düzenli olarak elif vav (ا و) ile yazılmıştır: oġlan (اوغلان) (3a/06), öksürük (اوكسرَك) (16b/05), uġurlı (اوغورلى) (25b/03)

1.4.1.4.2. Ortada düzenli olarak vav (و) veya yalnız ötre (ُ) ile gösterilmiştir: ayınuñ (آيڭ) (3a/11), bugün (بوكون) (02a/10), getürmek (كتورمك)

1.4.1.4.3. Sonda düzenli olarak vav (و) ile yazılmıştır: ṣatu (صاتو) (4b/01), ḳarşu (قرشو) (14b/06)

ʿālim (عالم) (03b/04), ḫalḳ (خلق) (01b/11), şifā (شفا) (05a/04), sebt (سبت) (12a/17), muḥterem (محترم) (10a/07), ḫoş (جوش) (3a/12)

1.4.2. Ünsüzlerin Yazılışı

1.4.2.1. /p/: Metinde çoğu kelimede be (ب) ile yazılmaktadır: ʿamel idüp (عمل ايدوب) (2b/05), olmayup (اولميوب) (2b/17), bulup (بولوب) (02a/08), gelüp (كلوب) (06a/07), çeküp (چكوب) (17a/15)

Ancak /p/ ünsüzü bazı örneklerde pe (پ) ile yazılmıştır: piçmek (پچمك) (19a/12), (3a/17), süpürmeyeler (سُپُرْميه لر) (10b/04)

1.4.2.2. /ç/: Metinde bazı sözcükler cim (ج) ile yazılmıştır: üç (اوج) (31a/08), aġaç (اغج) (32b/05), üç (اوج) (15a/12)

Metinde /ç/ ünsüzü birkaç örnekte ise çim (چ) ile yazılmıştır : çıḳarup (چقروب) (29a/09), ḳaçan (قچان) (31a/13), piçmek (پچمك) (19a/12)

1.4.2.3. /t/, /d/: Eski Anadolu Türkçesinde kalın sıradan ünlülü kelimelerin ön seslerinde bulunan /t/ler, bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak tı (ط) ile yazılmıştır: ṭırnaḳ (طرنق) (3a/04), ṭutıla (طوتله) (31a/13), ṭoḳuz (طقوز) (3b/06). Bununla birlikte bugünkü Türkiye Türkçesinde /t/li olmasına rağmen ditreye (دتريه) (14a/17) sözcüğü Oğuz lehçesi dışındaki lehçelerin tesiriyle /d/li yazılmıştır.

1.4.2.4. /s/: Metinde /s/ ünsüzü kalın ünlü taşıyan kelimelerde sad (ص), ince ünlü taşıyan kelimelerde sin (س) ile gösterilmiştir: ṣaġ (صاغ) (21b/16),ṣaru (صارو) (17a/12), ṣaç (صاچ)(10a/13); sekiz (سكز) (6b/04), söylemeye (سويلميه) (23a/12), segirtmek (سكرتمك) (26a/14). Sadece bir örnek kalın ünlülerden oluşmasına rağmen kelime başında sin (س) ile yazılmıştır : saġır (ساغِر) (26a/04)

1.4.2.5. /k/ : Metinde /k/ ünsüzü kalın ünlü taşıyan kelimelerde kaf (ق), ince ünlü taşıyan kelimelerde kef (ك) ile gösterilmiştir: ḳayġudan (قيغودن) (13b/04), ḳoḳusı (قُوقُسى) (20b/11); kesilen (كسلن) (2b/17), kendüye (كندويه) (29a/07)

Metinde bir sözcüğün kaf-kef (ق ك) ve ḫ-ḫ (ح خ) ile ayrı yazımına rastlanmaktadır : ḫastalıḳ (خسته لق) (5a/16), ḫastelik (حسته لك) (18b/15)

Öğle sözcüğünün kullanımı metinde y'lidir : öyle (<öğle) (اويله)(12a/09)

Metinde ñ ünsüzü kef ile gösterilmiştir : ayınuñ (آينُك) (3a/11), senüñ (سنك) (6a/14)

1.5. Ses Bilgisi

1.5.1. Ünlü Değişmeleri çāpük (چاپُك) (12b/11

1.5.1.1. i, e > e: Metinde /e/ ve /i/ ünlülerinin kullanımında genellikle Eski Anadolu Türkçesinin kalıplaşmış özelliklerini görmekteyiz: girü (16b/02), idüp (2b/05), didükleri (20a/13), yidi (3b/06), yimişlere (3a/13), virmek (8a/07).

Ancak bu kalıplaşmanın dışında *itmek* sözcüğünü *etmek* biçiminde de görmekteyiz: sefer etmek(3a/14), mübāşeret etse (31b/17).

1.5.1.2. e > i: Eski Türkçe döneminden beri aslında /e/li oldukları hâlde bugün /i/li biçimleri kullanılan iyi sözcüğü metinde /e/li kullanılmıştır: eyü (3b/02). Eski Türkçe döneminde /e/ olan ses *bazı* kelimelerde /i/ye dönmüştür: gice (<geçe) (3a/17), şimden girü (<uş+emti<uş+amtı) (10b/13)

1.5.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi: Vurgusuz olan orta hece ünlüsü düşer: aġzı (<aġızı) (13a/03), gögsinde (<gögüsinde) (31a/15), oġlı (<oġulı) (16a/09).

1.5.3. Ünlü Birleşmesi: Ünlü ile biten kelimelerden sonra ünlü ile başlayan bir ek veya kelime geldiği zaman ünlülerden biri düşerek iki kelime birleşir: şimden (<uş+imdi) (10b/13), nesne (<ne+erse) (6a/05), kimesne (<kim+erse) (3a/04).

1.5.4. Ünsüz İkizleşmesi : Metinde sadece bir yerde vurguyu arttırmak amacıyla iki ünlü arasında kalan ünsüz tekrar edilmiştir : ḳışşa (17a/08)

1.5.5. Ünlü Uyumu

1.5.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu: Türkçede bir kelime sadece kalın ünlülü veya sadece ince ünlülü olabilir. Metinde kelimeler bu kurala uyum göstermektedir: olduḳları (2a/03), , gicesinde(7b/07), söylemeye (23a/12). Hatta; metinde Arapça ''rahim'' sözcüğünün de kalınlık-incelik uyumuna girdiği ve Türkçeleştirildiği görülür: raḥmına (2a/04).

1.5.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu: Bir kelimedeki ünlülerin düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uymasıdır. Metinde hem kelimelerde hem de ekler ve yardımcı seslerde, düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından bir düzensizlik arz etmektedir.

1.5.5.2.1. Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu: Eski Anadolu Türkçesinin imla özelliğini yansıtan metinde genel olarak düzlük-yuvarlaklık uyumu yoktur. Uyuma girmemiş yuvarlak ünlülü kelimelerden bazıları şunlardır: ḳaygudan (13b/04), ḳarşu (14b/06), degüldür (13a/03), kendüye (29a/07).

Metinde ‘’ikindi’’ sözcüğünün hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekli mevcuttur : ikindi (10a/04), ikindü (7a/15). Eserde geçen sadece bir kelime düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiştir: ḳuyu (5b/16)

1.5.5.2.2. Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu: Metinde ekler düzlük ve yuvarlaklık uyumu bakımından bir düzensizlik göstermektedir. Metindeki ekler; yuvarlak ünlülü ekler, düzlük-yuvarlaklık uyumuna girmiş ekler olarak üç başlık altında incelenmiştir.

Yuvarlak Ünlülü Ekler

Kök veya gövdesinde düz ünlü taşıyan kelimelerde düzlük yuvarlaklık uyumu yoktur. Yuvarlak ünlülerden oluşmuş kök ve gövdelere gelen ekler uyumu bozmamıştır.

-nuñ/-nüñ ilgi eki : ayınuñ (13a/08), ḫalḳuñ (13a/07), bugünüñ (7b/07) .

-dur, -dür bildirme eki : feṯḥdür (8a/15) , maġfiretdür (9b/09), budur (9b/02)

-up/-üp zarf-fill eki: idüp (2a/07), uġrayup (5b/02), olup (3a/04).

-(u)m/(ü)m,-(u)muz/-(ü)müz, -(u)ñ/-(ü)ñ iyelik eki : benüm (6a/03), peġamberümüz (12b/12), senüñ (6a/15). Müellif bir sözcükte 1. tekil şahıs iyelik ekini düz ünlülü kullanmıştır : adımı (6a/03)

-ur/-ür geniş zaman eki: aydur (7a/09), olur (10a/09), görinür (17a/09)

-dum, -düm görülen geçmiş zaman eki : tırāş oldum (12b/09), irişmedüm (12b/09)

-ur/-ür, -dur/ -dür,-tur/-tür faktitif eki : yudurup (10b/16), içüreler (11a/16), itdürürken (12b/03)

-a/-e istek teklik 3. şahıs eki : yitişe (7b/06), bula (7b/14)

-uñuz, -üñüz emir 2. çoğul şahıs eki : iḫtiyār eyleñüz (12a/05)

-u/-ü zarf-fiil eki: diyü (12b/10)

Düz Ünlülü Ekler

-ı/-i belirtme durum eki : nūrı (6b/15) , oġlı (20b/06), saʿdı (1b/14)

-ı/-i iyelik eki: güni (7a/02), ṣuyın (9b/01), aġzı (20b/11)

-sı/-si iyelik eki: ġurresi (4b/04), çehār-şenbesi (7a/03)

-(ı)n-/-(i)n- dönüşlülük eki: arż olınur (4a/04), ẕikr olınmışdur (32b/16)

-ınca/-ince zarf-fiil eki: alınca(63/05), gelince (70/06).

-dı, -di görülen geçmiş zaman eki : olmadı mı (7a/07), fetḥ eyledi (8a/17)

mı/mi soru eki : ṭoġmadı mı (7a/08), gelmedi mi (7a/10)

-miş öğrenilen geçmiş zaman eki : buyurmış (6a/11), helāk eylemiş (12b/14)

Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Girmiş Ekler:

-lı/-li/-lu/-lü isimden isim yapma eki: ḥürmetlü (4b/17), ḳuvvetlü (4b/17); uġurlı (25b/03), çaġlı (7b/11)

1.5.6. Ünsüz Uyumu: Metinde kalıplaşmış olan bazı eklerin tonsuz ünsüzle biten kelimelere getirildiğinde, ünsüz uyumuna girmediği görülmektedir:

-da/-de, -dan/-den (hal eki): ḳuvvetde (13a/14), bulaşmaḳdan (8a/08)

-dır/-dir/-dur/-dür (bildirme eki): maġfiretdür (9b/09), mübārekdür (7b/07), maḫṣūṣdur (5a/08)

-dıḳ/-dik/-duḳ/dük (sıfat-fiil eki): geçdükden (8a/09), o.-duḳları (2a/03)

1.5.7. Tonlulaşma: Türkçe kelimelerde /t/ ve /ḳ/ ünsüzleri iki ünlü arasında tonlulaşır: beslemege (10b/11), olduġına (2a/10), gide (23b/09)

1.6. Arapça ve Farsça Kelimelerle İlgili Bazı Özellikler

Eserde bazı yabancı kelimelerin yazımında müellifin ağız özelliğinden kaynaklanan kullanımlar vardır. Arapça ve Farsça kelimeler müellifin kendine has şive özelliklerini yansıtır. Örneğin ‘’peygamber’’ kelimesi metinde her zaman y düşmesine uğramış haliyle geçer (peġamber) (26b/09) . Eziyet, sıkıntı anlamına gelen ‘’mihnet’’ kelimesi şeddeli yazılmıştır : muḥannet (2a/08)

Metinde farklı yazımdan kaynaklanan kulanımlar da vardır. ‘’Hasta, hastalık’’ kelimeleri metinde *ḫaste (3b/08), ḥaste (8b/12); ḫastalıḳ (5a/16), ḥastelik (18b/15)* olarak kullanılmıştır. Gün ve vakitler için kullanılan ‘’uğursuz’’ anlamındaki ‘’naḥs’’, metinde sıklıkla hı (ح) ile kullanılır : naḥs (1b/10)

Arapça bazı kelimeler, fi’l, fu’l ve fa’l veznine bağlı kalınarak araya ünlü girmeden asıl imlalarıyla yazılmıştır : naḥs (1b/10), beyninde (8a/01), yevm-i fetḫdür (8a/15), pādşāh (7b/15) . Hemze ile gösterilmesi gereken bazı Arapça kelimeler y ile yazılmıştır: sāyir (17a/02), fāyide (2b/05). Fāyide kelimesinin metinde hemzeli kullanımı da mevcuttur : fā’ide et- (24a/08). Arapça kökenli uzun ünlüyle gösterilmesi gereken “netīce” kelimesi, metinde kısa ünlülü gösterilmiştir : neticesi (15a/12)

2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

2.1. Çeviri Yazı Alfabesi

ا	a, e
آ	ā
ء	’
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s̱
ج	c, ç
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẕ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ż, ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	o, ö, u, ü,ū, v
ه	a, e, h
ى	ı, i, ī, y

Haẕā Kitāb-ı Sāʿat-nāme

[01b/01] 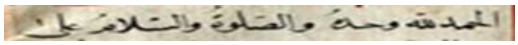 [02] 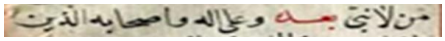
[03] [04] 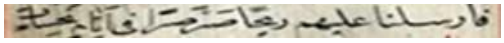
[05] 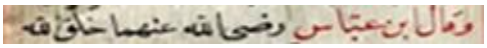 [06] 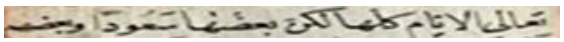
[07] [08] .
Yaʿnī [09] cümle günler Allāh teʿālānuñ günidür. Ammā baʿżısın [10] saʿd, mübārek baʿżısın naḥs [49] ḫalḳ eyledi. [11] Nitekim insān Allāh teʿālānuñ ḫalḳı ve ḳulıdur. [12] Ammā baʿżısın cennetlik ve baʿżısın cehennemlik [13] eyledi. Pes bu taḳdīrce günlerüñ saʿdı [14] ve naḥsı olduġı maʿlūm olup her meşāliḥ [15] saʿdında mübāşeret idüp ve naḥsından iḫtirāz [16] gerekdür. Eyle olsa bu taḳayyüd her ferde lāzım ve mühimmdür.

[02a/01] Pes lā-cerem insānuñ din-dār ve ṣāliḥ ve baʿżı [02] fāsıḳ ve ẓālim ve baʿżı münʿim olup niẓām ve intiẓāmda [03] ve baʿżısını naḥs olup şedāʾidü'l-[ʿ]āmda[50] olduḳları [04] bī-şekk ve lā-şübhe ana raḥmına veya dünyāya geldüklerinde [05] saʿda ve naḥsa muḳārin olduḳlarına göredür [06] ve dünyāya geldüklerinden ṣoñra daḫı nice kimesneler [07] meşāliḥe mübāşeret idüp yümn-i iḳbāl ile [08] itmām bulup ve nicesi muḥannet ve meşaḳḳat [09] ve ālām çekdükleri saʿd ve naḥs günde mübāşeret [10] olduġına şüb[h]e yoḳdur. Pes bu faḳīr ve ḥaḳīrü'l- [11] muḥtāc ilā raḫmetullāhi'l-ġaniyy ʿAbdülġaniyy bin [12] Celīl bin ʿAbdüṣṣamed bin ʿAlī bin Mikāʾil Muḥammed Şāh [13] ʿAbbās raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten murād [14] idinüp her gün saʿd ve naḥs vesāʾir ḫuṣūṣ-ı [15] ḫavāṣṣına müteʿalliḳ olan aḥvāl ve eṭvārı [16] eḥādīṯ ve tefāsīr ve kütüb-i muʿtebere ve ḥikāyātdan [17] mufaṣṣal ve meşrūḥ ve mükemmel ve ġayr-ı maṭrūḥ cemʿ [02b/01] idüp bir risāle eyledüm ki erbāb-ı menāṣıbāt-ı [02] fāḫire ve aṣḥāb-ı menāḳıbāt ve āḫire [03] [04] ve sāʾir ekābir ve aṣāġır ve fużalā ḫāl ve ġābirden [05] her biri bu risāle ile ʿamel idüp küllī fāyide ve [06] ʿābide mülāḫaẓa ve müşāhede eyledükde bu faḳīr ve [07] ḥaḳīre ḫayr duʿālar ki mūcib-i raḥmet ve sebeb-i [08] maġfiret olalar 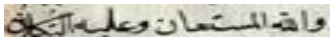

[09] **Yevmü'l-eḥad:** ʿAcemler bugüne yek-şenbe dirler yaʿnī [10] bāzār güni ʿıyd-i Naṣārā'dur. Dünyā günlerinüñ [11] ibtidāsıdur, dünyāya maḥṣūṣdur. Binā başlamaḳ [12] bāġ ve bāġçe dikmek eyüdür. Zīrā Ḥaḳ sübḥāne [13] ve teʿālā dünyāyı ve arż ve semāyı bugün [14] ḫalḳ eyledi ve daġ ve ṭaş bugün ḫalḳ eyledi, [15] mübārek gündür. Her günde bir şerīf sāʿat [16] vardur. Bugünüñ ibtidāsı şerīf ve mübārekdür. [17] Ammā bugün kesilen ḳaftān mübārek

[49] " *Naḥs* " sözcüğünün yazımında "ḫ" yerine "ḫ" ünsüzü kullanılmıştır.
[50] " *şedā'idü'l-[ʿ]ām* " tamlaması metinde hemze ve ayın işareti kullanılmadan yazılmıştır : "*şedāīdü'l-ām*".

olmayup [03a/01] ṣāḥibi muḥannet ve elemden ḫalāṣ olmaya ve bugün [02] tırāş olan kimesnenüñ gelecek bugüne dek [03] ġamm ve ġuṣṣadan ḫalāṣ olmaya ve bugün [04] ṭırnaḳ kesen kimesne bālı mālı telef olup [05] bereketi ḳalmaya ve bugün ġarb cānibine sefer [06] memnūʿdur ve bugün ana raḥmına düşen oġlan [07] el ʿiyāẕu billāh ḳuṭṭāʿi'ṭ-ṭarīḳ ola ve ḫūnrīz [08] ola. Bu gice ḫurūs bī-vaḳt ötse ol [09] evde bir kimesne helāk olmasına delālet ider [10] ve bugün yeñi ay olan yigirmi ṭoḳuz günde tamām [11] ola ve muḥarrem ayınuñ ġurresi bugün yeñi olsa [12] ḳış ḫoş ola ve yaġmur çoḳ ola ve baʿżı [13] yimişlere ve ekinlere āfet irişe ve oġlancuḳlar çoḳ [14] helāk ola ve baʿżı yirlerde bal az ola ve Ḫorasān [15] ili issilik ola ve maġrib vilāyetinde Ḫāricī ẓuhūr [16] ide ve ġalebe sulṭān-ı İslām'uñ ola ve bugün [17] ve penç-şenbe gice şemse müteʿalliḳdür, tezvīc [03b/01] ḳılmaḳ ve ṣatu bāzār itmek ve yeñi giymek ve ata binmek [02] ve eyü maṣlaḥatlarda bulunmaḳ ve pādişāhlar ve begler [03] ḳatına varmaḳ eyüdür ve bugün penç-şenbe gicesi [04] ṭoġan oġlan ʿālim ve kāmil ola ve ṣulṭān [05] cānibine mensūb ola ve bugün ḫaste olan [06] kimesne iki gün ya yidi gün ya ṭoḳuz gün [07] eyü ola ve bugünnüñ ʿazīmeti budur yazup [08] ḫaste olana içüreler iki gün ya yidi [09] gün ya ṭoḳuz günden ṣoñra eyü ola şifā bulur.

[10] Duʿā budur: [11] [12] 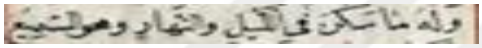 [13]

Yevmü'l-iṯneyn: ʿAcemler bugüne dü-şenbe [14] dirler. Yaʿnī bāzār irtesidür. Sefer etmege maḥṣūṣdur [15] ve mübārek gündür. Ḥaḳḳ sübḥāne ve teʿālā [16] eşcārı ve nebātātı bugün ḫalḳ eyledi ve iki [17] cihān faḫri Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem [04a/01] bugün dünyāya geldi ve bugün daḫı Cebrāʾil [02] ʿaleyhi's-selām vaḥyi getürdi ve dünyā-yı den[ī]den [03] yine bugün rıḥlet eyledi, Ḥaḳḳ'a vāṣıl oldı [04] ve her kişinüñ ʿameli bugün Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ʿarż [05] olınur ve Ḥażret-i İbrāhim-i celīl ʿaleyhi's-selām [06] Kāʿbe-i şerīfi bugün tamām itdi ve Mūsā [07] peġamber ʿaleyhi's-selām Ṭūr'a bugün çıḳdı [08] ve bi'l-cümle necāt günidir ve bugün ana raḥmına [09] düşen oġlan nīk-baḫt ve mübārek-simā [10] ve ṣāḥib-i devlet ve ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān ve maḳbūl-ı Yezdān [11] ola ve bugün beyne'ṣ-ṣalāteyn saʿddur ve [12] bugün kesilen ḳaftān ṣāḥibi ḫalḳ içinde ʿazīz, [13] muḫterem ve şerīf ve mükerrem ola ve bugün tıraş [14] olan kimesnenüñ devleti arta ve günden güne [15] devleti arta ve niʿmeti ziyāde ola ve bugün ṭırnaġın [16] kesen kişinüñ ḫaṭṭı ḫūb olup, ḥāfıẓ-ı Ḳurʾān [17] ola, vaḳārı ola ve bugün her cānibine sefer eyüdür. [04b/01] Ammā şarḳ cānibine memnūʿdur ve bu gice ḫurūs [02] bī-vaḳt ötse ev ṣāḥibine bir ḫayr ḫaber gele [03] ve bugün yeñi olan ay yigirmi ṭoḳuz günde tamām [04] ola ve muḥarrem ayınuñ ġurresi bugün yeñi olsa

[05] ḳış çoḳ ola ve ucuzlıḳ ola, ammā otluġa [06] āfet irişe ve cümle vilāyetlerde zükām çoḳ ola [07] ve Kūhistān ilinde ḳamu niʿmetler çoḳ ola [08] ve Ḫorasān vilāyetinde ʿavratlar çoḳ helāk ola [09] ve Pārs vilāyetinde ḳaḥṭ ola ve maşrıḳ ṭarafında [10] Ḫāricī ẓuhūr ide ve bugün ve cumʿa gicesi [11] ḳamere müteʿalliḳdür ve bu gicede sefer ve ṣaṭu bāzār [12] ve nikāḥ etmek ve toḫum ekmek ve bāġ ve bāġçe dikmek [13] ve ʿimāret yapmaḳ ve ḥacāmet etmek ve bir yirden [14] bir yire gitmek ve ḫaber göndermek ve her işe şürūʿ [15] itmek eyüdür. Ammā gizlü iş işlemeyeler, eger işlerler [16] ise tīz fāş ola ve bugün ve bu gice ṭoġan [17] oġlan ḳuvvetlü ve mübārek ola ve ḫalḳ içinde ḥürmetlü [05a/01] ola ve bugün ḫaste olan ṭoḳuz gün ya on [02] gün elem çeke, andan eyü ola ve bugün ḫaste olana [03] bu ʿazīmeti yazup ṣuyın içüreler şifā [04] bula. Duʿā budur: 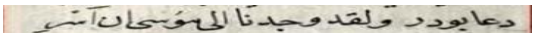 [05] 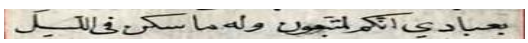 [06] 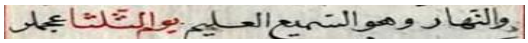

Yevmü’ş-şülesā: ʿAcemler [07] bugüne se-şenbe dirler. Evde oturup iḫtilāc-ı [08] nefes etmek eyüdür ve ḳaṣd-ı ḥacāmete maḫṣūṣdur. [09] Zīrā Ḫaḳ sübḥāne ve teʿālā cemīʿ mekrūhātı bugün [10] ḫalḳ eyledi ve Ḥavvā Ana bugün ḥayż gördi [11] ve Ḳābil Hābil’i bugün öldürdi ve Çercis [12] peġamber ve Zekeriyyā peġamber ve Yaḥyā peġamber bugün [13] şehīd oldı. Ammā ḳuşlıḳ vaḳt ġāyetle eyüdür, [14] sa’ddur. Ammā bugün kesilen libās uġurlana [15] yāḫūd oda yana veyā deñize ġarḳ ola ve bugün [16] tırāş olan kimesneye şarʿa ve şudāʿ ve ḫasta[17] lıḳ ʿārıż ola. Ammā ḳırḳ gün müdāvemet iderse [05b/01] elbette şehīd ola ve bugün ṭırnaḳ kesen kimesne [02] mevt-i müfācāta uġrayup helāk ola ve bir kimesne [03] bugün ṣaçın ve ṣaḳalın ṭarasa tīz aġara [04] ve bugün ana raḥmına düşen oġlan saḫī [05] ve cömerd olup rāḥim ve ṣādıḳ ola, diline [06] hergiz kiẕb ve cārī olmaya ve bugün ḫurūs [07] bī-vaḳt ötse ev ṣāḥibine bī-noḳṣān bir [08] oġul ḥāṣıl ola ve bugün yeñi olan ay [09] yigirmi ṭoḳuz günde tamām ola ve bugün şimāl [10] cānibine sefer memnūʿdur ve muḥarrem ayınuñ ġurresi [11] bugün yeñi olsa ḳış ḳatı ola ve ḳar çoḳ [12] yaġa ve Fāc vilāyetinde Ḫāricīler ẓuhūr eyleye [13] ve şenbe gicesi Merrih’e müteʿalliḳdür. Her işden [14] iḫtirāz gerekdür, ammā düşmene bulaşmaḳ eyüdür. [15] Allāh teʿālā faẕlı ile feth ve ẓafer ḥāṣıl ola [16] ve bugün ve bu gice ḳuyu ḳazmaḳ ve şu arıġın [17] kesmek eyüdür ve bugün ve bu gice ṭoġan [06a/01] oġlan cellād ve ḫūn-rīz ola. Ḥikāyet [02] olınur ki bugün Ḫaḳ teʿālāya varup şikāyet [03] idicek cümle ḳullaruñ benüm adımı naḥs [04] ḳoyup sāʾir eyyāmda meṣāliḥlerine muḳayyed [05] olup, baña geldüklerinde bir nesneye mübāşeret [06] etmeyüp maḥzūn olup, beni taḫfīf idüp, [07] saña ʿāṣī olup, baña ġayret ve ḥamiyyet gelüp, [08] taḥassür iderüm didükde Ḫaḳḳ sübḥāne ve teʿālā [09] buyurmış ki yā maḫlūḳum kemāl-i ḳudretüm ve ʿaẓametüm ḥaḳḳı-çün [10] ben anlara bir ḫāṣṣiyyet idi-vireyin kim cümlesi [11] saña raġbet ve ʿizzet ideler diyü buyurmış. [12] Bugün daḫı ṭażarruʿ ve zārī

idüp eyitmiş ki [13] ey bārī Ḫudā ol bańa buyuracaġıñ[51] ḫāṣṣiyyet [14] nedür? Buyurmışlar ki sende ve senüñ içüñde [15] fevt olanlara ve dürüs[t] fevt idenlere ben merḥamet [16] idüp bir Naʿīm ve Cennet-i Aʿlā'ya ḳoyam ki anlar [17] daḫı sańa riʿāyet idüp küllī meyl ideler [06b/01] diyü buyurduḳlarında bugün daḫı rāżī olup [02] şikāyetden ferāġat eylemiş ve bugün ḫaste [03] olan ḫasteligi yine miʿdesinden ola, [04] sekiz günden soñra ḫoş ola ve bugünnüñ [05] ʿazīmetin yazup ṣuyın içüreler, şifā[06] bula. ʿAzīmeti budur: [07] [08] 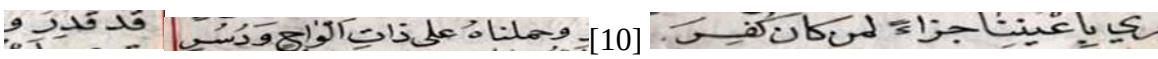 [09] [10]

[11] **Yevmü'l-erbaʿa:** ʿAcemler bugüne çehār-şenbe [12] dirler, naḥs ve fāʾidesiz gündür. Ammā devā içün [13] şerbet ve ot içmek eyüdür ve ġāyet nāfiʿdür [14] ve şerbet içmege maḥṣūṣdur ve ḥamāma girmek [15] eyüdür. Ḥaḳḳ sübḥāne ve teʿālā nūrı ve nārı [16] ve deñizleri ve ırmaḳları bugün ḫalḳ eyledi [17] ve fāʾidesiz olmaduġı oldur ki Ūc bin ʿUnuḳ ve Firʿavun [07a/01] ve Nemrūd ve Şeddād ve ʿĀd ve Ḳārūn ve Ṣālih ve Lūṭ [02] ve Hūd ve cümle çehār-şenbe güni helāk [03] oldılar ve her ayuñ āḫir çehār-şenbesi [04] ġāyet naḫsdur. Bir gün Bāyezīd ḳarındaşına [05] eydür: Yūnus peġamber bugün ṭoġmadı mı? Ḳarındaşı [06] eydür: Toġduġı-çün yidi gün balıḳ ḳarnında [07] yatağı olmadı mı? Bāyezīd eydür: Yūsuf peġamber [08] bugün ṭoġmadı mı? Ḳarındaşı eydür: Āḫir esīr-i [09] zindān olmadı mı? Bāyezīd eydür: İbrāhīm peġambere [10] bugün vaḥy gelmedi mi? Ḳarındaşı eydür: Nemrūd [11] oda inmedi mi? Bāyezīd eydür: Muḥammed Muṣṭafā [12] ṣallallāhü 'aleyhi ve sellem kāfir ile bugün ceng [13] etmedi mi? Ḳarındaşı eydür: Nice nice zaḥmet [14] çeküp mübārek dişleri şehīd olmadı mı? [15] İkindü zamānı saʿddur ve bugün kesilen libās [16] sāḥibinüñ rızḳı arta ve ʿayş ü ʿişreti [17] arta ve bugün tırāş olan kişinüñ rızḳı [07b/01] ziyāde olup, olmaz niʿmetler bula ve bugün ṭırnaġın [02] kesen kimesne düşmānından emīn ola ve ṭaleb-i [03] ʿilm ve kitābet iden ibtidā etmek eyüdür ve mübārekdür, [04] ve menḳūldür ki bir kimesne çehār-şenbe gün [05] yirden ṭaş ḳaldurup yirine ḳosa ümīẕdür ki [06] gelecek çehār-şenbe[ye] dek itmāma yitişe. Bu taḳdīrce[52] [07] sefer etmek mübārekdür ve bugünüñ gicesinde ana [08] raḥmına düşen oġlan el-ʿiyāẕu billāh ḳuṭṭāʿ [09] i'ṭ-ṭarīḳ ve ḫūn-rīz ola ve bugün yeñi olan [10] ay otuz günde tamām ola ve muḥarrem ayınuñ ġurresi [11] bugün yeñi olsa ḳış orta çaġlı olup [12] yaġmur çoḳ yaġa ve yiller çoḳ esüp pirinç çoḳ [13] ola ve niʿmet ve berekāt çoḳ ola ve kār ve kesb [14] çoḳ ola ve bāzirgānlar çoḳ niʿmet bula ve Aʿrāf [15] iline āfet irişe ve ġarb vilāyetinde bir pādşāh [16] helāk ola ve ṣulṭān-ı İslām ḳuvvetde ola [17] ve bu gice ḫurūs bī-vaḳt ötse oġul ile ana [08a/01]

[51] " *buyuracaġıñ* " sözcüğündeki son harf orijinal metinde nun ile yazılmıştır.
[52] " *taḳdīr* " sözcüğü metinde uzun i (ī) ile yazılmamıştır *: taḳdir*.

beyninde ayrılıḳ ṭuta ve bugün şimāl cānibine sefer [02] memnūʿdur ve bugün yek-şenbe gice ʿUṭārid'e [03] müteʿalliḳdür. Sefere ḳalḳmaḳ ve nikāḥ ve ticāret [04] ve ṣatu bāzār etmek ve yeñi giymek ve piçmek ve ata [05] binmek ve bir yirden bir yire ḫaber götürmek ve begler [06] ve ehl-i dīvān ḳatına varmaḳ ve oġlan mektebe [07] virmek eyüdür. Ammā iḫtirāz gerek, ḥasūdlara [08] bulaşmaḳdan ve anlar ile iş etmekden ve bugün [09] ḫaste olan kimesne on gün geçdükden soñra [10] eyü ola ve bugün ḫaste olana bugünnüñ [11] ʿazīmeti yazup getüreler [12] 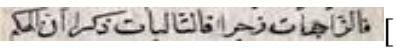 [13]

Yevmü'l-ḫamis : ʿAcemler bugüne penç-[14] şenbe dirler, ḥācet günidür. Bugün ṭaleb [15] olan ḥācet elbette maḳbūl olur ve yevm-i fetḥdür. [16] Zīrā Ḥażret-i Resūlallāh ṣallallāhü ʿaleyhi ve sellem [17] Kāʿbe-i şerīfi bugün fetḥ eyledi ve Mūsā peġamber [08b/01] Mışr'a bugün girdi ve Mışr taḫtına Yūsuf [02] peġamber bugün geçdi ve Yaʿḳūb'a bugün [03] buluşdı ve İsmaʿīl peġamber dünyāya bugün [04] geldi ve İbrāhīm peġamber Nemrūd'a bugün ẓafer [05] buldı ve Ḥaḳḳ sübḥāne ve teʿālā, cennet ve cehennem [06] ve ḥayvānātın bugün ḫalḳ eyledi ve bugün ḥacāmet [07] etmek eyüdür ve bugün ḳable'z-zevāl saʿddur [08] ve bugün kesilen libās ṣāḥibine Ḥaḳ teʿālā [09] ʿilm-i şerīf erzānī ḳıla, ʿazīz ve muḥterem ola ve bugün [10] tırāş olan kimesne cümle ḫalḳ içinde heybetlü [11] olup, rızḳı çoḳ ola ve bugün ṭırnaġın [12] kesen kimesne ḳatı ḫaste olsa şifā bula. [13] Ve ammā bugün ikindiden ṣoñra ḳıble cānibine [14] sefer memnūʿdur ve bugün ḥayżdan pāk olan [15] ʿavratuñ oġlından dīvler ve perīler ḳaça ve her kişi [16] anuñ dīdārına müştāḳ ola ve ḥallāl-i müşkilāt ola [17] ve bugün ve bu gice ana raḥmına düşen oġlan [09a/01] ʿālim ve kāmil ola ve ḳāḍī ʿādil ve bugün ḫurūs [02] bī-vaḳt ötse ev ṣāḥibi bay ola ve bugün [03] yeñi olan ay otuz günde tamām ola ve yazı ḫūb [04] ola ve meyve ve ʿasel çoḳ ola ve yıl evvelinde muḫtelif [05] yiller esüp ve muḫtelif marażlar çoḳ ola ve yaz [06] ḫūb ve yaġmur ola ve tereke az ola ve Kūhistan [07] ilinde niʿmet bol ola ve maġrib ilinde ḳatı ceng [08] ola ve sulṭān-ı İslām'un ṭāliʿi ḳuvvetde olup [09] güşāde ola ve bugün dü-şenbe gicesi Müşterī'ye [10] müteʿalliḳdür, sefer ḳılmaḳ ve ʿayş [ü] nūş etmek ve ticāret [11] etmek ve yeñi giymek ve ulular ve begler ve ʿālimler ḳatına [12] varmaḳ ve ḥācet ṭaleb etmek ve müşterek iş [13] etmek eyüdür. Ammā gizlü işler tīz fāş ola ve [14] bugün ve bu gice ṭoġan oġlan ʿālim ve fāżıl ve [15] ḫalḳ içinde ḥākim ola ve bugün ḫaste olan [16] ḫasteligi[53] ḳorḳudan olup iki gün ya [17] yidi gün zaḥmet çeke andan eyü ola ve bugünüñ [09b/01] ʿazīmetin yazup ṣuyın içüreler şifā bula. [02] Duʿā budur : [03]

[53] "*ḫaste ve ḫastelik "* kelimeleri metinde ḥ ile yazılmıştır.

[04] 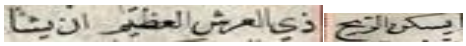 [05] [06]

Yevmü’l-cumʿa: [07] ʿAcemler bugüne āzīne dirler.ʿIydü’l-müʾminīn [08] ve Ḥaccü’l-mesākīndür ve yevm-i saʿddur ve yevm-i vuṣlat [09] ve yevm-i maġfiretdür, nikāḥ maḥṣūṣdur. [10] Nitekim Ādem’e Ḥavvā ve Süleymān’a Belḳīs ve Yūsuf’a [11] Züleyḫā ve Mūsā’ya Ṣafurā’yı ve Muḥammed Muṣṭafā [12] ʿa.m. ḥażretlerine Ḥadīce ve ʿĀyişe Ana rażıyallāhu [13] ʿanhümāyı cumʿa güni nikāḥ itdiler. Ḥaḳ sübḥāne [14] ve teʿālā Ādem’i ve Ḥavvā’yı cumʿa güni ikindüden [15] ṣoñra ḫalḳ itdi ve yine cumʿa güni cennete [16] girdi ve yine cennetden ṭaşra çıkdı ve Ḥaḳ teʿālā [17] cumʿa gün ve gicesi altı yüz biñ ṭamuya [10a/01] müsteḥaḳ olan kişileri cumʿa şerefine āzād ide [02] ve cennete ḳoya ve cumʿa gicesi nıṣfü’l-leylden [03] ṣoñra ve cumʿa gün ḫaṭīb ḫuṭbeye çıḳduḳda [04] ve oturduḳda ve cumʿa gün ikindi namāzından ṣoñra [05] aḫşama dek duʿā maḳbūldur, ikindiden ṣoñra ġāyet [06] saʿddur ve şerīfdür ve bugün kesilen ḳaftān [07] ṣāḥibi ʿazīz ve muḥterem ola ve cumʿa güni [08] libās kesdürmek muʿtād olan kişinüñ [09] ʿömri uzun olur ve devleti artar ve bugün [10] tırāş olmaḳ mübārekdür ve ʿādet idinse [11] ʿömri uzun ola ve mālı çoḳ ola. Ammā [12] cumʿa namāzından ṣoñra tırāş ola ve Ḫıżır Nebī [13] aydur: Ol ṣaç cumʿa ṣevābından maḥrūm itdi [14] diyü ṣāḥibinden şikāyet ide ve bugün ṭırnaġın [15] kesen kişinüñ ṭırnaġı uzun ola ve mālı [16] çoḳ ola. Ammā ṭırnaġın cumʿadan evvel kesmek [17] gerekdür ve bugün namāzdan evvel ana raḥmına düşen [10b/01] oġlan [saʿīd ve şehīd ola ve ikindi namāzından ṣoñra ana raḥmına düşen oġlan] perhīz-kār ve fāżıl ve kāmil ola ve cumʿa [02] gicesi ana raḥmına düşen oġlan faḳīh [03] ve ʿālim ve evliyāullahdan ola, fe-emmā ġarb [04] cānibine sefer memnūʿdur ve bugün ev süpürmeyeler [05] ve giyecek yudurmayalar ki mūcib-i nekbet ve helāk [06] dür. Ḥikāyet olınur ki Ḥażret-i Resūlullāh [07] ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem zamānında ʿıyāl-mend [08] bir faḳīr kimesne var imiş ve ʿıyālinüñ meʾkūlāt [09] melbūsātına iḳtidārı yoġmış. Bugün [10] ol kimesne Ḥażret-i Resūl’e gelmiş şikāyet [11] eylemiş ki: Yā Resūlullah ʿıyālüm çoḳ beslemege kudretüm [12] yoḳ, Allāh emr ile fevt olmalarına rāżī oldum, [13] dimiş. Resūlullah buyurmış ki var şimden [14] girü her cumʿa güni esbābların var yudurmaġa [15] müdāvemet eyle. Ol daḫı varup her cumʿa güni [16] giyeceklerin yudurup az zamānı içinde ol [17] kişinüñ ehl ü ʿıyāli āḫirete intiḳāl eylemiş. [11a/01] Maʿlūm oldı ki cumʿa gün esbāb yumaḳ [02] mūcib-i nekbet ve helākdür ve bugün yeñi olan [03] ay otuz günde tamām ola ve muḥarrem ayınuñ ġurresi [04] bugün yeñi olsa ḳış miyāne ola ve yaġmur [05] ve ṣular az ola ve tereke ḳıllet ola ve baʿżı [06] meyve aġaçlarına āfet irişe ve maġrib ili [07] bolluḳ ola ve ġarb vilāyetinde Ḫāricī ẓuhūr [08] eyleye ve bugün ve se-şenbe gicesi Zühre’ye [09] müteʿalliḳdür.

ʿAyş ü nūş etmek ve ḥammāma [10] girmek ve ḳan aldurmaḳ ve ḥacāmet etmek ve [11] ḫātūnlardan ḥācet ṭaleb etmek eyüdür [12] ve bugün bu gice olan oġlan güzel [13] yüzlü ve eyü sözlü ola ve ʿizzet, ḥürmet [14] ehli ola ve bu gice ḫurūs bī-vaḳt ötse [15] ev ṣāḥibine mübāreklik ola ve bugün ḫaste [16] olana bu ʿazīmeti yazup ṣuyın içüreler [17] şifā bula, in-şāʾ-allāh teʿālā. ʿAzīmet budur : [11b/01] [02] 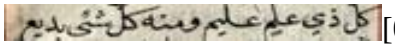 [03] 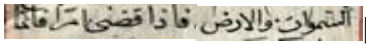 [04] [05] [06] 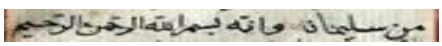 [07] 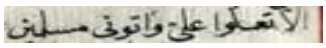 ve muʿavvezeteyn [08] yaza baʿde yā şāfī yā kāfī yā muʿāfī [09] yā vāḥidü yā eḥadü yā Allāh. Ammā nikāḥa ḥamelde [10] yaramazdur; sevrde, cevzāda eyüdür; sereṭānda [11] yaramazdur; ḫūtda eyüdür.

Yevmü's-sebt: [12] ʿAcemler bugüne şenbe dirler. Yaʿnī cumʿa [13] irtesi dimekdür. Ṣayda ve şikāra maḥṣūṣdur. [14] Ḥaḳḳ teʿālā bizi bugün ḫalḳ eyledi. Ammā [15] Yehūdīlere maḥṣūṣdur bugün ve yevm-i naḥsdur [16] ve mekr ve ḥīle günidür. Zīrā bugün altı kişiye [17] enbiyādan mekr ve ḥīle oldı. Biri Yūsuf [12a/01] peġamber ve biri Ṣāliḥ peġamber ve biri Nūḥ [02] ve biri Mūsā peġamber ʿa.m. biri Hūd ʿa.m. ve biri [03] Muḥammed Muṣṭafā ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem ṣalavātullāhi [04] ʿaleyhim ecmaʿīn ve Ḥażret-i Mūsā ḳavmine [05] haftada bir gün iḫtiyār eyleñüz. Anlar daḫı [06] yevmü's-sebt iḫtiyār eylediler. Anlara ḳahr [07] eyleyüp ṣūretleri maymūn ṣūretine tebdīl [08] eylediler ve bugün nice geçerse gelecek bugüne [09] dek öyle geçe. Ammā bugün öyle namāzı [10] vaḳti saʿd ve mübārekdür ve bugün kesilen libās [11] mübārek olmayup ṣāḥibi maġmūm ve maḳhūr [12] ola ve bugün tırāş olan kimesne gelecek [13] haftasına dek ġamm ve ġuṣṣadan ḫalāṣ olmaya [14] ve ḳırḳ gün ṣıra ve ardı müdāvemet iderse [15] elbette helāk ve nekbete irişe. Ḥikāyet [16] olınur ki bir Yehūdī bugün tırāş olmaġa [17] müdāvemet idüp otuz ṭoḳuzıncı sebt güni [12b/01] tırāş olmış ve ḳırḳıncı sebt güni ki ḳırḳ güni [02] tamām olsa gerek, Yehūdī ḥammāma varup [03] tırāş olup boġazı altın tırāş itdürürken [04] taḫfīfen dellāga ḫiṭāb idüp dir ki: Üşte [05] üstād, sizüñ peġamberüñüz ḫiṭāb idüp [06] dimiş ki bir kimesne ḳırḳ sebt güni tırāş [07] olsa elbette bir nekbete irişe dir imiş. [08] Üşte ḳırḳ sebt günidür ki ben müdāvemet [09] üzere tırāş oldum, aṣlā bir nekbete irişmedüm [10] diyü caʿlle faḫr[54] iderken üstād dellāk [11] çāpük ve çālāk daḫı ḫāṣā ve kellā bizüm [12] peġamberümüz[55] ḫilāfına söz buyura diyü ıżṭırāb [13] ile ol melʿūnı boġazından çalup helāk [14] eylemiş, ṣadaḳa Resūlullāh. Bir kimesne bugün [15] ṣaçın ṣaḳalın ṭarasa tiz aġara ve bugün [16] ṭırnaġın kesen kişinüñ ṭırnaġı mecrūḥ olup [17] bevāṣır zaḥmeti ḥareket ide ve bugün yeñi

[54] *"faḫr"* sözcüğündeki ḫ yerine ḥ yazılmıştır.
[55] "*peġamberüñüz, peġamberümüz*" sözcükleri orijinal metninde "*peġamberiñüz, peġamberimüz*" şeklinde geçmektedir.

olan [13a/01] ay otuz günde tamām ola ve bugün şarḳ cānibine [02] sefer memnūʿdur ve bugün ana raḥmına düşen oġlan [03] ḫoş-ḫūy olup aġzı ḫoş-būy ola [04] ve ġıybetden perhiz-kār ola ve rızḳı çoḳ ola [05] ve bu gice ana raḥmına düşen oġlan ser-efrāz [06] ve ġāzī ve şehīd ola ve bu gice bī-vaḳt ḫurūs [07] ötse ol evde olan ḫalḳuñ birbirlerine [08] muḥabbetleri ziyāde ola ve muḥarrem ayınuñ ġurresi [09] bugün yeñi olsa ol yıl ḳış ḳatı ola [10] ve nā-bāliġ oġlancuḳlar çoḳ helāk ola ve ısıtma [11] çoḳ ola ve meyve aġaçlarına āfet irişe, [12] tereke ve yirde biten ḫubūbāt eyü ola baʿżı [13] vilāyeti çalup, ġāret ide ve maraż çoḳ ola [14] ve devlet-i sulṭān ḳuvvetde olup ve bugün [15] ve çehār-şenbe gicesi Züḫal'e müteʿalliḳdür. Hīç [16] bir iş eyü degüldür. Mecmūʿından ferāġat gerekdür [17] ve ulular ve begler ḳatına varmaḳdan ve düşmen [13b/01] ile bulaşmaḳdan ḥaẕer gerekdür ve bugün ve bu gice [02] ṭoġan oġlannuñ ʿömri uzun ve ṭāliʿi [03] saʿd ola ve bugün ḫaste olan kişinüñ [04] ḫasteligi ḳayġudan ola, iki gün ya yidi [05] gün yata andan eyü ola ve bugün ḫaste [06] olana bu ʿazīmeti yazup içüreler: Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm [07] bismillāh şāfī bismillāh kāfī bismillāh muʿāfī [08] 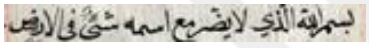 [09] 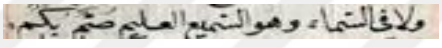 [10] 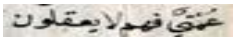 ve hafta günlerinüñ [11] saʿdı ve naḥsı ve neye müteʿalliḳ olduġın [12] ve neden ḥaẕer eylemek gerekdür ve lāzım ve mühimm olduġı [13] meh-mā-emken beyān olınup lākin mücerred hafta [14] günlerinüñ aḥvāli bilinmek ile ay günlerinüñ aḥvāli [15] bilinmeyüp anuñ daḫı saʿd ve naḥsı ve neye müteʿalliḳ [16] olduġı beyān olınmaḳ mühimm olmaġın ol-daḫı [17] īcāz ve iḫtişār üzere beyān olındı.

[14a/01]**El-yevmü'l-evvel :** 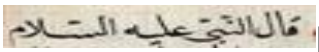 [02] 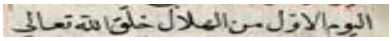 [03] [04] [05] . Yaʿnī Ḥażret-i Ādem'i [06] Ḥaḳ teʿālā ayuñ evvel güni ḫalḳ eyledi. Şefaḳat [07] ve merḥamet günidür ve beyʿ ü şirā ve aġaç dikmek eyüdür [08] ve ṭaleb olunan ḥācet maḳbūldür ve bugün [09] ḫaste olan kişinüñ ḫasteligi tiz geçe [10] ve żarar etmeye ve baʿżı ḳulda bir ay miḳdārı [11] elem çeke ṣoñra eyü ola ve ṣıḥḥat bula diyü [12] ḥadīṯ-i şerīf vārid olmışdur ve bugün dünyāya gelenüñ [13] ḳademi mübārek olup ʿömri uzun ola [14] ve bugün tırāş olan kişi bu ayda elemden [15] ḫalāṣ olmaya ve bugün ḳan alduran ve ḥacāmet [16] iden kimesne gevdesinde lerze düşüp [17] yıl āḫirine dek ditreye ve bugün ġıybet [14b/01] iden ḳul bulınmaya ve baʿżı ḳulda bugün öyleye [02] dek eyüdür ve mübārekdür, öyleden ṣoñra [03] menfaʿati yoḳdur ve bugün ricālü'l-ġayb Bikni [04] ṭarafındadur. Yaʿnī ḳıble ile maşrıḳ arasında [05] olur ve Şükür yılduzı maşrıḳda olur anlara [06] ḳarşu sefere çıḳmaḳ ve ceng etmek ve ekābire [07] girmek ḫaṭādur. Zīrā ceng iderse [08]

maġlūb olur ve sefere çıḳarsa çoḳ [09] elem çeküp mālı telef olur ve ekābire girse [10] ol ekābir aña düşmen olur, ġāyet ṣaḳınmaḳ [11] gerekdür ve bugün maġrib cānibine mübārekdür.

[12] **El-yevmü’ṣ-ṣānī :** [13]   [14] [15] 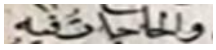 [16] [17] Yaʿnī her ayuñ ikinci güni mübārekdür. [15a/01] Ḥaḳ sübḥāne ve teʿālā, Ḥavvā’yı bugün Ḥażret-i [02] Ādem’üñ ṣol egesinden ḫalḳ eyledi ve nikāḥ [03] ve aġaç dikmek günidür ve bugün ṭaleb olınan [04] ḥācet elbette ḳabūldür ve bugün ḫaste olan [05] ḫasteligi uzaya ve yāḥūd fevt ola [06] ve bugün dünyāya gelen evlāduñ ʿömri uzun [07] ola ve bugün sefere gitmek ve evlenmek ve ṣatu [08] bāzār etmek ve ekābire girmek ve yeñi giymek ve yeñi [09] piçmek ve ḫammāma varmaḳ ve cemʿiyyet etmek eyüdür [10] ve bugün ḳan alduran kimesnenüñ ṣayrulıġı [11] artup ḫarāret müstevlī ola ve bugün ve bu [12] gice görilen düşüñ netīcesi[56] üç günde [13] ẓuhūr ide ve ricā[l]ü’l-ġayb bugün Yeṯrib’de [14] olur. Yaʿnī ḳıble ile maġrib arasında olup [15] ve Şükür yılduzı maşrıḳ ile ḳıble arasında [16] olur. Deñize girmek ḫaṭādur.

El-yevmü’ṣ-ṣāliṯ : [17] 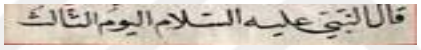 [15b/01] 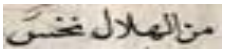 [02] [03] [04] 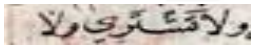 [05] 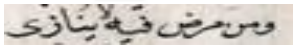 yaʿnī Ḥaḳ sübḥāne ve [06] teʿālā żararlu yılları bugün ḫalḳ eyledi [07] ve Ḳābilʿi bugün helāk eyledi ve Lūṭ ḳavmine [08]ʿaẕāb bugün nāzil oldı ve Ḥażret-i Ādem’le [09] Ḥavvā’nuñ libāsları bugün alınup ʿuryān ḳaldılar [10] ve bugün ṣatu bāzār ve nikāḥ ve sefer [11] ve aġaç dikmek ve cemʿiyyet etmek ve ḫācete ṭaleb [12] etmek ḫaṭādur, iḫtirāz gerekdür ve bugün dünyāya [13] gelen oġlan ekinci ya uġrı ola ve bugün [14] ḫaste olan kişinüñ ḫasteligi maḫūf [15] ola ve baʿżılar hafta geçdükden ṣoñra eyü [16] ola dimişler ve bugün ḳan alduran kimesnede [17] muḫtelif marażlar ḥāṣıl ola ve ricālü’[l]-ġayb bugün [16a/01] şimālde olur ve Şükür yılduzı ḳıble ṭarafında [02] olur. Şimāl cānibine sefer memnūʿdur.

[03] **El-yevmü’r-rābi :** [04] 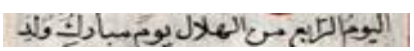 [05] 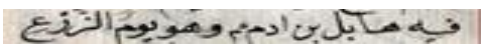 [06] 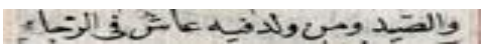 [07] 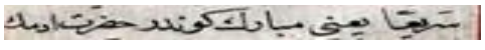 [08] yaʿnī mübārek gündür. Ḥażret-i Ādem’üñ [09] oġlı Hābil bugün dünyāya geldi ve bugün [10] ekin ekmek ve şikār etmek eyüdür ve bugün

[56] *“netīce”* kelimesi asıl metinde kısa ünlülü gösterilmiştir.

[11] dünyāya gelen evlāduñ ʿömri uzun ola [12] ve ḫużūr, refāhiyyet geçe. Ammā bugün sefer [13] eyü degüldür. Eger iderse ḥaẕer gerekdür ve bugün [14] ḫaste olan kimesnenüñ ḫasteligi [15] geçe, eyü ola dimişler ve baʿżılar öyleden [16] ṣoñra menfaʿat yoḳdur dimişler ve bugün [17] ve bu gice görilen düşüñ neticesi [16b/01] fevrī ẓuhūr ide ve bugün ḥammāma varan [02] kimesnenüñ gitmiş devleti girü gele ve bugün [03] ḳan alduran kimesne fevt ola veyā fevrī [04] ölmek iḫtimāli vardur. Eger ölmezse de balġamı [05] ziyāde ola. Öksürük, baş aġrısı [06] ḥāṣıl ola ve bugün ricālü'l-ġayb maġribde [07] olup ve Şükür yılduzı Yeṯrib'de olur. Yaʿnī [08] ḳıble ile maşrıḳ arasında olur ve ḳıble [09] ile maġrib cānibine sefer memnūʿdur.

[10] **El-yevmü'l-ḫāmis :** [11] 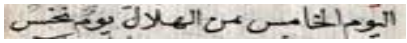 [12] 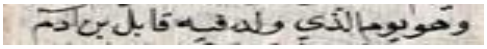 [13] 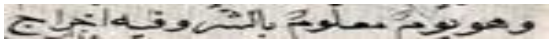 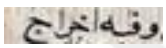 [14] 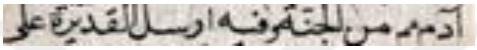 [15] 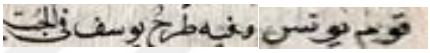 [16] yaʿnī naḥs gündür. [17] Ḥażret-i Ādem'üñ oġlı Ḳābil bugün dünyāya [17a/01] geldi ve bugün nuḫūset ve şirretle maʿrūf [02] ve meşhūr oldı ve bugünde beyʿ ü şirā ve sāyir [03] umūr-ı dünyeviye memnūʿdur ve Ḥażret-i Ādem [04] cennetden bugün çıḳdı ve Yūnus peġamber [05] ḳavmine ʿaẕāb bugün nāzil oldı [06] ve Yūsuf peġamber ḳu[yu]ya bugün bıraḳdılar [07] ve bugün dünyāya gelen ʿıyālüñ ʿömri [08] ḳıṣṣa ola ve bugün ḫaste olanuñ [09] ḫasteligi muḫaffef görinür, ammā tiz geçe [10] ve bugün ve bu gice görilen düş ʿaynī [11] vāḳiʿ ola ve bugün ḳan alduran kişinüñ [12] beñzi ṣaru ola ve bugün ricālü'l-ġayb [13] Bāyad'da , yaʿnī şimāl ile maġrib arasında olur [14] ve Şükür yılduzı maġribde olur ve ol cānibe [15] sefer memnūʿdur ve anlara ḳarşu ḳılıç çeküp [16] ceng etmek ḫaṭādur ve anlara ḳarşu ekābire [17] girmek nā-mübārekdür.

El-yevmü's-sādisü : [17b/01] 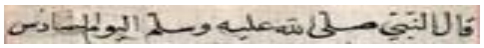 [02] 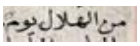 [03] 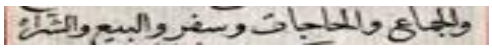 [04] 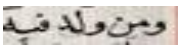 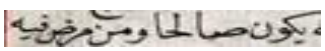 [05] 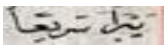 . Yaʿnī yarar ʿavratlara ve nikāḥ [06]ʿavratlar ile muṣāḥabet ve ḥācet ṭaleb [07] etmek ve ṣatu bāzār ve sefer etmek ve bugün [08] dünyāya gelen māldār ola ve ṣāliḥ ola ve bugün [09] ḫaste olan kimesnenüñ ḫasteligi tiz geçe [10] ve baʿżılar on iki günden ṣoñra eyü ola [11] dimişler ve baʿżılar bugün öyleye dek eyüdür [12] ve öyleden ṣoñra menfaʿati yoḳdur dimişler [13] ve bugün ve bu gice görilen düş ol gün [14] ẓuhūr ide. Ammā bugün ḥammāma girmek ḫaṭādur [15] ve bugün ḳan alduran kimesnenüñ cüdām [16] depreşe ve endāmı süst ola ve żaʿīf [17] ve ḫafīf ola ve ricālü'l-ġayb bugün Īsān'da , [18a/01] yaʿnī şarḳ-ıla şimāl arasında olurlar [02] ve Şükür yılduzı Bāyad'da , yaʿnī şimāl ile maġrib [03] arasında olurlar. Pādşāhlar ve begler ile [04] buluşmaḳ eyüdür.

El-yevmü’s-sābiʿ : قال النبي [05] صلى الله عليه وسلم اليوم السابع من الهلال [06] يوم نحس وهو ولد فيه لا يزال مريضه [07] ولا يفرس ولا يتزوج ولا يطلب الحاجة [08] ومن مرض فيه يموت . Yaʿnī her ayuñ yidinci [09] güni naḥsdur ve bugün dünyāya gelen kimesnenüñ [10] marażı artup ʿömrinde elemden ḫalāṣ olmaya [11] ve baʿżılar Ḳābil, Hābil’i bugün helāk itdi [12] dirler ve bugün aġaç dikmeyeler ve nikāḥ etmeyeler [13] ve sefere gitmeyeler ve ḥācet ṭaleb etmeyeler ve bugün [14] ḳan alduran kişinüñ miʿdesi bozula ve yidügi [15] haẓm olmaya ve bugün ḫaste olan kimesne [16] helāk ola ve baʿżılar tiz geçe dimişler [17] ve bugün ḥammāma varmaḳ ve tırāş olmaḳ ḫaṭādur [18b/01] ve bugün ricālü’l-ġayb maşrıḳda olur ve Şükür [02] yılduzı şimālde olur. Yeñi giymek ve dügün etmek [03] eyüdür.

El-yevmü’s-sāmin : [04] قال النبي عليه السلام [05] اليوم الثامن من الهلال مبارك لكل عمل [06] يريد فيه فاشترا وازرع ومن مرض فيه . Yaʿnī her ayuñ sekizinci güni [07] mübārek gündür. Her ne işlerse eyüdür [08] ve ṣatu bāzār ve ekin ekmek ve fidān dikmek [09] eyüdür ve bir kimesne bugün ḫaste olsa [10] tiz geçe, eyü ola ve baʿżılar yidi günden ṣoñra [11] eyü ola dimişler ve bugün dünyāya gelen oġlan [12] ʿālim ve zāhid ola. Ammā düşmen ile ceng [13] etmek eyü degüldür ve bugün düş görse [14] eyü olup ḫilʿat giye ve bugün ḳan alduran [15] kimesnenüñ miʿdesi żaʿīf olup ḫastelik [16] ʿārıż ola ve bugün ricālü’l-ġayb ḳıble ṭarafında [17] olup ve Şükür yılduzı şimāl ile maşrıḳ arasında olur. [19a/01] Pādşāhlar görmek ve beglere bulaşmaḳ eyüdür.

[02] **El-yevmü’t-tāsiʿ :** قال النبي عليه السلام [03] اليوم التاسع من الهلال يوم ثقيل الى [04] نصف النهار وبعد ذلك اجعل لكل شيء [05] تريد ومن سافر يصيب خيرا ومن مرض [06] فيه يكون مرضه شديدا [07] بتعالى .Yaʿnī her ayuñ ṭoḳuzıncı güni öyleye dek [08] aġırdur. Öyleden ṣoñra yeynidür. Yaʿnī her [09] nesneye eyüdür ve sefer eyleyen kimesneler [10] fāyide ve ḫayr bula ve baʿżılar dimişler ki nikāḥ [11] ve dügün etmek ve ṣatu bāzār etmek ve yeñi giymek [12] ve piçmek ve ekābire varmaḳ ve ḥācet dilemek [13] eyüdür, tiz ḥāṣıl ola ve bugün ḫaste olan [14] kimesnenüñ ḫasteligi uzaya ve müştedd ola. [15] Ammā yine ṣıḥḥat bula ve bugün dünyāya gelen [16] ʿıyāl vālideynine muṭīʿ ve münḳād ola ve bugün [17] ḥammāma varmaḳ eyüdür ve bugün ḳan alduran [19b/01] kişinüñ el-ʿiyāẕu billāh gözi aʿmā ola ve bugün [02] ricālü’l-ġayb Bikni’de dururlar. Yaʿnī ḳıble ile [03] maşrıḳ arasında olurlar ve Şükür yılduzı [04] her ayuñ ṭoḳuzında ve yigirmi ṭoḳuzında taḥte’ṣ-ṣerāda [05] yaʿnī yir altında olurlar ve ol günlerde [06] deñize ve ḳuyuya girmek ve zīr ü zemīne girmek [07] ve alçaḳ yirlere girmek ve māl ḥıfẓ eylemek ḫaṭādur. [08] Zīrā başa żarar gelür ve mālı girür ele, [09] meşhūr ve mücerrebdür.

El-yevmü’l-ʿāşir : [10] 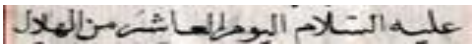 [11] 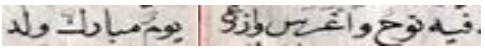 [12] 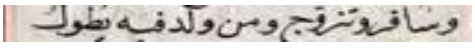 [13] [14] 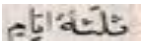 . Yaʿnī her ayuñ onıncı güni mübārekdür. [15] Ḥażret-i Nūḥ ol gün dünyāya gelmişdür ve bir kimesne [16] bugün aġaç dikse mübārekdür ve ekin ekse [17] ḫaṭā ḳılmaya ve sefer etse ve nikāḥ ḳılsa mübārekdür [20a/01] ve bugün dünyāya gelen ʿıyālüñ ʿömri uzun [02] ola ve bir kimesne bugün ḫaste olsa üç [03] günden ṣoñra defʿ ola ve bugün ḥammāma varmaḳ [04] eyüdür ve bugün ḳan alduran kimesneye [05] ḫastelik ʿārıż ola ve bugün ricālü’l-ġayb [06] Yeṯrib’de olup yaʿnī ḳıble ile maġrib [07] arasında olurlar ve Şükür yılduzı fevḳa’s-semāda [08] yaʿnī gün ortasında olurlar ve her ayuñ [09] onında ve yigirmisinde ve otuzında gök üstinde [10] olurlar ve ol günlerde ata binmek ve aġaca çıḳmaḳ [11] ve yüksek yire çıḳmaḳ ḫaṭādur, ḥaẕer gerek, ḥācet [12] eline düşüp helāk olmaḳdur. Ḳurbān Bayrāmı [13] ve Oruc Bayrāmı didükleri bundan ḳalma ḍarb-ı [14] meṯeldür, ibtidāsı budur.

El-yevmü’l-ḫādī ʿaşer : [15] 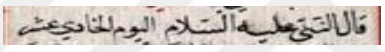 [16] 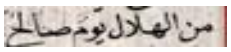 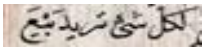 [17] 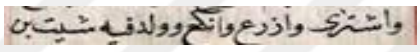 [20b/01] 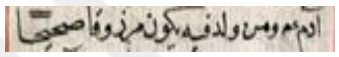 [02] 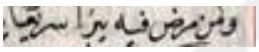 . Yaʿnī her ayuñ on [03] birinci güni her nesneye eyüdür ve beyʿ ü şirāya ve [04] nikāḥa ve dügüne ve ekin ekmek ve ḥācet ṭaleb [05] eylemek eyüdür ve Ḥażret-i Ādem’üñ oġlı Şīt [06] peġamber ʿa.m. ve Ḥaẕret-i Nūḥ’uñ oġlı Sām bugün [07] dünyāya geldi ve bugün dünyāya gelen ʿıyāl [08] ṣāliḥ ve dīn-dār ve raḥīm ve māl-dār ve ḫalḳ içinde [09] ʿazīz ve muḥterem ola ve bugün ḫaste olan [10] kimesnenüñ ḫasteligi tiz geçe ve bugün ḳan [11] alduran kişinüñ aġzı ḳoḳusı artup [12] dimāġı ḫuşk olup ve ḳulınc ḥāṣıl ola. [13] Ammā bugün ḥammāma girmek eyüdür ve bugün [14] ricālü’l-ġayb ḳıble ṭarafında olurlar ve Şükür [15] yılduzı maşrıḳda olur ve ol ṭarafa sefer [16] eylemek ḫaṭādur.

El-yevmü’ṣ-ṣānī ʿaşer : [17] 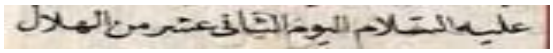 [21a/01] 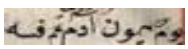 [02] 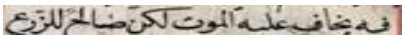 . [03] Yaʿnī mübārek gündür. Beytü’l-Muḳaddes bugün [04] ẓuhūr eyledi ve ḥācet günidür ve her işüñ [05] mübāşereti yigdür. ʿAle’l-ḫuṣūṣ zirāʿat [06] ve ḥarāsete ġāyet eyüdür ve bir kimesne bugün [07] beyne’ṣ-ṣalāteynde ḳırḳ rekʿat namāz ḳılsa [08] selāmdan ṣoñra başın secdeye ḳosa [09] ve ḥācet dilese elbette maḳbūldür ve bugün [10] dünyāya gelen oġlanuñ ḳademi mübārek ola [11] ve bugün ḫaste olan kişinüñ ḫasteligine [12] ḫavf ola, ölmek iḥtimāli vardur ve bugün [13] ḳan alduran kimesne bir yıl miḳdārı muḥannet [14] ve elemden ḫalāṣ olmaya ve bugün ricālü’l-ġayb [15]

maġribde olur ve Şükür yılduzı ḳıble ile maşrıḳ [16] arasında olur. Deñize sefer etmek muḫālifdür, [17] ḥaẕer gerekdür.

El-yevmü’ş-şāliş ʿaşer : [21b/01] 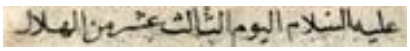 [02] 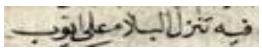 [03] 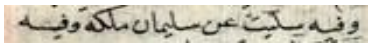 [04] 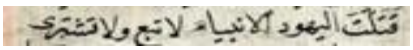 [05] 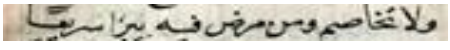 . [06] Yaʿnī naḥs gündür. Hīçbir iş yaramazdur. İllā ṣadaḳa [07] virmek ve ʿibādet etmek eyüdür. Zīrā Ḥażret-i [08] Eyyūb’a belā bu günde nāzil oldı ve Ḥażret-i [09] Süleymān’uñ mülki bu günde zāʾil oldı, elinden [10] gitdi ve Yehūdī ṭāʾifesi peġamberlerin bugün [11] helāk itdiler ve Şeyṭān ʿaleyhi’l-lāʿnet bugün [12] dünyāya geldi ve bugün ḫaste olan [13] kimesnenüñ ḫasteligi tiz geçe ve baʿżılar [14] daḫı [m]üştedd olup fevt ola dimişler [15] ve bir kimesne bugün cimāʿ etse ḫaste ola [16] ve bugün dünyāya gelen ʿıyāl saġ olmaya ve eger [17] ḳalursa münāfıḳ ve cellād ola ve bugün ve bu gice [22a/01] vāḳıʿa görseler neticesi ḳırḳ günde ẓuhūr [02] ide ve bir kimesne bugün ḳan aldursa dimāġın [03] fesāda virüp aġzı ḳoḳusı artura [04] ve ricālü’l-ġayb bugün Bāyad’da olup yaʿnī [05] maġrib ile şimāl arasında olur ve Şükür [06] yılduzı ḳıblede olur ve her işden ferāġat [07] yigdür.

El-yevmü’r-rābiʿ ʿaşer : 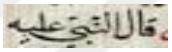 [08] [09] 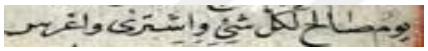 [10] [11] 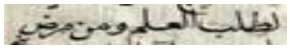 [12] 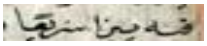 . Yaʿnī her ayuñ on dördinci [13] güni mübārekdür ve iş yarar. Ṣatu bāzār etmek [14] ve ʿilm ṭaleb etmek eyüdür ve baʿżılar bugün [15] öyleye dek eyüdür, öyleden ṣoñra menfaʿati [16] yoḳdur dimişler ve bugün dünyāya gelen oġlan [17] ʿilme ṭaleb ve mecd-i sāʿī olup ʿālim-i rabbānī [22b/01] ve ṣāliḥadan ola ve bugün ḫaste olan [02] kimesnenüñ ḫasteligi tiz geçe ve bugün [03] ḥammāma varmaḳ eyüdür ve bugün ḳan alduran [04] kişinüñ ayaġında niḳrīs zaḥmeti ḥāṣıl [05] ola ve uyuḳusı baġlana ve bugün ḳaçan [06] ḳul ve cāriye tiz ṭutıla ve bugün gicesi [07] düş görse hemān ol gün ẓāhir ola [08] ve bugün ricālü’l-ġayb maşrıḳda olurlar [09] ve Şükür yılduzı Yeṣrib’de olur. Yaʿnī ḳıble ile [10] maġrib arasında olur. Ṣatu bāzār eylemek [11] eyüdür.

El-yevmü’l-ḫāmis ʿaşer : 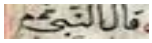 [12] [13] 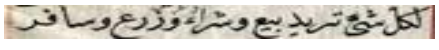 [14] 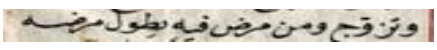 . [15] Yaʿnī her ayuñ on bişinci güni eyüdür. Her [16] maṣlaḥata ve ṣatu bāzāra ve ekin ekmege ve sefer [17] etmek ve nikāḥ etmek ve bir kimesne bugün ḫaste [23a/01] olsa ḫasteligi uzaya ve baʿżılar bugün [02] öyleye dek eyüdür, öyleden ṣoñra menfaʿati [03] yoḳdur dimişler ve baʿżılar bugün ʿimāret

[04] yapmaḳ eyüdür ve ekābire varmaḳ, ḥācet ṭaleb [05] etmek ve düşmenle meṣāliḥe ḳalmaḳ eyüdür [06] ve ḥammāma varmaḳ ve tırāş olmaḳ ve etek ṭutmaḳ [07] ve oġlanı muʿallime virmek cümle eyüdür ve bugün [08] dünyāya gelen ʿıyālüñ ʿömri uzun ola ve baʿżılar [09] ḫaste, żaʿīf mizāc ola dimişler ve bugün [10] ḳan alduran kimesnenüñ cüdām marażı ḥareket [11] ide ve bu gice görilen düş eyü degüldür, [12] kimesneye söylemeye ve bugün ricālü'l-ġayb [13] şimālde olurlar ve Şükür yılduzı maġribde olur [14] ol cānibe sefer memnūʿdur, ḥaẕer gerekdür.

[15] **El-yevmü's-sādis ʿaşer :** 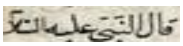 [16] 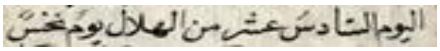 [17] 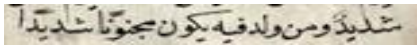 [23b/01] 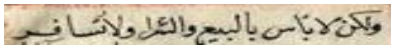 [02] 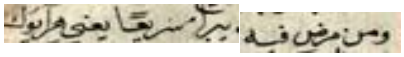 . Yaʿnī her ayuñ [03] on altıncı güni naḥs ve yaramazdur, ḥaẕer gerekdür. [04] Nikāḥ ve dügün ve cemʿiyyet ve cümle işlerden [05] ve sefer etmekden ḥaẕer gerekdür. Ammā ṣatu bāzār [06] żarar etmez ve bir kimesne bugün dünyāya gelse [07] dīvāne ve lā-yaʿḳıl ola ve bugün ḳan alduran [08] kimesnenüñ ḳaşınması defʿ ola ve uyuzı [09] gide ve ricālü'l-ġayb bugün Bikni'de olur. [10] Yaʿnī ḳıble ile maşrıḳ arasında olurlar [11] ve Şükür yılduzı Bāyad'da olur. Yaʿnī şimāl [12] ile maġrib arasında olurlar, ol cānibe [13] sefer memnūʿdur.

El-yevmü's-sābiʿ ʿaşer : [14] 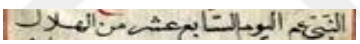 [15] 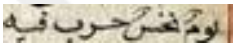 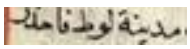 [16] 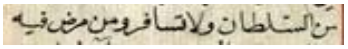 [17] 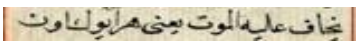 . Yaʿnī her ayuñ on [24a/01] yidinci güni naḥsdur. ʿİbādete ve ṭāʿate meşġūl [02] olmaḳ gerekdür. Zīrā Lūṭ peġamber ʿa.m. bugün helāk [03] oldı ve şehrleri bugün yire geçdi. Ḥaẕer [04] gerek sulṭāna varmaḳdan ve sefere [05] gitmekden ve bugün dünyāya gelen oġlan [06] yalancı ola ve fitne ve fesād ehli ola ve bir kimesne [07] bugün ḫaste olsa muḫāṭara ve ḫavf [08] vardur, ʿilāc fāʾide etmez ve bir kimesne bugün [09] düş gö[r]se hemān ol gün ẓuhūr ide. [10] Ammā ḥammāma girmek eyüdür ve bir kimesne bugün [11] ḳan aldursa ḳuvveti ziyāde ola, bir yıla dek [12] eṣer-i ʿillet ẓuhūr etmeye ve bugün ricālü'l [13] ġayb Yeṣrib'de olur. Yaʿnī ḳıble ile maġrib [14] arasında olur ve Şükür yılduzı şimālde [15] olur, ol cāniblerine sefer memnūʿdur.

[16] **El-yevmü'ṣ-ṣāmin ʿaşer :** 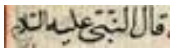 [17] 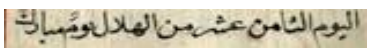 [24b/01] 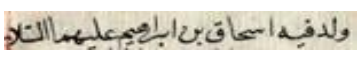 [02] 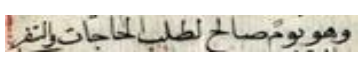 [03] 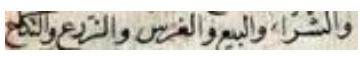 [04] 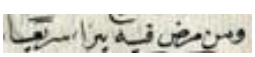 . Yaʿnī her ayuñ [05] on sekizinci güni mübārek gündür. İbrāhīm [06] peġamber ʿa.m. oġlı İsḥāḳ peġamber ʿa.m. bugün dünyāya [07] geldi ve bugün ḥācet günidür ve sefere [08] gitmek ve ṣatu bāzār etmek ve aġaç dikmek [09] ve ekin ekmek ve nikāḥ etmek

ve ḥammāma varmaḳ [10] ve devā içün ot içmek ve cümle işlere [11] mübāşeret etmek eyüdür ve bir kimesne bugün [12] ḫaste olsa tiz şıḥḥat bula ve bugün [13] dünyāya gelen oġlan ʿālim ve zāhid ola [14] ve bir kimesne bugün düş görse neticesi [15] yidi günde ẓuhūr ide ve bir kimesne bugün [16] ḳan aldursa baş aġrısından ḫalāṣ ola [17] ve bugün ricālü'l-ġayb ḳıble cānibinde olurlar [25a/01] ve Şükür yılduzı Īsān'da olup yaʿnī şimāl [02] ile maġrib arasında olurlar. Ekābir yüzin [03] görmek eyüdür.

El-yevmü't-tāsi ʿaşer : [04] قال النبي عليه السلام اليوم التاسع عشر [05] من الهلال يوم صالح لكل شيء تريد ومن [06]. ولد فيه يكون طويل العمر ويستودع الوديعة [07] فيه يكون طويل العمر ويستودع الوديعة [08] فاته يوم يفوت فيه [09] يعقوب ويوسف عليهما السلام ولكن لا تسافر بعد الزوال. Yaʿnī her ayuñ [10] on ṭoḳuzıncı güni mübārekdür. Her nesneye [11] mübāşeret ve ḥācet ṭaleb etmek ʿale'l-ḥuṣūṣ [12] ṣatu bāzār etmek ve sefer ḳılmaḳ ve nikāḥ ve dü ġün [13] etmek ve devā içün ot içmek ve bir yirden [14] bir yire emānet esbāb ḳomaḳ ve aḳça ḳomaḳ [15] eyüdür. Zīrā Ḥażret-i Yaʿḳūb ve Yūsuf ʿa.m. [16] bugün ḳurtıldılar ve emānetlerin bugün ḳorlardı [17] ve bugün ḫaste olan ḫasteligi uzaya [25b/01] ve çok zaḥmet çeke ve baʿzılar dimişler ki [02] tiz geçe ve bugün dünyāya gelen oġlannuñ [03] ḳademi mübārek ola ve uġurlı ola ve bir kimesne [04] bu gice düş görse yidi günde ẓuhūr [05] ide ve bugün baş tırāş etmek ve baş yumaḳ [06] eyüdür ve bugün ḳan alduran kimesne yürek [07] aġrısından ḫalāṣ ola ve bugün ricālü'l-ġayb [08] maġribde olur ve Şükür yılduzı taḥte'ṣ-ṣerāda olur [09] ḳuyu ḳazmaḳ ve bināya temel bıraḳmaḳ ve deryāya girmek [10] ve yir altında māl saḳlamaḳ ḫaṭādur ve baʿde'z-zevāl [11] sefer etmek memnūʿdur.

El-yevmü'l-ʿişrūn : [12] قال النبي عليه السلام اليوم العشرون [13] من الهلال يوم صالح [14] لطلب الحاجات [15] والسفر والبيع والشراء وغرس الاشجار [16] Yaʿnī her ayuñ yigirminci güni ḫācet ṭaleb [17] etmek ve sefere gitmek ve ṣatu bāzār etmek [26a/01] ve binā ve aġaç dikmek eyüdür. Ammā nikāḥ eyü degüldür [02] ve dügün ve ot içmek eyü degüldür ve İsḥāḳ [03] peġamberüñ ʿa.m. duʿāsı bugün maḳbūl oldı [04] ve bugün dünyāya gelen oġlan saġır ola [05] ve bugün ḫaste olanuñ ḫasteligi [06] tiz geçe ve bir kimesne bu gice düş görse [07] neticesi on günde ẓuhūr ide ve bir kimesne [08] bugün ḳan aldursa aġzı ḳoḳusı gide [09] ve ṣarʿa zaḥmetine mübtelā ise ḫalāṣ ola [10] ve bugün ricālü'l-ġayb Bāyad'da olup [11] yaʿnī şimāl ile maġrib arasında olurlar [12] ve Şükür yılduzı fevḳa's-semāda olurlar [13] ve yüksek yirlerde oturmaḳ ve yürimek [14] ve aġaç başına çıḳmaḳ ve ata binmek ve segirtmek [15] eyü degüldür, ḥaẕer gerekdür.

El-yevmü’l-ḫādī [16] **ve’l-ʿişrūn :** 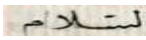 [17] 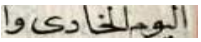 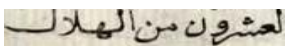 [26b/01] 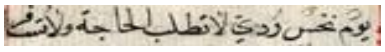 [02] 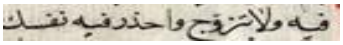 [03] 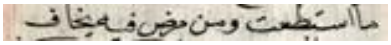 [04] 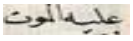 . Yaʿnī her ayuñ yigirmi birinci güni [05] naḥsdur. Hīçbir nesneye mübāşeret cāʾiz [57] [06] degüldür. Ḳādir olduġı ḳadar ṣaḳınup evden [07] çıḳmayup ʿibādete ve ṭāʿate meşġūl ola [08] ve ṣadaḳa viren kimesne emīn ola ve bugün [09] dünyāya gelen oġlan ekinci ola ve Ḥażret-i [10] İbrāhīm peġamber ʿa.m. bugün dünyāya geldi ve kāfirler [11] Zekeriyā peġamber ʿaleyhi’s-selāmuñ oġlı Yaḥyā peġamberi [12] bugün şehīd itdiler ve Naṣārā ḳavminüñ [13] ṣūreti ḫınzīr ṣūretine ve Yehūdī ḳavminüñ [14] maymūna beñzer bugün tebdīl oldı ve baʿżılar [15] Lūṭ ḳavmine belā bugün nāzil oldı, didiler. [16] Ve’l-ḥāṣıl her ḫuṣūṣa ḥaẕer gerekdür ve ekābire [17] varup ḥācet ve dilek etmekden ve sefer [27a/01] ve nikāḥ etmekden ṣaḳınmaḳ gerekdür ve bir kimesne bugün [02] ḫaste olsa ḫavf ve muḥāṭaradur ve bugün [03] ḳan alduran kimesneye ġāyet eyüdür, ḥaḳḳında [04] ḥadīṯ-i şerīf vardur. Ciger aġrısın giderür [05] ve süddeyi defʿ ider ve bir kimesne bu gice düş [06] görse netīcesi üç günde ẓuhūr ide [07] ve bugün baş tırāş etmek ve baş yumaḳ [08] ve ḥammāma varmaḳ yaramazdur, ḥaẕer gerekdür ve [09] ricālü’l-ġayb bugün Īsān'da olup [10] yaʿnī maşrıḳ ile şimāl arasında olurlar [11] ve Şükür yılduzı maşrıḳda olur. Maġrib cānibine sefer [12] ġāyet eyüdür.

El-yevmü’ṯ-ṯānī ve’l-ʿişrūn : [13] 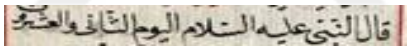 [14] 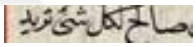 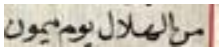 [15] 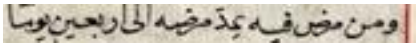 [16] 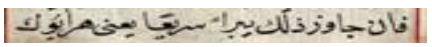 Yaʿnī her ayuñ [27b/01] yigirmi ikinci güni mübārekdür ve her ḫuṣūṣa yarardur [02] ve ekābire varmaḳ ve ḥācet ṭaleb etmek ve ṣatu [03] bāzār etmek ve nikāḥ ve dügün eyüdür ve düşmene [04] bulaşmaḳ ve ḫuṣūmet etmek ġāyet eyüdür ve bir kimesne [05] bugün ḫaste olsa ḳırḳ gün uzayup [06] muḥannet çeke, elemi ziyāde ola. Andan ṣoñra ṣıḥḥat [07] bula ve bir kimesne bugün ḳan aldursa cāẕūlıḳ[58] [08] şerrinden emīn ola ve aġız ḳoḳusın defʿ ola [09] ve ricālü’l-ġayb maşrıḳda olur ve Şükür yılduzı [10] Bikni’de olur , yaʿnī maşrıḳ ile ḳıble arasında [11] olurlar ve ekābire varup ḥācet ṭaleb etmek [12] ve yüzin görmek eyüdür.

El-yevmü’ṯ-ṯāliṯ [13] **ve’l-ʿişrūn :** 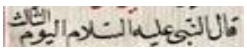 [14] 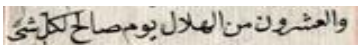 [15] 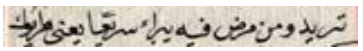 . Yaʿnī her ayuñ [16] yigirmi üçinci güni mübārekdür ve her nesneye [28a/01] yarardur ve Nūḥ peġamber ʿa.m. ḥażretlerine iṭāʿat [02] etmeyüp, ʿāṣī olup ser-keş olanlar bugünde [03] helāk oldılar ve bir kimesne bugün ḫaste olsa [04] tiz geçe ve

[57] Metinde “*cāʾiz*”sözcüğü hemze kullanılmadan uzun i (ī) ile yazılmıştır : *cāīz.*
[58] Metinde “*cāẕūlıḳ*” kelimesinin yazımında ẕ kullanılmamıştır : *cāzūlıḳ.*

baʿ żılar tiz geçmeyüp uzaya dimişler [05] ve bugün ṭoġan oġlan yalancı ola ve bir kimesne [06] bugün ve bu gice düş görse on güne dek [07] yāḫūd irtesi ẓuhūr ide ve bir kimesne bugün [08] ḳan aldursa ġāyet nāfiʿ dür, gevdede olan [09] şişi giderür ve bugün ricālü'l-ġayb [10] şimālde olur ve Şükür yılduzı ḳıblede olur. [11] Begler yüzin görmek eyüdür ve deñiz seferi [12] muḫāṭaradur ve ṣuya girmek ḫaṭādur.

El-yevmü'r- [13] **rābiʿ ve'l-ʿişrūn :** 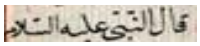 [14] 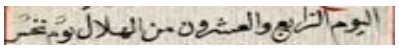 [15] 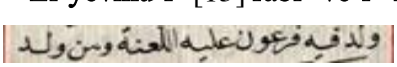 [16] 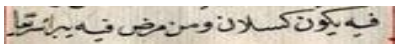 [28b/01] Yaʿnī her ayuñ yigirmi dördinci güni naḥsdur. [02] Firʿavun ʿaleyhi'l-lāʿne bugün dünyāya geldi [03] ve bugün tañrılıḳ daʿvāsın ḳıldı ve bugün [04] deryāya ġarḳ oldı ve Nūḥ peġamber zamānında [05] ṭūfān bugün ẓuhūr itdi ve Ḥaḳ sübḥāne [06] ve teʿālā çekirgeyi ve ḳurbaġayı ve buġdayı bütüni [07] bugün ḫalḳ eyledi ve yeryüzine bugün gönderdi [08] ve İbn-i Yāmīn bin Yaʿḳūb peġamber ʿa.m. bugün dünyāya [09] geldi ve bugün dünyāya gelen ʿıyāl ʿāḳil ve dānā [10] ve devletlü ola ve bir kimesne bugün ḳan aldursa [11] endāmı ḳavī ola ve bir kimesne bugün ḫaste [12] olsa tiz ḫoş ola ve ricālü'l-ġayb bugün [13] Bikni'de olup yaʿnī maşrıḳ ile ḳıble arasında [14] olurlar, ṣatu bāzār eyüdür.

El-yevmü'l-ḫāmis [15] **ve'l-ʿişrūn :** 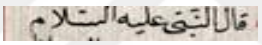 [16] 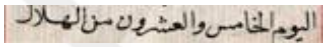 [29a/01] 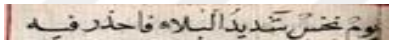 [02] 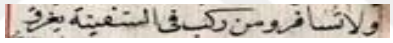 [03] 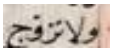 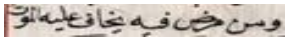 [04] Her ayuñ yigirmi bişinci güni naḥs-ı ekberdür [05] ve ġāyet ṣaḳınmalıdur. Zīrā Nemrūd ʿaleyhi'l-laʿne [06] bir vāḳıʿa görüp bugün ṭoġan oġlanlardan [07] birinüñ kendüye żararın fehm idüp, bugün [08] ṭoġan ʿavratuñ ḳarnın yarup, evlādın [09] çıḳarup helāk eyledi ve bugün İbrāhīm [10] Ḫalīl ʿa.m. ḥażretini oda atdılar ve kāfirler [11] Ṣāliḥ peġamber ʿa.m. devesini bugün boġazladılar, [12] etin yidiler ve Ṣāliḥ peġamber ḳavmine ʿaẕāb [13] bugün nāzil oldı ve sefer ve ṣatu bāzār [14] ve nikāḥ bugün eyü degüldür ve bir kimesne bugün [15] gemiye girüp sefer eylese ġarḳ ola ve bir kimesne [16] bugün ḫaste olsa helāk ola ve bir kimesne [17] bugün düş görse bişinci günde ẓuhūr ide [29b/01] ve bir kimesne bugün ḳan aldursa zīrek ve tīz fehm ola [02] ve bugün ḥammāma girmek ve tırāş olmaḳdan ḥaẕer [03] gerekdür ve bugün ricālü'l-ġayb Yeṣrib'de olur, [04] yaʿnī ḳıble ile maġrib arasında olurlar ve Şükür [05] yılduzı maġribde olur, ḳıble cānibine sefer [06] ġāyet eyüdür.

El-yevmü's-sādis ve'l-ʿişrūn : [07] 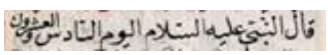 [08] 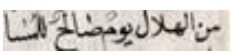 [09] 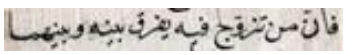 [10] 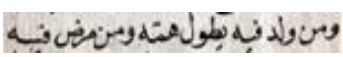 [11] 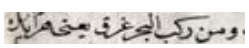 . Yaʿnī her ayuñ [12] yigirmi altıncı güni her nesneye yarar ve sefer

mübārek-[13] dür. Ammā nikāḥa yaramazdur ve bugün nikāḥ olınan [14] kimesneler arasında elbette tefrīḳ vāḳiʿ ola [15] ve bugün dünyāya gelen ʿıyālüñ ʿömri ġamm-ıla [16] muḥannetden ḫalāṣ olmaya ve bir kimesne bugün [17] gemiye girse ġarḳ ola. Ammā Ḥażret-i Mūsā ʿa.m. [30a/01] Firʿavun'a bugün ẓafer buldı ve ḥażret ʿa.m. [02] ʿaṣāsın bugün ṭaşa çalup on iki [03] yirden çeşmeler revān oldı ve bugün [04] ḳaçan ḳul tiz ṭutıla ve bugün ḳan alduran [05] kimesne mevt-i müfācāt ölüminden ḫalāṣ [06] ola ve bugün ṭırnaḳ kesmek eyü degüldür ve bugün [07] ricālü'l-ġayb ḳıblede olurlar ve Şükür yılduzı [08] Bāyad'da olur. Yaʿnī maġrib ile şimāl arasında [09] olur, ṣatu bāzār etmek eyüdür.

El-yevmü's- [10] **sābiʿ ve'l-ʿişrūn :** [11] [12] [13] [14] [15] [16] . Yaʿnī her ayuñ yigirmi yidinci [17] güni mübārekdür. Her nesneye ʿale'l-ḥuṣūṣ [30b/01] ḥācet ṭaleb etmek elbette maḳbūldür [02] ve nikāḥ ve sefer etmek mübārekdür ve aġaç dikmek [03] ve ekin ekmek ve ṣatu bāzār etmek ġāyet [04] eyüdür ve bir kimesne bugün dünyāya gelse eyü sözlü [05] ve güler yüzlü ola ve ʿābid ve zāhid ola ve maḥbūbü'l-[06] ḳulūb ola ve bugün ekābire varmaḳ ve oġlan [07] mektebe virmek cümle eyüdür. Ammā ḥammāma girmek [08] ve ot içmek żarardur, ḥaẕer gerekdür [09] ve bir kimesne bu gice düş görse netīcesi [10] hemān ol günde ẓuhūr ide ve bugün ḳaçan [11] ḳul ve ḳaravaş tiz ṭutıla ve bugün ḳan [12] alduran kimesne teşvīşden emīn ola ve bugün [13] tırāş olmaḳ eyüdür ve bugün ḫaste olan [14] kimesne tiz eyü ola ve bugün ricālü'l-ġayb [15] maġribde olur ve Şükür yılduzı şimālde olur, [16] ḳıble seferi ve şarḳ seferi eyüdür.

El-yevmü's-[17] **ṣāmin ve'l-ʿişrūn :** [31a/01] [02] [03] [04] [05] . Yaʿnī her ayuñ yigirmi sekizinci güni [06] mübārekdür. Her nesneye yarardur ve bir kimesne [07] bugün sefer eylese çoḳ fāyide ide ve bir kimesne [08] bugün ḫaste olsa üç gün geçince[09] ye dek eyü ola, andan tecāvüz iderse [10] fevt olmaḳ iḥtimāli vardur ve bir kimesne bugün [11] dünyāya gelse münʿim ola ve bugün ṣatu [12] bāzār ve dügün eyüdür ve ʿilm taḥṣīline mübāşeret [13] eyüdür ve bugün ḳaçan ḳul tiz ṭutıla ve bugün [14] tırāş olan ve baş yuyan eyüdür ve bugün [15] bir kimesne ḳan aldursa gögsinde olan [16] maraż defʿ ola ve tenine ḳuvvet gele. Ammā [17] ʿīsā peġambere ʿa.m. Yehūdīler bugün cefā

eylediler [31b/01] ve bugün ricālü'l-ġayb ve Şükür yılduzı Īsān'da [02] olur, yaʿnī maşrıḳ ile şimāl arasında olurlar. [03] Ne maṣlaḥata mübāşeret olursa eyüdür [04] ve maḳbūldur. Zīrā ricāl ile Şükür yılduzı [05] bir yire cemʿ olduġı gündür. Hīç bunuñ gibi [06] mübārek gün olmaz. Zīrā yümn-i iḳbāl ile itmāma [07] irişür ve bugün şikār ġāyet merġūbdur.

[08] **El-yevmü't-tāsiʿ ve'l-ʿişrūn :** 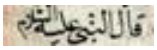 [09] 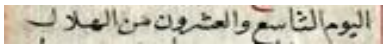 [10] 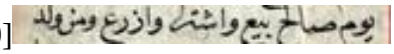 [11] 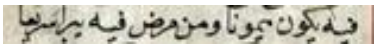 [12] Yaʿnī her ayuñ yigirmi ṭoḳuzıncı güni mübārek [13] gündür. Her nesneye ḫūbdur ve beyʿ ü şirā merġūbdur [14] ve Mūsā peġamber bugün Ṭūr'a çıḳdı. Münācāt [15] iderken hātifden āvāz gelüp icābet [16] buyurıldı. Dünyevī ve uḫrevī her ne maṣlaḥata [17] mübāşeret etse elbette ḥāṣıl ola ve [32a/01] bir kimesne bu gice düş görse eyü ola [02] ve ḥammāma girmek ġāyet eyüdür, niʿmeti ve devleti [03] artar ve bir kimesne bugün ḫaste olsa yigirmi [04] güne dek zaḥmet ve meşaḳḳat çeke, andan [05] eyü ola ve bugün ḳan aldurmaḳ baʿżı ḳulda [06] memnūʿdur ve baʿżı ḳulda bir yıllıḳ ısıtmayı giderür [07] dimişler ve bugün dünyāya gelen oġlan ʿaḳl [08] ve dānā ve meymūn-liḳā ve mübārek-sīmā ola, dimişler [09] ve bugün ricālü'l-ġayb şarḳda olur ve Şükür [10] yılduzı taḫte'ṣ-ṣerāda olur. Ḥükmi maḥallinde [11] ẕikr olınmışdur, maḥalli görile.

El-yevmü'ṣ-ṣelāṣūn : [12] 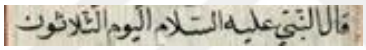 [13] 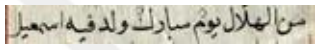 [14] 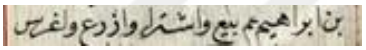 [15] 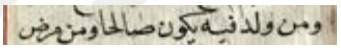 [16] 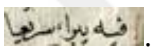 . Yaʿnī her ayuñ otuzıncı [17] güni mübārek gündür ve baʿżılar öyleye dek [32b/01] eyüdür ve öyleden şoñra menfaʿati yoḳdur, dimişler. [02] İsmaʿīl peġamber ki İbrāhīm peġamberüñ oġlıdur ve bugün [03] dünyāya geldi ve Şimʿūn bin Yaʿḳūb ʿa.m. bugün [04] dünyāya geldi. Ṣatu bāzār ve sefer ve nikāḥ ve dügün [05] etmek ve düşmen ile ceng etmek ve aġaç dikmek [06] ve ot içmek ve ḫātūnla muṣāhebet etmek [07] bu cümle eyüdür ve bugün dünyāya gelen oġlan şīrīn ola [08] ammā ʿömri az ola ve bugün ḫaste olanuñ ḫasteligi [09] tiz geçe ve bugün ḳul ḳaravaş ḳaçsa tiz ṭutıla [10] ve bir kimesne bu gice düş görse tiz ʿayān ola ve baş [11] aġrısın defʿ etmek murād iden kimesne başın yuya, [12] aġrısı defʿ ola ve bir kimesne bir murād içün ḫācet [13] namāzı ḳılup ḫācetin niyāz eylese elbette revā [14] ola ve bugün ḳan aldurmaḳ muḫāṭaradur ve bugün [15] ricālü'l-ġayb şimālde olur ve Şükür yılduzı fevḳa's-semāda [16] olur. Ḥükmi maḥallinde ẕikr olınmışdur ve bugün ceng [17] idüp düşmen üzerine varmaḳ eyüdür elbette.

3. DİZİN

3.1. ALFABETİK DİZİN

A

ʿAbdülġaniyy bin Celīl *Kitâb-ı Sâatnâme*'nin girişinde kendi ifadesiyle "her gün saʿd ve naḥs vesāʾir ḫuṣūṣ-ı ḫavāṣṣına müteʿallik̟ olan ahvāl ve eṭvārı eḥādīṯ ve tefāsīr ve kütüb-i muʿtebere ve ḥikāyātdan mufaṣṣal ve meşrūḥ ve mükemmel ve ġayr-ı meṭrūḥ cemʿ idüp" bu risâleyi meydana getirdiğini ifade etmektedir. Bu sebeple metnin müellifi olması muhtemeldir.

a. 2a/11

ʿAbdüṣṣamed bin ʿAlī Eserin müellifi ya da müstensihi olarak bilinen Abdülganiyy'in dedesidir.

a. 2a/12

ʿābid *Ar*. İbadet, kulluk eden kimse.

a. 30b/05

a.+e 2b/06

ʿAcem *Ar.* İranlı.

a.+ler 2b/09, 3b/13, 5a/06, 6b/11, 8a/13, 9b/07, 11b/12

ad *Ar.* Ad, isim.

a.+ımı 6a/03

ʿĀd *Ar.* Kur'ân'ın birkaç yerinde geçen kavim. Hud Peygamber'in bu kavme gönderildiği ve taşkınlıklarından dolayı Allah tarafından kavmin cezalandırıldığı bilinir.

a. 7a/01

Ādem *Ar.* Semavi dinlere göre Allah'ın yarattığı ilk insan ve peygamber.

a.+e 9b/10

a.+i 9b/14

ʿādet *Ar.* Görenek, usul, alışkanlık.

a.+ idin- 10a/10

ʿādil *Ar.* Adaletli davranan kimse.

a. 9a/01

āfet *Ar.*Büyük felāket, belā.

a. 3a/13, 4b/06, 7b/15, 11a/06, 13a/11

ağaç Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşamaya elverişli bitki, ağaç.

a. 14a/07, 15a/03, 15b/11, 18a/12, 19b/16, 24b/08, 26a/01, 26a/14,30b/02, 32b/05

a.+a (ağaca) 20a/10

a.+larına 11a/06, 13a/11

aġar- Ağarmak, ak duruma gelmek, beyazlanmak, aydınlanmak.

a.-a 5b/03, 12b/15

aġır Çetin, güç, sıkıntılı, meşakkatli.

a.+dur 19a/08

aġız Yüzde, avurtlarla iki çene arasında, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye ve besinleri içine almaya yarayan boşluk, ağız.

a. 27b/08

a.+ı (aġzı) 13a/03, 20b/11, 22a/03, 26a/08

aġrı Vücudun herhangi bir yerinde duyulan sürekli ve şiddetli acı, ağrı.

a.+sı 16b/05, 32b/12

a.+sın 27a/04, 32b/11

a.+sından 24b/16, 25b/07

āḫir *Ar.* Son, sonraki, sonunda, nihayet.

a. 7a/03, 7a/08

a.+e 2b/02

a.+ine 14a/17

āḫiret *Ar.* Öbür dünya, öteki dünya.

a.+e 10b/17

aḫşam Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, günün sonu, akşam.

a.+a 10a/05

aḥvāl *Ar.* Haller.

a. 2a/15

a.+i 13b/14, 13b/14

aḳça Para.

a. 25a/14

ʿāḳil *Ar.* Akıllı kimse.

a. 28b/09

ʿaḳl *Ar.* Akıl, us, düşünce, fikir.

a. 32a/07

ālām *Ar.* Kederler, elemler, acılar, sızılar.

a. 2a/09

alçaḳ Yerden uzaklığı az olan, yüksek olmayan (yer).

a. 19b/07

aldur- Almak işini başkasına yaptırmak, aldırmak.

a.-an 14a/15, 15a/10, 15b/16, 16b/03, 17a/11, 17b/15, 18a/14, 18b/14, 19a/17, 20a/04, 20b/11, 21a/13, 22b/03, 23a/10, 23b/07, 25b/06, 27a/03, 30a/04, 30b/12

a.-mak 11a/10, 32a/05, 32b/14

a.-sa 22a/02, 24a/11, 24b/16, 26a/08, 27b/07, 28a/08, 28b/10, 29b/01, 31a/15

ʿale'l-ḫuṣūṣ *Ar*. Özellikle, hususiyle.

a. 21a/05, 25a/11, 30a/17

ʿaleyhi'l-lāʿne *Ar*. ''Lanet onun üzerine olsun!'' manasında şeytandan bahsedilirken kullanılan bir söz.

a. 28b/02, 29a/05

ʿaleyhi'l-laʿnet *krş*. **ʿaleyhi'l-laʿne**

a. 21b/11

ʿaleyhi's-selām *Ar*. '' Ona selam olsun!'' manasında peygamberlerin adı anılırken kullanılan bir söz.

a. 4a/02, 4a/05, 4a/07

a.+un 26b/11

alın- Almak işi yapılmak, alınmak.

a.-up 15b/09

ʿālim *Ar*. Çok okumuş, bilgin.

a. 3b/04, 9a/01, 9a/14, 10b/03, 18b/12, 24b/13

a.+ler 9a/11

a.+-i rabbanī 22a/17

Allah *Ar.* Allah.

a. 1b/09, 1b/11, 5b/15, 10b/12, 11b/09

alt Bir nesnenin yere temas eden kısmı, taban, alt.

a.+ın 12b/03

a.+ında 19b/05, 25b/10

altı Beşten sonra gelen sayının adı, altı.

a. 11b/16

altı yüz biñ Altı yüz bin.

a. 9b/17

ʿa.m. *krş*. **ʿaleyhi's-selām**

a. 9b/11, 12a/02, 12a/02, 20b/06, 24a/02, 24b/06, 24b/06, 25a/15, 26a/03, 26b/10, 28a/01, 28b/08, 29a/11, 29b/17, 30a/01, 31a/17, 32b/03, 29a/09

ammā a. 19b/01

ʿām *Ar.* Herkese ait, umuma mahsus.

a.+ (şedāidü'l-a.)

ʿamel *Ar*. İş, niyet.

a.+i 4a/04

a.+ it- 2b/05

ammā *Ar*. Amma, fakat, lakin.

a. 1b/09, 1b/12, 2b/17, 4b/01, 4b/05, 4b/15, 5a/13, 5a/14, 5a/17, 5b/14, 6b/12, 8a/07, 8b/13, 9a/13, 10a/11, 10a/16, 11b/09, 11b/14, 12a/09, 16a/12, 17a/09, 17b/14, 18b/12, 19a/15, 20b/13, 23b/05, 24a/10, 26a/01, 29b/13, 29b/17, 30b/07, 31a/16, 32b/08

ana Anne, valide.

a. 2a/04, 3a/06, 4a/08, 5a/10, 5b/04, 7b/07, 7b/17, 8b/17, 10a/17, 10b/01, 10b/02, 13a/02, 13a/05, 14b/10

andan Ondan.

a. 5a/02, 9a/17, 13b/05, 27b/06, 31a/09, 32a/04

anlar Onlar.

a. 6a/16, 8a/08, 12a/05

a.+a 6a/10, 12a/06, 14b/05, 17a/15, 17a/16

anuñ Onun (3. tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış hali).

a. 8b/16, 13b/15

ara İki şey arasındaki mesafe, ara.

a.+sında 14b/04, 15a/14, 15a/15, 16b/08, 17a/13, 18a/01, 18a/03, 18b/17, 19b/03, 20a/07, 21a/16, 22a/05, 22b/10, 23b/10, 23b/12, 24a/14, 25a/02, 26a/11, 27a/10, 27b/10, 28b/13, 29b/04, 29b/14, 30a/08, 31b/02

Aʿrāf *Ar.* Eserde geçen bir il ismi.

a. 7b/14

ard Arka taraf, arka.

a.+ı 12a/14

arıḳ Ark; vadi, suyun akıntısıyla oluşan yarık.

a.+ın (arıġın) 5b/16

ʿārıż *Ar.* Gelen.

a.+ ol- 5a/17, 18b/16, 20a/05

art- 1. Çoğalmak, fazlalaşmak.

a.-a 4a/14, 4a/15, 7a/16, 7a/17

a.-ar 10a/09, 32a/03

2. Şiddetlenmek.

a.-up 15a/11, 18a/10, 20b/11

artur- Artırmak işi yapılmak, yükseltmek.

a.-a 22a/03

arż *Ar.* 1. Yer, toprak.

a. 2b/13

2. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme.

a.+ ol- 4a/04

ʿaṣā *Ar.* Sopa, değnek.

a.+sın 30a/02

aṣāġır Şeref ve itibarca küçük olanlar.

a. 2b/04

ʿasel *Ar.* Bal.

a. 9a/04

aṣḥāb Ar. Sahipler, malik ve mutasarrıf olanlar.

a.+-ı menāḳıbāt 2b/02

ʿāṣī *Ar.* İsyan eden, karşı gelen, asi.

a. 28a/02

a.+ ol 6a/07

aṣlā *Ar.* Hiçbir vakit, asla.

a. 12b/09

at At.

a.+a 3b/01, 8a/04, 20a/10, 26a/14

at- Bir cismi, bir yöne doğru fırlatmak.

a.-dılar 29a/10

āvāz *Far.* Ses, seda.

a. 31b/15

ʿavrat *Ar.* Kadın.

a.+ın 8b/15, 29a/08

a.+lar 4b/08, 17b/06

a.+lara 17b/05

ay Yılın on iki bölümünden her biri, ay.

a. 3a/10, 4b/03, 5b/08, 7b/10, 9a/03, 11a/03, 13a/01, 13b/14, 14a/10

a.+da 14a/14

a.+dur 10a/13

a.+ınuñ 3a/11, 4b/04, 5b/10, 7b/10, 11a/03, 13a/08

a.+un 7a/03, 14a/06, 14b/17, 18a/08, 18b/06, 19a/07, 19b/04, 19b/14, 20a/08, 20b/02, 22a/12, 22b/15, 23b/02, 23b/17, 24b/04, 25a/09, 25b/16, 26b/04, 27a/16, 27b/15, 28b/01, 29a/04, 29b/11, 30a/16, 31a/05, 31b/12, 32a/16

ayaḳ Vücudun, bacaktan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan kısmı, ayak.

a.+ında (ayaġında) 22b/04

ʿayān *Ar.* Belli, malum.

a.+ ol- 32b/10

ʿĀyişe Ana Dört halifeden ilki olan Hz. Ebubekir'in kızıdır. Aynı zamanda Hz. Muhammed'in eşlerinden biridir. İslam inancında müminlerin annesi ve ''sıddıka''adlı sıfatıyla bilinir.

a. 9b/12

ʿaynī *Ar.* Aynen, tıpkısı.

a. 17a/10

ayrılıḳ Ayrı olma durumu, ayrılık.

a. 8a/01

ʿayş ü ʿişret *Ar.* Yiyip içme.

a.+ ü ʿişret 7a/16

ʿayş ü nūş *Ar.* Yiyip içme.

a.+ et- 9a/10, 11a/09

az Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan, az.

a. 3a/14, 9a/06, 10b/16, 11a/05, 32b/08

ʿaẕāb *Ar.* İşkence, keder.

a. 15b/08, 17a/05, 29a/12

āzād *Far.* Kurtulmuş, serbest.

a.+ it- 10a/01

ʿaẓamet *Ar.* Büyüklük, ululuk.

a.+üm 6a/09

ʿazīmet *Ar*. Gitme, gidiş.

a. 11a/17

a.+i 3b/07, 5a/03, 6b/06, 8a/11, 11a/16, 13b/06

a.+in 6b/05, 9b/01

āzīne *Far*. Cuma günü, bayram günü.

a. 9b/07

ʿazīz *Ar*. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.

a. 4a/12, 8b/09, 10a/07, 20b/09

B

baʿde *Ar*. Sonra.

b. 11b/08

b.+z-zevāl 25b/10

bāġ *Far*. Bağ, büyük bahçe, bostan.

b. 2b/12, 4b/12

bāġçe *Far*. Bahçe, küçük bağ.

b. 2b/12, 4b/12

bağlan- (Metinde) uyuyamamak, uyku haline geçememek.

b.-a 22b/05

bal Özellikle bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp, kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değ iş en tatlı,koyu,sı vımadde.

b. 3a/14

b.+ı 3a/04

balġam Solunum organlarının salgıladığı,

ağızdan dışarı atılan sümüksü madde.

b.+ı 16b/04

balık Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvan, balık.

b. 7a/06

baña Bana (“ben’’ zamirinin yönelme hali.)

b. 6a/05, 6a/07, 6a/13

bārī *Ar*. Yaratan, yaratıcı.

b. 6a/13

baş 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.

b. 16b/05, 24b/16, 25b/05, 25b/05, 27a/07, 27a/07, 31a/14, 32b/10

b.+ın 21a/08, 32b/11

2. Sıkıntılı bir duruma düşmek.

b.+a żarar gel- 19b/08

3. En uç, yüksek nokta.

b.+ına 26a/14

başla- Bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-maḳ 2b/11

bay Zengin,varlıklı.

b. 9a/02

Bāyad Eserde geçen günümüzde Mısır'da Bayad An Nasara ve Bayad Al Arab bölgelerini kapsayıp Kızıldeniz'e komşu olan bir yer adı.

b.+da 17a/13, 18a/02, 22a/04, 23b/11, 26a/10, 30a/08

Bāyezīd I. Bayezid veya Yıldırım Bayezid olarak bilinir. Osmanlı Devleti'nin dördüncü padişahıdır.

b. 7a/04, 7a/07, 7a/09, 7a/11

bāzār *Far*. Pazar günü.

b. 2b/10

bāzār irtesi Pazartesi günü.

b.+dür 3b/14

baʿżı *Ar*. Birtakım, bir kısım, bazı.

b. 2a/01, 2a/02, 3a/12, 3a/14, 11a/05, 13a/12, 14a/10, 14b/01, 32a/05, 32a/06

b.+lar 15b/15, 16a/15, 17b/10, 17b/11, 18a/11, 18a/16, 18b/10, 19a/10, 21b/13, 22a/14, 23a/01, 23a/03, 23a/08, 25b/01, 26b/14, 28a/04, 32a/17

b.+sın 1b/09, 1b/10, 1b/12, 1b/12

b.+sını 2a/03

bāzirġān *Far*. Bezirgan, satıcı, tacir.

b.+lar 7b/14

beg Bey.

b.+ler 3b/02, 8a/05, 9a/11, 13a/17,

18a/03, 28a/11

b.+lere 19a/01

belā *Ar*. Musibet, bela, afet.

b. 21b/08, 26b/15

Belḳīs Hz. Süleyman'ın davetiyle tevhit dinine geçen ve *Kur'ân-ı Kerim*'de adı geçen Sebe Melikesi.

b. 9b/10

ben Birinci tekil şahıs zamiri.

b. 6a/10, 6a/15, 12b/08

b.+i 6a/06

b.+üm 6a/03

beñiz Yüz, yüz rengi.

b.+i (beñzi) 17a/12

beñzer Benzer, benzeyen.

b. 26b/14

berekāt *Ar*. Bereketler, bolluklar.

b. 7b/13

bereket *Ar*. Bereket, bolluk.

b.+i 3a/05

besle- Yiyecek ve içeceğini sağlamak, yedirmek.

b.-mege 10b/11

bevāṣır *Ar*. Bâsurlar, mayasıllar.

b. 12b/17

beyān *Ar*. Açıklama, anlatma, beyan.

b.+ ol- 13b/17, 13b/16, 13b/13

beyn *Ar*. Ara, aralık, arasında.

b.+e'ṣ-ṣalāteyn 4a/11, 21a/07

b.+inde 8a/01

Beytü'l-Muḳaddes ''Mukaddes ev'' manasına gelip Kudüs, Kudüs camii (Mescid-i Aksâ) için kullanılır.

b. 21a/03

bey' *Ar*. Satma, satış, satın alma.

b.+ ü şirā 14a/07, 17a/02, 31b/13, 20b/03

bıraḳ- Koymak; izin vermek, bırakmak.

b.-dılar 17a/06

b.-maḳ 25b/09

Bikni Eserde adı geçen bir yer adıdır. Günümüzde İran'da bulunan Elburz Dağları'nın eski ismidir. İran- Hindistan uzanımı dağ sırasının olduğu bölgeye Safeviler döneminde ''Bikni'' adı verilmiştir.

b. 14b/03

b.+de 19b/02, 23b/09, 27b/10, 28b/13

bi'l-cümle *Ar*. Hep, bütün, toptan.

b. 4a/08

bilin- Bilmek işine konu olmak, anlaşılmak, bilinmek.

b.-mek 13b/14

b.-meyüp 13b/15

bin- Binmek.

b.-mek 3b/01, 8a/05, 20a/10, 26a/14

binā *Ar.* Yapı, bina.

b. 2b/11, 26a/01

b.+ya 25b/09

bī-noḳṣān *Far*. Eksiksiz, kusursuz, noksansız.

b. 5b/07

bir Sayıların ilkinin adı, bir.

b. 2b/01, 2b/15, 3a/09, 4b/02, 4b/13, 4b/14, 5b/02, 5b/07, 6a/05, 6a/10, 6a/16, 7a/04, 7b/04, 7b/15, 8a/05, 8a/05, 10b/08, 12a/05, 12a/16, 12b/06, 12b/07, 12b/09, 12b/14, 13a/16, 14a/10, 18b/09, 19b/15, 20a/02, 21a/06, 21a/13, 21b/15, 22a/02, 22b/17, 23b/06, 24a/06, 24a/08, 24a/10, 24a/11, 24b/11, 24b/14, 24b/15, 25a/13, 25a/14, 25b/03, 26a/06, 26a/07,

27a/01, 27a/05, 27b/04, 27b/07, 28a/03, 28a/05, 28a/07, 28b/10, 28b/11, 29a/06, 29a/14, 29a/15, 29a/16, 29b/01, 29b/16, 30b/04, 30b/09, 31a/06, 31a/07, 31a/10, 31a/15, 31b/05, 32a/01, 32a/03, 32a/06, 32b/10, 32b/12, 32b/12

b.+i 2b/05, 11b/17, 12a/01, 12a/01, 12a/02, 12a/02, 12a/02

b.+inüñ 29a/07

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri

b.+lerine (birbirlerine)13a/07

bismillāh *Ar.* krş. **Bismillāhi'r–raḥmanir-raḥīm**

b. 13b/07, 13b/07, 13b/07

Bismillāhi'r-raḥmanir-raḥīm *Ar.* Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

b. 13b/06

biş Beş.

b.+inci 29a/17

bī-şekk *Far.* Şüphesiz.

b. 2a/04

bit- Tükenmek, sona ermek.

b.-en 13a/12

bī-vaḳt *Far.*Vakitsiz, zamansız.

b. 3a/08, 4b/02, 5b/07, 7b/17, 9a/02, 11a/14, 13a/06

biz Birinci çoğul şahıs zamiri.

b.+i 11b/14

b.+üm 12b/11

boğaz Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, boğaz.

b.+ı 12b/03

b.+ından 12b/13

boğazla- Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek. Gaddarca, kan dökerek öldürmek.

b.-dılar 29a/11

bol Dar karşıtı, bol.

b. 9a/07

bolluḳ Bol olma durumu, bolluk.

b. 11a/07

bozul- Bozmak işine konu olmak. (Yiyecek için) Kokmak, yenilemeyecek duruma gelmek, ekşimek. İyi ve değerli niteliğini yitirmek.

b.-a 18a/14

bu İşaret zamiri.

b. 1b/13, 1b/16, 2a/10, 2b/05, 2b/06, 2b/09, 2b/13, 2b/14, 2b/16, 2b/17, 3a/01, 3a/02, 3a/03, 3a/05, 3a/06, 3a/08, 3a/10, 3a/11, 3a/16, 3b/03, 3b/05, 3b/07, 3b/13, 3b/16, 4a/01, 4a/01, 4a/03, 4a/04, 4a/06, 4a/07, 4a/08, 4a/11, 4a/12, 4a/13, 4a/15, 4a/17, 4b/01, 4b/03, 4b/04, 4b/10, 4b/11, 4b/16, 4b/16, 5a/01, 5a/02, 5a/03,

5a/07, 5a/09, 5a/10, 5a/11, 5a/12, 5a/14, 5a/15, 5b/01, 5b/03, 5b/04, 5b/06, 5b/08, 5b/09, 5b/11, 5b/16, 5b/16, 5b/17, 5b/17, 6a/02, 6a/12, 6b/01, 6b/02, 6b/04, 6b/11, 6b/16, 7a/05, 7a/08, 7a/10, 7a/12, 7a/15, 7a/17, 7b/01, 7b/06, 7b/07, 7b/09, 7b/11, 7b/17, 8a/01, 8a/02, 8a/08, 8a/10, 8a/10, 8a/13, 8a/14, 8a/17, 8b/01, 8b/02, 8b/02, 8b/03, 8b/04, 8b/06, 8b/06, 8b/07, 8b/08, 8b/09, 8b/11, 8b/13, 8b/14, 8b/17, 8b/17, 9a/01, 9a/02, 9a/09, 9a/14, 9a/14, 9a/15, 9a/17, 9b/07, 10a/06, 10a/09, 10a/14, 10a/17, 10b/04, 10b/09, 11a/02, 11a/04, 11a/08, 11a/12, 11a/12, 11a/14, 11a/15, 11a/16, 11b/12, 11b/14, 11b/15, 11b/16, 12a/08, 12a/08, 12a/09, 12a/10, 12a/12, 12a/16, 12b/14, 12b/15, 12b/17, 13a/01, 13a/02, 13a/05, 13a/06, 13a/09, 13a/14, 13b/01, 13b/01, 13b/03, 13b/05, 13b/06, 14a/08, 14a/12, 14a/14, 14a/14, 14a/15, 14a/17, 14b/01, 14b/03, 14b/11, 15a/01, 15a/03, 15a/04, 15a/06, 15a/07, 15a/10, 15a/11, 15a/11, 15a/13, 15b/06, 15b/07, 15b/08, 15b/09, 15b/10, 15b/12, 15b/13, 15b/16, 15b/17, 16a/09, 16a/09, 16a/10, 16a/12, 16a/13, 16a/16, 16a/17, 16b/01, 16b/02, 16b/06, 16b/17, 17a/01, 17a/02, 17a/04, 17a/05, 17a/06, 17a/07, 17a/08, 17a/10, 17a/10, 17a/11, 17a/12, 17b/07, 17b/08, 17b/11, 17b/13, 17b/13, 17b/14, 17b/15, 17b/17, 18a/09, 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/15, 18a/17, 18b/01, 18b/09, 18b/11, 18b/13, 18b/14, 18b/16, 19a/13, 19a/15, 19a/16, 19a/17, 19b/01, 19b/16, 20a/01, 20a/02, 20a/03, 20a/04, 20a/05, 20b/06, 20b/07, 20b/09, 20b/10, 20b/13, 20b/13, 21a/03, 21a/06, 21a/09, 21a/11, 21a/12, 21a/14, 21b/08, 21b/09, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 21b/15, 21b/16, 21b/17, 21b/17, 22a/02, 22a/04, 22a/14, 22a/16, 22b/01, 22b/02, 22b/03, 22b/05, 22b/06, 22b/08, 22b/17, 23a/01, 23a/03, 23a/07, 23a/09, 23a/11, 23a/12, 23b/06, 23b/07, 23b/09, 24a/02, 24a/03, 24a/05, 24a/07, 24a/08, 24a/10, 24a/12, 24b/06, 24b/07, 24b/11, 24b/12, 24b/14, 24b/15, 24b/17, 25a/16, 25a/16, 25a/17, 25b/02, 25b/04, 25b/05, 25b/06, 25b/07, 26a/03, 26a/04, 26a/05, 26a/06, 26a/08, 26a/10, 26b/08, 26b/10, 26b/12, 26b/14, 26b/15, 27a/01, 27a/02, 27a/05, 27a/07, 27a/09, 27b/05, 27b/07, 28a/02, 28a/03, 28a/05, 28a/06, 28a/06, 28a/07, 28a/09, 28b/02, 28b/03, 28b/03, 28b/05, 28b/07, 28b/07, 28b/08, 28b/09, 28b/10, 28b/11, 28b/12, 29a/06, 29a/07, 29a/09, 29a/11, 29a/13, 29a/14, 29a/14, 29a/16, 29a/17, 29b/01, 29b/02, 29b/03, 29b/13, 29b/15, 29b/16, 30a/01, 30a/02, 30a/03, 30a/04, 30a/06, 30a/06, 30b/04, 30b/06, 30b/09, 30b/10, 30b/11, 30b/12, 30b/13, 30b/14, 31a/07, 31a/08, 31a/10, 31a/11, 31a/13, 31a/13, 31a/14, 31a/17, 31b/01, 31b/07, 31b/14, 32a/01, 32a/03, 32a/05, 32a/07, 32a/09, 32b/02, 32b/03, 32b/07, 32b/07, 32b/08, 32b/09, 32b/10, 32b/14, 32b/14, 32b/16

b.+dur 3b/07, 3b/10, 5a/04, 6b/06, 9b/02, 11a/17, 20a/14

b.+ndan 20a/13

b.+nuñ 31b/05

buġday Buğdaygillerin örnek bitkisi (Triticum) ve bu bitkinin başaktan ayrılmış tanesi, buğday.

b.+ı 28b/06

bul- Bulmak.

b.-a 5a/04, 6b/06, 7b/01, 7b/14, 8b/12, 9b/01, 11a/17, 14a/11, 19a/10, 19a/15, 24b/12, 27b/07

b.-dı 8b/05, 30a/01

b.-up 2a/08

b.-ur 3b/09

bulaş- Birinden başkasına geçmek, bulaşmak.

b.-maḳ 5b/14, 19a/01, 27b/04

b.-maḳdan 8a/08, 13b/01

bulın- 1. Sağlanmak, bulunmak.

b.-maḳ 3b/02

2. Var olmak, mevcut olmak.

b.-maya 14b/01

buluş- Bir araya gelmek; karşılaşmak.

b.-dı 8b/03

b.-maḳ 18a/04

buyur- Emretmek, buyurmak, kesin olarak düşüncesini bildirmek.

b.-a 12b/12

b.-acaġın 6a/13

b.-duḳlarında 6b/01

b.-mış 6a/09, 6a/11, 10b/13

b.-mışlar 6a/14

buyurıl- Buyurmak işi yapılmak.

b.-dı 31b/16

bütün Eksiksiz, tam, bütün.

b.+i 28b/06

C

cā'īz *Ar.* Yapılmasında sakınca olmayan, yerinde, uygun.

c. 26b/05

ca'lle *Ar.* (Bir şeye) başlama.

c. 12b/10

cānib *Ar.* Taraf, cihet, yan.

c.+e 17a/14, 23a/14, 23b/12

c.+inde 24b/17

c.+ine 3a/05, 3b/05, 4a/17, 4b/01, 5b/10, 8a/01, 8b/13, 10b/04, 13a/01, 14b/11, 16a/02, 16b/09, 27a/11, 29b/05

c.+lerine 24a/15

cāri *Ar.* Cereyan eden, akan, geçen, yürüyen.

c. 5b/06

cāriye *Ar.* Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız.

c. 22b/06

cāẕūlıḳ *Far.+T.* Cadılık, büyücülük.

c. 27b/07

Cebrā'il *Ar.* Peygamberlere emir ve vahyi ileten dört büyük melekten biri.

c. 4a/01

cefā *Ar.* Eziyet, incitme.

c.+ eyle- 31a/17

cehennem *Ar.* Tamu, cehennem.

c. 8b/05

cehennemlik *Ar.+T.* Öldükten sonra yerinin cehennem olacağına inanılan kimse, cehennemlik.

c.+ eyle- 1b/13

celīl *Ar.* Celil, ulu.

c.+ (Ḥażret-i İbrahīm-i c.) 4a/05

cellād *Ar.* Can kıyıcı, can alıcı kimse, cellat.

c. 6a/01, 21b/17

cemʿ *Ar.* Toplama, yığma, bir araya getirme.

c.+ it- 2a/17

c.+ ol- 31b/05

cemīʿ *Ar.* Cümle, bütün.

c. 5a/09

cemʿiyyet *Ar.* Topluluk.

c. 23b/04

c.+ et- 15a/09, 15b/11

ceng *Far.* Cenk, savaş, vuruşma.

c.+ et- 7a/12, 14b/06, 17a/16, 18b/12, 32b/05

c.+ it- 14b/07, 32b/16

c.+ ol- 9a/07

cennet *Ar.* Uçmak, cennet.

c. 8b/05

c.+den 9b/16, 17a/04

c.+e 9b/15, 10a/02

Cennet-i Aʿlā *Ar.* Cennet katlarının en yükseği, sekizinci cennet.

c.+ ya 6a/16

cennetlik *Ar.+T.* Öldükten sonra yerinin cennet olacağına inanılan kimse.

c. 1b/12

cevzā *Ar.* İkizler burcu, semanın kuzey yarım küresinde görünen iki parlak yıldızlı bir burç olup Güneş, mayıs ayında bu burca girer.

c.+da 11b/10

ciger *Far*. Ciğer, bağır.

c. 27a/04

cihān *Far*. Dünya.

c. 3b/17

cimāʿ *Ar*. Cinsel ilişki.

c.+ et- 21b/15

cömerd Eli açık, cömert.

c. 5b/05

cumʿa *Ar*. Perşembeden sonra gelen gün, cuma.

c. 4b/10, 9b/13, 9b/14, 9b/15, 9b/17, 10a/01, 10a/02, 10a/03, 10a/04, 10a/07, 10a/12, 10a/13, 10b/14, 10b/15, 11a/01, 11b/12

c.+dan 10a/16

cüdām. *Ar*. İnsanda görülen *miskin hastalığı* adı da verilen bir deri hastalığı, cüzzam.

c. 17b/15, 23a/10

cümle *Ar*. Bütün, hep.

c. 1b/09, 4b/06, 6a/03, 7a/02, 8b/10, 23a/07, 23b/04, 24b/10, 30b/07, 32b/07

c.+si 6a/10

Ç

çaġlı Çağında, zamanı gelmiş olan.

ç. 7b/11

çal- Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmak.

ç.-up 12b/13, 13a/13, 30a/02

çālāk *Far.* Eline ayağına çabuk, atik, çevik.

ç. 12b/11

çāpük *Far.* Çabuk, tez.

ç. 12b/11

çehār-şenbe *Far*. Çarşamba günü.

ç. 6b/11, 7a/02, 7b/04, 7b/06, 13a/15

ç.+si 7a/03

çek-. 1. Güç durumlara katlanmak, dayanmak.

ç.-dükleri 2a/09

ç.-e 5a/02, 9a/17, 14a/11, 14b/09, 25b/01, 27b/06, 32a/04

ç.-üp 7a/14

2. Üzerinde bulunan bir silâhla saldırmak için davranmak.

ç.-üp 17a/15

çekirge Düz kanatlılardan, uzun olan art bacaklarına dayanarak uzağa sıçrayabilen, birçok türleri olan böcek.

ç.+yi 28b/06

Çercis Peġamber Hazret-i İsa'dan sonra gelerek Hristiyanlık inancını yaymaya çalışan bir nebi.

ç. 5a/11

çeşme *Far.* Suyun bir oluktan veya musluktan aktığı yalaklı su hazinesi, çeşme.

ç.+ler 30a/03

çıḳ- 1. Tırmanmak.

ç.-maḳ 20a/10, 20a/11, 26a/14

2. İçerden dışarıya varmak, gitmek.

ç.-dı 9b/16, 17a/04

ç.-mayup 26b/07

3. Bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek.

ç. 4a/07, 31b/14

ç.-duḳda 10a/03

4. Gitmek, koyulmak.

ç. 14b/06

ç.-arsa 14b/08

çıḳar- (Bir şeyi) vücuttan ayırmak, çıkarmak.

ç.-up 29a/09

çoḳ Çok, fazla.

ç. 3a/12, 3a/13, 4b/05, 4b/06, 4b/07, 4b/08, 5b/11, 7b/12, 7b/12, 7b/12, 7b/13, 7b/14, 7b/14, 8b/11, 9a/04, 9a/05, 10a/11, 10a/16, 10b/11, 13a/04, 13a/10, 13a/11,

13a/13, 14b/08, 25b/01, 31a/07

çün *Far.* Zira, nitekim.

ç. 7a/06

D

dağ Dağ, büyük tepe.

d. 2b/14

daḫı Dahi, de; bundan başka, ayrıca; bundan sonra, artık.

d. 2a/06, 4a/01, 6a/12, 6a/17, 6b/01, 10b/15, 12a/05, 12b/11, 13b/15, 13b/16, 21b/14

dānā *Far.* Bilen, bilgili.

d. 28b/09, 32a/08

ḍarb-ı meṡel *Ar.* Atalar sözü.

ḍ.+dür 20a/13

daʿvā *Ar.* Mesele.

d.+sın 28b/03

de Dahi, hem, bile, daha, de (edat).

d. 16b/04

def‘ *Ar*. Öteye itme, savma.

d. 32b/12

d.+ et- 32b/11

d.+ it- 27a/05

d.+ ol 20a/03, 23b/08, 27b/08, 31a/16, 32b/12

degül Değil.

d.+dür 13a/16, 16a/13, 18b/13, 23a/11, 26a/01, 26a/02, 26a/15, 26b/06, 29a/14, 30a/06

dek Kadar; ancak, şimdi.

d. 3a/02, 7b/06, 10a/05, 12a/09, 12a/13, 14a/17, 14b/02, 17b/11, 19a/07, 22a/15, 23a/02, 24a/11, 28a/06, 31a/09, 32a/04, 32a/17

delālet *Ar*. Gösterme, alamet olma.

d.+ it- 3a/09

dellāk *Ar*. Hamamda müşterileri keseleyip yıkayan kimse, tellak.

d. 12b/10

d.+a (dellāga) 12b/04

denī *Ar*. Alçak, rezil, soysuz.

d.+den (dünyā-yı d.) 4a/02

deñiz Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan,birbiriyle bağlantılı tuzlu su kütlesi, deniz.

d. 28a/11

d.+e 5a/15, 15a/16, 19b/06, 21a/16

d.+leri 6b/16

depreş- Yeniden ortaya çıkmak, nüksetmek.

d.-e 17b/16

deryā *Far*. Deniz.

d.+ya 25b/09, 28b/04

devā *Ar*. Çare, ilaç, tedbir.

d. 6b/12, 24b/10, 25a/13

deve Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan, deve.

d.+sini 29a/11

devlet *Ar.* Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasî bakımdan teşkilâtlanmış millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık, devlet.

d.+i 4a/14, 4a/15, 10a/09, 16b/02, 32a/02

d.+-i sulṭān 13a/14

d.+ (sāḥib-i d.) 4a/10

devletlü *Ar.+T.* Devletli.

d. 28b/10

di- Söylemek, demek.

d.-diler 26b/15

d.-dükde 6a/08

d.-dükleri 20a/13

d.-mekdür 11b/13

d.-miş 10b/13, 12b/06

d.-mişler 15b/16, 16a/15, 16a/16, 17b/11, 17b/12, 18a/16, 18b/11, 19a/10, 21b/14, 22a/16, 23a/03, 23a/09, 25b/01, 28a/04, 32a/07, 32a/08, 32b/01

d.-r 12b/04, 12b/07

d.-rler 2b/09, 3b/14, 5a/07, 6b/12, 8a/14, 9b/07, 11b/12, 18a/12

d.-yü 6a/11, 6b/01, 10a/14, 12b/10, 12b/12, 14a/11

dīdār *Far.* Yüz, çehre.

d.+ına 8b/16

dik- 1. Yetiştirmek içinbir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

d.-mek 14a/07, 15a/03, 15b/11, 18b/08, 24b/08, 26a/01, 30b/02, 32b/05

d.-meyeler 18a/12

d.-se 19b/16

2. Kurmak,inşa etmek.

d.-mek 2b/12, 4b/12

dil Ağız boşluğunda yer alan, tat almaya, besinleri ağız içinde çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan organ, dil.

d.+ine 5b/05

dile- İstemek.

d.-mek 19a/12

d.-se 21a/09

dilek İstek, arzu, rica.

d.+ et- 26b/17

dimāġ *Ar.* Beyin.

d.+ı 20b/12

d.+ın 22a/02

dīn-dār *Ar.*+*Far.* Allah'a inanmış ve bağlanmış olan kimse.

d. 2a/01, 20b/08

diş Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve besinleri çiğnemeye yarayan sert, beyaz parçalardan her biri, diş.

d.+leri 7a/14

ditre- Titremek.

d.-ye 14a/17

dīv *Far.* Dev.

d.+ler 8b/15

dīvān *Far.* Üstünde süslü örtüleri ve yastıkları bulunan sedir, bir nevi kanepe.

d.+ (ehl-i d.) 8a/06

dīvāne *Far.* Deli, kaçık.

d. 23b/07

duʿā *Ar.* Dua.

d. 3b/10, 5a/04, 9b/02, 10a/05

d.+lar 2b/07

d.+sı 26a/03

dur- Olmak, bulunmak, durmak.

d.-urlar 19b/02

dügün Düğün.

d. 23b/04, 26a/02, 27b/03, 31a/12

d.+e 20b/04

d.+ et- 18b/02, 19a/11, 25a/12, 32b/04

dünyā *Ar.* İçinde yaşadığımız alem, dünya.

d. 2b/10

d.+ya 2a/04, 2a/06, 2b/11, 4a/01, 8b/03, 14a/12, 15a/06, 15b/12, 16a/09, 16a/11, 16b/17, 17a/07, 17b/08, 18a/09, 18b/11, 19a/15, 19b/15, 20a/01, 20b/07, 20b/07, 21a/10, 21b/12, 21b/16, 22a/16, 23a/08, 23b/06, 24a/05, 24b/06, 24b/13, 25b/02, 26a/04, 26b/09, 26b/10, 28b/02, 28b/08, 28b/09, 29b/15, 30b/04, 31a/11, 32a/07, 32b/03, 32b/04, 32b/07

d.+yı 2b/13

d.+-yı denīden 4a/02

dünyevī *Ar.* Dünyaya ait.

d. 31b/16

d.+ye (umūr-ı d.) 17a/03

dürüst *Far.* Bütünüyle, doğru şekilde, tam olarak.

d. 6a/15

düş Hayal, rüya.

d. 17a/10, 17b/13, 18b/13, 22b/07, 23a/11, 24a/09, 24b/14, 25b/04, 26a/06, 27a/05, 28a/06, 29a/17, 30b/09, 32a/01, 32b/10

d.+ün 15a/12, 16a/17

düş- 1. Anne karnına girmek, anne karnında peyda olmak.

d.-en 3a/06, 4a/09, 5b/04, 7b/08, 8b/17, 10a/17, 10b/01, 10b/02, 13a/02, 13a/05

2. "Duruma gelmek, olmak" manasında kullanılan bir yardımcı fiil.

d.-üp (lerze düş-) 14a/16

d.-üp (ḥācet eline düş-) 20a/12

dü-şenbe *Far.* Pazartesi günü.

d. 3b/13, 9a/09

düşmān krş**. düşmen**

d.+ından 7b/02

düşmen *Far.* Düşman, yağı.

d. 13a/17, 14b/10, 18b/12, 32b/05, 32b/17

d.+e 5b/14, 27b/03

d.+le 23a/05

E

ege Göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri, kaburga, eğe.

e.+sinden 15a/02

eger *Far.* Eğer, şayet.

e. 4b/15, 16a/13, 16b/04, 21b/16

eḥādīṣ *Ar.* Hadisler.

e. 2a/16

eḥadü *Ar.* Allah'ın teklik ve birliğini anlatan sıfatlarından biri.

e. 11b/09

ehl *Ar.* 1. Sahip, malik, ehil; 2. Topluluk, cemaat.

e.+i 11a/14, 24a/06

e.+-i dīvān 8a/14

e.+ ü ʿıyāl 10b/17

ek- Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek.

e.-mege 22b/16

e.-mek 4b/12, 16a/10, 18b/08, 20b/04, 24b/09, 30b/03

e.-se 19b/16

ekābir *Ar.* Rütbe, görgü ve faziletçe büyük olanlar, devlet ricali.

e. 2b/04, 14b/10, 25a/02

e.+e 14b/06, 14b/09, 15a/08, 17a/16, 19a/12, 23a/04, 26b/16, 27b/02, 27b/11, 30b/06

ekber *Ar.* Daha, en büyük.

e.+dür (naḥs-ı e.) 29a/04

ekin Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı duruma verilen ad.

e. 16a/10, 18b/08, 19b/16, 20b/04, 22b/16, 24b/09, 30b/03

e.+lere 3a/13

ekinci Ekin ekip biçmekle uğraşan kimse, çiftçi.

e. 15b/13, 26b/09

el El.

e.+e 19b/08

e.+ine (ḥācet eline düş-) 20a/12

e.+inden 21b/09

elbette *Ar.* Şüphesiz, muhakkak, elbette.

e. 5b/01, 8a/15, 12a/15, 12b/07, 15a/04, 21a/09, 29b/14, 30b/01, 31b/17, 32b/13, 32b/17

elem *Ar.* Keder.

e. 5a/02, 14a/11, 14b/09

e.+den 3a/01, 14a/14, 18a/10, 21a/14

e.+i 27b/06

el ʿiyāẕu billāh *Ar.* Allah esirgesin, Allah korusun!

e. 3a/07, 7b/08, 19b/01

el-yevmü'l-ʿaşir *Ar.* Onuncu gün.

e. 19b/09

el-yevmü'l-evvel *Ar.* Birinci gün.

e. 14a/01

el-yevmü'l-ḫādī ʿaşer *Ar.* On birinci gün.

e. 20a/14

el-yevmü'l-ḫādī ve'l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi birinci gün.

e. 26a/15

el-yevmü'l-ḫāmis *Ar.* Beşinci gün.

e. 16b/10

el-yevmü'l-ḫāmis ʿaşer *Ar.* On beşinci gün.

e. 22b/11

el-yevmü'l-ḫāmis ve'l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi beşinci gün.

e. 28b/14

el-yevmü'l-ʿişrūn *Ar.* Yirminci gün.

e. 25b/11

el-yevmü'r-rābi *Ar.* Dördüncü gün.

e. 16a/03

el-yevmü'r-rābi ʿaşer *Ar.* On dördüncü gün.

e. 22a/07

el-yevmü'r-rābi ve'l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi dördüncü gün.

e. 28a/12

el-yevmü's-sābiʿ *Ar.* Yedinci gün.

e. 18a/04

el-yevmü's-sābiʿ ʿaşer *Ar.* On yedinci gün.

e. 23b/13

el-yevmü's-sābiʿ ve'l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi yedinci gün.

e. 30a/09

el-yevmü's-sādis ʿaşer *Ar.* On altıncı gün.

e. 23a/15

el-yevmü's-sādisü *Ar.* Altıncı gün.

e. 17a/17

el-yevmü's-sādis ve'l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi altıncı gün.

e. 29b/06

el-yevmü's-sāliş *Ar.* Üçüncü gün.

e. 15a/16

el-yevmü’ş-şāliş ʿaşer *Ar.* On üçüncü gün.

e. 21a/17

el-yevmü’ş-şāliş ve’l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi üçüncü gün.

e. 27b/12

el-yevmü’s-sāmin *Ar.* Sekizinci gün.

e. 18b/03

el-yevmü’s-sāmin ʿaşer *Ar.* On sekizinci gün.

e. 24a/16

el-yevmü’s-sāmin ve’l-ʿişrūn *Ar.* Yirminci gün.

e. 30b/16

el-yevmü’ş-şānī *Ar.* İkinci gün.

e. 14b/12

el-yevmü’ş-şānī ʿaşer *Ar.* On ikinci gün.

e. 20b/16

el-yevmü’ş-şānī ve’l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi ikinci gün.

e. 27a/12

el-yevmü’ş-şelāşūn *Ar.* Otuzuncu gün.

e. 32a/11

el-yevmü’t-tāsiʿ *Ar.* Dokuzuncu gün.

e. 19a/02

el-yevmü’t-tāsiʿ ʿaşer *Ar.* On dokuzuncu gün.

e. 25a/03

el-yevmü’t-tāsiʿ ve’l-ʿişrūn *Ar.* Yirmi dokuzuncu gün.

e. 31b/08

emānet *Ar.* Emanet.

e. 25a/14

e.+lerin 25a/16

emīn *Ar.* Emin, güvenilir, itimat edilir.

e. 7b/02, 26b/08, 27b/08

e.+ ol- 7b/02, 26b/08, 27b/08, 30b/12

emr *Ar.* Buyruk, emir.

e. 10b/12

enbiyā *Ar.* Peygamberler, yalvaçlar.

e.+dan 11b/17

endām *Far.* Vücut, beden; boy, boy bos.

e.+ı 17b/16, 28b/11

erbāb *Ar.* Sahipler, malikler.

e.+-ı menāṣıbāt-ı fāḫire 2b/01

erzānī *Far.* Lâyık görülme, liyakat.

e.+ ḳıl- 8b/09

es- (Hava için) Bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

e.-üp 7b/12, 9a/05

esbāb *Ar*. Esvap, giyecekler.

e. 11a/01, 25a/14

e.+ların 10b/14

eşer *Ar*. İz, işaret, nişan.

e.+-i ʿillet 24a/12

esīr *Ar*. Savaşta düşman eline düşen tutsak.

e.+-i zindān 7a/08

eşcār *Ar*. Ağaçlar.

e.+ı 3b/16

et İnsan ve hayvan vücudunun kas ve yağdan meydana gelen, kemikle deri arasında bulunan kısmı, et.

e.+in 29a/12

et- Yapmak, etmek.

e.-medi (ceng et-) 7a/13

e.-mege (sefer et-) 3b/14

e.-mek (iş et-) 9a/13

e.-mek (ticāret et-) 9a/11

e.-mek (ʿayş ü nūş et-) 9a/10, 11a/09

e.-mek (cemʿiyyet et-) 15a/09, 15b/11

e.-mek (ceng et-) 14b/06, 17a/16, 18b/12, 32b/05

e.-mek (defʿ et-) 32b/11

e.-mek (düğün et-) 18b/02, 19a/11, 25a/12, 32b/04

e.-mek (ḥacāmet et-) 4b/13, 8b/06, 11a/10

e.-mek (ḫuşūmet et-) 27b/04

e.-mek (ʿibādet et-) 21b/07

e.-mek (ibtidā et-) 7b/03

e.-mek (iḫtilāc-ı nefes et-) 5a/07

e.-mek (iṭāʿat et-) 28a/01

e.-mek (muṣāḥabet et-) 32b/06

e.-mek (mübāşeret et-) 24b/11

e.-mek (nikāḥ et-) 4b/12, 22b/17, 24b/09

e.-mek (ṣatu bāzār et-) 8a/04, 15a/07,19a/11, 22a/13, 24b/08, 25a/12, 25b/17, 27b/02, 30a/09, 30b/03

e.-mek (sefer et-) 7b/07, 17b/07, 21a/16, 22b/16, 25b/11, 30b/02

e.-mek (şikār et-) 16a/10

e.-mek (ṭaleb et-) 9a/12, 11a/11, 15b/11, 17b/06, 22a/14, 23a/04, 25a/11, 25b/16, 27b/02, 27b/11, 30b/01

e.-mek (tırāş et-) 25b/05, 27a/07

e.-mekden (sefer et-) 23b/05

e.-mekden (iş et-) 8a/08

e.-mekden (dilek et-) 26b/17

e.-mekden (nikāḥ et-) 27a/01

e.-meye (żarar et-) 14a/10

e.-meye (ẓuhūr et-) 24a/12

e.-meyeler (nikāḥ et-) 18a/12

e.-meyeler (ṭaleb et-) 18a/13

e.-meyüp (iṭāʿat et-) 28a/01

e.-meyüp (mübāşeret et-) 6a/05

e.-mez (fāʾide et-) 24a/08

e.-mez (żarar et-) 23b/06

e.-se (cimāʿ et-) 21b/15

e.-se (mübāşeret et-) 31b/17

e.-se (sefer et-) 19b/17

etek Giysinin belden aşağı kalan bölümü, etek.

e. 23a/06

eṭvār *Ar.* Hal ve hareketler, iş ve tarzlar.

e.+ı 2a/15

ev Mesken, ev.

e. 4b/02, 5b/07, 9a/02, 10b/04, 11a/15

e.+de 3a/09, 5a/07, 13a/07

e.+den 26b/06

evlād *Ar.* Evlat, çocuklar.

e.+ın 29a/08

e.+uñ 15a/06, 16a/11

evlen- Erkekle kadının, aile kurmak için kanuna uygun olarak birleşmesi, izdivaç etmek, evlenmek.

e.-mek 15a/07

evliyāullāh *Ar.* Keramet sahibi olan Allah dostları.

e.+dan 10b/03

evvel *Ar.* Önce, ilk, başlangıç.

e. 10a/16, 10a/17, 14a/06

e.+inde 9a/04

ey Ey (seslenme ünlemi).

e. 6a/13

eyit- Söylemek, demek.

e.-ür (eydür) 7a/05, 7a/06, 7a/07, 7a/08, 7a/09, 7a/10, 7a/11, 7a/13

e.-miş 6a/12

eyle *krş.* **öyle**

e. (öyle) 1b/16

eyle- Yapmak, etmek, eylemek.

e.- (müdāvemet eyle-) 10b/15

e.-di (cehennemlik eyle-) 1b/13

e.-di (feṭḥ eyle-) 8a/17

e.-di (ḫalḳ eyle-) 1b/10, 2b/14, 2b/14, 3b/16, 5a/10, 6b/16, 8b/06, 11b/14, 14a/06, 15a/02, 15b/06, 28b/07

e.-di (helāk eyle-) 15b/07, 29a/09

e.-di (rıḥlet eyle-) 4a/03

e.-di (ẓuhūr eyle-) 21a/04

e.-diler (cefā eyle-) 31a/17

e.-diler (iḫtiyār eyle-) 12a/06

e.-diler (tebdīl eyle-) 12a/07

e.-düm 2b/01

e.-dükde (müşāhede eyle-) 2b/06

e.-mek (ḥaẕer eyle-) 13b/12

e.-mek (ḥıfẓ eyle-) 19b/07

e.-mek (şatu bāzār eyle-) 22b/10

e.-mek (sefer eyle-) 20b/15

e.-mek (ṭaleb eyle-) 20b/04

e.-miş (ferāġat eyle-) 6b/02

e.-miş (helāk eyle-) 12b/13

e.-miş (intiḳāl eyle-) 10b/17

e.-miş (şikāyet eyle-) 10b/10

e.-nüz (iḫtiyār eyle-) 12a/05

e.-se (niyāz eyle-) 32b/13

e.-se (sefer eyle-) 29a/15, 31a/07

e.-ye (ẓuhūr eyle-) 5b/12, 11a/07

e.-yen (sefer eyle-) 19a/09

e.-yüp (ḳahr eyle-) 12a/06

eyü Sıhhatli, iyi.

e. 3b/02, 3b/07, 3b/09, 5a/02, 8a/10, 9a/17, 11a/13, 13a/12, 13a/16, 13b/05, 14a/11, 15b/15, 16a/13, 16a/15, 17b/10, 18b/10, 18b/11, 18b/13, 18b/14, 23a/11, 26a/01, 26a/02, 26a/15, 29a/14, 30a/06, 30b/04, 30b/14, 31a/09, 32a/01, 32a/05

e.+dür 2b/12, 3b/03, 4a/17, 4b/15, 5a/08, 5a/13, 5b/14, 5b/17, 6b/13, 6b/15, 7b/03, 8a/07, 8b/07, 9a/13, 11a/11, 11b/10, 11b/11, 14a/07, 14b/02, 15a/09, 16a/10, 17b/11, 18a/04, 18b/03, 18b/07, 18b/09, 19a/01, 19a/09, 19a/13, 19a/17, 20a/04, 20b/03, 20b/05, 20b/13, 21a/06, 21b/07, 22a/14, 22a/15, 22b/03, 22b/11, 22b/15, 23a/02, 23a/04, 23a/05, 23a/07, 24a/10, 24b/11, 25a/03, 25a/15, 25b/06, 26a/01, 27a/03, 27a/12, 27b/03, 27b/04, 27b/12, 28a/11, 28b/14, 29b/06, 30a/09, 30b/04, 30b/07, 30b/13, 30b/16, 31a/12, 31a/13, 31a/14, 31b/03, 32a/02, 32b/01, 32b/07, 32b/17

eyyām *Ar.* Günler.

e.+da 6a/04

F

Fāc Eserde geçen bir vilayet adı.

f. 5b/12

fāḫir *Ar.* Fahreden,onurlu, şanlı, şerefli.

f.+ (erbāb-ı menāşıbāt-ı f.) 2b/01

faḫr *Ar*. Övünme, böbürlenme, şeref, onur, kıvanç.

f.+i 3b/17

f.+ it- 12b/10

fāyide *Ar*. Yarar.

f. 2b/05, 19a/10

f.+ it- 31a/07

f.+siz 6b/12

f.+ ol- 6b/17

fā'ide *krş.* **fāyide**

f.+ et- 24a/08

faḳīh *Ar*. Fıkıh ilminin üstadı.

f. 10b/02

faḳīr *Ar*. Zengin olmayan, yoksul, parasız.

f. 2a/10, 2b/06, 10b/08

fāsıḳ *Ar*. Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden.

f. 2a/02

fāş *Far*. Meydana çıkma, duyulma, açığa vurma, dile verme.

f.+ ol- 4b/16, 9a/13

fāżıl *Ar*. Fazilet sahibi, erdemli.

f. 9a/14

fażl *Ar*. Fazla, ziyade, artık, baki.

f.+ı 5b/15

fe-emmā *Ar*. Kaldı ki, gelince.

f. 10b/03

fehm *Ar*. Anlama, anlayış.

f. 29b/01

f.+ it- 29a/07

ferāġat *Ar.* Vazgeçme, el çekme.

f. 13a/16, 22a/06

f.+ eyle- 6b/02

ferd *Ar*. Fert, kişi, birey.

f.+e 1b/16

fesād *Ar*. Bozukluk.

f. 24a/06

f.+a 22a/03

feṯḥ *Ar*. Açma, açılma, ele geçirme.

f. 5b/15

f.+dür (yevm-i feṯḥ) 8a/15

f.+ eyle- 8a/17

fevḳ *Ar*. Üst, üst taraf, yukarı.

f.+a's-semāda 20a/07, 26a/12, 32b/15

fevrī *Ar*. Birdenbire, düşünmeden yapılan.

f. 16b/01, 16b/03

fevt *Ar.* Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, ölüm, elden çıkarma, kaçırma.

f.+ it- 6a/15

f.+ ol- 15a/05, 16b/03, 21b/14, 6a/15, 31a/10, 10b/12

fidan *Yun.* Ağaçların yeni yetişmekte olan taze hali, fidan.

f. 18b/08

Fir'avun *Ar.* Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musa'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarı.

f. 6b/17, 28b/02

f.+a 30a/01

fitne *Ar.* Bela, mihnet, sıkıntı; ayartma, azdırma; fesat, ara bozma.

f. 24a/06

fużalā *Ar.* Fazıllar, faziletliler, erdemli kimseler.

f. 2b/04

G

ġābir *Ar.* Kalan, gelecek zaman.

ġ.+den 2b/04

ġalebe *Ar.* Galip gelme, yenme, üstünlük.

ġ. 3a/16

ġamm *Ar.* Keder, tasa, kaygı.

ġ. 3a/03, 12a/13

ġ.+ıla 29b/15

ġaniyy *Ar.* Zengin.

ġ.+ (raḥmetullāhi'l-ġ.) 2a/11

ġarb *Ar.* Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı.

ġ. 3a/05, 7b/15, 10b/03, 11a/07

ġāret *Ar.* Çapul, yağma; akın, (eski zamanlarda) düşman toprağına yağma için yapılan saldırış.

ġ. + it- 13a/13

ġarḳ *Ar.* 1. Suya batma, batma, batırma.

ġ. 5a/15

ġ.+ ol- 28b/04

2. Boğulma.

ġ.+ ol- 29a/15, 29b/17

ġāyet *Ar.* Son derece, fazla; nihayet, uç.

ġ. 6b/13, 7a/04, 10a/05, 14b/10, 21a/06, 27a/03, 27a/12, 27b/04, 28a/08, 29a/05, 29b/06, 30b/03, 31b/07, 32a/02

ġ.+le 5a/13

ġayret *Ar.* Çalışma, çabalama.

ġ. 6a/07

ġayr *Ar.* Ayrı, başka, özge.

ġ.+-ı maṭrūḥ 2a/17

ġāzī *Ar*. Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen kişi, gazi.

ġ. 13a/06

geç- 1. Sıyrılmak, kurtulmak, işin içinden çıkmak.

g.-e 14a/09, 26a/06, 28a/04, 16a/15, 17a/09, 17b/09, 18a/16, 18b/10, 20b/10, 21b/13, 22b/02, 25b/02, 32b/09

g.-meyüp 28a/04

2. (Zaman) geçip gitmek

g.-dükden 8a/09, 15b/15

g.-e 12a/09, 16a/12,

g.-erse 12a/08

g.-inceye 31a/08

3. Yerini bırakıp başka yer almak

g.-di 8b/02

4. Tükenmek, bitmek, sona ermek.

g.-di 24a/03

gel- Gelme işi.

g.-di 4a/01, 8b/04, 16a/09, 17a/01, 20b/07, 21b/12, 24b/07, 26b/10, 28b/02, 28b/09, 32b/03, 32b/04

g.-düklerinde 2a/04, 6a/05

g.-düklerinden 2a/06

g.-e 4b/02, 16b/02, 31a/16

g.-ecek 3a/02, 7b/06, 12a/08, 12a/12

g.-en 15a/06, 15b/13, 16a/11, 17a/07, 17b/08, 18a/09, 18b/11, 19a/15, 20a/01, 20b/07, 21a/10, 21b/16, 22a/16, 23a/08, 24a/05, 24b/13, 25b/02, 26a/04, 26b/09, 28b/09, 29b/15, 32a/07, 32b/07

g.-enüñ 14a/12

g.-medi 7a/10

g.-miş 10b/10

g.-mişdür 19b/15

g.-se 23b/06, 30b/04, 31a/11

g.-üp 6a/07, 31b/15

g.-ür (başa żarar gel-)19b/08

gemi Su üstünde giden büyük taşıt, gemi.

g.+ye 29a/15, 29b/17

gerek Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan şey, lazım, gerek.

g. 8a/07, 12b/02, 20a/11, 24a/04

g.+dür 1b/16, 5b/14, 10a/17, 13a/16, 13b/01, 13b/12, 14b/11, 15b/12, 16a/13, 21a/17, 23a/14, 23b/03, 23b/05, 24a/02, 26a/15, 26b/16, 27a/01, 27a/08, 29b/03, 30b/08

getür- Getirmek.

g.-di 4a/02

g.-eler 8a/11

gevde Gövde.

g.+de 28a/08

g.+sinde 14a/16

ġıybet *Ar*. Arkasından söyleme, çekiştirme.

g.+den 13a/04

g.+ it- 14a/17

gibi Gibi.

g. 31b/05

gice Gece.

g. 3a/08, 3a/17, 4b/01, 4b/16, 5b/16, 5b/17, 7b/17, 8a/02, 8b/17, 9a/14, 11a/12, 11a/14, 13a/05, 13a/06, 13b/01, 15a/12, 16a/17, 17a/10, 17b/13, 21b/17, 23a/11, 25b/04, 26a/06, 27a/05, 28a/06, 30b/09, 32a/01, 32b/10

g.+de 4b/11

g.+si 3b/03, 4b/10, 5b/13, 9a/09, 9b/17, 10a/02, 10b/02, 11a/08, 13a/15, 22b/06

g.+sinde 7b/07

gider- Ortadan kaldırmak, yok etmek, gider- mek.

g.-ür 27a/04, 28a/09, 32a/06

gir- Girmek.

g.-di 8b/01, 9b/16

g.-mek 6b/14, 11a/10, 14b/07, 15a/08, 15a/16, 17a/17, 17b/14, 19b/06, 19b/06, 19b/07, 20b/13, 24a/10, 25b/09, 28a/12, 29b/02, 30b/07, 32a/02

g.-se 14b/09, 29b/17

g.-üp 29a/15

g.-ür 19b/08

girü Geri, arka taraf.

g. 16b/02

git- Bir yere doğru yönelmek, gitmek, uzaklaşmak, ayrılmak; yol almak.

g.-e (gide) 23b/09, 26a/08

g.-di 21b/10

g.-mek 4b/14, 15a/07, 24b/08, 25b/17

g.-mekden 24a/05

g.-meyeler 18a/13

g.-miş 16b/02

giy- Giymek.

g.-e 18b/14

g.-mek 3b/01, 8a/04, 9a/11, 15a/08, 18b/02, 19a/11

giyecek Giymek için kullanılan her şey, giyim, giysi.

g. 10b/05

g.+lerin 10b/16

gizlü Gizli.

g. 4b/15, 9a/13

gögüs Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer gibi organları içine alan bölümü, göğüs.

g.+inde (gögsinde) 31a/15

gök Gökyüzü, gök.

g. 20a/09

gönder- Göndermek, ulaştırmak.

g.-di 28b/07

g.-mek 4b/14

gör- Görmek.

g.-di 5a/10

g.-mek 19a/01, 25a/03, 27b/12, 28a/11

g.-se 18b/13, 22b/07, 24a/09, 24b/14, 25b/04, 26a/06, 27a/06, 28a/06, 29a/17, 30b/09, 32a/01, 32b/10

g.-seler 22a/01

g.-üp 29a/06

göre Göre.

g.+dür 2a/05

göril- Görülmek.

g.-e 32a/11

g.-en 15a/12, 16a/17, 17a/10, 17b/13, 23a/11

görin- Görünmek, fark olunmak.

g.-ür 17a/09

götür- Taşımak, götürmek; yukarı kaldırmak.

g.-mek 8a/05

göz Göz.

g.+i 19b/01

ġurre *Ar.* Arabi ayın birinci gecesi ve günü.

ġ.+si 3a/11, 4b/04, 5b/10, 7b/10, 11a/03, 13a/08

ġuṣṣā *Ar.* Keder, kaygı, tasa.

ġ.+dan 3a/03, 12a/13

gül- Gülmek.

g.-er 30b/05

gün Dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret 24 saatlik zaman parçası, gün.

g. 2a/14, 2b/13, 2b/14, 2b/17, 3a/01, 3a/03, 3a/05, 3a/06, 3a/10, 3a/11, 3a/16, 3b/03, 3b/05, 3b/06, 3b/06, 3b/06, 3b/08, 3b/09, 3b/16, 4a/01, 4a/01, 4a/03, 4a/04, 4a/06, 4a/07, 4a/08, 4a/11, 4a/12, 4a/13, 4a/15, 4a/17, 4b/03, 4b/04, 4b/10, 4b/16, 5a/01, 5a/01, 5a/02, 5a/02, 5a/09, 5a/10, 5a/11, 5a/12, 5a/14, 5a/15, 5a/17, 5b/01, 5b/03, 5b/04, 5b/06, 5b/08, 5b/09, 5b/11, 5b/16, 5b/17, 6a/02, 6a/12, 6b/01, 6b/02, 6b/16, 7a/04, 7a/05, 7a/06, 7a/08, 7a/10, 7a/12, 7a/15, 7a/17, 7b/01, 7b/04,

7b/09, 7b/11, 8a/01, 8a/02, 8a/08, 8a/09, 8a/10, 8a/14, 8a/17, 8b/01, 8b/02, 8b/02, 8b/03, 8b/04, 8b/06, 8b/06, 8b/07, 8b/08, 8b/09, 8b/11, 8b/13, 8b/14, 8b/17, 9a/01, 9a/02, 9a/09, 9a/14, 9a/15, 9a/16, 9a/17, 9b/17, 10a/03, 10a/04, 10a/06, 10a/09, 10a/14, 10a/17, 10b/04, 10b/09, 11a/01, 11a/02, 11a/04, 11a/08, 11a/12, 11a/15, 11b/14, 11b/15, 11b/16, 12a/05, 12a/08, 12a/09, 12a/10, 12a/12, 12a/14, 12a/16, 12b/14, 12b/15, 12b/17, 13a/01, 13a/02, 13a/09, 13a/14, 13b/01, 13b/03, 13b/04, 13b/05, 13b/05, 14a/08, 14a/12, 14a/14, 14a/15, 14a/17, 14b/01, 14b/03, 14b/11, 15a/01, 15a/03, 15a/04, 15a/06, 15a/07, 15a/10, 15a/11, 15a/13, 15b/06, 15b/07, 15b/08, 15b/09, 15b/10, 15b/12, 15b/13, 15b/16, 15b/17, 16a/09, 16a/09, 16a/10, 16a/12, 16a/13, 16a/16, 16b/01, 16b/02, 16b/06, 16b/17, 17a/01, 17a/04, 17a/05, 17a/06, 17a/07, 17a/08, 17a/10, 17a/11, 17a/12, 17b/07, 17b/08, 17b/11, 17b/13, 17b/13, 17b/14, 17b/15, 17b/17, 18a/09, 18a/11, 18a/12, 18a/13, 18a/15, 18a/17, 18b/01, 18b/09, 18b/11, 18b/13, 18b/14, 18b/16, 19a/13, 19a/15, 19a/16, 19a/17, 19b/01, 19b/15, 19b/16, 20a/01, 20a/02, 20a/03, 20a/04, 20a/05, 20a/08, 20b/06, 20b/07, 20b/09, 20b/10, 20b/13, 20b/13, 21a/03, 21a/06, 21a/09, 21a/11, 21a/12, 21a/14, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 21b/15, 21b/16, 21b/17, 22a/02, 22a/04, 22a/14, 22a/16, 22b/01, 22b/02, 22b/03, 22b/05, 22b/06, 22b/07, 22b/08, 22b/17, 23a/01, 23a/03, 23a/07, 23a/09, 23a/12, 23b/06, 23b/07, 23b/09, 24a/02, 24a/03, 24a/05, 24a/07, 24a/08, 24a/09, 24a/10, 24a/12, 24b/06, 24b/07, 24b/11, 24b/12, 24b/14, 24b/15, 24b/17, 25a/16, 25a/16, 25a/17, 25b/02, 25b/05, 25b/06, 25b/07, 26a/03, 26a/04, 26a/05, 26a/08, 26a/10, 26b/08, 26b/10, 26b/12, 26b/14, 26b/15, 27a/01, 27a/02, 27a/07, 27a/09, 27b/05, 27b/05, 27b/07, 28a/03, 28a/05, 28a/06, 28a/07, 28a/09, 28b/02, 28b/03, 28b/03, 28b/05, 28b/07, 28b/07, 28b/08, 28b/09, 28b/10, 28b/11, 28b/12, 29a/06, 29a/07, 29a/09, 29a/11, 29a/13, 29a/14, 29a/14, 29a/16, 29a/17, 29b/01, 29b/02, 29b/03, 29b/13, 29b/15, 29b/16, 30a/01, 30a/02, 30a/03, 30a/04, 30a/06, 30a/06, 30b/04, 30b/06, 30b/10, 30b/11, 30b/12, 30b/13, 30b/14, 31a/07, 31a/08, 31a/08, 31a/10, 31a/11, 31a/13, 31a/13, 31a/14, 31a/17, 31b/01, 31b/06, 31b/07, 31b/14, 32a/03, 32a/05, 32a/07, 32a/09, 32b/02, 32b/03, 32b/07, 32b/08, 32b/09, 32b/14, 32b/14, 32b/16

g.+e 11b/12

g.+de 2a/09, 2b/15, 3a/10, 4b/03, 5b/09, 7b/10, 9a/03, 11a/03, 13a/01, 15a/12, 17a/02, 21b/08, 21b/09, 22a/01, 24b/15, 25b/04, 26a/07, 27a/06, 28a/02, 29a/17, 30b/10

g.+den 3b/09, 4a/14, 6b/04, 17b/10, 18b/10, 20a/03

g.+dür 2b/15, 3b/15, 6b/12, 16a/08, 16b/16, 18b/07, 21a/03, 21b/06, 24b/05, 31b/05, 31b/13, 32a/17

g.+e 2b/09, 3a/02, 3b/13, 4a/14, 5a/07, 6b/11, 8a/13, 9b/07, 12a/08, 28a/06, 32a/04

g.+i 2b/10, 7a/02, 9b/13, 9b/14, 9b/15, 10a/07, 10b/14, 10b/15, 12a/17, 12b/01, 12b/01, 12b/06, 14a/06, 14b/17, 18a/09, 18b/06, 19a/07, 19b/14, 20b/03, 22a/13, 22b/15, 23b/03, 24a/01, 24b/05, 25a/10, 25b/16, 26b/04, 27b/01, 27b/16, 28b/01, 29a/04, 29b/12, 30a/17, 31a/05, 31b/12, 32a/17

g.+idir 4a/08

g.+idür 1b/09, 8a/14, 11b/16, 12b/08, 14a/07, 15a/03, 21a/04, 24b/07

g.+ler 1b/09

g.+lerde 19b/05, 20a/10

g.+lerinüñ 2b/10, 13b/10, 13b/14, 13b/14

g.+lerüñ 1b/14

g.+nüñ 3b/07, 6b/04, 8a/10

g.+üñ 2b/16, 7b/07, 9a/17

güşāde *Far.* Açılmış, açık, ferah, şen.

g. 9a/09

güzel Güzel, iyi, hoş.

g. 11a/12

H

ḫaber *Ar.* Havadis, bilgi, haber.

ḫ. 4b/02, 4b/14, 8a/05

Hābil Hz. Adem'in oğullarından birinin adı, Kabil'in kardeşi.

h. 16a/09

h.+i 5a/11, 18a/11

ḥacāmet *Ar.* Boynuz veya şişe ile vücudun bir organına kanı topladıktan sonra neşter ve mengene denilen aletlerle kan alma, hacamat.

ḥ.+e (ḳaṣd-ı ḥ.) 5a/08

ḥ.+ et- 4b/13, 8b/06, 11a/10

ḥ.+ it- 14a/15

Ḥac *Ar.* İslam'ın beş şartından biri olan ve muayyen zamanda Mekke'deki Kâbe-i Şerife'yi ziyaret etmek üzere yola çıkma farizası, Hac.

ḥ.+ü'l-mesākīndür 9b/08

ḥācet *Ar.* İhtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık.

ḥ. 8a/14, 8a/15, 9a/12, 11a/11, 14a/08, 15a/04, 17b/06, 18a/13, 19a/12, 20b/04, 21a/04, 21a/09, 23a/04, 24b/07, 25a/11, 25b/16, 26b/17, 27b/02, 27b/11, 30b/01, 32b/12

ḥ. eline düş- 20a/11

ḥ.+e 15b/11

ḥ.+in 32b/13

Ḥadīce Hz. Muhammed'in ilk eşi.

ḥ. 9b/12

ḥadīṣ *Ar.* Hz. Muhammed'in kutsal sözü, hadis.

ḥ.+-i şerīf 14a/12, 27a/04

ḥāfıẓ *Ar.* *Kur'ân-ı Kerim*'i başından sonuna kadar ezberleyen.

ḥ.+-ı Ḳurʾān 4a/10, 4a/16

ḫafīf *Ar.* Etkisi az olan, hafif.

ḫ. 17b/17

hafta *Far.* Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

h. 13b/10, 13b/13, 15b/15

h.+da 12a/05

h.+sına 12a/13

Ḥaḳ I *Ar.* Allah.

h. 2b/12, 3b/15, 5a/09, 6a/02, 6a/08, 6b/15, 8b/05, 8b/08, 9b/13, 9b/16, 11b/14, 14a/06, 15a/01, 15b/05, 28b/05

ḥ.+a (Ḥaḳḳ'a) 4a/03

ḥaḳ II *Ar.* 1. Adaletin gerektirdiği veya birine ayırdığı hisse, kazanç.

ḥ.-+ı-çün (ḥaḳḳı-çün) 6a/09

2. İlgili olarak, üzerine.

ḥ.+ında (ḥaḳḳında) 27a/03

ḥākīm *Ar.* Her şeye ait bilgisi olan, hakim.

ḥ. 9a/15

ḫaḳīr *Ar.* Kişinin kendisi için kullandığı itibarsız, değersiz, aşağı anlamına gelen tevazu sözü.

ḫ.+e 2b/07

ḫ.+ü'l-muḫtāc 2a/10

ḥāl *Ar.* Durum, vaziyet, hâl.

ḥ. 2b/04

ḫalāṣ *Ar.* Kurtulma, kurtuluş.

ḫ.+ ol- 24b/16, 25b/07, 26a/09, 30a/05, 3a/01, 3a/03, 12a/13, 14a/15, 18a/10, 21a/14, 29b/16

ḫalḳ *Ar.* İnsan topluluğu, halk.

ḫ. 4a/12, 4b/17, 8b/10, 9a/15, 20b/08

ḫ.+ eyle- 1b/10, 2b/14, 2b/14, 3b/16, 5a/10, 6b/16, 8b/06, 11b/14, 14a/06, 15a/02, 15b/06, 28b/07

ḫ.+ it- 9b/15

ḫ.+ı 1b/11

ḫ.+uñ 13a/07

ḥallāl *Ar.* Halleden, çözen, çare bulan.

ḥ.+-i müşkilāt 8b/16

ḥamām *krş.* **ḥammām**

ḥ.+a 6b/14

ḥamel *Ar.* Astrolojide semanın kuzey yarım küresinde Sevr burcu ile Süreyya manzumesinin yakınlarında bulunan bir burç, koç burcu.

ḥ.+de 11b/09

ḥamiyyet *Ar.* Milli onur ve haysiyyet.

ḥ. 6a/07

ḥammām *Ar.* Hamam.

ḥ.+a 11a/09, 12b/02, 15a/09, 16b/01, 17b/14, 18a/17, 19a/17, 20a/03, 20b/13, 22b/03, 23a/06, 24a/10, 24b/09, 27a/08, 29b/02, 30b/07, 32a/02

ḥarāret *Ar.* Vücut ısısı, ateş, hararet.

ḥ. 15a/11

ḥarāset *Ar.* Ekincilik, çiftçilik.

ḥ.+e 21a/06

ḥareket *Ar.* Vücudu oynatma, kımıldatma.

ḥ.+ it- 12b/17, 23a/10

Ḫāricī *Ar.* İnsanlardan, dinden, haktan veya Hz. Ali'den uzaklaşan ve yönetime karşı ayaklanarak cemaatten çıkanlar.

ḥ. 3a/15, 4b/10, 11a/07

ḥ.+ler 5b/12

ḥāṣıl *Ar.* Husule gelen, olan, biten, türeyen, peyda olan.

ḥ.+ ol- 5b/08, 5b/15, 15b/17, 16b/06, 19a/13, 20b/12, 22b/04, 31b/17

ḫaṣṣiyyet *Ar.* Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.

ḫ. 6a/10, 6a/13

ḫastalık *krş.* **ḫastelik**

ḫ. 5a/16

ḫaste *Far.* Sağlığı bozuk olan, hasta.

ḫ. 3b/08, 5a/02, 8a/10, 9a/15,

11a/15, 13b/03, 13b/05, 14a/09, 15a/04, 15b/14, 16a/14, 17a/08, 17b/09, 18a/15, 19a/13, 20b/09, 21a/11, 21b/12, 22b/01, 25a/17, 26a/05, 30b/13,

ḫ.+ ol- 3b/05, 3b/08 5a/01, 5a/02 6b/03, 8a/09, 8a/10, 21b/15, 23a/09, 24b/12, 26a/05, 27b/05, 28b/12, 29a/16, 31a/08 32b/08

ḫaste *krş.* **ḫaste**

ḫ.+ ol- 8b/12, 11a/16, 13b/06, 18b/09, 20a/02, 23a/01, 24a/07, 27a/02, 28a/03

ḫastelik *Far.+T.* Organizmada birtakım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla fizyoloji görevlerinin bozulması durumu, sayrılık, maraz, esenlik karşıtı, hastalık.

ḥ. 18b/15, 20a/05

ḥ.+i (ḫasteligi) 6b/03, 9a/16, 13b/04, 14a/09, 15a/05, 15b/14, 16a/14, 17a/09, 17b/09, 19a/14, 20b/10, 21b/13, 22b/02, 23a/01, 25a/17, 26a/05, 32b/08

ḥ.+ine (ḫasteligine) 21a/11

ḥasūd *Ar.* Hasetçi, kıskanç, çekemeyen.

ḥ.+lara 8a/07

ḥāşā *Ar.* Asla, kat'iyyen, hiçbir şekilde.

ḥ. 12b/11

ḫaṭā *Ar.* Yanlışlık, yanılma, hata.

ḫ.+ḳıl- 19b/17

ḫ.+dur 14b/07, 15a/16, 15b/12, 17a/16, 17b/14, 18a/17, 19b/07, 20a/11, 20b/16, 25b/10, 28a/12

ḫaṭīb *Ar.* Camide hutbe okuyan kimse.

ḫ. 10a/03

hātif *Ar.* Gaipten haber veren melek.

h.+den 31b/15

ḫaṭ *Ar.* Yüz çizgisi.

ḫ.+ı (ḫaṭṭı) 4a/16

ḫātūn *Far.* Kadın, hanım; eş.

ḫ.+la 32b/06

ḫ.+lardan 11a/11

ḫavāṣ < *Ar.* ḫavāṣṣ Özellik, hususiyet.

ḫ.+a (ḫavāṣṣa) (ḫuṣūṣ-ı ḫ.) 2a/14

ḫavf *Ar.* Korku.

ḫ. 24a/07, 27a/02

ḫ.+ ol- 21a/12

Ḥavvā İlk insan olan Hz. Adem'in zevcesi.

ḥ. 5a/10, 9b/10

ḥ.+nuñ 15b/09

ḥ.+yı 9b/14, 15a/01

ḫayır *Ar.* İyi, faydalı.

ḥ. 2b/07, 4b/02, 19a/10

ḫayvānāt *Ar.* Hayvanlar.

ḥ.+ın 8b/06

ḫayż *Ar.* Kadınlarda görülen ay başı hali.

ḥ. 5a/10

ḥ.+dan 8b/14

ḫaẕer *Ar.* Sakınma, kaçınma, korunma.

ḥ. 13b/01, 16a/13, 20a/11, 21a/17, 23a/14, 23b/03, 23b/05, 24a/03, 26a/15, 26b/16, 27a/08, 29b/02, 30b/08

ḥ.+ eyle- 13b/12

haẕm *Ar.* Midedeki yiyecekleri eritme, sindirme.

h.+ ol- 18a/15

ḫażret *Ar.* Şahıs ya da kutsal sayılan varlık isimlerine getirilir. Saygı ifade eder.

ḥ 30a/01

ḥ.+ini 29a/09

ḥ.+lerine 9b/11, 28a/01

Ḥażret-i Ādem Dünyadan ilk yaratılan insan ve ilk peygamberdir.

ḥ. 17a/03

ḥ.+i 14a/05

ḥ.+le 15b/08

ḥ.+üñ 15a/01, 16a/08, 16b/17, 20b/05

Ḥażret-i Eyyūb *Kur'ân-ı Kerim*'de adı geçen ve kendisinden ''kulumuz'' diye bahsedilen ve sabırlı insan örneği olarak gösterilen İsrailoğulları peygamberlerinden biri.

ḥ.+a 21b/07

Ḥażret-i Ḥaḳ Allah.

ḥ.+a (Ḥaḳḳ'a)4a/04

Ḥażret-i İbrahīm Atalarının dinine karşı çıkıp Allah'ın birliğine inandığı için hanif olarak adlandırılan peygamberdir. İshak ve İsmail peygamberin babasıdır.

ḥ. 26b/09

ḥ.+-i celīl 4a/05

Ḥażret-i Mūsā Sina yarımadasında Eymen vadisinde Tur dağında Allah'ın lütfuna mazhar olarak kavmine ''on emir'' adı altında ahlak ve prensip kaidelerini bildiren peygamber.

ḥ. 12a/04, 29b/17

Ḥażret-i Nūḥ *Kur'ân-ı Kerim*'de geçen kronolojik sıralamaya göre yirmi sekizinci peygamberdir. Nuh Peygamber, büyük bir gemi yapıp inananlar ve canlılardan her çifti alarak onları Allah'ın helakinden korumuştur.

ḥ. 19b/15

ḥ.+uñ 20b/06

Ḥażret-i Resūl *krş.* **Ḥażret-i Resūlullāh**

ḥ.+e 10b/10

Ḥażret-i Resūlallāh *krş.* **Ḥażret-i Resūlullāh**

ḥ. 8a/16

Ḥażret-i Resūlullāh Dünya gelen son peygamber, Hz. Muhammed.

ḥ. 10b/06

Ḥażret-i Süleymān Yahudilere gönderilen ve krallığı döneminde hayatının zenginlik içerisinde geçtiğine inanılan peygamber.

ḥ.+un 21b/08

Ḥażret-i Ya'ḳūb Hz. Yusuf'un babası olan peygamber. Oğlu Yusuf'un başına gelenler dolayısıyla edebiyatımızda gam ve kaygı sembolü olarak bilinir.

ḥ. 25a/15

helāk *Ar*. Mahvolma, yok olma.

h. 12a/15, 13a/10

h.+dür 10b/05, 11a/02

h.+ eyle- 15b/07, 29a/09, 12b/13

h.+ it- 18a/11

h.+ ol- 3a/14, 4b/08, 5b/02, 7b/16, 18a/16, 29a/16, 24a/02, 7a/02, 28a/03, 20a/12, 3a/09

hemān *Far*. Derhal, çabucak, hiç vakit geçirmeden.

h. 22b/07, 24a/09, 30b/10

her Hepsi, bütün, cümle.

h. 1b/14, 1b/16, 2a/14, 2b/05, 2b/15, 4a/04, 4a/17, 4b/14, 5b/13, 7a/03, 8b/15, 10b/14, 10b/15, 14b/17, 18a/08, 18b/06, 18b/07, 19a/07, 19a/08, 19b/04, 19b/14, 20a/08, 20b/02, 20b/03, 21a/04, 22a/06, 22a/12, 22b/15, 22b/15, 23b/02, 23b/17, 24b/04, 25a/09, 25a/10, 25b/16, 26b/04, 26b/16, 27a/16, 27b/01, 27b/15, 27b/16, 28b/01, 29a/04, 29b/11, 29b/12, 30a/16, 30a/17, 31a/05, 31a/06, 31b/12, 31b/13, 31b/16, 32a/16

hergiz *Far*. Asla, kat'iyyen, hiçbir vakit.

h. 5b/06

heybetlü *Ar*. Korku ve saygı uyandıran görünüşte olan, heybetli.

h. 8b/10

ḥıfẓ *Ar*. Koruma, saklama, hıfz.

ḥ.+ eyle- 19b/07

ḫınzīr *Ar*. Domuz.

ḫ. 26b/13

Ḫıżır Nebī İçenlere ölmezlik veren ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.

ḫ. 10a/12

hiç *Far*. Katiyen, asla, hiç.

h. 13a/15, 31b/05

hiçbir *Far*.+ *T*. Hiçbir.

h. 21b/06, 26b/05

ḥikāyāt *Ar*. Hikayeler.

ḥ.+dan 2a/16

ḥikāyet *Ar*. Anlatma, hikaye, olmuş bir hadise.

ḥ. 12a/15

ḥ.+ ol- 6a/01, 10b/06, 12a/16

ḫilāf *Ar*. Karşı, zıt.

ḫ.+ına 12b/12

ḫil'at *Ar*. Eskiden padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.

ḫ. 18b/14

ḥīle *Ar.* Hile, aldatma, oyun.

ḥ. 11b/16

ḥ.+ ol- 11b/17

ḫiṭāb *Ar.* Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme.

ḫ.+ it- 12b/04, 12b/05

Ḫorasān İran'ın doğusunda bulunan bir vilayet adı.

ḫ. 3a/14, 4b/08

ḫoş *Far.* Güzel, hoş.

ḫ. 6b/04, 3a/12, 28b/12

ḫoş-būy *Far.* Güzel kokulu, güzel kokan.

ḫ. 13a/03

ḫoş-ḫūy *Far.* Güzel mizaçlı, güzel ahlaklı olan.

ḫ. 13a/03

ḫūb *Far.* Güzel, hoş, iyi.

ḫ. 4a/16, 9a/03, 9a/06

ḫ.+dur 31b/13

ḥubūbāt *Ar.* Taneler, tohumlar, tahıl.

ḥ. 13a/12

Hūd *Kur'ân-ı Kerim*'de adı geçen, Ad kavmine gönderilen bir peygamberdir.

h. 7a/02, 12a/02

Ḫudā *Far.* Allah, Tanrı, Hüda.

ḫ. 6a/13

ḫūn-rīz *Far.* Kan döken, kan dökücü.

ḫ. 3a/07, 6a/01, 7b/09

ḫurūs *Far.* Horoz.

ḫ. 3a/08, 4b/01, 5b/06, 7b/17, 9a/01, 11a/14, 13a/06

ḫuṣūmet *Ar.* Hısımlık, düşmanlık.

ḫ.+ et- 27b/04

ḫuṣūṣ *Ar.* Özellik, konu.

ḫ. 26b/16, 27b/01

ḫ.+-ı ḫavāṣ 2a/14

ḫuşk *Far.* Kuru.

ḫ. 20b/12

ḫūt *Ar.* Astrolojide Balık burcu, semanın güney yarım küresinde Sevr burcundan ileride Hamel burcunun istikametinde bir burç.

ḫ.+da 11b/11

ḫuṭbe *Ar.* Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin minberde halka verdiği dinî öğüt.

ḫ.+ye 10a/03

ḥużūr *Ar.* Rahatlık.

ḥ. 16a/12

ḥükm *Ar.* Emir, hükümranlık.

ḥ.+i 32a/10, 32b/16

ḥürmet *Ar.* Saygı, hürmet.

ḥ. 11a/13

ḥürmetlü *Ar.+T.* Saygılı, hürmetli.

ḥ. 4b/17

I

ırmaḳ Çoğunlukla denize dökülen, özellikle geniş liği ve taşı dığısu niceliği bakı mındanen büyük akarsu, nehir.

ı.+ları 6b/16

ısıtma Sıtma hastalığı.

ı. 13a/10

ı.+yı 32a/06

ʿıyāl *Ar.* Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler; kadın, eş.

ʿı. 19a/16, 20b/07, 21b/16, 28b/09

ʿı.+i (ehl ü ʿı.) 10b/17

ʿı.+inüñ 10b/08

ʿı.+üm 10b/11

ʿı.+üñ 17a/07, 20a/01, 23a/08, 29b/15

ʿıyāl-mend *Ar.+Far.* Kadın, eş, çocuk sahibi.

ʿı. 10b/07

ʿıyd *Ar.* Bayram.

ʿı.+-ı Naṣārā 2b/10

ʿı.+ü'l-müʾminīn 9b/07

ıżṭırāb *Ar.* Acı, elem, sıkıntı.

ı. 12b/12

İ

ʿibādet *Ar.* Allah'ın ibadetlerini yerine getirme, tapınma.

ʿi.+e 24a/01, 26b/07

ʿi.+ et- 21b/07

İbn-i Yāmīn bin Yaʿkūb Peġamber Yakup Peygamber'in oğlu, Hz. Yusuf'un küçük kardeşidir. Halk arasında ''Bünyamin'' ismiyle bilinir.

i. 28b/08

İbrāhīm Ḫalīl *krş.* **İbrāhīm Peġamber**

h. 29a/09

İbrāhīm Peġamber *Kur'ân-ı Kerim*'de birçok ayette ismi geçen Allah'a olan yakınlığından dolayı ''Halîlullāh'' lakabıyla bilinen peygamberdir. Kaynaklarda Hz. İbrahim için bütün peygamberlerin atası olduğu söylenir.

i. 8b/04, 24b/05

i.+e 7a/09

i.+üñ 32b/02

ibtidā *Ar.* Başlama, başlangıç.

i.+sı 2b/16, 20a/14

i.+sıdur 2b/11

i.+ et- 7b/03

icābet *Ar.* Gerek, lüzum, icap.

i. 31b/15

īcāz *Ar.* Sözü kısa söyleme.

i. 13b/17

iç Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil, iç.

i.+inde 4a/12, 4b/17, 8b/10, 9a/15, 10b/16, 20b/08

i.+üñde 6a/14

iç- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak, içmek.

i.-mege 6b/14

i.-mek 6b/13, 24b/10, 25a/13, 26a/02, 30b/08, 32b/06

içün Neden-sonuç cümlelerinde kullanılan edat, için.

i. 6b/12, 24b/10, 25a/13, 32b/12

içür- İçirmek.

i.-eler 3b/08, 5a/03, 6b/05, 9b/01, 11a/16, 13b/06

iḫtilāc *Ar.* Çarpınma, çarpıntı, seğirme.

i.+-ı nefs et- 5a/07

iḫtimāl *Ar.* İhtimal, olasılık.

i.+i 16b/04, 21a/12, 31a/10

iḫtirāz *Ar.* Çekinme, kaçınma, sakınma.

i. 1b/15, 5b/14, 8a/07, 15b/12

iḫtiṣār *Ar.* Kısaltma; sözü, yazıyı kısaltma.

i. 13b/17

iḫtiyār *Ar.* Seçme, seçilme.

i.+ eyle- 12a/06, 12a/05

iḳbāl *Ar.* Baht, talih.

i. (yümn-i iḳbāl) 2a/07, 31b/06

iki İki.

i. 3b/06, 3b/08, 3b/16, 9a/16, 13b/04, 30a/02

i.+nci 14b/17

ikindi Öğle ile akşam arasındaki süre.

i. 10a/04, 10b/01

i.+den 8b/13, 10a/05

ikindü *krş.* **ikindi**

i. 7a/15

i.+den 9b/14

iḳtidār *Ar.* Bir şeyi yapabilmeye gücü yetme durumu, kuvvet, güç, iktidar.

i.+ı 10b/09

il Ülke, diyar.

i.+i 3a/15, 11a/06

i.+inde 4b/07, 9a/07, 9a/07

i.+ine 7b/15

ilā … ye, ... -ye kadar, … dek, … değin.

i. 2a/11

ʿilāc *Ar.* İlaç.

ʿi. 24a/08

ile Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

i. 2a/07, 2b/05, 5b/15, 7a/12, 7b/17, 8a/08, 10b/12, 12b/13, 13b/01, 13b/14, 14b/04, 15a/14, 15a/15, 16b/08, 16b/09, 17a/13, 17b/06, 18a/02, 18a/03, 18b/12, 18b/17, 19b/02, 20a/06, 21a/15, 22a/05, 22b/09, 23b/10, 23b/12, 24a/13, 25a/02, 26a/11, 27a/10, 27b/10, 28b/13, 29b/04, 30a/08, 31b/02, 31b/04, 31b/06, 32b/05

illā *Ar.* …den başka, meğer.

i. 21b/06

ʿillet *Ar.* Hastalık.

ʿi.+(eṣer-i ʿi.) 24a/12

ʿilm *Ar.* Bilme, biliş, bilgi.

ʿi. 22a/14, 31a/12

ʿi.+e 22a/17

ʿi.+-i şerīf 8b/09

ʿi.+ (ṭaleb-i i. ve kitabet it-)7b/02

ʿimāret *Ar.* Yoksullara yiyecek dağıtılmak üzere kurulmuş aş evi.

ʿi. 4b/13, 23a/03

in- Düşmek.

i.-medi 7a/11

insān *Ar.* İnsan.

i. 1b/11

i.+uñ 2a/01

İn-şā'-allāh *Ar.* Allah dilerse, inşallah.

i. 11a/17

intiḳāl *Ar.* Bir yerden başka bir yere geçme; göçme; ölme.

i.+ eyle- 10b/17

intiẓām *Ar.* Nizamlı, tertipli, düzgün olma, düzgünlük.

i.+da 2a/02

iriş- Erişmek.

i.-e 3a/13, 4b/06, 7b/15, 11a/06, 12a/15, 12b/07, 13a/11

i.-medüm 12b/09

i.-ür 31b/07

irte Bir sonraki günün sabahı, yarın.

i.+si 28a/07, 11b/13

İsān Eserde geçen günümüzde Irak toprakları içerisinde bulunan bir yer adı.

i.+da 17b/17, 25a/01, 27a/09, 31b/01

ʿĪsā Peġamber Kendisine İncil nazil olunan dört büyük peygemberden biridir.

i.+e 31a/17

İsḥāḳ Peġamber Allah'ın Hz. İbrahim'e vaat ettiği ve kısır olan eşi Sara'dan mucizevi bir şekilde doğan oğludur. Aynı zamanda İsrailoğullarının atası olarak da bilinir.

i. 24b/06

i.+üñ 26a/02

İslām *Ar.* Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din.

i. (ṣulṭān-ı İ.) 7b/16

i.+uñ (ṣulṭān-ı İ.) 3a/16, 9a/08

İsmaʿīl Peġamber İbrahim Peygamber'in oğlu olup aynı zamanda Hz.Muhammed'in atası olduğu söylenir.

i. 8b/03, 32b/02

issilik Sıcaklık, hararet.

i. 3a/15

iş İş, amel.

i. 4b/15, 8a/08, 9a/12, 13a/16, 21b/06, 22a/13

i.+ et- 8a/08, 9a/13

i.+den 5b/13, 22a/06

i.+e 4b/14

i.+ler 9a/13

i.+lerden 23b/04

i.+lere 24b/10

i.+üñ 21a/04

işle- Yapmak.

i.-meyeler 4b/15

i.-rler 4b/15

i.-rse 18b/07

ʿişret *Ar.* Zevk ü safa.

ʿi.+i (ʿayş ü ʿi.) 7a/16

it- Etmek, eylemek.

i.-di (ḫalḳ it-) 9b/15

i.-di (helāk it-) 18a/11

i.-di (maḥrum it-) 10a/13

i.-di (tamām it-) 4a/06

i.-di (ẓuhūr it-) 28b/05

i.-diler (helāk it-) 21b/11

i.-diler (nikāḥ it-) 9b/13

i.-diler (şehīd it-)26b/12

i.-e (ide) (āzād it-) 10a/01

i.-e (ide) (fāyide it-) 31a/07

i.-e (ide) (ġāret it-) 13a/13

i.-e (ide) (ḥareket it-)12b/17, 23a/10

i.-e (ide) (şikāyet it-) 10a/14

i.-e (ide) (ẓuhūr it-) 3a/15, 4b/10, 15a/13, 16b/01, 17b/14, 22a/01, 24a/09, 24b/15, 25b/04, 26a/07, 27a/06, 28a/07, 29a/17, 30b/10

i.-eler (ideler) (ʿizzet it-) 6a/11

i.-eler (ideler) (meyl it-) 6a/17

i.-en (iden) (ġıybet it-) 14a/17

i.-en (iden) (ḥacāmet it-) 14a/15

i.-en (iden) (ṭaleb-i ʿilm ve kitābet it-) 7b/02

i.-en (iden) (murād iden) 32b/11

i-enlere (idenlere) (fevt it-) 6a/15

i.-er (ider) (defʿ it-) 27a/05

i.-er (ider) (delalet it-) 3a/09

i.-erken (iderken) (faḫr it-) 12b/10

i.-erken (iderken) (münācāt it-) 31b/14

i.-erse (iderse) 16a/13

i.-erse (iderse) (ceng it-) 14b/07 2a/07

i.-erse (iderse) (müdāvemet it-) 5a/17, 12a/14

i.-erse (iderse) (tecāvüz it-) 31a/09

i.-erüm (taḥassür it-) 6a/08

i.-icek (idicek) (şikāyet it-) 6a/02

i.-inse (idinse) (ʿādet it-) 10a/10

i.-inüp (idinüp) (murād idin-) 2a/13

i.-ivireyin (idiver-) 6a/10

i.-mek (ṣatu bāzār it-) 3b/01

i.-mek (şürūʿ it-) 4b/14

i.-üp (idüp) (ʿamel it-) 2b/05

i.-üp (idüp) (cemʿ it-) 2a/17

i.-üp (idüp) (ceng it-) 32b/16

i.-üp (idüp) (fehm it-) 29a/07

i.-üp (idüp) (ḫiṭāb it-) 12b/04, 12b/05

i.-üp (idüp) (merhamet it-) 6a/15

i.-üp (idüp) (mübāşeret it-) 1b/15,

i.-üp (idüp) (müdāvemet it-) 12a/17

i.-üp (riʿāyet it-) 6a/17

i.-üp (idüp) (taḫfīf it-) 6a/06

i.-üp (idüp) (zārī it-) 6a/12

iṭāʿat *Ar*. Boyun eğme, alınan emre göre davranma.

i.+ et- 28a/01

itdür- Ettirmek.

i.-ürken 12b/03

itmām *Ar.* Tamamlama, bitirme.

i. 2a/08

i.+a 7b/06, 31b/06

ʿizzet *Ar.* Hürmet, saygı.

ʿi. 11a/13

ʿi. it- 6a/11

K

Kāʿbe *Ar.* Bütün Müslümanların kıblesi ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, Beytullah.

k.+-i şerīfi 4a/06, 8a/17

Ḳābil Hz. Adem'in büyük oğlu olup Habil'i öldürmüştür.

ḳ. 5a/11, 16b/17, 18a/11

k.+i 15b/07

ḳabl *Ar.* Ön, önce, evvel.

k.+e'z-zevāl 8b/07

ḳabūl *Ar.* Razı olma; alma; içeri alma.

k.+dür 15a/04

ḳaç- Kurtulmak için süratle uzaklaşmak, kaçmak.

k.-a 8b/15

k.-sa 32b/09

ḳaçan Ne vakit, ne zaman ki.

k. 22b/05, 30a/04, 30b/10, 31a/13

ḳadar Kadar.

k. 26b/06

ḳadem *Ar.* Ayak.

k.+i 14a/13, 21a/10, 25b/03

ḳāḍī *Ar.* Yapan, yerine getiren; şeriat hakimi.

ḳ. 9a/01

ḳādir *Ar.* Yapacak güce sahip olma, kadir.

ḳ.+ ol- 26b/06

kāfī *Ar.* Yeter, yetecek.

k. 11b/08, 13b/07

kāfir *Ar.* Hak bilmeyen, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan, kâfir.

k. 7a/12

k.+ler 26b/10, 29a/10

ḳaftān *Ar.* Çoğu ipek bir çeşit uzun, süslü üst giysisi.

ḳ. 2b/17, 4a/12, 10a/06

ḳahr *Ar.* Mahvetme, helak etme, batırma, ezme.

ḳ.+ eyle 12/06

ḳaḥṭ *Ar.* Kıtlık, kuraklık.

ḳ. 4b/09

ḳal- Durmak, devam etmek, kalmak.

ḳ.-dılar 15b/09

ḳ.-ma 20a/13

ḳ.-maḳ 23a/05

ḳ.-maya 3a/05

ḳ.-ursa 21b/17

ḳaldur- Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek, yükseltmek.

ḳ.-up 7b/05

ḳalḳ- Yola çıkmak.

ḳ.-maḳ 8a/03

ḳamer *Ar.* Ay.

ḳ.+e 4b/11

kāmil *Ar.* Kemale ermiş, olgun.

k. 3b/04, 9a/01

ḳamu Bütün, hep; herkes.

ḳ. 4b/07

ḳan Kan.

ḳ. 11a/10, 14a/15, 15a/10, 15b/16,

16b/03, 17a/11, 17b/15, 18a/14, 18b/14, 19a/17, 20a/04, 20b/10, 21a/13, 22a/02, 22b/03, 23a/10, 23b/07, 24a/11, 24b/16, 25b/06, 26a/08, 27a/03, 27b/07, 28a/08,

28b/10, 29b/01, 30a/04, 30b/11, 31a/15, 32a/05, 32b/14

ḳar Kar.

ḳ. 5b/11, 7b/13

ḳaravaş Cariye, hizmetçi.

ḳ. 30b/11, 32b/09

ḳarındaş Kardeş.

ḳ.+ı 7a/05, 7a/08, 7a/10, 7a/13

ḳ.+ına 7a/04

ḳarın İnsan vücudunun kaburgaların kenarından kasıklara kadar olan ve içinde organlar bulunan kısım, karın.

ḳ.+ın (ḳarnın) 29a/08

ḳ.+ında (ḳarnında) 7a/06

ḳarşu Karşı.

ḳ. 14b/06, 17a/15, 17a/16

Ḳārūn *Ar.* İsrailoğullarında zenginliğiyle meşhur olan dinden sapması ve kibirliliği sebebiyle Allah tarafından cezalandırılan kimse.

ḳ. 7a/01

ḳaṣd *Ar.* Niyet; kasıt.

ḳ+-ı ḥacāmete 5a/08

ḳaşın- Kaşıntısı olmak, kaşıma isteği duymak.

ḳ.-ması 23b/08

ḳat Tabaka, kat; huzur, yan, nezd.

ḳ.+ına 3b/03, 8a/06, 9a/11, 13a/17

ḳatı Fazla, çok.

ḳ. 5b/11, 8b/12, 9a/07, 13a/09

ḳavī *Ar*. Kuvvetli, güçlü.

ḳ. 28b/11

ḳavm *Ar*. Kavim.

ḳ.+ine 12a/04, 15b/07, 17a/05, 26b/15, 29a/12

ḳ.+inün 26b/12, 26b/13

ḳayġu Kaygı, üzüntü, tasa.

ḳ.+dan 13b/04

ḳaz- Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.

ḳ.-maḳ 5b/16, 25b/09

kellā *Ar*. Hiç, asla, katiyyen.

k. 12b/11

kemāl *Ar*. Olgunluk, eksiksizlik, mükemmellik.

k+-i ḳudretüm 6a/09

kendü Dönüşlülük zamiri, kendi.

k.+ye 29a/07

kes- İkiye ayırmak, kesmek.

k.-en 3a/04, 4a/16, 5b/01, 7b/02, 8b/12, 10a/15, 12b/16

k.-mek 5b/17, 10a/16, 30a/06

kesb *Ar*. Çalışıp kazanma, kazanç.

k. 7b/13

kesdür- Kesmek işini başkasına yaptırmak, kestirmek.

k.-mek 10a/08

kesil- İkiye ayrılmak, kesilmek.

k.-en 2b/17, 4a/12, 5a/14, 7a/15, 8b/08, 10a/06, 12a/10

ḳıble *Ar.* Mekke tarafına tekabül eden güney canibi.

ḳ. 8b/13, 14b/04, 15a/14, 15a/15, 16a/01, 16b/08, 16b/08, 18b/16, 19b/02, 20a/06, 20b/14, 21a/15, 22b/09, 23b/10,

24a/13, 24b/17, 27b/10, 28b/13, 29b/04, 29b/05, 30b/16

ḳ.+de 22a/06, 28a/10, 30a/07

ḳıl- Yapmak, etmek.

ḳ.-a (erzānī ḳıl-) 8b/09

k.-dı 28b/03

k.-maḳ (sefer ḳıl-) 9a/10, 25a/12

k.-mak (tezvīc ḳıl-) 3a/17

k.-maya (ḫaṭā ḳıl-) 19b/17

k.-sa (namāz ḳıl-) 21a/07

k.-sa (nikāḥ ḳıl-)19b/17

k.-up 32b/13

ḳılıç Kılıç.

ḳ. 17a/15

ḳıllet *Ar*. Azlık.

ḳ. 11a/05

ḳırḳ Kırk.

ḳ. 5a/17, 12a/14, 12b/01, 12b/06, 12b/08, 21a/07, 22a/01, 27b/05

k.+ıncı 12b/01

ḳışşa Az bir zaman içinde olan, kısa.

ḳ. 17a/08

ḳış Kış.

ḳ. 3a/12, 4b/05, 5b/11, 7b/11, 11a/04, 13a/09

ki Ki (Bağlama edatı).

k. 2b/01, 2b/07, 6a/02, 6a/09, 6a/12, 6a/14, 6a/16, 6b/17, 7b/04, 7b/05, 10b/05, 10b/06, 10b/11, 10b/13, 11a/01, 12a/16, 12b/01, 12b/04, 12b/06, 12b/08, 19a/10, 25b/01, 32b/02

kim *krş.* **ki**

k. 6a/10

kimesne Kimse.

k. 3a/04, 3a/09, 3b/06, 5b/01, 5b/02, 7b/02, 7b/04, 8a/09, 8b/10, 8b/12, 10b/08, 10b/10, 12a/12, 12b/06, 12b/14, 14a/16, 16b/03, 18a/15, 18b/09, 19b/15, 20a/02, 21a/06, 21a/13, 21b/15, 22a/02, 22b/17, 23b/06, 24a/06, 24a/08, 24a/10, 24b/11, 24b/14, 24b/15, 25b/03, 25b/06, 26a/06, 26a/07, 26b/08, 27a/01, 27a/05, 27b/04, 27b/07, 28a/03, 28a/05, 28a/07, 28b/10, 28b/11, 29a/14, 29a/15, 29a/16, 29b/01, 29b/16, 30a/05, 30b/04, 30b/09, 30b/12, 30b/14, 31a/06, 31a/07, 31a/10, 31a/15, 32a/01, 32a/03, 32b/10, 32b/11, 32b/12

k.+de 15b/16

k.+ler 2a/06, 19a/09, 29b/14

k.+nüñ 3a/02, 4a/14, 15a/10, 16a/14, 16b/02, 17b/09, 17b/15, 18a/09, 18b/15, 19a/14, 20b/10, 21b/13, 22b/02, 23a/10, 23b/08

k.+ye 5a/16, 20a/04, 23a/12, 27a/03

kişi İnsan, şahıs, kişi.

k. 8b/15, 14a/14

k.+leri 10a/01

k.+nüñ 4a/04, 4a/16, 7a/17, 10a/08, 10a/15, 10b/17, 12b/16, 13b/03, 14a/09, 15b/14, 17a/11, 18a/14, 19b/01, 20b/11, 21a/11, 22b/04

k.+ye 11b/16

kitābet *Ar.* Yazı yazma, kaidelerine uygun şekilde kaleme alma.

k.+ (ṭaleb-i ʿilm ve k. it-)7b/02

kiẕb *Ar.* Yalan söyleme, yalan.

k. 5b/06

ḳo- Yerleştirmek, bırakmak.

ḳ.-maḳ 25a/14, 25a/14

ḳ.-rlardı 25a/16

ḳ.-sa 7b/05, 21a/08

ḳoḳu Cisimlerden yayılan zerrelerin burunda meydana getirdiği duyu, koku.

ḳ.+sı 20b/11, 22a/03, 26a/08

ḳ.+sın 27b/08

ḳorḳu Korku.

ḳ.+dan 9a/16

ḳoy- *krş.* **ḳo-**

ḳ.-a 10a/02

ḳ.-am 6a/16

ḳ.-up 6a/04

ḳudret *Ar.* Kuvvet, güç.

ḳ.+üm 10b/11

ḳ.+üm (kemāl-i ḳudret) 6a/09

Kūhistān Eserde geçen bir vilayet adı.

k. 4b/07, 9a/06

ḳul *Ar.* Kul.

ḳ. 14b/01, 22b/06, 30a/04, 30b/11, 31a/13, 32b/09

ḳ.+da 14a/10, 14b/01, 32a/05, 32a/06

ḳ.+ıdur 1b/11

ḳ.+laruñ 6a/03

ḳulınc *Ar.* Şiddetli ağrı ve özellikle omuz ağrısı, kulunç.

ḳ. 20b/12

Ḳur'ān Hz. Muhammed aracılığıyla insanlara gönderilen son kutsal kitap, *Kur'ân-ı Kerim*.

ḳ.+(ḥāfıẓ-ı Ḳ) 4a/10, 4a/16

ḳurbaġa Yumurta ile üreyen, yavruları gelişimlerini durgun sularda tamamladıktan sonra kuyruğu ve solungacı körelerek karada yaşayabilen, sıçrayarak yürüyen ve suda iyi yüzen küçük hayvan, kurbağa.

ḳ.+yı 28b/06

Ḳurbān Bayrāmı Arabî takvime göre Zilhicce ayının onunda başlayıp dört gün süren ve bu süre içinde yoksullara dağıtılmak için kurban kesilen dinî bayram, Kurban Bayramı.

ḳ. 20a/12

ḳurtıl- Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

ḳ.-dılar 25a/16

ḳuşlıḳ Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakti.

ḳ. 5a/13

ḳuṭṭā' *Ar.* Kat' ediciler, kesiciler, kesenler.

ḳ.+ ʿi'ṭ-ṭarīḳ 3a/07, 7b/08

ḳuvvet *Ar.* Güç, kuvvet.

ḳ. 31a/16

ḳ.+de+ ol- 7b/16, 9a/08, 13a/14

ḳ.+i 24a/11

ḳuvvetlü *Ar.+T.* Sağlam, gücü olan, kuvvetli.

ḳ. 4b/17

ḳuyu Su tabakasına varılıncaya kadar daire şeklinde kazılıp çevresine duvar örülen derin çukur, kuyu.

ḳ. 5b/16, 25b/09

ḳ.+ya 17a/06, 19b/06

küllī *Ar.* Umumî, bütün; çok.

k. 2b/05, 6a/17

kütüb *Ar.* Kitaplar.

k.+-i muʿtebere 2a/16

L

lā-cerem *Ar.* Şüphesiz; besbelli, elbette.

l. 2a/01

lākin *Ar.* Ama, fakat.

l. 13b/13

lā-şübhe *Ar.* Şüphesiz.

l. 2a/04

lā-yaʿḳıl *Ar.* Düşüncesiz, dalgın, bîhoş.

l. 23b/07

lāzım *Ar.* Gerekli, lüzumlu, lazım.

l. 1b/16, 13b/12

lerze *Far.* Titreme, titreyiş.

l. +düş- 14a/16

leyl *Ar.* Gece.

l.+den (nıṣfü'l-l.) 10a/02

libās *Ar.* Esvap, giysi.

l. 5a/14, 7a/15, 8b/08, 10a/08, 12a/10

l.+ları 15b/09

Lūṭ *Tevrat*'ta Terah'ın çocuklarından Haran'ın oğlu ve İbrahim'in yeğeni olarak gösterilen ve *Kur'ân-ı Kerim*'de adı geçen peygamber.

l. 7a/01, 15b/07, 26b/15

Lūṭ Peġamber *krş.* **Lūṭ**

l. 24a/02

M

maġfiret *Ar.* Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması, yarlığaması.

m.+ (sebeb-i m.) 2b/07

m.+dür (yevm-i maġfiret) 9b/09

maġlūb *Ar.* Galebe edilmiş, yenilmiş, yenilen (kimse).

m.+ ol- 14b/08

maġmūm *Ar.* Gamlı, kederli.

m. 12a/11

maġrib *Ar.* Batı.

m. 3a/15, 9a/07, 11a/06, 14b/11, 15a/14, 16b/09, 17a/13, 18a/02, 20a/06, 22a/05, 22b/10, 23b/12, 24a/13, 25a/02, 26a/11, 27a/11, 29b/04, 30a/08

m.+de 16b/06, 17a/14, 21a/15, 23a/13, 25b/08, 29b/05, 30b/15

maḥal *Ar.* Yer, mekan, mevki.

m.+i (maḥalli) 32a/11

m.+inde (maḥallinde) (32a/10, 32b/16

maḥbūb *Ar.* Sevilen kimse, sevgili.

m.+ü'l-ḳulūb 30b/05

maḫlūḳ *Ar.* Yaratılmış, halk olunmuş.

m.+um 6a/09

maḥrum *Ar.* Bahtsız, nasipsiz; istediğini elde edemeyen.

m.+ it- 10a/13

maḫṣūṣ *Ar.* Özgü, has, mahsus.

m.+dur 2b/11, 3b/14, 5a/08, 6b/14, 9b/09, 11b/13, 11b/15

maḥūf *Ar.* Korkunç, korkulu (yer); tehlikeli.

m. 15b/14

maḥzūn *Ar.* Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

m.+ ol- 6a/06

maḳbūl *Ar.* Kabul gören, beğenilen, uygun.

m.+dur 10a/05, 31b/04

m.+dür 14a/08, 21a/09, 30b/01

m+-ı Yezdān 4a/10

m.+ ol- 26a/13, 8a/15

maḳhūr *Ar.* Kahrolmuş, bozguna uğratılmış, yenilmiş.

m. 12a/11

māl *Ar.* Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey; varlık, servet.

m. 19b/07, 25b/10

m.+ı 3a/04, 10a/11, 10a/15, 14b/09, 19b/08

māl-dār *Ar.*+*Far.* Malı olan, zengin.

m. 17b/08, 20b/08

maʿlūm *Ar.* Bilinen, belirli, malum.

m.+ ol- 11a/01, 1b/14

maraż *Ar.* Hastalık; dert, bela.

m. 13a/13, 31a/16

m.+ı 18a/10, 23a/10

m.+lar 9a/05, 15b/17

maʿrūf *Ar.* Herkesçe bilinen, tanınmış, meşhur, ünlü.

m. 17a/01

maṣlaḥat *Ar.* İş, husus, durum.

m.+a 22b/16, 31b/03, 31b/16

m.+larda 3b/02

maşrıḳ *Ar.* Güneş'in doğduğu taraf, doğu.

m. 4b/09, 14b/04, 15a/15, 16b/08, 18b/17, 19b/03, 21a/15, 23b/10, 27a/10, 27b/10, 28b/13, 31b/02

m.+da 14b/05, 18b/01, 20b/15, 22b/08, 27a/11, 27b/09

maṭrūḥ *Ar.* Atılmış, bırakılmış; dağıtılmış.

m.+(ġayr-ı meṭrūḥ) 2a/17

maymūn *Ar.* Görünüşü bakımından insanı andıran kuyruklu, dört veya iki ayağı üzerinde yürüyebilen, memeli, zeki bir hayvan türü, maymun.

m. 12a/07

m.+a 26b/14

mecd-i sāʿī *Ar.* Büyüklük, şan ve şeref için gayret eden (kimse).

m.+ ol- 22a/17

mecmūʿ *Ar.* Cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, tüm.

m.+ından 13a/16

mecrūḥ *Ar.* Yaralanmış.

m.+ ol- 12b/16

meh-mā-emken *Ar.* Mümkün olduğu kadar, olabildiği kadar.

m. 13b/13

mekr *Ar.* Düzen, hile.

m. 11b/16, 11b/17

m.+ ol- 17a/02

mekrūhāt *Ar.* Mekruh olan şeyler.

m.+ı 5a/09

mekteb *Ar.* Mektep, okul.

m.+e 8a/06, 30b/07

me'kūlāt *Ar.* < *Osm.* Yiyecekler.

m. 10b/08

melbūsāt *Ar.* Libaslar, elbiseler, esvaplar.

m.+ına 10b/09

melʿūn *Ar.* Lanetlenmiş, herkesin lanet ettiği kimse.

m.+ı 12b/13

memnūʿ *Ar.* Men edilmiş, yasak edilmiş, yasak.

m.+dur 3a/06, 4b/01, 5b/10, 8a/02, 8b/14, 10b/04, 13a/02, 16a/02, 16b/09, 17a/03, 17a/15, 23a/14, 23b/13, 24a/15,

25b/11, 32a/06

menāḳıbāt *Ar.* Menkabeler, övünülecek vasıflar.

m.+ (aṣḥāb-ı m.) 2b/02

menāṣıbāt *Ar.* Makamlar, rütbeler, dereceler.

m.+(erbāb-ı m.+ı fāḫire) 2b/01

menfaʿat *Ar.* Fayda, kâr, yarar.

m. 16a/16

m.+i 14b/03, 17b/12, 22a/15, 23a/02, 32b/01

menḳūl *Ar.* Nakledilmiş, bir yerden bir yere taşınmış; ağızdan ağza geçmiş (söz, haber)

m.+dür 7b/04

mensūb *Ar.* Bir kimseye, bir şeye nisbeti olan bir şeyle ilgisi bulunan, mensup.

m.+ ol- 3b/05

merġūb *Ar.* Rağbet edilmiş, beğenilmiş.

m.+dur 31b/07, 31b/13

merḥamet *Ar.* Şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme.

m. 14a/07

m.+ it- 6a/15

m.+ ol- 11b/17

Merrih *Ar.* Kelimenin aslı Mirrîh olduğu halde, Merîh şekli yaygındır. Dünya'dan sonra Güneş'e en yakın gezegen, Mars.

m.+e 5b/13

mesākīn *Ar.* Fakirler, miskinler.

m.+dür (ḥaccü'l-m.) 9b/08

meṣāliḥ *Ar.* Maslahatlar, işler.

m. 1b/14

m.+e 2a/07, 23a/05

m.+lerine 6a/04

meṣel *Ar.* Ders ve ibret alınacak küçük hikaye, kıssa.

m.+dür (ḍarb-ı m.) 20a/13

meşaḳḳat *Ar.* Zahmet, sıkıntı, güçlük, zorluk.

m. 2a/08, 32a/04

meşġūl *Ar.* Bir işle uğraşan, meşgul.

m.+ ol- 26b/07, 24a/01

meşhūr *Ar.* Herkesçe bilinen, ünlü, meşhur.

m. 19b/09

m.+ ol- 17a/02

meşrūḥ *Ar.* Şerh olunmuş, açıklanmış; uzun uzadıya anlatılan.

m. 2a/17

mevt *Ar.* Ölüm.

m.+-i müfācāt 30a/05, 5b/02

meyl *Ar.* Eğilim; gönül akışı.

m.+ it- 6a/17

meymūn-liḳā *Ar.* Uğur getirici, bereketli yüz.

m. 32a/08

meyve *Far.* Yemiş, meyve.

m. 9a/04, 11a/06, 13a/11

mı, mi Soru edatı.

m. 7a/05, 7a/07, 7a/08, 7a/09, 7a/10, 7a/11, 7a/12, 7a/14

Mışr Afrika'nın kuzeydoğusunda bulunan 1520 yılına kadar Osmanlı Devletine bağlı bir eyalet (1520); bugün ise bir ülkenin adı.

m. 8b/01

m.+a 8b/01

miʿde *Ar.* İnsanlarda karın boşluğunun üst kısmında bulunan ve yenilen yiyecekleri sindirmeye yarayan torba şeklindeki iç organ, kursak, mide.

m.+si 18a/14, 18b/15

m.+sinden 6b/03

Mikā'il Muḥammed Şāh ʿAbbās Eserin müellifi olan Abgülganiyy bin Celil'in atalarındandır.

m. 2a/12

miḳdār *Ar.* Bir şeyin ölçüsü, sayısı veya ölçülebilme, nicelik, miktar.

m.+ı 14a/10, 21a/13

miyāne *Ar*. Orta; ara.

m. 11a/04

mizāc *Ar.* Huy, tabiat, mizaç.

m. 23a/09

muʿāfī *Ar.* Allah'ın sıfatlarından biri olup maddi ve manevi dertlere afiyet veren.

m. 11b/08, 13b/07

muʿallim *Ar.* Tâlim eden.

m.+e 23a/07

muʿavvezeteyn *Ar. Kur'ân-ı Kerim*'deki *Felâk* ve *Nâs* sûreleri.

m. 11b/07

mūcib *Ar.* Sebep, vesile.

m.+-i nekbet 10b/05, 11a/02

m.+-i raḥmet 2b/07

mufaṣṣal *Ar.* Tafsilli, tafsilatlı, uzun uzadıya anlatılan.

m. 2a/17

muḥabbet *Ar.* Sevgi, aşk, muhabbet.

m.+leri 13a/08

muḫaffef *Ar.* Hafifletilmiş, hafiflendirilmiş.

m. 17a/09

muḫālif *Ar.* Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan.

m.+dür 21a/16

Muḥammed Muṣṭafā Kendisine *Kur'ân-ı Kerim*'in indirildiği, bu kitabın hükümlerini ve İslam'ı yaymakla görevli peygamber.

m. 3b/17, 7a/11, 9b/11, 12a/03

muḥannet Eserde müellif şive özelliğine göre ''mihnet'' kelimesini bu şekilde ifade etmiştir. Ar. Zahmet, eziyet; gam, keder, sıkıntı, dert manalarına gelir.

m. 2a/08, 3a/01, 21a/13, 27b/06

m.+den 29b/16

muḥarrem *Ar.* Kamerî takvimin birinci ayı, aşure ayı.

m. 3a/11, 4b/04, 5b/10, 7b/10, 11a/03, 13a/08

muḫāṭara *Ar.* Tehlike; zarar, ziyan, korku.

m. 24a/07

m.+dur 27a/02, 28a/12, 32b/14

muḫtāc *Ar.* Bir kimseye ihtiyacı olan, muhtaç.

m.+(ḫakīrü'l-m.) 2a/10

muḫtelif Ar. Çeşitli, türlü.

m. 9a/04, 9a/05, 15b/17

muḥterem *Ar.* İhtiram olunmuş, saygıdeğer, sayın.

m. 4a/13, 8b/09, 10a/07, 20b/09

muḳārin *Ar.* Bitişik, ulaşmış, yaklaşmış.

m.+ ol- 2a/05

muḳayyed *Ar.* Dikkat eden, ihtimam gösteren.

m.+ ol- 6a/04

murād *Ar.* İstek, amaç, murat.

m. 32b/12

m.+ it- 32b/11

m.+ idin- 2a/13

Mūsā *krş.* **Mūsā Peġamber**

m.+ya 9b/11

muṣāḥabet *Ar.* Sohbet etme, konuşma, görüşme.

m. 17b/06

m.+ et- 32b/06

Mūsā Peġamber Sînâ yarımadasında Eymen vadisinde Tûr dağında Allah'ın lütfuna mazhar olarak kavmine ''Evamir-i aşere'' (On Emir) adı altında ahlâk ve prensip kaidelerini bildiren peygamber.

m. 4a/06, 8a/17, 12a/02, 31b/14

muʿtād *Ar.* Âdet olunmuş, alışılmış.

m.+ ol- 10a/08

muʿtebere *Ar.* Saygı gören, itibarlı.

m.+ (kütüb-i m.) 2a/16

muṭīʿ *Ar.* İtaat eden, boyun eğen.

m. 19a/16

mübārek *Ar.* Uğurlu, kutlu, hayırlı.

m. 1b/10, 2b/15, 3b/15, 4b/17, 7a/14, 16a/08, 18b/07, 21a/03, 21a/10, 24b/05, 25b/03, 31b/06, 31b/12, 32a/17

m.+ ol- 2b/17, 4b/17, 12a/11, 14a/13, 21a/10, 25b/03

m.+dür 2b/16, 7b/03, 7b/07, 10a/10, 12a/10, 14b/02, 14b/11, 14b/17, 19b/14, 19b/16, 19b/17, 22a/13, 25a/10, 27b/01, 27b/16, 29b/12, 30a/17, 30b/02, 31a/06

mübāreklik *Ar.*< *Osm.* Uğurlu, bereketli hayırlı olma durumu.

m. 11a/15

mübārek-sīmā *Ar.+Far.* Mübarek yüzlü, çehreli.

m. 4a/09, 32a/08

mübāşeret *Ar.* Bir işe başlama, yapmaya girişme.

m. 25a/11, 26b/05, 31a/12, 31b/03

m.+i 21a/05

m.+ et- 24b/11, 6a/05, 31b/17

m.+ it- 1b/15, 2a/07

m.+ ol- 2a/10, 31b/03

mübtelā *Ar.* Bir şeye kendini kaptırmış olan, düşkün, müptela.

m. 26a/09

mücerreb *Ar.* Denenmiş, sınanmış.

m.+dür 19b/09

mücerred *Ar.* Tecrit edilmiş, tek, yalnız; soyulmuş, çıplak; soyutlanmış.

m. 13b/13

müdāvemet *Ar.* Devam etme.

m. 12b/08

m.+ eyle- 10b/15

m.+ it- 5a/17, 12a/14, 12a/17

müfācāt *Ar.* Oluverme, ansızın erişme.

m.+ (mevt-i m.) 30a/05

m.+a (mevt-i m.) 5b/02

mühimm *Ar.* Ehemmiyetli, önemli.

m.+dür 1b/17

m.+ ol- 13b/12, 13b/16

mükemmel *Ar.* Kusursuz, eksiksiz.

m. 2a/17

mükerrem *Ar.* Muhterem, aziz, saygıdeğer, hürmete layık.

m. 4a/13

mülāḥaẓa *Ar.* Düşünce; dikkatle bakma.

m. 2b/06

mülk *Ar.* Taşınmaz mal.

m.+i 21b/09

mü'minīn *Ar.* İman etmiş, İslam dinine inanmış olanlar, Müslümanlar.

m. (ʿıydü'l-m.) 9b/07

münācāt *Ar.* Allah'a dua etme, yalvarma, yakarış.

m.+ it- 31b/14

münāfiḳ *Ar.* Hz. Muhammed zamanından beri kafirlikte devam ettiği halde kendisini Müslüman gösteren kimselere verilen ad.

m. 21b/17

münʿim *Ar.* Nimet veren.

m. 2a/02, 31a/11

münḳād *Ar.* Boyun eğen.

m.+ ol- 19a/16

müsteḥaḳ *Ar.* Hak etmiş, hak kazanmış, layık, müstehak.

m.+ ol- 10a/01

müstevlī *Ar.* İstilâ eden, ele geçiren; yayılan; salgın.

m.+ ol- 15a/11

müşāhede *Ar.* Görmek, gözlemek, müşahede.

m.+ eyle- 2b/06

müşkilāt *Ar.* Güçlükler, zorluklar.

m.+(ḥallāl-i m.) 8b/16

müştāḳ *Ar.* İştiyaklı, can atan, özleyen.

m. 8b/16

m.+ ol- 8b/16

müştedd *Ar.* Şiddeti artmış, şiddetlenmiş.

m.+ ol- 19a/14, 21b/14

müşterek *Ar.* Ortak, ortaklaşa; el birliğiyle yapılan.

m. 9a/12

Müşterī *Ar.* Jüpiter gezegeni.

m.+ye 9a/09

müteʿalliḳ *Ar.* Asılı; ilgili, ilişiği olan.

m.+ ol- 2a/15, 13b/11, 13b/16

m.+dür 3a/17, 4b/11, 5b/13, 8a/03, 9a/10, 11a/09, 13a/15

N

nā-bāliġ *Far.+Ar.* Bâliğ olmayan, henüz bülûğ çağına ermemiş.

n. 13a/10

nāfiʿ *Ar.* Menfaatli, faydalı.

n.+dür 6b/13, 28a/08

naḥs *Ar.* Uğursuz, bahtsız.

n. 1b/10, 2a/03, 2a/09, 2a/14, 6a/03, 6b/12, 16b/16, 21b/06, 23b/03

n.+a 2a/05

n.+dur 7a/04, 18a/09, 24a/01, 26b/05, 28b/01

n.+dur (yevm-i naḥs) 11b/15

n.+ı 1b/14, 13b/11, 13b/15

n.+ından 1b/15

n.+-ı ekberdür 29a/04

Naʿīm *Ar.* Cennet isimlerinden biri.

n. 6a/16

namāz *Far.* Müslümanların günde beş kez yapmaları dince buyrulan ve dua okuyarak *kıyam, rükû, sücut, kuut* denilen beden durumlarını, kuralınca tekrarlayarak Allah'a edilen ibadet, salât.

n.+ ḳıl- 21a/07

n.+dan 10a/17

n.+ı 12a/09, 32b/13

n.+ından 10a/04, 10a/12, 10b/01

nā-mübārek *Far.+Ar.* Uğursuz, meymenetsiz.

n.+dür 17a/17

nār *Ar.* Ateş, od.

n.+ı 6b/15

Naṣārā *Ar.* Hristiyanlar.

n. 26b/12

ı.+dur (ʿıyd-ı Naṣārā) 2b/10

nāzil *Ar.* Yukardan aşağı inen, inici; bir yere konan, bir yerde konaklayan.

n.+ ol- 15b/08, 17a/05, 21b/08, 26b/15, 29a/13

ne Ne.

n. 18b/07, 31b/03, 31b/16

n.+dür 6a/14

n.+ye 13b/11, 13b/15

nebātāt *Ar.* Bitkiler.

n.+ı 3b/16

necāt *Ar.* Kurtulma, kurtuluş.

n. 4a/08

neden Neden.

n. 13b/12

nefs *Ar.tas.* Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvani arzuları.

n.+ (iḫtilāc-ı n. et-) 5a/07

nekbet *Ar.* Talihsizlik, bahtsızlık; düşkünlük; felaket, musibet.

n.+ (mūcib-i n.) 10b/05, 11a/02

n.+e 12a/15, 12b/07, 12b/09

Nemrūd Bâbil'in kurucusu hükümdar olup Hz. İbrahim'i ateşe attırmıştır. Bâbil Kulesi'nin onun zamanında yapıldığı söylenir.

n. 7a/01, 7a/10, 29a/05

n.+a 8b/04

nesne Şey, nesne; husus.

n.+ye 6a/05, 19a/09, 20b/03, 25a/10, 26b/05, 27b/16, 29b/12, 30a/17, 31a/06, 31b/13

netīce *Ar.* Sonuç.

n.+si 15a/12, 16a/17, 22a/01, 24b/14,

26a/07, 27a/06, 30b/09

nıṣf *Ar.* Yarım, yarı.

n.+ü'l-leyl 10a/02

nice Çok, pek çok, birçok, nice.

n. 2a/06, 7a/13, 7a/13, 12a/08

n.+si 2a/08

nīk-baḫt *Far.+Far* İyi, güzel talihi olan; kısmetli

b. 4a/09

nikāḥ *Ar.* Nikâh.

n. 8a/03, 9b/09, 15a/02, 15b/10, 17b/05, 19a/10, 19b/17, 23b/04, 25a/12, 26a/01, 27b/03, 29a/14, 30b/02, 32b/04

n.+ ḳıl- 19b/17

n.+ et- 4b/12, 22b/17, 24b/09, 27a/01, 18a/12

n.+a 11b/09, 20b/04, 29b/13

n.+ it- 9b/13

n.+ olın- 29b/13

niḳrīs *Ar.* Nikris, ayak parmaklarında topuklarda ve mafsallarda meydana gelen ağrılı hastalık.

n. 22b/04

niʿmet *Ar.* Lütuf eseri olan iyilik, ihsan, bağış, yiyecek, içecek, nimet.

n. 7b/13, 7b/14, 9a/07

n.+i 4a/15, 32a/02

n.+ler 4b/07, 7b/01

nitekim Gerçekten, olduğu gibi, nitekim.

n. 1b/11, 9b/10

niyāz *Far.* Dua, yalvarma.

n.+ eyle- 32b/13

niẓām *Ar.* Dizi, sıra; düzen, tertip, yol.

n. 2a/02

Nūḥ *krş.* **Nūḥ Peġamber**

n. 12a/01

Nūḥ Peġamber *Kur'ân-ı Kerim*'deki kronolojik sıraya göre üçüncü peygamberdir. Tûfan'dan korunmak üzere yaptığı ve bütün canlılardan birer çift aldığı gemisiyle bilinir.

n. 28a/01, 28b/04

nuḫūset *Ar.* Uğursuzluk.

n. 17a/01

nūr *Ar.* Işık, parlaklık, parlama.

n.+ı 6b/15

O

od Ateş.

o.+a 5a/15, 7a/11, 29a/10

oġlan Oğul, erkek çocuk.

o. 3a/06, 3b/04, 4a/09, 4b/17, 5b/04, 6a/01, 7b/08, 8a/06, 8b/17, 9a/14, 10b/01, 10b/02, 11a/12, 13a/02, 13a/05, 15b/13, 18b/11, 22a/16, 24a/05, 24b/13, 26a/04, 26b/09, 28a/05, 30b/06, 32a/07, 32b/07

o.+ı 23a/07

o.+lardan 29a/06

o.+nuñ 13b/02, 25b/02

o.+uñ 21a/10

oġlancuḳ Çocuk, küçük oğlan.

o.+lar 3a/13, 13a/10

oġul Erkek çocuk, oğul.

o. 5b/08, 7b/17

o.+ı (oġlı) 16a/09, 16b/17, 20b/05, 20b/06, 24b/06, 26b/11

o.+ıdur (oġlıdur) 32b/02

o.+ından (oġlından) 8b/15

ol Kişi zamiri ve işaret zamiri.

o. 3a/08, 6a/13, 10a/13, 10b/10, 10b/15, 10b/16, 12b/13, 13a/07, 13a/09, 13b/16, 14b/10, 17a/14, 17b/13, 19b/05, 19b/15, 20a/10, 20b/15, 22b/07, 23a/14, 23b/12, 24a/09, 24a/15, 30b/10

o.+dur 6b/17

ol- Gerçekleşmek, meydana gelmek, olmak.

o.-a 3a/07, 3a/08, 3a/12, 3a/14, 3a/15, 3a/16, 3b/04, 3b/07, 3b/09, 4a/10, 4a/13, 4a/17, 4b/05, 4b/05, 4b/06, 4b/07, 4b/09, 5a/01, 5a/02, 5b/05, 5b/11, 6a/01, 6b/03, 6b/04, 7b/09, 7b/13, 7b/13, 7b/14, 8a/10, 8b/09, 8b/11, 8b/16, 9a/01, 9a/02, 9a/04, 9a/04, 9a/05, 9a/06, 9a/06, 9a/07, 9a/08, 9a/09, 9a/15, 9a/17, 10a/07, 10a/11, 10a/11, 10a/15, 10a/16, 10b/03, 11a/04, 11a/05, 11a/05, 11a/07, 11a/13, 11a/14, 11a/15, 12a/12, 13a/03, 13a/04, 13a/04, 13a/09, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 13b/03, 13b/04, 13b/05, 14a/11, 14a/13, 15a/07, 15b/13 15b/15, 15b/16, 16a/11, 16a/15, 17a/08, 17a/12, 17b/08, 17b/08, 17b/10, 17b/16, 17b/17, 18b/10, 18b/11, 18b/12, 19b/01, 20a/02, 20b/09, 21b/17, 22b/01, 23a/08, 23b/07, 24a/06, 24b/13, 25b/03, 26a/04, 26b/09, 28a/05, 28b/10, 28b/11, 28b/12, 29b/01, 30b/05, 30b/06, 30b/14, 31a/09, 31a/11, 32a/01, 32a/05, 32a/08, 32b/07, 32b/08

o.-a (ʿārıż ol-) 5a/17, 18b/16, 20a/05

o.-a (ʿayān ol-) 32b/10

o.-a (defʿ ol-) 20a/03, 23b/08, 27b/08, 31a/16, 32b/12

o.-a (emīn ol-) 7b/02, 26b/08, 27b/08, 30b/12

o.-a (fāş ol-) 4b/16, 9a/13

o.-a (fevt ol-) 6a/15, 10b/12, 15a/05, 16b/03, 21b/14, 31a/10

o.-a (ġarḳ ol-) 5a/15, 29a/15, 29b/17

o.-a (ḫalāṣ ol-) 24b/16, 25b/07, 26a/09, 30a/05,

o.-a (ḫaste ol-) 21b/15, 23a/09

o.-a (ḥāṣıl ol-) 5b/08, 5b/15, 15b/17, 16b/06, 19a/13, 20b/12, 22b/04, 31b/17

o.-a (ḫavf ol-) 21a/12

o.-a (ḳuvvetde ol-) 7b/16

o.-a (helāk ol-) 3a/14, 4b/08, 5b/02, 7b/16, 13a/10, 18a/16, 29a/16

o.-a (mensūb ol-) 3b/05

o.-a (meşġūl ol-) 26b/07

o.-a (mübārek ol-) 4b/17, 21a/10, 25b/03

o.-a (münḳād ol-) 19a/16

o.-a (müstevlī ol-) 15a/11

o.-a (müştāḳ ol-) 8b/16

o.-a (müştedd ol-) 19a/14

o.-a (revā ol-) 32b/13

o.-a (tamām ol-) 3a/10, 4b/03, 5b/09, 7b/10, 9a/03, 11a/03, 13a/01

o.-a (şehīd ol-) 5b/01, 10b/01, 13a/06

o.-a (tırāş ol-) 10a/12

o.-a (vāḳiʿ ol-) 17a/11, 29b/14

o.-a (ẓāhir ol-) 22b/07

o.-a (żaʿīf mizāc ol-) 23a/09

o.-a (ziyāde ol-) 4a/15, 13a/08, 16b/05, 24a/11, 27b/06

o.-alar (mūcib-i raḥmet ol-) 2b/08

o.-alar (sebeb-i maġfiret ol-) 2b/08

o.-an 3a/10, 4b/03, 5b/08, 7b/09, 9a/03, 9a/15, 11a/02, 11a/12, 12a/12, 12b/17, 13a/07, 13b/03, 14a/09, 14a/14, 15a/04, 15b/14, 16a/14, 17b/09, 18a/15, 19a/13, 20b/09, 21a/11, 21b/12, 22b/01, 25a/17, 28a/08, 30b/13, 31a/14, 31a/15

o.-an (ḫaste ol-) 3b/05, 5a/01, 6b/03, 8a/09

o.-an (muʿtād ol-) 10a/08

o.-an (müsteḥaḳ ol-) 10a/01

o.-an (müteʿalliḳ ol-) 2a/15

o.-an (pāk ol-) 8b/14

o.-an (ṭaleb ol-) 8a/15

o.-an (tırāş ol-) 3a/02, 4a/14, 5a/16, 7a/17, 8b/10

o.-ana (ḫaste ol-) 3b/08, 5a/02, 8a/10, 11a/16, 13b/06

o.-anlar (ser-keş ol-) 28a/02

o.-anlara(fevt ol-) 6a/15

o.-anuñ 17a/08

o.-anuñ (ḫaste ol-) 26a/05, 32b/08

o.-dı (ġarḳ ol-) 28b/04

o.-dı (helāk ol-) 24a/02

o.-dı (maḳbūl ol-) 26a/03

o.-dı (maʿlūm ol-) 11a/01

o.-dı (maʿrūf ve meşhūr ol-) 17a/02

o.-dı (mekr ve ḥīle ol-) 11b/17

o.-dı (nāzil ol-) 15b/08, 17a/05, 21b/08, 26b/15, 29a/13

o.-dı (revān ol-) 30a/03

o.-dı (şehīd ol-) 5a/13

o.-dı (tebdīl ol-) 26b/14

o.-dı (vāṣıl ol-) 4a/03

o.-dılar (helāk ol-) 7a/02, 28a/03

o.-dı (zāʾil ol-) 21b/09

o.-duġı 1b/14

o.-duġı (cemʿ ol-) 31b/05

o.duġı (ḳādir ol-) 26b/06

o.duġı (mühimm ol-) 13b/12

o.duġı (müteʿallik ol-) 13b/16

o.-duġın (müteʿallik ol-) 13b/11

o.-duġına (mübāşeret ol-) 2a/10

o.-duḳları 2a/03

o.-duḳlarına (muḳārin ol-) 2a/05

o.-dum (tırāş ol-) 12b/09

o.-dum (rāżı ol-) 10b/12

o.-ınan (nikāḥ olın-) 29b/13

o.-ınan (ṭaleb olın-) 14a/08, 15a/03

o.-ındı (beyān ol-) 13b/17

o.-ınmak (beyān ol-) 13b/16

o.-ınmışdur (ẕikr olın-) 32a/11, 32b/16

o.-ınup (beyān ol-) 13b/13

o.-ınur (arż ol-) 4a/04

o.-ınur (ḥikāyet ol-) 6a/01, 10b/06, 12a/16

o.-madı 7a/07, 7a/09,

o.-madı (şehīd ol-) 7a/14

o.-maduġı (fāʾidesiz ol-) 6b/17

o.-maġa (tırāş ol-) 12a/16

o.-maġın (mühimm ol-) 13b/16

o.-maḳ (fevt ol-) 31a/10

o.-mak (meşġūl ol-) 24a/01

o.-maḳ (tırāş ol-) 10a/10, 18a/17, 23a/06, 30b/13

o.-maḳdan (tırāş ol-) 29b/02

o.-maḳdur (helāk ol-) 20a/12

o.-malarına (fevt ol-) 10b/12

o.-masına (helāk ol-) 3a/09

o.-maya 5b/06,

o.-maya (ḫalāṣ ol-) 3a/01, 3a/03, 12a/13, 14a/15, 18a/10, 21a/14, 29b/16

o.-maya (haẓm ol-) 18a/15

o.-maya (saġ ol-) 21b/16

o.-mayup (mübārek ol-) 2b/17, 12a/11

o.-maz 7b/01, 31b/06

o.-mış (tırāş ol-) 12b/01

o.-mışdur (vārid ol-) 14a/12

o.-sa 1b/16, 3a/11, 4b/04, 5b/11, 7b/11, 11a/04, 13a/09

o.-sa (ḫaste ol-) 8b/12, 18b/09, 20a/02, 23a/01, 24a/07, 27a/02, 28a/03, 32a/03

o.-sa (ḫaste ol-) 24b/12, 27b/05, 28b/12, 29a/16, 31a/08

o.-sa (tamām ol-) 12b/02

o.-sa (tırāş ol-) 12b/07

o.-up, 2a/02, 2a/03, 4a/16, 5b/05, 7b/11, 8b/11, 9a/16, 13a/03, 15a/14, 16b/07, 18b/14, 18b/15, 18b/17, 20a/06, 20b/12, 22a/04, 25a/01, 26a/10, 27a/09, 28b/13

o.-up (ʿāsī ol-) 6a/07, 28a/02

o.-up (ḳuvvetde ol-) 9a/08, 13a/14

o.-up (maʿlūm ol-) 1b/14

o.-up (maḥzūn ol-) 6a/06

o.-up (mecd-i sāʿī ol-) 22a/17

o.-up (mecrūḥ ol-) 12b/16

o.-up (muḳayyed ol-) 6a/04

o.-up (mübārek ol-) 14a/13

o.-up (müştedd ol-) 21b/14

o.-up (rāżı ol-) 6b/01

o.-up (ṭaleb ol-) 22a/17

o.-up (telef ol-) 3a/04

o.-up (tırāş ol-) 12b/03

o.-up (ziyāde ol-) 7b/01

o.-ur 10a/09, 14b/05, 14b/05, 14b/10, 15a/14, 15a/16, 16a/01, 16a/02, 16b/07, 16b/08, 17a/13, 17a/14, 18b/01, 18b/02, 18b/17, 20b/15, 21a/15, 21a/16, 22a/05, 22a/06, 22b/09, 22b/10, 23a/13, 23b/09, 23b/11, 24a/13, 24a/14, 24a/15, 25b/08, 25b/08, 27a/11, 27b/09, 27b/10, 28a/10, 28a/10, 29b/03, 29b/05, 30a/08, 30a/09, 30b/15, 30b/15, 31b/02, 32a/09, 32a/10, 32b/15, 32b/16

o.-ur (maġlūb ol-) 14b/08

o.-ur (maḳbūl ol-) 8a/15

o.-ur (telef ol-) 14b/09

o.-urlar 18a/01, 18a/03, 19b/03, 19b/05, 20a/07, 20a/08, 20a/10, 20b/14, 22b/08, 23a/13, 23b/10, 23b/12, 24b/17, 25a/02, 26a/11, 26a/12, 27a/10, 27b/11, 28b/14, 29b/04, 30a/07, 31b/02

o.-ursa (mübāşeret ol-) 31b/03

on Dokuzdan sonra gelen sayının adı, on.

o. 5a/01, 8a/09, 26a/07, 28a/06, 30a/02

o.+ıncı 19b/14

o.+ında 20a/09

on altı On beşten sonra gelen sayının adı, on altı.

o.+ncı 23b/03

on bir Ondan sonra gelen sayının adı, on bir.

o.+inci 20b/02

on biş On dörtten sonra gelen sayının adı, on beş.

o.+inci 22b/15

on dört On üçten sonra gelen sayının adı, on dört.

o.+inci (dördinci)22a/12

on iki On birden sonra gelen sayının adı, on iki.

o. 17b/10

on sekiz On yediden sonra gelen sayının adı, on sekiz.

o.+inci 24b/05

on ṭoḳuz On sekizden sonra gelen sayının adı, on dokuz.

o.+ıncı 25a/10

on yidi On altıdan sonra gelen sayının adı, on yedi.

o.+nci 23b/17

orta Bir yerin içi, merkezi, orta.

o. 7b/11

o.+sında 20a/08

Oruc Bayrāmı İslamiyet'te oruç tutma ayı olan Ramazan ayının bitiminde üç gün kutlanan dinî bayram, Ramazan Bayramı.

o. 20a/13

ot Bir iki mevsim veya bir yıl, yumuşak kalan küçük bitkilerin ortak adı, ot.

o. 6b/13, 24b/10, 25a/13, 26a/02, 30b/08, 32b/06

otluḳ Ot konulan, otu bol olan yer.

o.+a (otluġa) 4b/05

otur- Oturmak; bulunmak.

o.-duḳda 10a/04

o.-maḳ 26a/13

o.-up 5a/07

otuz Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı, otuz.

o. 7b/10, 9a/03, 11a/03, 13a/01

o.+ıncı 32a/16

o.+ında 20a/09

otuz ṭoḳuz Otuz sekizden sonra gelen sayının adı, otuz dokuz.

o.+ıncı 12a/17

Ö

öksürük Ciğerlerdeki havanın, solunum organlarının kasılması ve zorlanmasıyla ağız- dan gürültü ile çıkması.

ö. 16b/05

öl- Ölmek.

ö.-mek 16b/04, 21a/12

ö.-mezse 16b/04

öldür- Öldürmek.

ö.-di 5a/11

ölüm Bir canlıda hayati fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, ölüm.

ö.+inden 30a/05

ʿömr *Ar.* Ömür.

ö.+i 10a/09, 10a/11, 13b/02, 14a/13, 15a/06, 16a/11, 17a/07, 20a/01, 23a/08, 29b/15, 32b/08

ö.+inde 18a/10

öt- Yankılanmak, çınlamak, ötmek.

ö.-se 3a/08, 4b/02, 5b/07, 7b/17, 9a/02, 11a/14, 13a/07

öyle I O şekilde, öyle.

ö. 12a/09

öyle II Öğle vakti.

ö. 12a/09

ö.+den 14b/02, 16a/15, 17b/12, 19a/08, 22a/15, 23a/02, 32b/01

ö.+ye 14b/01, 17b/11, 19a/07, 22a/15, 23a/02, 32a/17

P

pādişāh *Far.* Hükümdar, sultan, padişah.

p. 7b/15

p.+lar 3b/02, 18a/03, 19a/01

pāk *Far.* Temiz, arı, pak; saf, halis.

p. 8b/14

Pārs Eserde geçen bir vilayet adı.

p. 4b/09

peġamber *Far.* Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini insanlara haber veren, peygamber.

p. 26b/09

p.+lerin 21b/10

p.+ümüz 12b/12

p.+üñüz 12b/05

penç-şenbe *Far.* Beşinci gün, perşembe.

p. 3a/17, 3b/03, 8a/13

perhiz-kār *Far.* Mahrem olan şeylerden kaçınan, sofu.

p. 10b/01, 13a/04

perī *Far.* Cin taifesinin çok güzel ve alımlı olarak farz edilen dişilerine verilen ad.

p.+ler 8b/15

pes *Far.* Öyle ise, sonuç olarak.

p. 1b/13, 2a/01, 2a/10

piç- Belli bir biçim vererek kesmek.

p.-mek 8a/04, 15a/09, 19a/12

pirinç *Far.* Buğdaygillerden, sıcak bölgelerde kökleri bol su içinde kalarak yetişen bir yıllık

bitki, pirinç.

p. 7b/12

R

rabbānī *Ar.* Kendini olanca gücüyle Allah'a veren.

r.+ (ʿālim-i r.) 22a/17

raġbet *Ar.* İtibar ve âlâka gösterme.

r. 6a/11

rāḥim *Ar.* Merhametli, acıyan, acıyıp esirgeyen.

r. 5b/05, 20b/08

raḥim *Ar.* Dölyatağı, rahim.

r.+ına 2a/04, 3a/06, 4a/08, 5b/04, 7b/08, 8b/17, 10a/17, 10b/01, 10b/02, 13a/02, 13a/05

raḥmet *Ar.* Acıma, esirgeme.

r.+ (mūcib-i r.) 2b/07

raḥmetullāh *Ar.* Allah'ın rahmeti, esirgemesi, koruması.

r.+i'l-ġaniyy 2a/11

raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten vāsiʿaten *Ar.* ''Allah ona bol rahmet etsin'' manasına gelen bir söz.

r. 2a/13

rāżī *Ar.* Rıza gösteren, kabul eden, razı.

r.+ ol- 6b/01, 10b/12

rażıyallāhu ʿanhümā *Ar.* "Allah o ikisinden razı olsun'' anlamına gelen söz.

r.+yı 9b/12

refāhiyyet *Ar.* Bolluk, rahatlık.

r. 16a/12

rekʿat *Ar.* Namazda bir kıyam (ayakta durma), bir rükû (ayakta iken eğilme) ve iki sücûddan (yere kapanma) ibaret yapılan hareket.

r. 21a/07

Resūlullāh *Ar.* Hz. Muhammed.

r. 10b/11, 10b/13

revā *Far.* Yakışır, uygun, yerinde, lâyık.

r.+ ol- 32b/13

revān *Far.* Yürüyen, akan, giden.

r.+ ol- 30a/03

rıḥlet *Ar.* Göç, göçme; ölme.

r.+ eyle- 4a/03

rızḳ *Ar.* Allah'ın herkese bahşettiği nimet, rızık.

r.+ı 7a/16, 7a/17, 8b/11, 13a/04

riʿāyet *Ar*. Uymak, itaat etmek.

r.+ it- 6a/17

ricāl *Ar.* Belli mevki sahibi olan kimseler.

r. 31b/04

ricālü'l-ġayb *Ar*. Tasavvuf inancına göre Cenab-ı Hakk'ın alemi idareye memur ettiği, kendilerine olaylara hükmetme izni verdiği ve insanlardan kim olduklarını gizlediği sevgili kulları, gayp erenleri.

r. 14b/03, 15a/13, 15b/17, 16b/06, 17a/12, 17b/17, 18b/01, 18b/16, 19b/02, 20a/05, 20b/14, 21a/14, 22a/04, 22b/08, 23a/12, 23b/09, 24a/12, 24b/17, 25b/07, 26a/10, 27a/09, 27b/09, 28a/09, 28b/12, 29b/03, 30a/07, 30b/14, 31b/01, 32a/09, 32b/15

risāle *Ar*. Genellikle belli bir konuda yazılmış küçük kitap.

r. 2b/01, 2b/05

S

sāʿat *Ar*. Altmış dakikalık zaman birimi, saat.

s. 2b/15

ṣaç Saç.

ṣ. 10a/13

ṣ.+ın 5b/03, 12b/15

saʿd *Ar*. Uğur, uğurlu, kutlu.

s. 1b/10, 2a/09, 2a/14, 12a/10, 13b/03, 13b/15

s.+a 2a/05

s.+dur 4a/11, 5a/14, 7a/15, 8b/07, 10a/06

s.+dur (yevm-i saʿd) 9b/08

s.+ı 1b/13, 13b/11

s.+ında 1b/15

ṣadaḳa *Ar*. Yoksullara yardım olarak karşılıksız verilen şey.

ṣ. 21b/06, 26b/08

ṣadaḳa Resūlullāh *Ar.* ''Resûlullah doğru söyledi.'' anlamına gelen bir söz.

ṣ. 12b/14

ṣādıḳ *Ar*. Doğru, gerçek; sadakati, içten bağlılığı olan.

ṣ. 5b/05

Ṣafurā Hz. Musa'nın eşi ve Şuayb Peygamber'in kızıdır.

ṣ.+yı 9b/11

ṣaġ Yaşamakta olan, sağ.

ṣ. + ol- 21b/16

saġır İşitme duyusundan yoksun, sağır.

s. 26a/04

saḫī *Ar*. Cömert, eli açık.

s. 5b/04

ṣāḥib *Ar.* Sahip, malik.

ṣ.+i 3a/01, 4a/12, 9a/02, 10a/07, 12a/11

ṣ.+inden 10a/14

ṣ.+ine 4b/02, 5b/07, 8b/08, 11a/15

ṣ.+inüñ 7a/16

ṣ.+-i devlet 4a/10

saʿīd *Ar.* Mutlu, uğurlu; mübarek; ahiretini hazırlamış (kimse).

s. 10b/01

sā'ir *Ar.* Başka, öteki, öbür.

s. 2b/04, 6a/04

sāyir *Ar.* Başka, öteki, öbür.

s.17a/02

ṣaḳal Yetişkin erkeklerde yanak ve çenede çıkan kılların tümü.

ṣ.+ın 5b/03, 12b/15

ṣaḳın- Korunmak, sakınmak, çekinmek.

ṣ.-maḳ 14b/10, 27a/01

ṣ.-malıdur 29a/05

ṣ.-up 26b/06

saḳla- Gizlemek, saklamak.

s.-maḳ 25b/10

ṣalāteyn *Ar.* İki namaz.

ṣ.+ (beyne'ṣ-ṣ.) 4a/11

ṣ.+de(beyne'ṣ-ṣ.) 21a/07

ṣalavātullāhi ʿaleyhim ecmaʿīn *Ar.* Allah'ın selamı ve rahmeti onların hepsinin üzerine olsun. manasına gelen söz.

ṣ. 12a/03

ṣāliḥ *Ar.* Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan kişi.

ṣ. 2a/01, 17b/08, 20b/08

Ṣāliḥ *krş.* **Ṣāliḥ Peġamber**

ṣ. 7a/01

ṣāliḥa *Ar. krş.* **ṣāliḥ**.

ṣ.+dan 22b/01

Ṣāliḥ Peġamber *Kur'ân-ı Kerim*'de Semûd kavmine gönderildiği bildirilen peygamber.

ṣ. 12a/01, 29a/11, 29a/12

ṣallallāhu ʿaleyhi ve sellem *Ar.* "Allah ona salat ve selam etsin" manasına gelen Hz. Muhammed'e yapılan salavat çeşitlerinden biri.

ṣ. 3b/17, 7a/12, 8a/16, 10b/07, 12a/03

Sām Hz. Nuh'un oğullarınan biri olup semitik kavimlerin bu oğuldan geldiği söylenir.

s. 20b/06

saña Sana (sen zamirinin yönelme hali).

s. 6a/07, 6a/11, 6a/17

ṣarʿa *Ar.* Tutarak, bayıltıcı, ağız köpürtücü ve çırpındırıcı bir sinir hastalığı.

ṣ. 5a/16, 26a/09

ṣaru Sarı renkte olan, sarı.

ṣ. 17a/12

ṣatu bāzār Alışveriş.

ṣ. 4b/01, 15b/10, 17b/07, 18b/08, 23b/05, 28b/14, 29a/13, 31a/11, 32b/04

ṣ.+a 22b/16

ṣ.+ et- 8a/04, 15a/07, 19a/11, 22a/13, 24b/08, 25a/12, 25b/17, 27b/02, 30a/09, 30b/03

ṣ.+ eyle- 22b/10

ṣ.+ it- 3b/01

ṣayd *Ar.* Av.

ṣ.+a 11b/13

ṣayrulıḳ Hastalık.

ṣ.+ı (ṣayrulığı) 15a/10

sebeb *Ar.* Bir şeyin olmasına yol açan şey, neden, sebep.

s.+-i maġfiret 2b/07

sebt *Ar.* Cumartesi günü.

s. 12a/17, 12b/01, 12b/06, 12b/08

secde *Ar.* Secde.

s.+ye 21a/08

sefer *Ar.* Yolculuk, sefer.

s. 3a/05, 4a/17, 4b/11, 5b/10, 8a/01, 8b/14, 10b/04, 13a/02, 15b/10, 16a/02, 16a/12, 16b/09, 17a/15, 23a/14, 23b/13, 24a/15, 26b/17, 27a/11, 29a/13, 29b/05, 29b/12, 32b/04

s.+e 8a/03, 14b/06, 14b/08, 15a/07, 18a/13, 24a/04, 24b/07, 25b/17

s.+i 28a/11, 30b/16, 30b/16

s.+ et- 3b/14, 7b/07, 17b/07, 21a/16, 22b/16, 25b/11, 30b/02, 23b/05, 19b/17

s.+ eyle- 20b/15, 29a/15, 31a/07, 19a/09

s.+ ḳıl- 9a/10, 25a/12

segirt- Koşmak.

s.-mek 26a/14

sekiz Yediden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam, sekiz.

s. 6b/04

sekizinci Sekiz sayısının sıra sıfatı, sekizinci.

s. 18b/06

selām *Ar.* Selam.

s.+dan 21a/08

semā *Ar.* Gökyüzü.

s.+da (fevḳa’s-s.) 20a/07, 26a/12, 32b/15

s.+yı 2b/13

sen Sen (İkinci tekil şahıs zamiri).

s.+de 6a/14

s.+üñ 6a/14

ṣerā *Ar.* Toprak.

s.+da (taḫte'ṣ-ṣ.) 19b/04, 25b/08, 32a/10

ser-efrāz *Far.* Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.

s. 13a/05

sereṭān *Ar.* Güneş'in 22 Haziran'da girdiği burç, cevzâ ile esed burçlarının arasında kalır. Yengeç burcu.

s.+da 11b/10

ser-keş *Far.* Dikbaşlı, başkaldıran, inatçı

s.+ ol- 28a/02

se-şenbe *Far.* Üçüncü gün, salı.

s. 5a/07, 11a/08

ṣevāb *Ar.* Allah tarafından mükafatlandırılan

hareket; hayırlı hareket, hayır işleme.

s.+ından 10a/13

sevr *Ar.* Semanın kuzey yarımküresinde bulunan bir burç, boğa burcu.

s.+de 11b/10

ṣıḥḥat *Ar.* Sağlamlık, sağlık; sahihlik.

ṣ. 14a/11, 19a/15, 24b/12, 27b/06

ṣıra Düzen, sıra.

ṣ. 12a/14

siz Siz. (İkinci çoğul şahıs zamiri).

s.+üñ 12b/05

ṣol Sağın karşıtı, sol.

ṣ. 15a/02

ṣoñra Sonra, sonunda, daha ileri bir zaman.

ṣ. 2a/06, 3b/09, 6b/04, 8a/09, 8b/13, 9b/15, 10a/03, 10a/04, 10a/05, 10a/12, 10b/01, 14a/11, 14b/02, 15b/15, 16a/16, 17b/10, 17b/12, 18b/10, 19a/08, 20a/03, 21a/08, 22a/15, 23a/02, 27b/06, 32b/01

söyle- Demek, söylemek.

s.-meye 23a/12

söz Kelam, söz, konuşma.

s. 12b/12

sözlü Sözle, konuşma biçiminde yapılan, yazı lı , şifahî karşıtı.

s. 11a/13, 30b/04

ṣu Su.

ṣ. 5b/16

ṣ.+lar 11a/05

ṣ.+ya 28a/12

ṣ.+yın 5a/03, 6b/05, 9b/01, 11a/16

ṣudāʿ *Ar.* Baş ağrısı.

ṣ. 5a/16

ṣulṭān *Ar.* Hükümdar, padişah, sultan.

ṣ. 3b/04

ṣ.+ (devlet-i s.) 13a/14

ṣ.+a 24a/04

ṣ.+-ı İslām 7b/16, 3a/16, 9a/08

ṣūret *Ar.* Dış görünüş, suret.

ṣ.+i 26b/13

ṣ.+ine 12a/07, 26b/13

ṣ.+leri 12a/07

sübḥāne *Ar.* "Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim'' manasına gelen bir söz.

s. 2b/12, 3b/15, 5a/09, 6a/08, 6b/15, 8b/05, 9b/13, 15a/01, 15b/05, 28b/05

südde *Ar.* Vücudun bir yerinde görülen tutukluk.

s.+yi 27a/05

Süleymān Kral Davut'un oğlu ve İsrail Krallığı'nın üçüncü kralı. Kudüs kentindeki büyük tapınağı inşa ettirmiştir. *Kur'ân-ı Kerim*'de peygamber olarak zikredilir.

s.+a 9b/10

süpür- Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak gibi şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek.

s.-meyeler 10b/04

süst *Far.* Gevşek, sölpük, tembel.

s. 17b/16

Ş

şāfī *Ar.* Şifâ veren, şifâ verici.

ş. 11b/08, 13b/07

şarḳ *Ar.* Doğu.

ş. 4b/01, 13a/01, 30b/16

ş.+da 32a/09

ş.+ıla 18a/01

şedāīd *Ar.* Zahmetli, meşakkatli, eziyetli haller, sıkıntılar.

ş.+ü'l-āmda 2a/03

Şeddād Aden çöllerinde *Cennet-i İrem* ve *Bâğ-ı İrem* adıyla da bilinen Cennet'in vasıflarına uygun bir şehir kurdurmuş, sonrasından çıkan bir kasırgayla maiyyeti ile birlikte yok olmuş Âd kavminin hükümdarı. ş. 7a/01

şefaḳat *Ar.* Şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevme.

ş. 14a/06

şehīd *Ar.* Din veya yüksek bir ülkü uğrunda savaşarak ölen, şehit.

ş.+ it- 26b/12

ş.+ ol- 5a/13, 5b/01, 7a/14, 10b/01,

13a/06

şehr *Far.* Şehir, büyük belde, büyük kent, il.

ş.+leri 24a/03

Şems *Ar.* Güneş.

ş.+e 3a/17

şenbe *Far.* Cumartesi günü.

ş. 5b/13, 11b/12

şerbet *Ar.* Şerbet, içilecek tatlı şey.

ş. 6b/13, 6b/14

şeref *Ar.* Büyüklük, ululuk.

ş.+ine 10a/01

şerīf *Ar.* Soylu, şerefli.

ş. 2b/15, 2b/16, 4a/13

ş.+dür 10a/06

ş.+(ḥadīṯ-i ş.) 14a/12, 27a/04

ş.+ (ʿilm-i ş.) 8b/09

ş.+i (Kāʿbe-i şerīf) 4a/06, 8a/17

şer *Ar.* Kötülük, fenalık.

ş.+inden (şerrinden) 27b/08

şeyṭān *Ar.* Şeytan.

ş. 21b/11

şifā *Ar.* Derman, ilaç, şifa.

ş. 3b/09, 5a/03, 6b/05, 8b/12, 9b/01, 11a/17

şikār *Far.* Av, avlanma.

ş. 31b/07

ş.+a 11b/13

ş.+ et- 16a/10

şikāyet *Ar.* Yakınma, şikayet.

ş.+den 6b/02

ş.+ eyle- 10b/10

ş.+ it- 10a/14, 6a/02

şimāl *Ar.* Kuzey.

ş. 5b/09, 8a/01, 16a/02, 17a/13, 18a/01, 18a/02, 18b/17, 22a/05, 23b/11, 25a/01, 26a/11, 27a/10, 30a/08, 31b/02

ş.+de 16a/01, 18b/02, 23a/13, 24a/14, 28a/10, 30b/15, 32b/15

şimden girü Bundan sonra, bundan böyle, artık.

ş. 10b/13

Şimʿūn bin Yaʿḳūb Yakup Peygamberin on iki oğlundan biridir. Aynı zamanda Yusuf Peygamber'in üvey kardeşi olduğu bilinir.

ş. 32b/03

şirā *Ar.* Satın alma.

ş.+ (beyʿ ü ş.) 14a/07, 17a/02, 31b/13

ş.+ya (beyʿ ü ş.) 20b/03

şirīn *Far.* Tatlı, şirin.

ş. 32b/07

şirret *Ar.* Kötülük.

ş.+le 17a/01

şiş Şişkin, şiş.

ş.+i 28a/09

Şīt Peġamber Dünyaya Âdem'den sonra gelen ikinci peygamber olduğu rivayet edilir. Allah tarafından kendisine 50 suhuf (küçük kitap) verilmiştir.

ş. 20b/05

şübhe *Ar.* Tereddüt, kuşku, şüphe.

ş. 2a/10

Şükür Yılduzı Geleneksel Türk inancında insanların günlük yaşamlarına kadar her şeyi etkilediğine inanılan önemli, kutsal bir yıldız. Orta Asya Türkleri arasında bu inanç ortaya çıkmış ve diğer medeniyetlere de sirayet etmiştir.

ş. 14b/05, 15a/15, 16a/01, 16b/07, 17a/14, 18a/02, 18b/01, 18b/17, 19b/03, 20a/07, 20b/14, 21a/15, 22a/05, 22b/09, 23a/13, 23b/11, 24a/14, 25a/01, 25b/08,

26a/12, 27a/11, 27b/09, 28a/10, 29b/04, 30a/07, 30b/15, 31b/01, 31b/04, 32a/09, 32b/15

şürūʿ *Ar.* Başlama.

ş.+ it- 4b/14

T

ṭāʿat *Ar.* Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

ṭ.+e 24a/01, 26b/07

taḥassür *Ar.* Hasret çekme; çok istenilen ve ele geçirilemeyen şeye üzülme.

t.+ it- 6a/08

taḫfīfen *Ar.* Hafifletilmiş olarak.

t. 12b/04

taḫfīf *Ar.* Hafifletilme; yükünü azaltma; kolaylaştırma.

t.+ it- 6a/06

taḥṣīl *Ar.* Öğrenim.

t.+ine 31a/12

taḫt *Far.* Hükümdarlık makamı.

t.+ına 8b/01

t.+e'ṣ-ṣerāda 19b/04, 25b/08, 32a/10

ṭā'ife *Ar.* Bölük, takım, güruh, fırka; kavim, kabile.

ṭ.+si 21b/10

taḳayyüd *Ar.* Bağlanma, bağlı olma; çalışma, çabalama, uğraşma, üstüne düşme.

t. 1b/16

taḳdir *Ar.* 1. Beğenme, değer biçme, değer verme; verilme. 2. Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler.

t.+ce 7b/06

taḳdīr *krş.* taḳdir

t.+ce 1b/13

ṭaleb *Ar.* İsteme, istenme, dileme; istek.

ṭ. 8a/14

ṭ.+ et- 9a/12, 11a/11, 15b/11, 17b/06, 22a/14, 23a/04, 25a/11, 25b/16, 27b/02, 27b/11, 30b/01, 18a/13

ṭ.+ eyle- 20b/04

ṭ.+-i ʿilm ve kitābet it- 7b/02

ṭ.+ ol- 22a/17

ṭ.+ olın- 14a/08, 15a/03

ṭāliʿ *Ar.* Talih, kısmet, baht, kader.

ṭ.+i 9a/08, 13b/02

tamām *Ar.* Tamam, eksiksiz, bütün.

t. 11a/03

t.+ it- 4a/06

t.+ ol- 3a/10, 4b/03, 5b/09, 7b/10, 9a/03, 13a/01, 12b/02

ṭamu *Soğd.* Cehennem.

ṭ.+ya 9b/17

tañrılıḳ Tanrı'ya özgü olan varlık, nitelik, ulûhiyet.

t. 28b/03

ṭara- Tarak ile ayıklamak, taramak.

ṭ.-sa 5b/03, 12b/15

ṭaraf *Ar.* Yön, taraf.

ṭ.+a 20b/15

ṭ.+ında 4b/09, 16a/01, 18b/16, 20b/14

ṭ.+ındadur 14b/04

ṭarīḳ *Ar.* Yol.

ṭ.+ (ḳuṭṭāʿi'ṭ-ṭ.) 3a/07, 7b/08

ṭaş Taş.

ṭ. 2b/14, 7b/05

ṭ.+a 30a/02

ṭaşra Dışarı, taşra.

ṭ. 9b/16

ṭażarruʿ *Ar.* Yalvarma, yakarma.

ṭ. 6a/12

teʿālā *Ar.* ''Yüksek olsun!'' manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. 2b/13, 3b/15, 5a/09, 5b/15, 6a/08, 6b/15, 8b/05, 8b/08, 9b/13, 9b/16, 11a/17, 11b/14, 14a/06, 15a/01, 15b/05, 28b/05

t.+nuñ 1b/09, 1b/11

t.+ya 6a/02

tebdīl *Ar.* Değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirme.

t.+ eyle- 12a/07

t.+ ol- 26b/14

tecāvüz *Ar.* Ötesine geçme, sınırı aşma, atlama.

t.+ it- 31a/09

tefāsīr *Ar.* *Kur'ân-ı Kerim*'i îzâh eden kitaplar.

t. 2a/16

tefrīḳ *Ar.* Ayırma, seçme, ayırt etme.

t. 29b/14

telef *Ar.* Yok etme, öldürme.

t.+ ol 3a/04, 14b/09

temel Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban bölümlerinin tümü.

t. 25b/09

ten İnsan vücudunun dış yüzü, ten.

t.+ine 31a/16

tereke Mahsul, ürün.

t. 9a/06, 11a/05, 13a/12

teşvīş *Ar.* Karıştırma, karmakarışık etme.

t.+den 30b/12

tezvīc *Ar.* Evlendirme, nikahlanma.

t.+ ḳıl- 3a/17

tırāş *Far.* Saç veya sakalı kesme işi, yülüme.

t.12a/12, 12a/16, 12b/03, 12b/03, 14a/14, 18a/17, 31a/14

t.+ et- 25b/05, 27a/07

t.+ ol- 3a/02, 4a/14, 5a/16, 7a/17, 8b/10, 10a/10, 10a/12, 12a/16, 12b/01, 12b/07, 12b/09, 18a/17, 23a/06, 29b/02, 30b/13

ṭırnaḳ Parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka, tırnak.

ṭ. 3a/04, 5b/01, 30a/06

ṭ.+ı (ṭırnaġı) 10a/15, 12b/16

ṭ.+ın (ṭırnaġın) 4a/15, 7b/01, 8b/11, 10a/14, 10a/16, 12b/16

ticāret *Ar.* Ticaret, alım satım.

t. 8a/03

t.+ et- 9a/11

tīz *Far.* Çabuk, seri, tez.

t. 4b/16, 5b/03, 9a/13, 12b/15, 14a/09, 17a/09, 17b/09, 18a/16, 18b/10, 19a/13, 20b/10, 21b/13, 22b/02, 22b/06, 24b/12, 25b/02, 26a/06, 28a/04, 28a/04, 28b/12, 29b/01, 30a/04, 30b/11, 30b/14, 31a/13, 32b/09, 32b/09, 32b/10

ṭoġ- Anne karnından dışarıya çıkmak, dünyaya gelmek, doğmak.

ṭ.-an 3b/04, 4b/16, 5b/17, 9a/14, 13b/02, 28a/05, 29a/06, 29a/08

ṭ.-duġı 7a/06

ṭ.-madı 7a/05, 7a/08

toḫum *Far.* Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane.

t. 4b/12

ṭoḳuz Sekizden sonra gelen sayının adı, dokuz.

ṭ. 3b/06, 3b/09, 5a/01

ṭ.+ıncı 19a/07

ṭ.+ında 19b/04

ṭūfān *Ar.* Şiddetli yağmur, sel.

ṭ. 28b/05

Ṭūr *Ar. Tûr-ı Sinâ* adıyla da bilinen Hz. Musa'nın Allah'ın tecellisini gördüğü ve Allah'la konuştuğu kutsal dağ.

ṭ.+a 4a/07, 31b/14

ṭut- Alıkoymak, tutmak.

ṭ.-a 8a/01

ṭ.-maḳ 23a/06

ṭutıl- 1. Tutmak işi yapılmak veya tutmak işine konu olmak. 2. Tutuk duruma gelmek.

ṭ.-a 22b/06, 30a/04, 30b/11, 31a/13, 32b/09

U

Üc bin ʿUnuḳ Üc, 3300 veya 23.333 arşın boyunda olduğu ve 3000 yıl yaşadığı nakldedilen İsraîliyat kaynaklı efsanevî bir devdir. Âd kavminden gelip Sâm'ın oğlu olduğu diğer bir rivayettir.

u. 6b/17

ucuzlıḳ Ucuz olma durumu.

u. 4b/05

uġrı Hırsız.

u. 15b/13

uġurlan- Uğurlamak işi yapılmak; gidenin sevgi dilekleri ve esenlikle geçirilmesi.

u.-a 5a/14

uġurlı Uğuru olan, iyilik getirdiğine inanılan, kutlu, tekin, kademli, meymenetli, mübarek.

u. 25b/03

uġra- Karşılaşmak, maruz kalmak.

u.-yup 5b/02

uḫrevī *Ar.* Ahirete ait, ahiretle ilgili.

u. 31b/16

ulu Ulu, yüksek, yüce; büyük.

u.+lar 9a/11, 13a/17

umur *Ar.* İşler, hususlar, maddeler.

u.+-ı dünyevī 17a/03

ʿuryān *Ar.* Çıplak.

u. 15b/09

Uṭārid *Ar.* Arzıtilek (Merkür) adıyla bilinen bu gezegen, pazar gecesi ve çarşamba günü müteessirdir. Bu günlerde doğanlar kavrayışlı, anlayışlı, zeki ve kurnaz olur.

u.+e 8a/02 is

uyuḳu Organizmanın vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu, uyku.

u.+sı 22b/05

uyuz Uyuz böceğinin, üst derinin altına girerek yaptığı kaşındırıcı, bulaşıcı bir deri hastalığı.

u.+ı 23b/08

uza- Uzamak.

u.-ya 15a/05, 19a/14, 23a/01, 25a/17, 28a/04

u.-yup 27b/05

uzun Uzun, uzunluk.

u. 10a/09, 10a/11, 10a/15, 13b/02, 14a/13, 15a/06, 16a/11, 20a/01, 23a/08

Ü

üç İkiden sonra gelen sayının adı, üç.

ü. 15a/12, 20a/02, 27a/06, 31a/08

ümīẕ *Far.* Umut, ümit.

ü.+dür 7b/05

üst Bir şeyin yukarıya bakan yüzü, üst.

ü.+inde 20a/09

üstād *Far.* Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sahibi olan, üstün bir yeri olan, üstat.

ü. 12b/05, 12b/10

üşte Gösterilirken veya birşeye işaret edilirken söylenen ifade, işte.

ü. 12b/04, 12b/08

üzere Üzere.

ü. 12b/09, 13b/17

üzeri Bir şeyin dış yüzü, yüzey.

ü.+ne 32b/17

V

vāḥidü *Ar.* Allah'ın doksan dokuz isminden biri olup "bir, tek'' manasındadır.

v. 11b/09

vaḥy *Ar.* Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi.

v. 7a/10

v.+i 4a/02

vaḳār *Ar.* Ağırbaşlılık, temkinlilik.

v.+ı 4a/17

vāḳı'a *Ar.* Olmuş olan şey, olgu.

v. 22a/01, 29a/06

vāḳi' *Ar.* Olan, gerçekleşen.

v.+ ol- 17a/11, 29b/14

vaḳt *Ar.* Zaman, vakit.

v. 5a/13

v.+i 12a/10

vālideyn *Ar.* Anne ile baba.

v.+ine 19a/16

var Bulunan, mevcut olan şey, var.

v. 10b/13, 10b/14

v.+dur 2b/16, 16b/04, 21a/12, 24a/08, 27a/04, 31a/10

var- Erişmek, ulaşmak, gitmek, varmak.

v.-an 16b/01

v.-imiş 10b/08

v.-maḳ 3b/03, 8a/06, 9a/12, 15a/09, 18a/17, 19a/12, 19a/17, 20a/03, 22b/03, 23a/04, 23a/06, 24b/09, 27a/08, 27b/02, 30b/06, 32b/17

v.-maḳdan 13a/17, 24a/04

v.-up 6a/02, 10b/15, 12b/02, 26b/17, 27b/11

vārid *Ar.* Gelen, vasıl olan, erişen.

v.+ ol- 14a/12

vāṣıl *Ar.* Ulaşan, varan.

v.+ ol- 4a/03

ve *Ar.* Ve (Bağlama edatı).

v. 1b/11, 1b/12, 1b/14, 1b/15, 1b/16, 2a/01, 2a/01, 2a/02, 2a/02, 2a/02, 2a/03, 2a/04, 2a/05, 2a/06, 2a/08, 2a/08, 2a/09, 2a/09, 2a/10, 2a/14, 2a/15, 2a/16, 2a/16, 2a/16, 2a/17, 2a/17, 2a/17, 2b/02, 2b/02, 2b/04, 2b/04, 2b/04, 2b/04, 2b/05, 2b/06, 2b/06, 2b/07, 2b/12, 2b/13, 2b/13, 2b/13, 2b/14, 2b/14, 2b/16, 3a/01, 3a/01, 3a/03, 3a/03, 3a/05, 3a/06, 3a/07, 3a/10, 3a/11, 3a/12, 3a/12, 3a/13, 3a/13, 3a/14, 3a/14, 3a/15, 3a/16, 3a/16, 3a/17, 3b/01, 3b/01, 3b/01, 3b/02, 3b/02, 3b/02, 3b/03, 3b/04, 3b/04, 3b/05, 3b/07, 3b/15, 3b/15, 3b/16, 3b/16, 4a/01, 4a/02, 4a/04, 4a/05, 4a/06, 4a/08, 4a/08, 4a/09, 4a/10, 4a/10, 4a/10, 4a/11, 4a/11, 4a/13, 4a/13, 4a/13, 4a/14, 4a/15, 4a/15, 4a/17, 4b/01, 4b/03, 4b/04, 4b/05, 4b/06, 4b/07, 4b/08, 4b/09, 4b/09, 4b/10, 4b/10, 4b/11, 4b/11, 4b/12, 4b/12, 4b/12, 4b/12, 4b/13, 4b/13, 4b/13, 4b/14, 4b/14, 4b/16, 4b/16, 4b/17, 4b/17, 5a/01, 5a/02, 5a/08, 5a/09, 5a/10, 5a/11, 5a/11, 5a/12, 5a/12, 5a/15, 5a/16, 5a/16, 5b/01, 5b/02, 5b/03, 5b/04, 5b/05, 5b/05, 5b/06, 5b/06, 5b/08, 5b/09, 5b/10, 5b/11, 5b/12, 5b/13, 5b/15, 5b/16, 5b/16, 5b/16, 5b/17, 5b/17, 6a/01, 6a/07, 6a/08, 6a/09, 6a/11, 6a/12, 6a/14, 6a/15, 6a/16, 6b/02, 6b/04, 6b/12, 6b/13, 6b/13, 6b/14, 6b/14, 6b/15, 6b/15, 6b/16, 6b/16, 6b/17, 6b/17, 7a/01, 7a/01, 7a/01, 7a/01, 7a/01, 7a/01, 7a/02, 7a/02, 7a/03, 7a/15, 7a/16, 7a/17, 7b/01, 7b/02, 7b/02, 7b/03, 7b/04, 7b/07, 7b/09, 7b/09, 7b/10, 7b/12, 7b/13, 7b/13, 7b/13,

7b/13, 7b/14, 7b/14, 7b/15, 7b/16, 7b/17, 8a/01, 8a/02, 8a/03, 8a/03, 8a/04, 8a/04, 8a/04, 8a/04, 8a/05, 8a/05, 8a/06, 8a/06, 8a/08, 8a/08, 8a/10, 8a/15, 8a/17, 8b/01, 8b/02, 8b/03, 8b/04, 8b/05, 8b/05, 8b/05, 8b/06, 8b/06, 8b/07, 8b/08, 8b/09, 8b/09, 8b/11, 8b/13, 8b/14, 8b/15, 8b/15, 8b/16, 8b/17, 8b/17, 9a/01, 9a/01, 9a/01, 9a/02, 9a/03, 9a/04, 9a/04, 9a/04, 9a/05, 9a/05, 9a/06, 9a/06, 9a/06, 9a/07, 9a/08, 9a/09, 9a/10, 9a/10, 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/12, 9a/12, 9a/13, 9a/14, 9a/14, 9a/14, 9a/15, 9a/17, 9b/02, 9b/08, 9b/08, 9b/08, 9b/09, 9b/10, 9b/10, 9b/11, 9b/11, 9b/12, 9b/13, 9b/14, 9b/15, 9b/16, 9b/16, 9b/17, 10a/02, 10a/02, 10a/03, 10a/04, 10a/04, 10a/06, 10a/06, 10a/07, 10a/07, 10a/09, 10a/09, 10a/10, 10a/11, 10a/12, 10a/14, 10a/15, 10a/17, 10b/01, 10b/01, 10b/03, 10b/03, 10b/04, 10b/05, 10b/08, 11a/02, 11a/03, 11a/04, 11a/05, 11a/05, 11a/05, 11a/06, 11a/07, 11a/08, 11a/08, 11a/09, 11a/10, 11a/10, 11a/10, 11a/12, 11a/13, 11a/13, 11a/14, 11a/15, 11b/07, 11b/13, 11b/15, 11b/16, 11b/16, 11b/17, 12a/01, 12a/01, 12a/02, 12a/02, 12a/04, 12a/08, 12a/10, 12a/10, 12a/11, 12a/12, 12a/13, 12a/14, 12a/14, 12a/15, 12b/01, 12b/11, 12b/11, 12b/15, 12b/17, 13a/01, 13a/02, 13a/04, 13a/04, 13a/05, 13a/06, 13a/06, 13a/06, 13a/08, 13a/10, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 13a/14, 13a/14, 13a/15, 13a/17, 13a/17, 13a/17, 13b/01, 13b/01, 13b/02, 13b/03, 13b/05, 13b/10, 13b/11, 13b/11, 13b/12, 13b/12, 13b/12, 13b/15, 13b/15, 13b/17, 14a/07, 14a/07, 14a/07, 14a/08, 14a/08, 14a/10, 14a/10, 14a/11, 14a/12, 14a/14, 14a/15, 14a/15, 14a/17, 14b/01, 14b/02, 14b/03, 14b/05, 14b/06, 14b/06, 14b/08, 14b/09, 14b/11, 15a/01, 15a/02, 15a/03, 15a/03, 15a/04, 15a/05, 15a/06, 15a/07, 15a/07, 15a/07, 15a/08, 15a/08, 15a/08, 15a/09, 15a/09, 15a/10, 15a/11, 15a/11, 15a/13, 15a/15, 15b/05, 15b/07, 15b/07, 15b/08, 15b/10, 15b/10, 15b/10, 15b/11, 15b/11, 15b/11, 15b/12, 15b/13, 15b/15, 15b/16, 15b/17, 16a/01, 16a/09, 16a/10, 16a/10, 16a/12, 16a/13, 16a/15, 16a/16, 16a/17, 16b/01, 16b/02, 16b/06, 16b/07, 16b/08, 17a/01, 17a/01, 17a/02, 17a/02, 17a/02, 17a/03, 17a/04, 17a/06, 17a/07, 17a/08, 17a/10, 17a/10, 17a/11, 17a/12, 17a/14, 17a/14, 17a/15, 17a/16, 17b/05, 17b/06, 17b/07, 17b/07, 17b/07, 17b/08, 17b/08, 17b/10, 17b/11, 17b/12, 17b/13, 17b/13, 17b/15, 17b/16, 17b/16, 17b/17, 17b/17, 18a/02, 18a/03, 18a/09, 18a/11, 18a/12, 18a/12, 18a/13, 18a/13, 18a/13, 18a/14, 18a/15, 18a/16, 18a/17, 18a/17, 18b/01, 18b/01, 18b/02, 18b/08, 18b/08, 18b/08, 18b/09, 18b/10, 18b/11, 18b/12, 18b/13, 18b/14, 18b/16, 18b/17, 19a/01, 19a/09, 19a/10, 19a/10, 19a/11, 19a/11, 19a/11, 19a/12, 19a/12, 19a/12, 19a/13, 19a/14, 19a/15, 19a/16, 19a/16, 19a/17, 19b/01, 19b/03, 19b/04, 19b/05, 19b/06, 19b/06, 19b/07, 19b/07, 19b/08, 19b/09, 19b/15, 19b/16, 19b/17,

19b/17, 20a/01, 20a/02, 20a/03, 20a/04, 20a/05, 20a/07, 20a/08, 20a/09, 20a/09, 20a/10, 20a/10, 20a/11, 20a/13, 20b/03, 20b/03, 20b/04, 20b/04, 20b/04, 20b/05, 20b/06, 20b/07, 20b/08, 20b/08, 20b/08, 20b/08, 20b/09, 20b/09, 20b/10, 20b/12, 20b/13, 20b/14, 20b/15, 21a/04, 21a/04, 21a/06, 21a/06, 21a/09, 21a/09, 21a/11, 21a/12, 21a/14, 21a/14, 21a/15, 21b/07, 21b/08, 21b/10, 21b/11, 21b/12, 21b/13, 21b/15, 21b/16, 21b/16, 21b/17, 21b/17, 21b/17, 22a/02, 22a/04, 22a/05, 22a/06, 22a/13, 22a/14, 22a/14, 22a/16, 22a/17, 22b/01, 22b/01, 22b/02, 22b/03, 22b/05, 22b/05, 22b/06, 22b/06, 22b/08, 22b/09, 22b/16, 22b/16, 22b/16, 22b/17, 22b/17, 23a/01, 23a/03, 23a/04, 23a/05, 23a/06, 23a/06, 23a/06, 23a/07, 23a/07, 23a/08, 23a/09, 23a/11, 23a/12, 23a/13, 23b/03, 23b/04, 23b/04, 23b/04, 23b/05, 23b/06, 23b/07, 23b/07, 23b/08, 23b/09, 23b/11, 24a/01, 24a/03, 24a/04, 24a/05, 24a/06, 24a/06, 24a/06, 24a/07, 24a/08, 24a/10, 24a/12, 24a/14, 24b/07, 24b/07, 24b/08, 24b/08, 24b/09, 24b/09, 24b/09, 24b/10, 24b/10, 24b/11, 24b/12, 24b/13, 24b/14, 24b/15, 24b/17, 25a/01, 25a/11, 25a/12, 25a/12, 25a/12, 25a/13, 25a/13, 25a/14, 25a/15, 25a/16, 25a/17, 25b/01, 25b/01, 25b/02, 25b/03, 25b/03, 25b/05, 25b/05, 25b/06, 25b/07, 25b/08, 25b/09, 25b/09, 25b/10, 25b/10, 25b/17, 25b/17, 26a/01, 26a/01, 26a/02, 26a/02, 26a/02, 26a/04, 26a/05, 26a/06, 26a/07, 26a/09, 26a/10, 26a/12, 26a/13, 26a/13, 26a/14, 26a/14, 26a/14, 26b/07, 26b/08, 26b/08, 26b/09, 26b/10, 26b/12, 26b/13, 26b/14, 26b/16, 26b/17, 26b/17, 27a/01, 27a/01, 27a/02, 27a/02, 27a/05, 27a/05, 27a/07, 27a/07, 27a/08, 27a/08, 27a/11, 27b/01, 27b/02, 27b/02, 27b/02, 27b/03, 27b/03, 27b/03, 27b/04, 27b/04, 27b/07, 27b/08, 27b/09, 27b/09, 27b/11, 27b/12, 27b/16, 28a/01, 28a/03, 28a/04, 28a/05, 28a/05, 28a/06, 28a/07, 28a/09, 28a/10, 28a/11, 28a/12, 28b/03, 28b/03, 28b/04, 28b/05, 28b/05, 28b/06, 28b/06, 28b/07, 28b/08, 28b/09, B28b/09, 28b/10, 28b/10, 28b/11, 28b/12, 29a/05, 29a/09, 29a/10, 29a/12, 29a/13, 29a/13, 29a/14, 29a/14, 29a/15, 29a/16, 29b/01, 29b/01, 29b/02, 29b/02, 29b/03, 29b/04, 29b/12, 29b/13, 29b/15, 29b/16, 30a/01, 30a/03, 30a/04, 30a/06, 30a/06, 30a/07, 30b/02, 30b/02, 30b/02, 30b/03, 30b/03, 30b/04, 30b/05, 30b/05, 30b/05, 30b/05, 30b/06, 30b/06, 30b/08, 30b/09, 30b/10, 30b/11, 30b/11, 30b/12, 30b/13, 30b/14, 30b/15, 30b/16, 31a/06, 31a/07, 31a/10, 31a/11, 31a/12, 31a/12, 31a/13, 31a/13, 31a/14, 31a/14, 31a/16, 31b/01, 31b/01, 31b/04, 31b/07, 31b/13, 31b/14, 31b/16, 31b/17, 32a/02, 32a/02, 32a/03, 32a/04, 32a/05, 32a/06, 32a/07, 32a/08, 32a/08, 32a/08, 32a/09, 32a/09, 32a/17, 32b/01, 32b/02, 32b/03, 32b/04, 32b/04, 32b/04, 32b/05, 32b/05, 32b/06, 32b/06, 32b/07, 32b/08, 32b/09, 32b/10, 32b/10, 32b/12, 32b/14, 32b/14, 32b/15, 32b/16

ve'l-ḥāṣıl *Ar.* Sözün kısası, kısacası.

v. 26b/16

vesā'ir *Ar.* Bunun gibi olanlar, vesaire.

v. 2a/14

veyā *Ar.* + *Far.* Ya da, veya.

v. 2a/04, 5a/15, 16b/03

vilāyet *Ar.* İl, vilayet.

v.+i 13a/13

v.+inde 3a/15, 4b/08, 4b/09, 5b/12, 7b/15, 11a/07

v.+lerde 4b/06

vir- Vermek, iletmek, eriştirmek.

v.-en 26b/08

v.-mek 8a/07, 21b/07, 23a/07, 30b/07

v.-üp 22a/03

vuṣlat *Ar.* Bir şeye ulaşma, kavuşma.

v. (yevm-i vuṣlat) 9b/08

Y

ya Yahut, veya, yoksa; evet.

y. 3b/06, 3b/06, 3b/08, 3b/09, 5a/01, 6a/09, 9a/16, 10b/11, 11b/08, 11b/08, 11b/08, 11b/09, 11b/09, 11b/09, 13b/04, 15b/13

yaġ- (Yağmur, kar, dolu için) Gökten düşmek, yağmak.

y.-a 5b/12, 7b/12

yaġmur Atmosferdeki su buğusunun yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşenyağışın sıvı durumda olanı, yağmur.

y. 3a/12, 7b/12, 9a/06, 11a/04

yāḫūd *Far.* Veya, yahut.

y. 5a/15, 15a/05, 28a/07

Yaḥyā Peġamber Hz. İsa ile aynı dönemde yaşamış ve Zekeriya Peygamber'in oğlu olan peygamber.

y. 5a/12

y.+i 26b/11

Ya'ḳūb Hz. Yusuf'un babası, Hz. İshak'ın oğlu olan peygamberdir. Oğlu Yusuf'un başına gelen dolayısıyla meşhur olup edebiyatımızda gam ve kaygı sembolü olarak anılmıştır.

y.+a 8b/02

yalancı Yalan söylemeyi huy edinmiş kimse.

y. 24a/06, 28a/05

yan- Tutuşmak, alev almak, yanmak.

y.-a 5a/15

ya'nī *Ar.* Demek ki, sözün özü, yani.

y. 1b/08, 2b/09, 3b/14, 11b/12, 14a/05, 14b/04, 14b/17, 15a/14, 15b/05,

16a/08, 16b/07, 16b/16, 17a/13, 17b/05, 18a/01, 18a/02, 18a/08, 18b/06, 19a/07, 19a/08, 19b/02, 19b/05, 19b/14, 20a/06, 20a/08, 20b/02, 21a/03, 21b/06, 22a/04, 22a/12, 22b/09, 22b/15, 23b/02, 23b/10, 23b/11, 23b/17, 24a/13, 24b/04, 25a/01, 25a/09, 25b/16, 26a/11, 26b/04, 27a/10, 27a/16, 27b/10, 27b/15, 28b/01, 28b/13, 29b/04, 29b/11, 30a/08, 30a/16, 31a/05, 31b/02, 31b/12, 32a/16

yap- İnşa etmek, yapmak, kurmak.

y.-maḳ 4b/13, 23a/04

yar- Kesip açmak, delip açmak, yarmak.

y.-up 29a/08

yara- Bir iş için uygun olmak, faydalı ve yararlı olmak.

y.-r 17b/05, 22a/13, 29b/12

y.-rdur 27b/01, 28a/01, 31a/06

y.-mazdur 11b/10, 11b/11, 21b/06, 23b/03, 27a/08, 29b/13

yat- Boylu boyunca uzanmak, yatmak.

y.-a 13b/05

yataḳ Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya.

y.+ı (yataġı) 7a/07

yaz (Kuzey yarım küre için) 21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'e kadar süren, ilkbaharla sonbahar arasındaki sıcak mevsimi.

y. 9a/05

y.+ı 9a/03

yaz- Yazıya geçirmek, yazmak.

y.-a 11b/08

y.-up 3b/07, 5a/03, 6b/05, 8a/11, 9b/01, 11a/16, 13b/06

Yehūdī *Ar.* Yehuda'ya mensup olan, Yahudi.

y. 12a/16, 12b/02, 21b/10, 26b/13

y.+ler 31a/17

y.+lere 11b/15

yek-şenbe *Far.* Birinci gün, pazar günü.

y. 2b/09, 8a/02

yeñi Hiç kullanılmamış olan, yeni.

y. 3a/10, 3a/11, 3b/01, 4b/03, 4b/04, 5b/08, 5b/11, 7b/09, 7b/11, 8a/04, 9a/03, 9a/11, 11a/02, 11a/04, 12b/17, 13a/09, 15a/08, 15a/08, 18b/02, 19a/11

yeryüzi Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yer kabuğu, yeryüzü.

y.+ne 28b/07

Yeṯrib *Ar.* Medine-i Münevvere'nin Müslümanlık'tan evvelki adı.

y.+de 15a/13, 16b/07, 20a/06, 22b/09, 24a/13, 29b/03

yevm *Ar.* Gün.

y.+-i feṯḥdür 8a/15

y.+-i maġfiretdür 9b/09

y.+-i naḥsdur 11b/15

y.+-i saʿddur 9b/08

y.+-i vuṣlat 9b/08

yevmü'l-cumʿa *Ar.* Cuma günü (altıncı gün).

y. 9b/06

yevmü'l-eḥad *Ar.* Pazar günü (birinci gün).

y. 2b/09

yevmü'l-erbaʿa *Ar.* Çarşamba günü (dördüncü gün).

y. 6b/11

yevmü'l-ḫamis *Ar.* Perşembe günü (beşinci gün).

y. 8a/13

yevmü'l-iṯneyn *Ar.* Pazartesi günü (ikinci gün).

y. 3b/13

yevmü's-sebt *Ar.* Cumartesi günü (yedinci gün).

y. 11b/11, 12a/06

yevmü'ṯ-ṯüleṯā *Ar.* Salı günü (üçüncü gün).

y. 5a/06

yeyni Hafif, ağır olmayan; kolay.

y.+dür 19a/08

Yezdān *Ar.* Allah.

y.+ (maḳbūl-ı Y.) 4a/10

yıl Yıl, sene.

y. 9a/04, 13a/09, 14a/17, 21a/13

y.+a 24a/11

y.+ları 15b/06

yıllıḳ Üzerinden bir yıl geçmiş olan, senelik.

y. 32a/06

yi- Yemek.

y.-diler 29a/12

y.-dügi 18a/14

yidi Yedi.

y. 3b/06, 3b/08, 7a/06, 9a/17, 13b/04, 18b/10, 24b/15, 25b/04

y.+nci 18a/08

yig Daha iyi, daha üstün, yeğ.

y.+dür 21a/05, 22a/07

yigirmi On dokuzdan sonra gelen sayının adı, yirmi.

y. 32a/03

y.+sinde 20a/09

y.+nci 25b/16

yigirmi altı Yirmi beşten sonra gelen sayının adı, yirmi altı.

y.+ncı 29b/12

yigirmi bir Yirmiden sonra gelen sayının adı, yirmi bir.

y.+inci 26b/04

yigirmi biş Yirmi dörtten sonra gelen sayının adı, yirmi beş.

y.+inci 29a/04

yigirmi dört Yirmi üçten sonra gelen sayının adı, yirmi dört.

y.+inci (dördinci)28b/01

yigirmi iki Yirmi birden sonra gelen sayının adı, yirmi iki.

y.+nci 27b/01

yigirmi sekiz Yirmi yediden sonra gelen sayının adı, yirmi sekiz.

y.+inci 31a/05

yigirmi ṭoḳuz Yirmi sekizden sonra gelen sayının adı, yirmi dokuz.

y. 3a/10, 4b/03, 5b/09

y.+ıncı 31b/12

y.+ında 19b/04

yigirmi üç Yirmi ikiden sonra gelen sayının adı, yirmi üç.

y.+inci 27b/16

yigirmi yidi Yirmi altıdan sonra gelen sayının

adı, yirmi yedi.

y.+nci 30a/16

yil Yel, rüzgâr.

y.+ler 7b/12, 9a/05

yimiş Yemiş, meyve.

y.+lere 3a/13

yine Bir daha, tekrar, gene, yine.

y. 4a/03, 6b/03, 9b/15, 9b/16, 19a/15

yir Bir nesnenin kapladığı yahut kaplayabileceği boşluk, yer.

y. 19b/05, 25b/10

y.+de 13a/12

y.+den 4b/13, 7b/05, 8a/05, 25a/13, 30a/03

y.+e 4b/14, 8a/05, 20a/11, 24a/03, 25a/14, 31b/05

y.+ine 7b/05

y.+lerde 3a/14, 26a/13

y.+lere 19b/07

yitiş- Ulaşmak, erişmek, vasıl omak.

y.-e 7b/06

yoġ *krş.* **yoḳ**

y.+mış 10b/09

yoḳ Bulunmayan, mevcut olmayan, yok.

y. 10b/12

y.+dur 2a/10, 14b/03, 16a/16, 17b/12, 22a/16, 23a/03, 32b/01

yu- Yıkamak.

y.-maḳ 11a/01, 25b/05, 27a/07

y.-ya 32b/11

y.-yan 31a/14

yudur- Yıkatmak.

y.-maġa 10b/14

y.-mayalar 10b/05

y.-up 10b/16

Yunus Peġamber Uzun müddet bir balığın karnında kaldığı rivayet edilen meşhur peygamberlerden birinin adı.

y. 7a/05, 17a/04

Yūsuf *krş*. **Yūsuf Peġamber**

y. 25a/15

y.+a 9b/10

Yūsuf Peġamber Hz. Yakub'un on iki oğlundan biri olup kıskançlık sebebiyle kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştır. Mısır'da köle diye satılan, sahibinin karısı Zelîha'nın sevgisine karşılık göstermediği için zindana atılan, Mısır hükümdarının rüyasını yormakla zindandan çıkıp Mısır'ın idaresini ele alan meşhur peygamber. Aynı zamanda edebiyatımızda güzelliğin sembolüdür.

y. 7a/07, 8b/01, 11b/17, 17a/06

yüksek Yüksek.

y. 20a/11, 26a/13

yümn *Ar*. Uğur, bereket.

y.+-i iḳbāl

yürek Kalp, yürek.

y. 25b/06

yüri- Yürümek.

y.-mek 26a/13

yüz Surat, çehre, yüz.

y.+in 25a/02, 27b/12, 28a/11

yüzlü Yüzü olan, yüzlü.

y. 11a/13, 30b/05

Z

ẓafer *Ar*. Birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma; düşmanı yenme, üstün gelme.

ẓ. 5b/15, 8b/04, 30a/01

zāhid *Ar*. Dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurduklarını yerine getiren (kimse).

z.+ ol- 18b/12, 24b/13, 30b/05

ẓāhir *Ar*. Meydana çıkan, görünen.

ẓ.+ ol- 22b/07

zaḥmet *Ar*. Sıkıntı, eziyet, zahmet.

z. 7a/13, 9a/17, 25b/01, 32a/04

z.+i 12b/17, 22b/04

z.+ine 26a/09

żaʿīf *Ar*. Güçsüz, kuvvetsiz, zayıf.

ż. 17b/16, 18b/15

żaʿīf mizāc *Ar.* Zayıf tabiatlı, mizaçlı (kimse).

ż.+ ol- 23a/09

zā'il *Ar.* Sona eren; geçen, geçmiş olan.

z.+ ol- 21b/09

ẓālim Ar. Zalim, zulmeden, haksızlık eden.

ẓ. 2a/02

zamān *Ar.* Başı ve sonu olmayan soyut kavram, vakit, zaman.

z.+ı 7a/15, 10b/16

z.+ında 10b/07, 28b/04

żarar *Ar.* Ziyan, kötü sonuç, zarar.

ż. 14a/10, 23b/06

ż.+ (başa ż. gel-) 19b/08

ż.+ et- 14a/10, 23b/06

ż.+dur 30b/08

ż.+ın 29a/07

żararlu *Ar.*+*T.* Zararı dokunan, muzır, zararlı.

ż. 15b/06

zārī *Far.* Ağlayıp sızlama.

z.+ it- 6a/12

Zekeriyā Peġamber İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden biri olup Hz. Yahya'nın babasıdır. Hz. Meryem'le aynı dönemde yaşamış ve onun Beytü-l-Mukaddesteki bakımını üstlenmiştir.

z. 26b/11

Zekeriyyā Peġamber *krş.* **Zekeriyā Peġamber**

z. 5a/12

zemīn *Far.* Yer; memleket.

z.+e (zīr ü z.) 19b/06

zevāl *Ar.* Sona erme, yok olma, zail olma.

z.+ (baʿde'z-zevāl) 25b/10

z.+ (ḳable'z-z.) 8b/07

ẕikr *Ar.* Sözünü etme, anma.

ẕ.+ olın- 32a/11, 32b/16

zindān *Far.* Karanlık, yer altı hapishanesi; pek karanlık, sıkıntılı yer.

z.+ (esīr-i z.) 7a/08

zīr *Far.* Alt, aşağı.

z.+ ü zemīne 19b/06

zīrā *Far.* Çünkü, şundan dolayı, zira.

z. 2b/12, 5a/09, 8a/16, 11b/16, 14b/07, 19b/08, 21b/07, 24a/02, 25a/15, 29a/05, 31b/04, 31b/06

zirāʿat *Ar.* Ekincilik, çiftçilik, tarım.

z. 21a/05

zīrek *Far.* Zeyrek, anlayışlı, zeki, uyanık.

z. 29b/01

ziyāde *Ar.* Fazla, çok, ziyade.

z.+ ol- 4a/15, 7b/01 13a/08, 16b/05, 24a/11, 27b/06

ẓuhūr *Ar.* Meydana çıkma, baş gösterme, görünme.

ẓ.+ et- 24a/12

ẓ.+ eyle- 21a/04, 5b/12, 11a/07

ẓ.+ it- 3a/15, 4b/10, 15a/13, 16b/01, 17b/14, 22a/01, 24a/09, 24b/15, 25b/04, 26a/07, 27a/06, 28a/07, 28b/05, 29a/17, 30b/10

Züḫal *Ar.* Sekendiz, Satürn gezegeni. Bu gezegen nahs-ı ekber sayılır, gam, kaygı vericidir. Ahmaklık, cahillik, pintilik, yalan ve fenalık bu yıldızın altında doğanlarda olur.

z.+e 13a/15

Zühre *Ar. astr.* Venüs gezegeni.

z.+ye 11a/08

ẕükām *Ar.* Nezle.

ẕ. 4b/06

Züleyḫā Edebiyatta *Zelîha* adıyla da geçen Hz. Yusuf'un refikası.

z. 9b/11

BİBLİYOGRAFYA

Abdülganî Bin Celîl, Kitâb-ı Melheme, Milli Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonu, No : 06 Hk 34/7, Ankara.

Abdülganî Bin Celîl, *Risâle-i Eyyâm-ı Sad ve Nahs,* Milli Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi koleksiyonu, No : 06 Hk 4900/12, Ankara.

Abdülganî Bin Celîl, *Risale-i Abdülgani Efendi fi Havas-ı eyyai'l-isbu*, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi Nuhoğlu Bölümü No : 158542, İstanbul.

Abdülganî Bin Celîl, *Risâle fî Beyân-ı Ahvâl-i Eyyâm,* Çorum Hasanpaşa İl Halk Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümü, No : 19 Hk 3003/1, Çorum.

AYVERDİ, İlhan- TOPALOĞLU, Ahmet (Redaksiyon-Etimoloji), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2008.

ATLI, Ahmet, *Tasavvufta Ricalu'l-Gayb*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2011.

BAYRAM, Abdülkadir, *Sâ'atnâme (İnceleme, Metin, Sözvarlığı, Dizin)*, Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat, 2012.

BOYRAZ, Şeref, *Fal Kitabı – Melhemeler ve Türk Halk Kültürü,* Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2006.

BURAN, Ahmet, *Sâ'atnâme,* Akçağ Yayınları, İstanbul, 2011.

DAYIOĞLU, Server, *İstanbul Muvakkithaneleri*, İBB KÜLTÜR A.Ş., İstanbul, 2010.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2007.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğ*ü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1983.

ELİAÇIK, Muhittin, "Kağızmanlı Yusuf ve Terceme-i Sâ'atnâmesi", *Geçmişten Geleceğe Her Yönüyle Kağızman Sempozyumu 24-26 Mayıs 2012*, Kafkas Üniversitesi Kağızman Meslek Yüksekokulu, Savaş Yayınevi, Ankara, 2012.

İHSANOĞLU, Ekmeleddin (Editör)- ŞEŞEN, Ramazan- BEKAR, M.Serdar- GÜNDÜZ, Gülcan- BULUT, Veysel (hzl.), *Osmanlı Astroloji Literatürü Tarihi ve Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi Zeyli*, I. Cilt, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul, 2011.

KETE, Ayşe, *Segürnâme (İnceleme, Metin, Dizin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2008.

KINAY, Nilay, "Gün Seçme Geleneği Bağlamında Bir İnceleme : Geredevî'nin Eyyâm-nâmesi", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 51, Erzurum, 2013.

KOÇ, Aylin (hzl.), *Hâşim-nâme*, Palet Yayınları, Konya 2010.

KINCAL, Özge Duygu, Tüketici Davranışlarının Saat Tasarımına Etkisi (Kol Saati Örneği), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006.

KUT, Günay- ÜÇER, Cumhure- AYNUR, Hatice- BÜYÜKKARCI YILMAZ, Fatma, *Kandilli Rasathanesi El Yazmaları 1 : Türkçe Yazmalar*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2007.

O'NEIL, W.M., *Zaman ve Takvimler*, İzdüşüm Yayınları, İstanbul, 2001.

ÖZKAN, Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2009.

REDHOUSE, Sir James W., *A Turkish and English Lexicon,* Londra, 1882.

Şemseddin Sâmi, *Kâmûs-ı Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989.

Şeyh Abdülganî, *Rûznâme,* Milli Kütüphane, Eskişehir İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, No : 26 Hk 725, Ankara.

TURAN, Osman, *On İki Hayvanlı Türk Takvimi*, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yayınları, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul, 1941.

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.

ÜNVER, A. Süheyl, "Sa'at", *İslâm Ansiklopedisi İslâm Âlemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lugati*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Cilt: 12/I (Tarîkat-Tuğrâî), İstanbul 1979.

İnternet Kaynakları

https://fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:1692/bdef:Asset/view?language=tr

http://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/273528?SearchType=2

http://www.yazmalar.gov.tr/basitarama?q=Geredevi

http: // journals.manas.edu.kg/mjtc/oldarchives/2004/25_797-2058-1-PB.pdf

http://www.arastirmax.com/en/system/files/dergiler/79199/makaleler/137/2/arastirmax-zamana-yolculuk-divan-siirinde-saat-saat-cesitleri.pdf

http://dergipark.gov.tr/download/article-file/158031

htpp://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/743/9502.pdf

http://isamveri.org/pdfdrg/D01525/1999_6/1999_6_ABAYM.pdf

ÖZGEÇMİŞ

10 Ağustos 1991 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini İkbaliye İlköğretim Okulunda, orta öğrenimini ise General Ali Rıza Ersin Lisesinde bitirdi. 2009 yılında başladığı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat Bölümü'nden

2013 yılında mezun oldu. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili bilim dalında yüksek lisansa başladı. İstanbul Merkezefendi Erkek Anadolu İmamhatip Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.

TIPKIBASIM

هذا كتاب ساعت نامه

الحمد لله وحده والصلوة والسلام على
من لا نبي بعده وعلى اله واصحابه الذين
وافوا عهده قال الله تعالى في كلام القديم
فارسلنا عليهم ريحا صرصرا في ايام نحسات
وقال ابن عباس رضي الله عنهما خلق الله
تعالى الايام كلها لكن بعضها سعودا وبعضهم
نحوسا كما ان خلق الله عبيدا لكن جعل
بعضهم للجنة وبعضهم للنار يعني
جمله كونلر الله تعالينك كونيدر اما بعضسن
سعد مبارك وبعضسين نحس خلق ايلدي
تتكم انسان الله تعالى نك خلق وقوليدر
اما بعضسن جنتلك وبعضسن جهنملك
ايلدي پس بو تقديرجه كونلرك سعدي
ونحسي اولدوغي معلوم اولوب هر مصالح
سعدنده مباشرت ايدوب ونحسندن احتراز
كركدر ايله اولسه بو تقيد هر فرده لازم ومهمدر

پس

پس لاجرم انسانك ديندار وصالح وبعضي
فاسق وظالم وبعضي منعم اولوب نظام وانتظامده
وبعضسني نحس اولوب شدايد الامده اولدقلري
بي شك ولا شبهه انا رحمنه ويا دنيايه كلدكلرنده
سعده ونحسه مقارين اولدقلرينه كوره در
ودنيايه كلدكلرندن صكره دخي نيجه كمسنه لر
مصالحه مباشرت ايدوب يمن اقبال ايله
اتمام بولوب ونيجه سي محنت ومشقت
والام جكدكلري سعد ونحس كونده مباشرت
اولدوغنه شبه يوقدر پس بو فقير وحقير
المحتاج الى رحمة الله الغني عبد الغني بن
جليل بن عبد الصمد بن علي بن ميكائيل محمد شاه
عباس رحمة الله عليه رحمة واسعة مراد
ايدينوب هر كون سعد ونحس وسائر خصوص
خواصنه متعلق اولان احوال واطواري
احاديث وتفاسير وكتب معتبره وحكاياتدن
مفصل ومشروح ومكمل وغير مطروح جمع

انا رحمنه ويا د

ایدوب بر رساله ایلدمکه ارباب مناصبات
فاخره واصحاب مناقبات داخره علی الله
تعالی معالی قدرهم وشرح بالفضل صدرهم
وسائر اکابر واصاغر وفضلا خال وغابردن
هر بری بو رساله ایله عمل ایدوب کلی فایده و
عابده ملاحظه ومشاهده ایلدکده بو فقیر و
حقیره خیر دعالرکه موجب رحمت وسبب
مغفرت اوله لر والله المستعان وعلیه التکلان
یوم الاحد عجملر بو کونه یکشنبه دیرلر یعنی
بازار کونی عید نصارادر دنیا کونلرینک
ابتداسیدر دنیایه مخصوصدر بنا باشلمق
باغ وبغچه دکمک ایودر زیرا حق سبحانه
وتعالی دنیایی وارض وسمایی بو کون
خلق ایلدی وطاغ وطاش بو کون خلق ایلدی
مبارک کوندر هر کونده بر شریف ساعت
واردر بو کونک ابتداسی شریف ومبارکدر
اما بو کون کسلن قفتان مبارک اولمیوب

صا

صاحبی محنت والمدن خلاص اولمیه وبو کون
تراش اولان کمسنه نک کلجک بو کونه دک
غم وغصه دن خلاص اولمیه وبو کون
طرنق کسن کمسنه بالی مالی تلف اولوب
برکتی قالمیه وبو کون غرب جانبنه سفر
ممنوعدر وبو کون انا رحمنه دوشن اوغلان
العیاذ بالله قطاع الطریق اوله وخونریز
اوله وبو کیجه خروس بی وقت اوتسه اول
اوده بر کمسنه هلاک اولمسنه دلالت ایدر
وبو کون یکی آی اولان یکرمی طقوز کونده تمام
اوله ومحرم آینک غره سی بو کون یکی اولسه
قیش خوش اوله ویغمور چوق اوله وبعض
یمشلره واکنلره آفت ایرشه واوغلنجقلر چوق
هلاک اوله وبعض یرلرده بال از اوله وخرسان
ایلی اسیلک اوله ومغرب ولایتنده خارجی ظهور
ایده وغلبه سلطان اسلامک اوله وبو کون
وپنجشنبه کیجه شمسه متعلقدر تزویج

17

قلق وصاتو بازارایتمك ویکی کیمك وآته بنمك
وایو مصلحتلرده بولنمق وپادشاهلر وبکلر
قاتنه وارمق ایودر وبوکون پنجشنبه کیجه‌سی
طوغان اوغلان عالم وکامل اوله وسلطان
جانبنه منسوب اوله وبوکون خسته اولان
کمسنه ایکی کون یایدی کون یاطقوز کون
ایو اوله وبوکونلك عزیمتی بودر یازوب
خسته اولانه ایجوره‌لر ایکی کون یایدی
کون یاطقوز کوندن صکره ایو اوله شفا بولور
دعا بودر وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ
بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعًا
وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ یوم الاثنین عجملر بوکونه دوشنبه
دیرلر یعنی بازارایرتسی در سفرا تمکه محصوص
در ومبارك کوندر حق سبحانه وتعالی
اشجاری ونباتی بوکون خلق ایلدی وایکی
جهان فخری محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم

بوکون

بوکون دنیا یه کلدی وبوکون دخی جبرائیل
علیه السلام وحی کتوردی ودنیای دنیه
ینه بوکون رحلت ایلدی حقه واصل اولدی
وهر کشنك علمی بوکون حضرت حقه عرض
اولنور وحضرت ابراهیم خلیل علیه السلام
کعبهٔ شریفی بوکون تمام ایتدی وموسی
پیغمبر علیه السلام طوره بوکون جقدی
وبالجمله نجات کوندر وبوکون انا رحمنه
دوشن اوغلان نیك بخت ومبارك سیما
وصاحب دولت وحافظ قرآن ومقبول یزدان
اوله وبوکون بین الصلاتین سعددر و
بوکون کسلن قفتان صاحبی خلق اجنده عزیز
محترم وشریف ومکرم اوله وبوکون تراش
اولان کمسنه نك دولتی ارته وکوندن کونه
دولتی ارته ونعمتی زیاده اوله وبوکون طرنقچی
کسن کشنك خطی خوب اولوب حافظ قرآن
اوله وقاری اوله وبوکون هرجانبنه سفر ایودر

اما شرق جانبنه ممنوعدر وبو کیجه خروس
بی وقت اوتسه او صاحبنه برخیر خبر کله
وبو کون یکی اولان آی یکرمی طقوز کونده تمام
اوله ومحرم آینک غره سی بو کون یکی اولسه
قیش چوق اوله واوجوزلق اوله اما اوتلوغه
آفت ایرشه وجمله ولایتلرده زکام چوق اوله
وکوهستان ایلنده قامو نعمتلر چوق اوله
وخرسان ولایتنده عورتلر چوق هلاک اوله
وپارس ولایتنده قحط اوله ومشرق طرفنده
خارجی ظهور ایده وبو کون وجمعه کیجه سی
قمره متعلقدر وبو کیجه ده سفر وصاتو بازار
ونکاح اتمک وتخم اکمک وباغ وباغچه دکمک
وعمارت یاپمق وحجامت اتمک وبریدن
بریره کتمک وخبر کوندرمک وهر ایشه شروع
ایتمک ایودر اما کیزلو ایش اشلمیلر اکر اشلرلر
ایسه تیز فاش اوله وبو کون وبو کیجه طوغان
اوغلان قوتلو ومبارک اوله وخلق اجنده حرمتلو

اوله

اوله وبو کون خسته اولان طقوز کون یا اون
کون الم جکداندن ایو اوله وبو کون خسته اولا
بو عزیمتی یازوب صوین ایچوره لر شفا بوله
دعا بودر ولقد وجدنا الی موسی ان اسر
بعبادی انکم لمتبعون وله ما سکن فی اللیل
والنهار وهو السمیع العلیم یوم الثلثا عجملر
بو کونه سه شنبه دیرلر اوده اوتورب اختلاج
نفس اتمک ایودر وقصد حجامته مخصوصدر
زیرا حق سبحانه وتعالی جمیع مکروهاتی بو کون
خلق ایلدی وحوا انا بو کون حیض کوردی
وقابل هابیلی بو کون اولدردی وچرجس
پیغمبر ع م وزکریا پیغمبر ع م ویحیی پیغمبر ع م بو کون
شهید اولدی اما قوشلق وقت غایتله ایودر
سعددر اما بو کون کسلن لباس اوغرلنه
یا خود اوده یانه ویا دکزه غرق اوله وبو کون
تراش اولان کمسنه یه صرع وصداع وخسته
لق عارض اوله اما قرق کون مداومت ایدرسه

البته شهيد اوله وبوكون طرناق كس كسنه
موت مفاجانه اوغرايوب هلاك اوله ويرلسنه
بوكون صاچن وصاقلين طراسه تيز اغزه
وبوكون انا رحمنه دوشن اوغلان سخي
وجومرد اولوب راحم وصادق اوله دلنه
هركز كذب وجاري اولميه وبوكون خروس
بي وقت اوتسه آوصاحبنه بي نقصان بر
اوغل حاصل اوله وبوكون يكي اوغلان آي
يكرمي طقوز كونده تمام اوله وبوكون شمال
جانبنه سفر ممنوع عدد ومحرم آينك غره سي
بوكون يكي اولسه قيش قتي اوله وقارچوق
يغه وفاج ولايتنده خارجيلر ظهور ايليه
وسنه كيجه سي مرتجه متعلقدر هر اشدن
اختراز كركدر انا دوشمنه بولشمق اولدر
الله تعالى فضلي ايله فتح وظفر حاصل اوله
وبوكون وبوكيجه قيو قازمق وصوار يغن
كسمك اولدر وبوكون وبوكيجه طوغان

اوغلان

اوغلان جلاد وحونريز اوله **حكايت**
اولنور كه بوكون حق تعالى يه واروب شكايت
ايدجك جمله قوللرك بنم آدمي نحس
قويوب سائر اتامده مصالحلرينه مقيد
اولوب بكا كلدكلرنده برسنه يه مباشرت
ايتميوب محزون اولوب بني تخفيف ايلدوب
سكا عاصي اولوب بكا غيرت وحميت كلوب
تحسر ايدرم ديدكده حق سبحانه وتعالى
بيورمشكه يا مخلوقم كمال قدرتم وعظمتم حقيچون
بن انلره برخاصيت ايديوريرين كم جمله سي
سكا رغبت وعزت ايدرلر ديو بيورمش
بوكون دخي تضرع وزاري ايدوب اتمشكه
اي باري خدا اول بكا بيوره جاغن خاصيت
نذر بيورمشلركه سنده وسنك ايچوكده
فوت اولنلره ودرس فوت ايدنلره بن رحمت
ايدوب برنعيم وجنت اعلايه قويم كه انلر
دخي سكا رعايت ايدوب كلي ميل ايده لر

ديو بيورد قارنه بوكون دخى راضى اولوب
شكايتدن فراغت ايلمش وبوكون خسته
اولان خسته لكى يته معيده سندن اوله
سكز كوندن صكره خوش اوله وبوكونتك
عزيمتن يازوب صوين ايچوره لر شفا
بوله عزيمتى بودر يا الله يا رحمن يا رحيم
يا عظيم ففتحنا ابواب السماء بماء منهمر
وفجرنا الارض عيونا فالتقى الماء على امر
قد قدر وحملناه على ذات الواح ودسر
تجري باعيننا جزاء لمن كان كفر
يوم الاربعه عجمله بوكونه چهارشنبه
ديرلر نحس وفايده سز كوندر اما دوا ايچون
شربت واوت ايچمك ايودر وغايت نافعدر
وشربت ايچمكه مخصوصدر وحمامه كرمك
ايودر حق سبحانه وتعالى نورى وناري
وذكرلري واير مقلري بوكون خلق ايلدي
وفايده سز اولدوغى اولدكه اوج بن عنق وقرعون

ونمرود

ونمرود وشداد وعاد وقارون وصالح ولوط
وهود وجمله چهارشنبه كونى هلاك
اولدلر وهر يوك اخر چهارشنبه سيى
غايت نحسدر بوكون بايزيد قرداشينه
ايدر يونس پيغمبر بوكون طوغمديمى قرداشى
ايدر طوغدوغنچون يدى كون بالق قرنده
يتاغى اولديمى بايزيد ايدر يوسف پيغمبر
بوكون طوغديمى قرداشى ايدر اخر اسيرى
زندان اولديمى بايزيد ايدر ابراهيم پيغمبر
بوكون وحى كلديمى قرداشى ايدر نمرود
اوده اتمديمى بايزيد ايدر محمد مصطفا
صلى الله عليه وسلم كافر ايله بوكون جنك
اتمديمى قرداشى ايدر پنجه پنجه رحمت
چكوب مبارك ديشلرى شهيد اولديمى
اكندوزمانى سعددر وبوكون كسلر لباس
صاحبنك رزقى ارته وعيش وعشرتى
ارته وبوكون تراش اولان كشنك رزقى

زیاده اولوب اولمز نعمتلر بوله وبوکون طرناغن
کسن کمسنه دوشمانندن امین اوله وطلب
علم وکتابت ایدن ابتدا اتمک ایودر ومبارکدر
ومنقولدرکه برکمسنه چهارشنبه کون
یردن طاش قالدورب یرینه قوسه امیدیدر
کلجک چهارشنبه دک اتمامه یتشه بوتقدرجه
سفر اتمک مبارکدر وبوکونک کیجه سنده انا
رحمنه دوشن اوغلان العیاذ بالله قطاع
الطریق وخونریز اوله وبوکون یکی اولان
آی اوتوز کونده تمام اوله ومحرم آینک غره سی
بوکون یکی اولسه قیش اورته چاغلی اولوب
یغمور چوق یغه ویللر چوق اسوب پرنج چوق
اوله ونعمت وبرکات چوق اوله وکاروکسب
چوق اوله وبازرکانلر چوق نعمت بوله واعراف
ایلنه آفت ایرشه وغرب ولایتنده برپادشاه
هلاک اوله وسلطان اسلام قوتده اوله
وبوکیجه خروس بی وقت اوتسه اوغل ایله انا

بیننده

بیننده ایرلق طوته وبوکون شمال جانبنه سفر
ممنوعدر وبوکون یکشنبه کیجه عطارده
متعلقدر سفره قالقمق ونکاح وتجارت
وصاتو بازار اتمک ویکی کیمک وپیچمک واته
بنمک وبریردن بریره خبر کتورمک وبکلر
واهل دیوان قاتنه وارمق واوغلان مکتبیه
ویرمک ایودر اما احتراز کرک حسودلره
بولشمقدن وانلر ایله ایش اتمکدن وبوکون
خسته اولان کمسنه اون کون کچدکدنصکره
ایو اوله وبوکون خسته اولانه بوکوننک
عزیمتی یازوب کتوره لر والصافات صفا
فالزاجرات زجرا فالتالیات ذکرا ان الهکم
لواحد یوم الخمس عجملر بوکونه پنج
شنبه دیرلر حاجت کونیدر بوکون طلب
اولان حاجت البته مقبول اولور ویوم فتحدر
زیرا حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
کعبهٔ شریفی بوکون فتح ایلدی وموسی پیغمبرم

22

عزیمتین یا ذوب صوبین ایچون لر شفا بوله
دعا بودر الله لا اله الا هو الحی القیوم ۞
لا اله الا هو الکریم سبحان الله وتعالی
ذی العرش العظیم ان یشا یسکن الریح
فیظللن رواکد علی ظهره ان فی ذلک
لایات لکل صبار شکور ۞ مر الجمعه
عجلر بوکونه اذینه دیرلر عید المؤمنین
وحج المساکین در ویوم سعد در ویوم
وصلت ویوم مغفرت در نکاح محصوص در
نکم آدمه حوا وسلیمانه بلقیس ویوسفه
زلیخا وموسی یه صفرای ومحمد مصطفا
عم حضرتلرینه خدیجه وعایشه انا رضی الله
عنهما یی جمعه کونی نکاح ایتدیلر حق سبحانه
وتعالی ادمی وحوایی جمعه کونی اکندوزن
صکره خلق ایتدی وینه جمعه کونی جنته
کردی وینه جنتدن طشره چقدی وحق تعالی
جمعه کون وکیجه سی التی یوز بیک طوویه

مستحق

مستحق اولان کشیلری جمعه شرفنه اذا ادابه
وجنته قویه وجمعه کیجه سی نصف اللیلدن
صکره وجمعه کون خطب خطبه یه جقدقده
واوتوردقده وجمعه کون اکندی نماز ندن صکره
اخشامه دک دعا مقبول در اکندیدن صکره غایت
سعد در وشریفدر وبوکون کسلن قفتان
صاحبی عزیز ومحترم اولر وجمعه کونی
لباس کسدرمک معتاد اولان کشنک
عمری اوزون اولور ودولتی ارتر وبوکون
تراش اولق مبارکدر وعادت ایدنسه
عمری اوزون اولر ومالی چوق اولر امتا
جمعه نماز ندن صکره تراش اولر حضرت پیغمبر
ایدر اول صاچ جمعه ثوابندن محروم ایتدی
دیو صاحبندن شکایت ایده وبوکون طرناغن
کسن کشنک طرناغی اوزون اولر ومالی
چوق اولر امتا طرناغن جمعه دن اول کسمک
کرکدر وبوکون نماز دن اول انا رحمنه دوشن

اوغلان پرهیزکار فاضل وکامل اوله وجمعه
کیجه سی انا رحمنه دوشن اوغلان فقیه
وعالم واولیاء الله دن اوله فاما غرب
جانبنه سفر ممنوعدر وبوکون آوسیرمیه
وکیجك یودرمیلرکه موجب نکبت وهلاك
در حکایت اولنورکه حضرت رسول الله
صلی الله علیه وسلم زماننده عیالمند
بر فقیر کمسنه وار ایمش وعیالنك مأکولات
وملبوساتنه اقتداری یوغمش بوکون
اول کمسنه حضرت رسوله کلمش شکایت
ایلمشکه یا رسول الله عیالم چوق بسلمکه قدرتم
یوق الله امر ایله فوت اولمه لرینه راضی اولدم
دیمش رسول الله ع بیورمشکه وارشمدن
کیرو هر جمعه کونی اسبابلرین وار یودرمغه
مداومت ایله اول داخی واروب هر جمعه کونی
کیجکلرین یودورب از زمانی اجنده اول
کشنك اهل وعیالی اخرته انتقال ایلمش

معلوم

سعید وشهید اوله واکندی نمازندن صکره انا رحمنه دوشن اوغلان

معلوم اولدیکه جمعه کون اسباب یومق
موجب نکبت وهلاکدر وبوکون یکی اولان
ای اوتوز کونده تمام اوله ومحرم آینك غره سی
بوکون یکی اولسه قیش میانه اوله ویغمور
وصولراز اوله وترکه قلت اوله وبعض
میوه اغجلرینه افت ایرشه ومغرب ایلی
بوللق اوله وغرب ولایتنده خارجی ظهور
ایلیه وبوکون وسه شنبه کیجه سی زهره یه
متعلقدر عیش ونوش اتمك وحمامه
کرمك وقان الدرمك وحجامت اتمك و
خاتونلردن حاجت طلب اتمك ایودر
وبوکون بوکیجه اولان اوغلان کوزل
یوزلو وایو سوزلو اوله وعزت حرمت
اهلی اوله وبوکیجه خروس بی وقت اوتسه
آوصاحبنه مبارکلك اوله وبوکون حسته
اولانه بو عزیمتی یازوب صوین ایچوره لر
شفا بوله انشاء الله تعالی عزیمت بودر

عزمت عليكم يا معشر الارواح وفوق
كل ذي علم عليم ومنه كل شئ بديع
السموات والارض فاذا قضى امرا فانما
يقول له كن فيكون فسبحان الذي بيده
ملكوت كل شئ واليه ترجعون انه
من سليمان وانه بسم الله الرحمن الرحيم
الا تعلوا علي واتوني مسلمين ومعوذتين
يازه بعده يا شافي يا كافي يا معافي
يا واحد يا احد يا الله امانكاحه حمله
يرامز در سورده جوزاده ايودر سرطانده
يرامز در خوته ايودر يوم السبت
عجلر بوكونه شنبه ديرلر يعني جمعه
ايرتسي ديمك در صيده وشكاره محصوصدر
حق تعالى بزي بوكون خلق ايلدي امتا
يهوديلره محصوصدر بوكون ويوم خميس در
وسكر وحيله كوندر زيرا بوكون التي كشيه
انبيادن مكر وحيله اولدي بري يوسف

پيغمبرم وبري صالح پيغمبرم وبري نوح عم
وبري موسى پيغمبرم وبري هود عم وبري
محمد مصطفا صلى الله عليه وسلم صلوات الله
عليهم اجمعين وحضرت موسى قومنه
هفته بركون اختيار ايلكز انلر بخي
يوم السبت اختيار ايلديلر انلره قهر
ايلوب صورتلري ميمون صورتنه تبديل
ايلديلر وبوكون نجه كرسه كلمك بوكونه
دك اويله كجه امتا بوكون اويله نمازي
وقتي سعد ومبارك در وبوكون كسلن لباس
مبارك اولوب صاحبي مغموم ومقهور
اوله وبوكون تراش اولان كمسنه كلمك
هفته سندك غم وغصه دن خلاص وليه
وقرق كون صرا وارديي مداومت ايدرسه
البته هلاك ونكبته ايرشه حكايت
اولنوركه بر يهودي بوكون تراش اولمغه
مداومت ايدوب اوتوز طقوز نجي ستكونى

تراش اولمش وقرقمجی سبت کونیکه قرق کونی
تمام اولسه کرك یهودی حمامه واروب
تراش اولوب بوغازی التن تراش ایتدرکن
تخفیفا دلاکه خطاب ایدوب دیرکه اوشته
اوستاد سنروك پیغمبر یکز خطاب ایدوب
دیمش که برکسنه قرق سبت کونی تراش
اولسه البته برنکبته ایرشه دیو ایمش
اوشته قرق سبت کونیدرکه بن ملاوت
اوزره تراش اولدم اصلا برنکبته ایرشمدم
دیوجعلله فخر ایدرکن اوستاد دلاك
چاپك وچالاك دخی حاشا وکلا بزم
پیغمبر یز خلافنه سوز بیوره دیو اضطراب
ایله اول ملعونی بوغازلدن چالوب هلاك
ایلمش صدقه رسول الله وبرکسنه بوکون
صاچین صقالن طراسه تزاغاده وبوکون
طرناغن کسن کشنك طرناغی مجروح اولوب
بواصر زحمتی حرکت ایده وبوکون یکی اولان

ای اوتوز کونده تمام اوله وبوکون شرق جانبنه
سفر ممنوعدر وبوکون انا رحمنه دوشن اوغلان
خوش خوی اولوب اغزی خوش بوی اوله
وغیبتدن پرهز کار اوله ورزقی چوق اوله
وبوکیجه انا رحمنه دوشن اوغلان سرافراز
وغازی وشهید اوله وبوکیجه بی وقت خروس
اوتسه اول اوده اولان خلقك بربرلرینه
محتلری زیاده اوله ومحرم اینك غره سی
بوکون یکی اولسه اول سیل قیش قیتی اوله
ونابالغ اوغلنجقلر چوق هلاك اوله واستمه
چوق اوله ومیوه اغجلرینه آفت ایرشه
ترکه ویرده بتن حیوانات ایو اوله وبعض
ولایتی چالوب غارة ایده ومرض چوق اوله
ودولت سلطان قوتده اولوب وبوکون
وچهارشنبه کیجه سی زخله متعلقدر هیچ
برایش ایودکلدر مجموعندن فراغت کرکدر
واولولر وبکلر قاتنه وارمقدن ودوشمن

ایله بولشمقدن حذر کرکدر وبوکون وبوکیجه
طوغان اوغلاننك عمری اوزون وطالعی
سعد اوله وبوکون حسته اولان کشنك
حسته لکی قیغودن اوله ایکی کون یایدی
کون یته اندن ایو اوله وبوکون حسته
اولانه بو عزیمتی یازوب ایچوره لر بسم الله الرحمن
الرحیم بسم الله شافی بسم الله کافی بسم الله معافی
بسم الله الذی لا یضر مع اسمه شیء فی الارض
ولا فی السماء وهو السمیع العلیم صم بکم
عمی فهم لا یعقلون وهفته کونلرینك
سعدی ونحسی ونیه متعلق اولدوغن
وندن حذر ایلمك کرکدر ولازم ومهیم اولدوغی
مهما امکن بیان اولنوب لکن مجرد هفته
کونلرینك احوالی بلنمك ایله ای کونلرینك احوالی
بلنمیوب انك دخی سعد ونحسی ونیه متعلق
اولدوغی بیان اولنمق مهم اولماغن اولدخی
ایجاز واختصار اوزره بیان اولندی

اليوم

اليوم الاول قال النبی علیه السلام
اليوم الاول من الهلال خلق الله تعالی
فیه آدم ع وهو یوم مبارك بیع فیه یبرأ
سریعا واشتری واغرس واطلب الحاجة
فمن مرض فیه یبرأ سریعا یعنی حضرت آدمی
حق تعالی ایوك اول کونی خلق ایلدی شفقت
ومرحمت کونیدر وبیع وشرا واغج دکمك ایودر
وطلب اولنان حاجت مقبولدر وبوکون
حسته اولان کشنك حسته لکی تزکجه
وضرر اتمیه وبعض قوله برای مقداری
الم چکه صکره ایو اوله وصحت بوله دیو حدیث
شریف وارد اولمشدر وبوکون دنیایه کلنك
قدمی مبارك اولوب عمری اوزون اوله
وبوکون تراش اولان کشی بو آیده المدن
خلاص اولمیه وبوکون قان الدران وحجامت
ایدن کمسنه کوده سنده لرزه دوشوب
ییل اخرینه دك دتریه وبوکون غیبت

28

ایدن قول بولنمیه وبعض قولده بوکون اویلیه
دك ایودر ومبارکدر اویلیه دن صکره
منفعتی یوقدر وبوکون رجال الغیب بکنی
طرفنده در یعنی قبله ایله مشرق اراسنده
اولور وشکر یلدزی مشرقده اولور انلره
قرشو سفره چقمق وجنك اتمك واکابره
کرمك خطادر زیرا جنك ایدرسه
مغلوب اولور وسفره چیقارسه چوق
الم چکوب مالی تلف اولور واکابره کرسه
اول اکابر اکا دوشمن اولور غایت صقنمق
کرکدر وبوکون مغرب جانبنه مبارکدر
الیوم الثانی قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم الیوم الثانی من الهلال
خلق الله تعالی فیه حوا من ضلع ادم ع
وهو یوم النکاح والغرس والحاجات فیه
تقضیه فمن مرض فیه یطول مرضه او یموت
یعنی هر ایوك اکنجی کونی مبارکدر حق

سبحان

حق سبحانه وتعالی حوایی بوکون حضرت
ادمك صول اکسندن خلق ایلدی ونکاح
واغج دکمك کونیدر وبوکون طلب اولنان
حاجت البته قبولدر وبوکون حسته اولان
حسته لکی اوزیه ویاخود فوت اوله
وبوکون دنیایه کلن اولادك عمری اوزون
اوله وبوکون سفره کتمك واولنمك وصاتو
بازار اتمك واکابره کرمك ویکی کیمك ویکی
بچمك وحمامه وارمق وجمعیت اتمك ایودر
وبوکون قان الدران کمسنه نك صیرولغی
ازتوب حرارت مستولی اوله وبوکون وبو
کیجه کوریلن دوشك نتیجه سی اوج کونده
ظهور ایده ورجا الغیب بوکون یثربده
اولور یعنی قبله ایله مغرب اراسنده اولوب
وشکر یلدزی مشرق ایله قبله اراسنده
اولور دکزه کرمك خطادر **الیوم الثالث**
قال النبی علیه السلام الیوم الثالث

29

من الهلال نحس خلق الله تعالى فيه ريح
الصارة وقتل فيه هابل بن آدم لا ثاني
الحاجة ولا تسافر ولا تشتري ولا
تغرس وفيه سلب آدم وحوا لباسهما
ومن مرض فيه لا ينازي يعني حق سبحانه
وتعالى ضرر لو يلدي بوكون خلق يلدي
وقابلي بوكون هلاك يلدي ولوط قومنه
عذاب بوكون نازل اولدي وحضرت ادمله
حوا لباسلري بوكون النوب عريان قالديلر
وبوكون صاتو بازار ونكاح وسفر
واغج دكك وجمعيت ايمك وحاجة طلب
ايمك خطادر اختراز كركدر وبوكون دنيايه
كلن اوغلان اكنجي يا اوغري اوله وبوكون
حسته اولان كشنك حسته لكي مخوف
اوله وبعضيلر هفته كجه كدن صكره ايو
اوله ديمشلر وبوكون قان الدان كسنه
مختلف مرض حاصل اوله ودجا الغيب بوكون

شماله

شماله اولور وشكر يلدزي قبله طرفنه
اولور شمال جانبنه سفر ممنوع در عفت

اليوم الرابع قال النبي عليه السلام
اليوم الرابع من الهلال يوم مبارك ولد
فيه هابل بن ادم وهو يوم الزرع
والصيد ومن ولد فيه عاش في الرجاء
ولكن لا تسافروا ومن مرض فيه يبرا
سريعا يعني مبارك كوندر حضرت ادمك
اوغلي هابل بوكون دنيايه كلدي وبوكون
اكين اكمك وشكار اتمك ايودر وبوكون
دنيايه كلن اولادك عمري اوزون اوله
وحضور رفاهيت كجه امتا بوكون سفر
ايو دكلدر اكر ايدرسه حذر كركدر وبوكون
حسته اولان كسنه نك حسته لكي
كجه ايو اوله ديمشلر وبعضيلر اويله دن
صكره منفعت بوقدر ديمشلر وبوكون
وبوكيجه كوز يلان دوشك نتجه سي

فوري ظهور ايده وبوكون حمامه واران
كمسنه نك كتمش دولتي كيروكله وبوكون
قان الدران كمسنه فوت اوله ويا فوري
اولمك احتمالي واردر اكر اولمزسه بلغمي
زياده اوله اوكسرك باش اغريسي
حاصل اوله وبوكون رجال الغيب مغربده
اولوب وشكر يلدزي يثربده اولور يعني
قبله ايله مشرق اراسنده اولور وقبله
ايله مغرب جانبنه سفر ممنوعدر
اليوم الخامس قال النبي عليه السلام
اليوم الخامس من الهلال يوم نحس
وهو يوم الذي ولد فيه قابل بن آدم
وهو يوم معلوم بالشر وفيه اخراج
آدم عم من الجنة وفيه ارسل القديرة عذاب على
قوم يونس وفيه طرح يوسف في الجب
لا تبع ولا تشتري يعني نحس كوندر
حضرت ادمك اوغلي قابل بوكون دنيايه

كلدي

كلدي وبوكون نحوست وشرنله معروف
ومشهور اولدي وبوكونده بيع وشرا وسائر
امور دنيويه ممنوعدر وحضرت آدم عم
جنتدن بوكون چقدي ويونس پيغمبر عم
قومنه عذاب بوكون نازل اولدي
ويوسف پيغمبر عم قويه بوكون برقديلر
وبوكون دنيايه كلن عيالك عمري اوزون
قصه اوله وبوكون حسته اولانك
حسته لكي مخفف كورنور اما تنركجه
وبوكون وبوكيجه كوريلان دوش عنيي
واقع اوله وبوكون قان الدران كشنك
بكزي صاروا اوله وبوكون رجال الغيب
بايدده يعني شمال ايله مغرب اراسنده اولور
وشكر يلدزي مغربده اولور اول جانبه
سفر ممنوعدر وانلره قرشو قليج چكوب
جنك اتمك خطادر وانلره قرشو اكابره
كرمك نامباركدر اليوم السادس

قال النبي صلى الله عليه وسلم اليوم السادس
من الهلال يوم صالح للبناء والتزويج
والجماع والحاجات وسفر والبيع والشراء
ومن ولد فيه يكون صالحا ومن مرض فيه
يبرأ سريعا يعني يرار عورتلره ونكاح
عورتلر ايله مصاحبت وحاجات طلب
اتمك وصاتو بازار وسفر اتمك وبوكون
دنيايه كلن مالدار اوله وصالح اوله وبوكون
حسته اولان كمسنك حسته لكي تزكجه
وبعضيلر اون ايكي كوندن صكره اياوله
ديمشلر وبعضيلر بوكون اويليه دك ايودر
واويله دن صكره منفعتي يوقدر ديمشلر
وبوكون وبو كيجه كوريلان دوش اولكون
ظهور ايده اما بوكون حمامه كرمك خطادر
وبوكون قان الدران كمسنه نك جودام
دپرشه واندامي سست اوله وضعيف
وخفيف اوله ورجال الغيب بوكون ايسانده

يعني

يعني مشرقيله شمال اراسنده اولورلر
وشكر يلدزي بايده يعني شمال ايله مغرب
اراسنده اولورلر پادشاهلر وبكلر ايله
بولشمق ايودر اليوم السابع قال النبي
صلى الله عليه وسلم اليوم السابع من الهلال
يوم نحس وهو ولد فيه لا يزال مرضه
ولا يغرس ولا تزويج ولا يطلب الحاجة
ومن مرض فيه يموت يعني هر ايك يدنجي
كونى نحسدر وبوكون دنيايه كلن كمسنك
مضى ارتوب عمزده المدن خلاص اوليه
وبعضيلر قابل هابلي بوكون هلاك ايتدي
ديرلر وبوكون انجق دكميلر ونكاح اتميلر
وسفره كتميلر وحاجت طلب اتميلر وبوكون
قان الدران كمسنك معيده سيي بوزله ويدكي
هظم اوليه وبوكون حسته اولان كمسنه
هلاك اوله وبعضيلر تزكجه ديمشلر
وبوكون حمامه وارمق وتراش اولق خطادر

وبوكون رجال الغيب مشرقده اولور وشكر
يلدزي شمالده اولور يكي كيمك ودكون اتمك
ايودر اليوم الثامن قال النبي عليه السلام
اليوم الثامن من الهلال مبارك لكل عمل
يريد فيه فاشترا وازدرع ومن مرض فيه
يبرأ سريعا يعني هرايك سكز نجي كونى
مبارك كوندر هرنه اشلرسه ايودر
وصاتو بازار واكين اكمك وفدان دكمك
ايودر وبركسنه بوكون حسته اولسه
تزلجه ايواوله وبعضيلر يدي كوندنصكره
ايواوله دميشلر وبوكون دنيايه كلن اوغلان
عالم وزاهد اوله اما دوشمن ايله جنك
اتمك ايودكلدر وبوكون دوشكورسه
ايواولوب خلعت كيه وبوكون قان الدران
كسنه نك معيده سي ضعيف اولوب حسته لك
عارض اوله وبوكون رجال الغيب قبله طرفنده
اولوب وشكر يلدزي شمال ايله مشرقدار سنده اولور

بادشاهلر كورمك وبكاره بولشمق ايودر
اليوم التاسع قال النبي عليه السلام
اليوم التاسع من الهلال يوم ثقيل الى
نصف النهار وبعد ذلك اجعل لكل شئ
تريد ومن سافر يصيب خيرا ومن مرض
فيه يكون مرضه شديدا ولا يموت انشاء الله
تعالى يعني هرايك طقوز نجي كونى اويليه دك
اغزدر اويله دن صكره يتندر يعني هر
نسنه يه ايودر وسفر ايلين كسنه لر
فايده وخير بوله وبعضيلر ديمشلر كه نكاح
ودكون اتمك وصاتو بازار اتمك وبكي كيمك
وبجمك واكابره وارمق وحاجت دلمك
ايودر تزحاصل اوله وبوكون حسته اولان
كسنه نك حسته لكى اوزيه ومشتد اوله
اما بينه صحت بوله وبوكون دنيايه كلن
عيال والدينه مطيع ومنقاد اوله وبوكون
حمامه وارمق ايودر وبوكون قان الدران

كستنك العياذ بالله كوزي اغمى اوله وبوكون
رجال الغيب بكنيده دورزلر يعنى قبله ايله
مشرق اراسنده اولورلر وشكر يلدزي
هر آيك طقوزنده ويكرمي طقوزنده تحت
الثراده يعنى يرالتنده اولورلر واولكونلرده
دكز وقويه كرمك وزيروزمينه كرمك
والجق يرلره كرمك ومال حفظ ايلمك خطادر
زيرا باشه ضرر كلور ومال كيرور اله
مشهور ومجتبدر اليوم العاشر قال النبي
عليه السلام اليوم العاشر من الهلال
يوم مبارك ولد فيه نوح واغرس وازرع
وسافر وتزوج ومن ولد فيه يطول
حياته ومن مرض فيه يكون مرضه الى
ثلثة ايام يعنى هر ايوك اونجي كونى مبارك در
حضرت نوح اولكون دنيايه كلمشدر وبر كمسنه
بوكون اغج دكسه مبارك در والين اكسه
خطا قلميه وسفر ايتسه ونكاح قلسه مبارك در

وبوكون

وبوكون دنيايه كلن عيالك عمرى اوزون
اوله وبر كمسنه بوكون حسته اولسه افج
كوندن صكره دفع اوله وبوكون حمامه وارق
ايودر وبوكون قان الدران كمسنه يه
حسته لك عارض اوله وبوكون رجال
الغيب يثربه اولوب يعنى قبله ايله مغرب
اراسنده اولورلر وشكر يلدزي فوق الشماده
يعنى كون اورته سنده اولورلر وهر ايوك
اونده ويكرمي سنده واوتوزنده كوك اوستنده
اولورلر واولكونلرده اته بنمك واغجه چقمق
ويوكسك يره چقمق خطادر حذر كرك حاجة
الله دوشوب هلاك اولمقدر قربان بيرامي
واوروج بيرامي ديد كلري بوندن قالمه ضرب
مثلدر ابتدا سيي بودر اليوم الحادي عشر
قال النبي عليه السلام اليوم الحادي عشر
من الهلال يوم صالح لكل شئ تريد تبيع
واشتري وازرع وانكح وولد فيه شيت بن

فيه

آدم عم ومن ولد فيه يكون مرزوقا صحيحا
ومن مرض فيه يبرأ سريعا يعني هر آيك اون
برنجي كوني هر نسنه يه ايودر وبيع وشرايه
ونكاحه ودكونه واكين اكمك وحاجة طلب
ايلمك ايودر وحضرت ادمك اوغلي شيث
پيغمبر عم وحضرت نوحك اوغلي سام بوكون
دنيايه كلدي وبوكون دنيايه كلن عيال
صالح ودندار ورحيم ومالدار وخلق اجنده
عزيز ومحترم اوله وبوكون حسته اولان
كمسنه نك حسته لكي تزكجه وبوكون قان
الدران كشنك اغزي قوقسي ارتوب
دماغي خشك اولوب اوقولنج حاصل اوله
اما بوكون حمامه كرمك ايودر وبوكون
رجال الغيب قبله طرفنده اولورلر وشكر
يلدزي مشرقده اولور واول طرفه سفر
ايلمك خطادر اليوم الثاني عشر قال النبي
عليه السلام اليوم الثاني عشر من الهلال

يوم

يوم ميمون آدم عم فيه من كل عمل خيرا ومن مرض
فيه يخاف عليه الموت لكن صالح للزرع
يعني مبارك كوندر بيت المقدس بوكون
ظهور ايلدي وحاجة كونيدر وهر اشك
مباشرتي يكدر على الخصوص زراعت
وحراسته غايت ايودر وبر كمسنه بوكون
بين الصلاتينده قرق ركعت نماز قلسه
سلامدن صكره باشن سجديه قوسه
وحاجة ديلسه البته مقبولدر وبوكون
دنيايه كلن اوغلانك قدمي مبارك اوله
وبوكون حسته اولان كشنك حسته لكنه
خوف اوله اولمك احتمالي واردر وبوكون
قان الدران كمسنه بر ييل مقداري محنت
والمدن خلاص اولميه وبوكون رجال الغيب
مغربده اولور وشكر يلدزي قبله ايله مشرق
اراسنده اولور دكزه سفر اتمك مخالفدر
حذر كركدر اليوم الثالث عشر قال النبي

35

عليه السلام اليوم الثالث عشر من الهلال
يوم نحس فيه تنزل البلاء على ايوب
وفيه سلبت عن سليمان ملكه وفيه
قتلت اليهود الانبياء لا تبع ولا تشترى
ولا تخاصم ومن مرض فيه يبرا سريعا
يعنى نحس كوندر هيچ براشن يرامزدر الا صدقه
ويرمك وعبادت اتمك ايودر زيرا حضرت
ايوبه بلا بوكونده نازل اولدى وحضرت
سليمانك ملكى بوكونده زايل اولدى الندن
كتدى ويهودى طائفه سى پيغمبرلرين بوكون
هلاك ايتديلر وشيطان عليه اللعنة
بوكون دنيايه كلدى وبوكون حسته اولان
كمسنه نك حسته لكى تزكجه وبعضيلر
دخى شتد اولوب فوت اوله ديمشلر
وبر كمسنه بوكون جماع اتسه حسته اوله
وبوكون دنيايه كلن عيال صاغ اولميه واكر
قالورسه منافق وجلاد اوله وبوكون وبوكيجه

واقعه

واقعه كورسه لر نتجه سى قرق كونده ظهور
ايده وبر كمسنه بوكون قان الدرسه دماغن
فساده ويروب اغزى قوقسى ارتره
ورجال الغيب بوكون بايدده اولوب يعنى
مغرب ايله شمال اراسنده اولور وشكر
يلدزى قبلده اولور وهر اشدن فراغت
يكدر اليوم الرابع عشر قال النبى عليه
السلام اليوم الرابع عشر من الهلال
يوم صالح لكل شئ واشترى واغرس
وازرع وسفر وتزوج ومن ولد فيه
يكون معشوقا لطلب العلم ومن مرض
فيه يبرا سريعا يعنى هر ايوك اون دوردنجى
كونى مباركدر وايش يرار صاتو بازار اتمك
وعلم طلب اتمك ايودر وبعضيلر بوكون
اويليه دك ايودر اويله دن صكره منفعتى
يوقدر ديمشلر وبوكون دنيايه كلن اوغلان
علمه طلب ومجد ساعى اولوب عالم ربانى

36

وصلحادن اوله وبوكون حسته اولان
كسنه نك حسته لكى تزكجه وبوكون
حمامه وارمق ايودر وبوكون قان الدران
كشنك ياغنده نقريس زحمتى حاصل
اوله واويوقوسى بغلنه وبوكون قجان
قول وجاريه تنزطوتله وبوكون كيجه سى
دوش كورسه همان اول كون ظاهر اوله
وبوكون رجال الغيب مشرقده اولورلر
وشكر يلدزي يتربده اولور يعنى قبله ايله
مغرب اراسنده اولورصاتو بازار ايلمك
ايودر اليوم الخامس عشر قال النبى عم
اليوم الخامس عشر من الهلال يوم صالح
لكل شئ تريد بيع وشراء وزرع وسافر
وتزوج ومن مرض فيه يطول مرضه
يعنى هرايك اون بشنجى كونى ايودر هر
مصلحته وصاتو بازاره واكين اكمك وسفر
اتمك ونكاح اتمك وبركسنه بوكون حسته

اولسه

اولسه خسته لكى اوزره وبعضيلر بوكون
اويليه دك ايودر اويله دن صكره منفعتى
يوقدر ديمشلر وبعضيلر بوكون عمارت
ياپمق ايودر واكابره وارمق حاجة طلب
اتمك ودوشمنله مصالحه قلمق ايودر
وحمامه وارمق وتراش اولمق واتك طوتمق
واوغلانى معلمه ويرمك جمله ايودر وبوكون
دنيايه كلن عيالك عمرى اوزون اوله وبعضيلر
حسته ضعيف مزاج اوله ديمشلر وبوكون
قان الدران كسنك جدام مرضى حركت
ايده وبوكيجه كورىلان دوش ايودكلدر
كسنه يه سويليه وبوكون رجال الغيب
شمالده اولورلر وشكر يلدزي مغربده اولور
اول جانبه سفر ممنوعدر حذر كركدر
اليوم السادس عشر قال النبى عليه السلام
اليوم السادس عشر من الهلال يوم نحس
شديد ومن ولد فيه يكون مجنونا شديدا

ولكن لا بأس بالبيع والشرا ولا تسافر
ومن مرض فيه يبرأ سريعًا يعني هر آيوك
اون التنجي كوني نحس ويرامزدر حذر كركدر
نكاح ودكون وجمعيت وجمله اشلردن
وسفر اتمكدن حذر كركدر اما صاتو بازار
ضرر اتمز وبر كمسنه بوكون دنيايه كلسه
ديوانه لا يعقل اوله وبوكون قان الدران
كمسنه نك قاشنماسي دفع اوله واويوزي
كيده ورجال الغيب بوكون بكنيدده اولور
يعني قبله ايله مشرق اراسنده اولورلر
وشكر يلدزي بايدده اولور يعني شمال
ايله مغرب اراسنده اولورلر اول جانبه
سفر ممنوعدر اليوم السابع عشر قال
النبي عم اليوم السابع عشر من الهلال
يوم نحس حرب فيه مدينة لوط فاحذر
من السلطان ولا تسافر ومن مرض فيه
يخاف عليه الموت يعني هر آيوك اون

يدنجي

يدنجي كوني نحسدر عبادته وطاعته مشغول
اولمق كركدر زيرا لوط پيغمبر عم بوكون هلاك
اولدي وشهرلري بوكون يره كجدي حذر
كرك سلطانه وارمقدن وسفره
كتمكدن وبوكون دنيايه كلن اوغلان
يلانجي اوله وفتنه وفساد اهلي اوله وبر كمسنه
بوكون حسته اولسه مخاطره وخوف
واردر علاج فائده اتمز وبر كمسنه بوكون
دوش كوسه همان اول كون ظهور ايده
اما حمامه كرمك ايودر وبر كمسنه بوكون
قان الدرسه قوتي زياده اوله بر ييلهدك
اثر علت ظهور اتميه وبوكون رجال
الغيب يثربده اولور يعني قبله ايله مغرب
اراسنده اولور وشكر يلدزي شمالده
اولور اول جانبلرينه سفر ممنوعدر
اليوم الثامن عشر قال النبي عليه السلام
اليوم الثامن عشر من الهلال يوم مبارك

38

ولد فيه اسحاق بن ابراهيم عليهما السلام
وهو يوم صالح لطلب الحاجات والسفر
والشراء والبيع والغرس والزرع والنكاح
ومن مرض فيه يبرا سريعا يعني هر آيوك
اون سكزنجي كوني مبارك كوندر ابراهيم
پيغمبرم اوغلي اسحاق پيغمبرم بوكون دنيايه
كلدي وبوكون حاجة كونيدر وسفره
كتمك وصاتو بازار اتمك واغج دكمك
واكين اكمك ونكاح اتمك وحمامه وارمق
ودا ايچون اوت ايچمك وجمله اشلره
مباشرت اتمك ايودر وبر كمسنه بوكون
خسته اولسه تز صحت بوله وبوكون
دنيايه كلن اوغلان عالم وزاهد اوله
وبر كمسنه بوكون دوش كورسه نتيجه سي
يدي كونده ظهور ايده وبر كمسنه بوكون
قان الدرسه باش اغرسندن خلاص اوله
وبوكون رجال الغيب قبله جانبنده اولورلر

وشكر

وشكر يلدزي ايسانده اولوب يعني شمال
ايله مغرب اراسنده اولورلر اكا بر يوزين
كورمك ايودر **اليوم التاسع عشر**
قال النبي عليه السلام اليوم التاسع عشر
من الهلال يوم صالح لكل شيء تريد ومن
ولد فيه يكون ميمونا مباركا ومن مرض
فيه يكون طويل المرض ويستودع الوديعة
فانه يوم يفوت فيه يعقوب ويوسف عم
ولكن لا تسافر بعد الزوال يعني هر آيوك
اون طقوزنجي كوني مباركدر هر نسنه يه
مباشرت وحاجة طلب اتمك على الخصوص
صاتو بازار اتمك وسفر قلمق ونكاح ودكون
اتمك ودوا ايچون اوت ايچمك وبر يردن
بر يره امانت اسباب قومق واقچه قومق
ايودر زيرا حضرت يعقوب ويوسف عم
بوكون قورتلديلر وامانتلرن بوكون قورتلردي
وبوكون خسته اولان خسته لكي اوزيه

وچوق زحمت چکه وبعضیلر دیمشلرکه
تزکچه وبوکون دنیایه کلن اوغلانك
قدمی مبارك اوله واوغورلی اوله وبر کمسنه
بوکیجه دوش کورسه یدی کونده ظهور
ایده وبوکون باشن تراش اتمك وباش یومق
ایودر وبوکون قان الدران کمسنه یورك
اغرسندن خلاص اوله وبوکون رجال الغیب
مغربده اولور وشکر یلذری تحت الثراده اولور
قیوقازمق وبنایه تمل برقمق ودریایه کرمك
ویرالتنده مال صقلمق خطادر وبعد الزوال
سفر اتمك ممنوعدر **الیوم العشرون**
قال النبی علیه السلام الیوم العشرون
من الهلال یوم صالح لطلب الحاجات
والسفر والبیع والشراء وانباء الغرس ولکن
لاتزوج ومن مرض فیه یبرأ سریعا
یعنی هر ایوك یکرمنجی کونی حاجة طلب
اتمك وسفره کتمك وصاتو بازار اتمك

وبنا

وبنا واغج دکمك ایودر اما نکاح ایودکلدر
ودکون واوت ایجمك ایودکلدر واسحاق
پیغمبرك عم دعاسی بوکون مقبول اولدی
وبوکون دنیایه کلن اوغلان ساغر اوله
وبوکون خسته اولانك خسته لکی
تزکچه وبر کمسنه بوکیجه دوش کورسه
نتیجه سی اون کونده ظهور ایده وبر کمسنه
بوکون قان الدرسه اغزی ققوسی کیده
وصرع زحمتنه مبتلا ایسه خلاص اوله
وبوکون رجال الغیب بایدده اولوب
یعنی شمال ایله مغرب اراسنده اولورلر
وشکر یلذری فوق السماده اولورلر
ویوکسك یرلرده اوتورمق ویورمك
واغج باشنه چقمق واته بنمك وسکرتمك
ایودکلدر حذر کرکدر **الیوم الحادی
والعشرون** قال النبی علیه السلام
الیوم الحادی والعشرون من الهلال

يوم نحس ردي لا تطلب الحاجة ولا تسافر
فيه ولا تتزوج واحذر فيه نفسك ما
ما استطعت ومن مرض فيه يخاف
عليه الموت يعني هر ايوك يكرمي برنجي كوني
نحسدر هيچ برنسنه يه مباشرت جايز
دكلدر قادر اولدوغي قدر صاقنوب اودن
چقميوب عبادته وطاعته مشغول اوله
وصدقه ويرن كمسنه امين اوله وبوكون
دنيايه كلن اوغلان اكنجي اوله وحضرت
ابراهيم پيغمبرم بوكون دنيايه كلدي وكافرلر
زكريا پيغمبر عليه السلامك اوغلي يحيا پيغمبري
بوكون شهيد ايتديلر ونصارى قومنك
صورتي خنزير صورتنه ويهودي قومنك
ميمونه بكزر بوكون تبديل اولدي وبعضيلر
لوط قومنه بلا بوكون نازل اولدي ديديلر
والحاصل هر خصوصه حذر كركدر واكابره
واروب حاجة ودلك اتمكدن وسفر

ونكاح

ونكاح اتمكدن صاقنمق كركدر وبر كمسنه بوكون
خسته اولسه خوف ومخاطره در وبوكون
قان الدران كمسنه يه غايت ايودر حقنده
حديث شريف واردر جكر اغرسين كيدرر
وسدهٔ دفع ايدر وبر كمسنه بوكيجه دوش
كورسه نتيجه سي اوچ كونده ظهور ايده
وبوكون باش تراش اتمك وباش يومق
وحمامه وارمق يرامزدر حذر كركدر و
رجال الغيب بوكون ايسانده اولوب
يعني مشرق ايله شمال اراسنده اولورلر
وشكر يلذري مشرقده اولور مغرب جانبنه
سفر غايت ايودر **اليوم الثاني والعشرون**
قال النبي عليه السلام اليوم الثاني والعشرون
من الهلال يوم ميمون صالح لكل شيء تريد
ومن مرض فيه يمد مرضه الى اربعين يوما
فان جاوز ذلك يبرأ سريعا يعني هر ايوك

يكرمي اكنجي كوني مباركدر وهر خصوصه يراردر
واكابره وارمق وحاجة طلب اتمك وصاتو
بازار اتمك ونكاح ودكون ايودر ودوشمنه
بولشمق وخصومت اتمك غايت ايودر وبر كمسنه
بوكون خسته اولسه قرق كون اوزايوب
محنت جكه المي زياده اوله اندن صكره صحت
بوله وبر كمسنه بوكون قان الدرسه جازولق
شرندن امين اوله واغز قوقسن دفع اوله
ورجال الغيب مشرقده اولور وشكر يلذري
بكنيده اولور يعني مشرق ايله قبله اراسنده
اولورلر واكابره واروب حاجة طلب اتمك
ويوزين كورمك ايودر اليوم الثالث
والعشرون قال النبي عليه السلام اليوم الثالث
والعشرون من الهلال يوم صالح لكل شيء
تريد ومن مرض فيه يبرأ سريعا يعني هر ايوك
يكرمي اوچنجي كوني مباركدر وهر نسنه يه

يراردر

يراردر ونوح پيغمبر عم حضرتلرينه اطاعت
اتميوب عاصي اولوب سركش اولانلر بوكونده
هلاك اولديلر وبر كمسنه بوكون خسته اولسه
تزكجه وبعضيلر تزكجميوب اوزيه ديمشلر
وبوكون طوغان اوغلان يلانجي اوله وبر كمسنه
بوكون وبوكيجه دوش كورسه اون كونه دك
ياخود ايرتسي ظهور ايده وبر كمسنه بوكون
قان الدرسه غايت نافعدر كوده ده اولان
شيشي كيده رر وبوكون رجال الغيب
شمالده اولور وشكر يلذري قبلده اولور
بكلر يوزين كورمك ايودر ودكز سفري
مخاطره در وصويه كرمك خطادر اليوم
الرابع والعشرون قال النبي عليه السلام
اليوم الرابع والعشرون من الهلال يوم نحس
ولد فيه فرعون عليه اللعنة ومن ولد
فيه يكون كسلان ومن مرض فيه يبرأ سريعا

يعني هر ايوك يكرمي دوردنجي كوني نخسدر
فرعون عليه اللعنه بوكون دنيايه كلدي
وبوكون تكريلق دعواسن قلدي وبوكون
دريايه غرق اولدي ونوح پيغمبرم زماننده
طوفان بوكون ظهور ايتدي وحق سبحانه
وتعالى چكركه يي وقوربغه يي وبغداي بتني
بوكون خلق ايلدي ويريوزنه بوكون كوندردي
وابن يامين بن يعقوب پيغمبرم بوكون دنيايه
كلدي وبوكون دنيايه كلن عيال عاقل ودانا
ودولتلو اوله وبركمسنه بوكون قان الدرسه
اندامي قوي اوله وبركمسنه بوكون خسته
اولسه تنزخوش اوله ورجال الغيب بوكون
بكنيده اولوب يعني مشرق ايله قبله اراسنده
اولورلر صاتو بازار ايودر اليوم الخامس
والعشرون قال النبي عليه السلام
اليوم الخامس والعشرون من الهلال

يوم

يوم نحس شديد البلاء فاحذر فيه
ولا تسافر ومن ركب في السفينة يغرق
ولا تزوج ومن مرض فيه يخاف عليه الموت
هر ايوك يكرمي بشنجي كوني نحس اكبردر
وغايت صاقنمليدر زيرا نمرود عليه اللعنه
بر واقعه كوروب بوكون طوغان اوغلانلردن
برينك كندويه ضررين فهم ايدوب بوكون
طوغان عورتك قرنن ياروب اولادين
چقروب هلاك ايلدي وبوكون ابراهيم
خليل عم حضرتني اوده اتديلر وكافرلر
صالح پيغمبرم دوه سني بوكون بوغازلديلر
اتن يديلر وصالح پيغمبرم قومنه عذاب
بوكون نازل اولدي وسفر وصاتو بازار
ونكاح بوكون ايودكلدر وبركمسنه بوكون
كميه كيروب سفر ايلسه غرق اوله وبركمسنه
بوكون خسته اولسه هلاك اوله وبركمسنه
بوكون دوش كورسه بشنجي كونده ظهور ايده

يراء سريعا ويقال بعضهم

وبر كمسنه بوكون قان الدرسه زيرك وتيز فهم اوله
وبوكون حمامه كرمك وتراش اولمقدن حذر
كركدر وبوكون رجال الغيب يثربده اولور
يعني قبله ايله مغرب اراسنده اولورلر وشكر
يلدزي مغربده اولور قبله جانبنه سفر
غايت ايودر اليوم السادس والعشرون
قال النبي عليه السلام اليوم السادس والعشرون
من الهلال يوم صالح للمسافر ولكن لا تزوج
فان من تزوج فيه يفرق بينه وبينهما
ومن ولد فيه يطول همه ومن مرض فيه
اثبت مرضه ومن ركب البحر غرق يعني هر ايك
يكرمي التنجي كوني هر نسنه يه يرار وسفر مبارك
در اما نكاحه يرامزدر وبوكون نكاح اولنان
كمسنه لر اراسنده البته تفريق واقع اوله
وبوكون دنيايه كلن عيالك عمري غميله
محنتدن خلاص اولميه وبر كمسنه بوكون
كميه كرسه غرق اوله اما حضرت موسى ع

فرعونه

فرعونه بوكون ظفر بولدي وحضرت عم
عصاسن بوكون طاشه چالوب اون ايكي
يردن چشمه لر روان اولدي وبوكون
قچان قول تنرطوتله وبوكون قان الدران
كمسنه موت مفاجان اولومندن خلاص
اوله وبوكون طرنق كسمك ايودكلدر وبوكون
رجال الغيب قبلده اولورلر وشكر يلدزي
بايدره اولور يعني مغرب ايله شمال اراسنده
اولور صاتو بازار اتمك ايودر اليوم
السابع والعشرون قال النبي عليه
السلام اليوم السابع والعشرون
من الهلال يوم صالح لكل شيء واطلب الحاجة
فانه مفضل وانكح وسافر واغرس وازرع
وبع واشتر فانك تربح مثل في الايام
ومن ولد فيه يكون حسن الخلق لين الكلام
وحسن الوجه يعني هر ايوك يكرمي يدنجي
كوني مباركدر هر نسنه يه على الخصوص

حاجة طلب اتمك البته مقبولدر
ونكاح وسفر اتمك مباركدر واغج دكمك
واكين اكمك وصاتو بازار اتمك غايت
ايودر وبر كمسنه بوكون دنيايه كلسه ايو سوزلو
وكولر يوزلو وعابد وزاهد اوله ومحبوب
القلوب اوله وبوكون اكابره وارمق واوغلان
مكتبه ويرمك جمله ايودر اما حمامه كرمك
واوت ايچمك ضرردر حذر كركدر اندن
وبر كمسنه بوكيجه دوش كورسه نتيجه سي
همان اولكونده ظهور ايده وبوكون قچان
قول وقراوش تنز طوتله وبوكون قان
الدران كمسنه تشويشدن امين اوله وبوكون
تراش اولمق ايودر وبوكون خسته اولان
كمسنه تنز ايو اوله وبوكون رجال الغيب
مغربده اولور وشكر يلدزي شمالده اولور
قبله سفري وشرق سفري ايودر اليوم
الثامن والعشرون قال النبي عليه السلام

من

من الهلال يوم صالح لكل شئ تريد
فيه ومن مرض يبرأ سريعا الى ثلثة ايام
واذا جاوز ذلك يخاف عليه الموت
وسافر فيه تزويج ومن ولد فيه يكون
مرزوقا يعني هر ايوك يكرمي سكزنجي
كوني مباركدر هر نسنه يه يراردر وبر كمسنه
بوكون سفر ايلسه چوق فايده ايده وبر كمسنه
بوكون خسته اولسه اوچ كون كچنجه
يدك ايو اوله اندن تجاوز ايدرسه
فوت اولمق احتمالي واردر وبر كمسنه بوكون
دنيايه كلسه منعم اوله وبوكون صاتو
بازار ودكون ايودر وعلم تحصيلنه مباشرت
ايودر وبوكون قچان قول تنز طوتله وبوكون
تراش اولان وباش يويان ايودر وبوكون
بر كمسنه قان الدرسه كوكسنده اولان
مرض دفع اوله وتننه قوت كله اما
عيسى پيغمبره عم يهوديلر بوكون جفا ايلديلر

وبوكون رجال الغيب وشكر يلدزي ايسانه
اولور يعني مشرق ايله شمال راسنده اولور
نه مصلحته مباشرت اولورسه ايودر
ومقبولدر زيرا رجال ايله تتكر يلدزي
بربريه جمع اولدوغي كوندر هيچ بوندك كبي
مبارك كون اولز زيرا يمن اقبال ايله اتمامه
ايريشور وبوكون تتكار غايت مرغوبدر
اليوم التاسع والعشرون قال النبي عليه السلام
اليوم التاسع والعشرون من الهلال
يوم صالح بيع واشتر وازرع ومن ولد
فيه يكون ميمونا ومن مرض فيه يبرأ سريعا
يعني هر ايوك يكرمي طقوزنجي كوني مبارك
كوندر هر نسته خوبدر وبيع وشرا رغوبدر
وموسى پيغمبرم بوكون طوره چقدي مناجات
ايدركن هاتفدن اوازكلوب اجابت
بولدي دنيوي واخروي هر نه مصلحته
مباشرت اتسه البته حاصل اوله و

برگسنه

برگسنه بوكيجه دوشكورسه ايو اوله
وختامه كرمك غايت ايودر نعمتي وديتي
ارتر وبرگسنه بوكون حسته اولسه يكرمي
كونه دك زحمت ومشقت چكه اندن
ايو اوله وبوكون قان الدرمق بعض قوله
ممنوعدر وبعض قوله برليق استعمال كيدر
ديمشلر وبوكون دنيايه كلن اوغلان عقل
ودانا وميمون لقا ومبارك سيما اوله ديمشلر
وبوكون رجال الغيب شرقه اولور وتتكر
يلدزي تحت الثراده اولور حكمي محلنده
ذكر اولنمشدر محلي كوريله اليوم الثلاثون
قال النبي عليه السلام اليوم الثلاثون
من الهلال يوم مبارك ولد فيه اسمعيل
بن ابراهيم عم بيع واشتر وازرع واغرس
ومن ولد فيه يكون صالحا ومن مرض
فيه يبرأ سريعا يعني هر ايوك اوتوزنجي
كوني مبارك كوندر وبعضيلر اوبليه دك

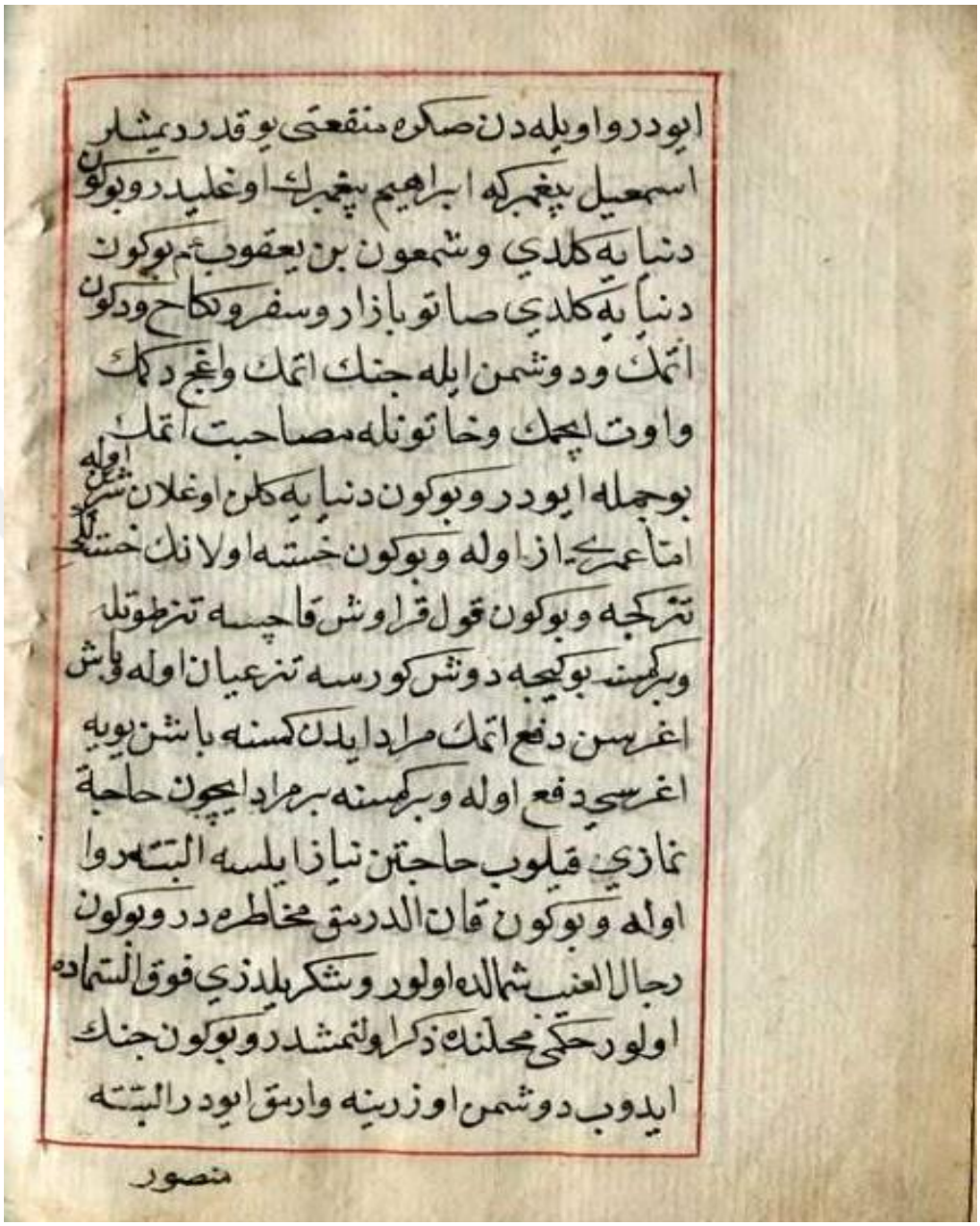

ایودر واویله دن صکره منفعتی یوقدر دیمشلر
اسمعیل پیغمبرکه ابراهیم پیغمبرك اوغلیدر وبوکون
دنیایه کلدی وشمعون بن یعقوب عم بوکون
دنیایه کلدی صاتو بازار وسفر ونکاح ودکون
اتمك ودوشمن ایله جنك اتمك واغج دکمك
واوت ایچمك وخاتونله مصاحبت اتمك
بوجمله ایودر وبوکون دنیایه کلن اوغلان شرین اوله
اما عمری از اوله وبوکون خسته اولانك خستلکی
تزکجه وبوکون قول قراوش قاچسه تز طوتله
وبرکمسنه بوکیجه دوش کورسه تز عیان اوله وباش
اغرسن دفع اتمك مراد ایدن کمسنه باشن یویه
اغرسی دفع اوله وبرکمسنه بر مراد ایچون حاجة
نمازی قیلوب حاجتن نیاز ایلسه البته روا
اوله وبوکون قان الدرمق مخاطره در وبوکون
رجال الغیب شمالده اولور وشکر یلدزی فوق السماده
اولور حکمی محلنده ذکر اولنمشدر وبوکون جنك
ایدوب دوشمن اوزرینه وارمق ایودر البته

منصور

